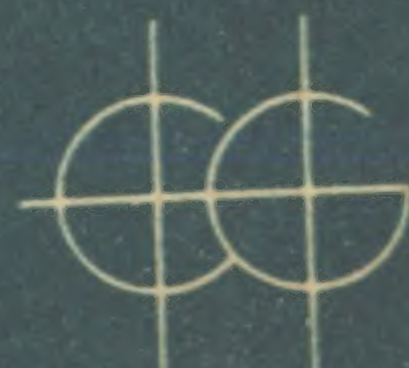

Georg
BRITTING

SURORILE

Georg Britting (1891 — 1964) povestește simplu și cuceritor; din fraze limpezi și curgătoare se naște un autentic poem al vieții de fiecare zi, cu drame și destine, bucurii și dezamăgiri, bizarerii și paradoxuri.

EDITURA UNIVERS
GLOBUS

Lei 7,25

238

8

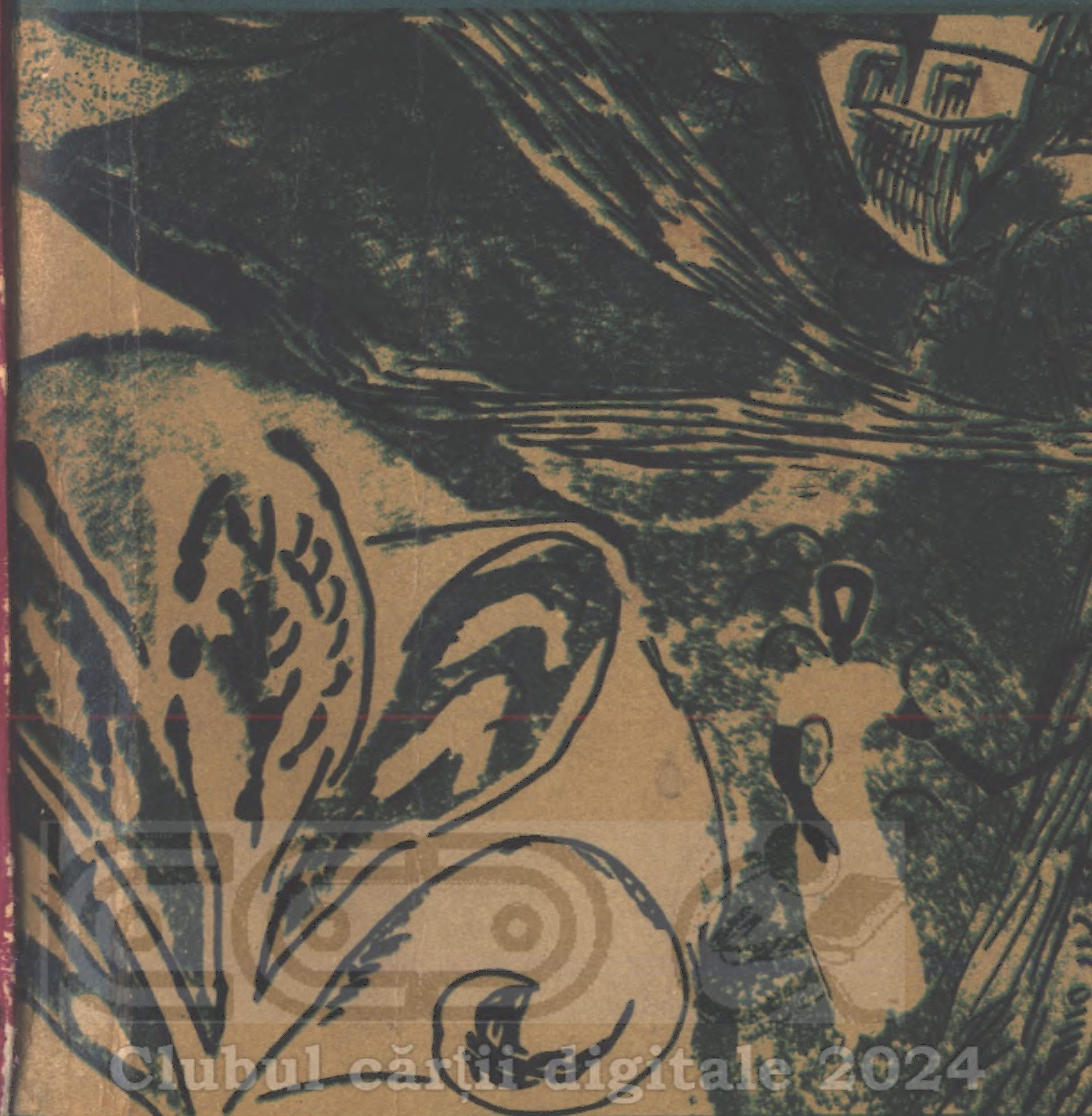
SURORILE GEORG BRITTING

1974

GEORG BRITTING

SURORILE

Colecția GLOBUS / Editura Univers

Coperta colecției *Ion State*
Ilustrația de *Dumitru Cionca*

GLOBUS

Georg Britting

Surorile

Traducere de Corina Jiva

EDITURA UNIVERS
București
1974

INUNDAȚIA

În săptămîna Crăciunului se porni pe neașteptate un dezgheț. Apele verzi ale Dunării crescură, luînd culoarea lutului, galbene întîi, apoi cafenii cu vîrtejuri negre. Și tot creșteau, văzînd cu ochii. Aduceau la vale trunchiuri de copaci, iar luntrile care se desprinseseră de la mal se învîrteau în vîltori. Pluteau pe apă tufișuri jumulite și smulse cu mormane de pămînt și pietriș alb strălucitor între rădăcini, iar pe un plaur de stufăriș și trestii umflate de ape stătea ghemuit un iepure mare tremurînd de frig și parcă uluit cum de-a nimerit în vuietul apelor. Fluviul plesnea malurile, zvîrlind noroi și apă în pivnițele caselor și în curînd pe străzile orășelului apărură bărci.

În afara porților orașului, în imediata lor apropiere pe malul Dunării, se aflau două case nu prea înalte. Zorii nici nu mijiseră bine și Jakob se trezi, înghețat, între așternuturile jilave.

Cînd se ridică în capul oaselor văzu o oglindă de apă pe deasupra podelei camerei care se afla la parter.

Sări în picioare — apa îi ajungea pînă la glezne — se îndreptă spre patul nevestei, o

scutură, o trezi și-i porunci bietei femei înspăimîntate să plece imediat în oraș, la părinții ei, iar el o va urma, după ce va mai aduna ceva acte, bani, bijuterii și altele și va urca unele lucruri în pod, și nu înainte de a-l înștiința și pe vecinul Heinrich de vizita apelor.

Strîngîndu-și poalele vestmintelor, femeia porni, croindu-și cu grijă drum prin apă, iar Jakob o urmări cu privirea pînă ce dispăru în ceața care se întindea din ce în ce mai mult. Apoi ieși prin grădina inundată — apa îi ajungea deja pînă la genunchi — și se apropie de barca sa prinsă de un par din care se mai zărea pe deasupra puhoiului doar vîrful rotunjit. Se așeză pe banca din dreptul vîslelor, își aprinse o pipă și privi cu nepăsare cum apele creșteau într-una. În casa lui Heinrich nu se vedea nici o mișcare, de jur împrejur se auzea doar un vuiet înfundat, și cît priveai cu ochii se zărea doar ceață, ape și cele două case ca niște insule întunecate.

Cînd apele ajunseră pînă în dreptul ferestrelor de la catul de sus al casei lui Heinrich, din cîteva lovituri de vîslă Jakob își aduse barca lîngă zidul casei și începu să bată cu putere în obloane.

Heinrich cel somnoros, (întotdeauna doarme atît de tîrziu, vînătorul ăsta de fuste — înjură Jakob). Heinrich cel leneș, Heinrich cel frumos, privea speriat pe fereastră văzînd ape și numai ape, galbene și înspumate. Dar zărind și barca salvatoare a lui Jakob îi mai veni inima la loc, căci de fapt locuitorii de pe malul

apelor trebuie să se aștepte oricînd la așa ceva, iar în ceea ce-l privea dispunea chiar și de o asigurare pentru un asemenea caz. Astfel că făcu un semn cu mîna, dispăru, se îmbrăcă iute, reapăru în fereastră și strigă spre Jakob :

— Vino încoace !

Își săltă un picior peste pervaz, gata să se urce în barcă. Numai că Jakob nu părea dispus să-l ia, ci dimpotrivă, căci își legă luntrea de un pom din apropiere care-și întindea crengile uscate înspre cer. Apoi, cu brațele încrucișate, începu să-i ceară lui Heinrich să mărturisească adevărul, și anume că s-a culcat cu nevastă-sa, Elsa.

— Ceee ?! strigă Heinrich. Ce spui că aș fi făcut ? și-l fulgeră cu ochii lui mici și negri.

Și începu a-i spune că nu-i adevărat nici un cuvînt din învinuirea ce i-o aduce ; cum de poate el, Jakob, să dea crezare unor asemenea scorneli ? Că Elsa, da, Elsa, nevasta lui, este un model de virtute, care nu l-a înșelat nicicînd, nici măcar cu o vorbă sau cu o privire, și stărui :

— Vino odată cu barca aceea, să mă urc în ea, măi nebun gelos ce ești ! Ha, ha, ha, rîse tare și jovial, Heinrich, prins acum în capcană.

Jakob nu rîse ci zîmbi doar, iar harnicele ape urcau într-una, pătrunzînd pe ferestrele catului de sus, astfel încît Heinrich trebui să se mai înalțe cu o treaptă, dacă voia să-și continue dialogul cu Jakob. Vai și cum mai dorea asta !

În timp ce Jakob își lega luntrea de vîrful pomului, care se aplecase copleșit de atîta

apă, Heinrich apăru din nou la fereastră și începu să se jure, spunînd că îi este imposibil să înțeleagă cum de s-a putut naște o asemenea bănuială afurisită tocmai împotriva lui, care nu făcuse nici cînd măcar cel mai mic gest necuviincios față de doamna Elsa. Vorbea într-una cu ochii scăpărînd, trecîndu-și mereu mîna prin păr, nervos, pînă ce Jakob îi strigă cu glas înfiorător că dacă a fost întotdeauna un mincinos, cel puțin acum, în fața morții, să recunoască adevărul ; și că el, soțul Elsei, va sta aici în barcă pînă ce-l va vedea înnecîndu-se, că nici nu merită altceva. Iar dacă-și închipuie cumva el, amantul, că ar putea scăpa înotînd, se înșeală, are o vîslă zdravănă — o ridică și i-o arătă — cu care-l va pocni atunci în creștet, că doar va trebui să-și țină capul afară din apă cînd înnoată.

Negurile aburinde se îndesiră și mai tare, iar orașul, cu casele și turnurile sale, nici nu se mai întrezărea, deși era atît de aproape. Fluviul cel galben se prăvălea bolborosind și îngînînd lucruri de neînțeles.

Dacă mai continuau să crească în ritmul acesta, apele aveau să cuprindă curînd și etajul al doilea al casei iar un al treilea nu mai exista, nu mai venea decît acoperișul.

Frumosul Heinrich, încolțit acum, vorbea mai departe, spunînd că e adevărat că a privit-o cu simpatie pe Elsa și că o dată, o singură dată, i-a furat chiar și o sărutare, dar doamne, cît regretă asta acum, deși nu vrea să nege deloc că a făcut-o.

— Doar n-o fi fost cine știe ce crimă — încercă el să glumească ; fiecare își are momentele sale de slăbiciune. Adăugă că n-ar trebui ca Jakob să i-o ia în nume de rău chiar într-atîta, ci să vină odată — pentru numele lui Dumnezeu sau pe toți dracii — să-l ia în barcă și să-l ducă în oraș cît mai repede !

Dar Jakob continua să zîmbească într-un chip sinistru.

— A naibii să fie de treabă ! strigă Heinrich bătînd cu pumnul în pervazul ferestrei și scuipînd în apă. Dacă trebuie neapărat să afle, mă rog. O dată, o singură dată doar, am avut-o pe Else. Că așa sînt femeile, știe și el doar : le e poftă de alți bărbați, sînt ca niște copii, trebuie să aibă din toate, asta așa e, dar lucrul nu trebuie luat atît de tare în serios. Însă e drept că el, Heinrich, care e prieten de cînd lumea cu Jakob, și încă prieten bun, s-ar fi cuvenit desigur să fie mai cuminte, mai lucid și că-i este tare rușine că trebuie să spună așa ceva acum.

Jakob ascultase în liniște spovedania, fără ca zîmbetul să i se șteargă de pe față, iar mîinile sale, jucîndu-se cu vîslele, legănau barca.

De zis nu zise absolut nimic și asta îl făcu pe Heinrich să-și continue mărturisirea spunînd pe șleau că nu se întîmplase numai o dată, ci de mai multe ori, că așa e în viață, ispita e de vină, dar că, zău, nu s-a întîmplat chiar de atîtea ori cum își închipuie Jakob.

Jakob se ridicase în picioare în luntrea care se clătina, așa cum se ridică și judecătorul cînd rostește o sentință, și pe tonul cel mai oficial

și rece îi spuse lui Heinrich că acum va trebui să moară, și să renunțe la orice speranță căci în curînd îl va cuprinde apa, iar el — Jakob — va sta să-l privească.

Apoi se așeză la loc și nu se mai uită la condamnat, ci privi undeva în depărtare și la valurile ce se loveau de vîrful bărcii, înălțînd-o și coborînd-o mereu. Părea că nu-l aude pe cel din fereastră cum urlă, de parcă ar fi uitat de mult de el.

Pînă ce deodată acela amuți și liniștea îl sili pe Jakob să cate în sus către bărbatul de la fereastră. Fără să rostească vreun cuvînt, cei doi se uitară îndelung unul în ochii celuilalt, și Heinrich înțelese din privirea judecătorului său că sentința nu mai poate fi anulată. Atunci se retrase de la fereastră, și dispăru în casă.

Se scurse cam un sfert de oră, timp în care lui Jakob i se păru că se cutremură casa sub năvala apelor. Și deodată Heinrich se ivi din nou la fereastră. Era îmbrăcat în uniforma regimentului de infanterie de care aparținuse și cu care făcuse războiul, dar nu era vestonul cel gri, ci uniforma regimentului bavarez în timp de pace, aceea albastră deschis. Pe cap purta coiful cu țuguiul său galben, strălucitor, iar pe piept i se legănau decorațiile de război : Crucea „Meritul militar bavarez“ și Crucea de fier prusacă. Se clătinară, zăngănind ușor și apoi rămaseră atîrnînd, mute.

Își prinsese și sabia — căci fusese adjutant — și apucînd mînerul cu amîndouă mîinile, nemaiscoțînd o vorbă și fără să-l învrednicească pe Jakob cel puțin cu o privire, rămase ca o statuie în cadrul ferestrei ; pe fața lui se putea citi că vrea să întîmpine inevitabila moarte ca un adevărat soldat, demn, fără tremur, fără frică.

Jakob îl privi consternat. Războinicul de la fereastră nu se mișca. Dunărea curgea năvalnic. Se pornise un vînt ușor care începea să împrăștie ceața, croind culoare lungi, voalate, prin care străbătea o lumină albă ca laptele. Atunci Jakob, împins parcă de la spate — și nu mai știe dacă să blesteme plîngînd sau să rîdă plin de admirație — cu durere în suflet, copleșit de rușine și furie, cu mîinile care tremurau, desfăcu lanțul din jurul pomului și îndreaptă barca spre fereastră.

Soldatul în albastru luă poziție de drepți, duse mîna la coif, stătu puțin așa, în semn de mulțumire, apoi se urcă în barcă și se așeză în capătul celălalt al ei, ca un oaspete de onoare, ca un domn distins. Iar soarele firav care tocmai se ivise, făcu să-i scînteieze tresele de aur și coiful de război.

Jakob vîsli grăbit, în tăcere, peste apele galbene și spumegînde, înspre orașul care se înălța cu nenumăratele sale case și turnuri și cu catedrala cea impunătoare pe fundalul unui cer albastru deschis, parcă atunci trezit la viață.

SURORILE

Domnul von Mockern, care la începutul secolului al nouăsprezecelea administra o moșie în Pomerania, avea o soție mai scundă cu un cap decît el și de o greutate ce nu părea să reprezinte mai mult decît jumătate din cea cu care se putea lăuda dumnealui. Această făptură delicată, deci, i-a dăruit de-a lungul căsniciei cinci copii, toți semănîndu-i la înfățișare tatălui. Erau băieți, numai și numai băieți, ceea ce-l îndemna să se fălească, ba chiar să se și jure pe la ospețele vînătorești sau la mesele la iarbă verde și în cercul prietenilor săi că va face șapte băieți — sapte vor trebui să fie, pentru că acesta este numărul sfînt.

După aceea însă harul a încetat să se mai pogoare și, cel puțin o bucată de vreme, urmașii întîrziau să-și facă apariția. Oricum, casa nu ducea lipsă de zgomot, de asta aveau ei grijă, cei cinci băieți, iar oaspeții care-i vizitau găseau că toată casa răsuna de sus și pînă jos. Dar de-abia după ani și ani de zile a fost din nou nevoie de talentul și priceperea acelei femei înțelepte din orășelul învecinat, care veghease nașterile celor cinci băieți. În

două rînduri au avut nevoie de ea, numai că acum, în amîndouă dățile, pruncii pe care i-a ajutat să vadă lumina zilei au fost fetițe. Astfel domnului von Mockern, pe lîngă cei cinci fii ai săi, i s-au născut și două fiice — Eva și Clementine — iar numărul „sfînt" șapte, a fost împlinit dacă tatăl, dezamăgit la început, a acceptat să le socotească și pe „oițele negre", venite mai pe urmă, egale cu cele albe. Și dacă la început i-a fost destul de greu, cu timpul nu i s-a mai părut tocmai așa. În glumă, și parcă puțin jignit, el tot le mai numea pe cele două fetițe „oițe negre", nu numai pentru că întrerupseseră, în mod neașteptat și nedorit luminosul șir al băieților care ar fi trebuit să ajungă în număr de șapte, ci și pentru că spre deosebire de băieții cu părul deschis la culoare, ca tatăl lor, ele aveau amîndouă părul și ochii negri ca ai mamei.

Se înălțară fetele, două mlădițe delicate, care nu se mai puteau lipsi una de cealaltă în îndeletnicirile lor copilărești, căci jocurile zgomotoase și războinice ale fraților lor, mult mai mari decît ele, li se păreau vrednice de dispreț. Dealtfel nici n-ar fi fost admise, ele, născutele mai pe urmă, chiar dacă și-ar fi dorit-o.

Cînd fetele începură să poarte fuste lungi cu corsaje strînse în șiret și părul răsucit într-un coc, prins în plasă, domnișoare de șaptesprezece, optsprezece ani, în jurul lor se făcuse, treptat, liniște, ele rămînînd singurii copii din casă, căci băieții plecaseră între timp cu toții. Ajunseseră ofițeri, toți cinci, și-și îndeplineau serviciul, călare sau pe jos, ici și colo, de cele

mai multe ori în orășele de provincie. Apăreau doar cînd și cînd, cîte unul dintre ei, băieți blonzi, lați în umeri, cu obrajii trandafirii de odinioară cam arși de soare, cu cîte o mustăcioară lungă și răsucită ba chiar și cu barbă în jurul chipului tînăr — cei doi frați mai mari, care erau căsătoriți și aveau și copii.

Astfel că existența fetelor îl bucura îndoit pe tatăl, încărunțit în casa lui rămasă fără feciori, mulțumit în cele din urmă că nu i se îndeplinise nesăbuita și deșarta lui dorință de a avea șapte fii. Celui de la care porniseră defăimătoarele vorbe despre oițele negre îi tremura acum sufletul de spaimă, că l-ar putea părăsi și ele cît de curînd, fetele lui cele frumoase, singurele care-i rămăseseră și care-i alinau singurătatea. Soția îi murise de timpuriu, în urma unei boli acute de scurtă durată, care a secerat-o precum arde focul iarba cîmpului. Treburile pe care le făcea ea altădată, erau acum îndeplinite cu exactitate de o menajeră. Neobosită cum era, aspră și fără cusur, îngheța parcă orice lucru din jurul ei : aproape că se temeau de ea atît tatăl și fetele, cît și slugile.

Cele două surori țineau mult una la cealaltă, vădind o stranie afecțiune pe care unii sau unele o găseau chiar exagerată. Camerele lor se aflau la etajul întîi al casei, pe același coridor, alăturate, aranjate absolut la fel, pînă în cele mai mici amănunte. În fiecare dintre încăperi se aflau așezate, exact în aceeași poziție, sobele albe, rotunde, de faianță, cîte un scaun, un dulap, iar deasupra unui birouaș cu

niște picioare grațios arcuite, pe pereții deschiși la culoare zugrăviți cu model înflorat atîrna cîte o oglindă, ușor voalată, în ramă aurie. La fel le erau așezate paturile, în colțurile camerelor, după draperia albă, lungă, cu falduri bogate. În mijlocul mesei împodobită cu cîte o față de masă pe care o croșetase fiecare din surori pentru cealaltă, erau așezate în vaze albastre, buchete de flori, culese de fete, tot împreună. Din afară priveau înăuntru prin fereastră aceiași copaci, stufoși și verzi vara, cu crengile golașe iarna. E de mirare cum de mai puteau să-și deosebească încăperile.

De îmbrăcat se îmbrăcau așa cum deseori obișnuiesc gemenele (deși ele nu erau gemene) adică în rochii din aceleași stofe și croite aidoma. Pînă și părul și-l pieptănau la fel, peste cap spre spate, lăsîndu-și fruntea liberă, cu o frumoasă cărare pe mijloc : fiecare purta la ceafă un coc bogat și negru.

Văzute de departe delicatele lor siluete înveșmîntate la fel ar fi putut fi confundate, dar dacă se apropiau și le vedeai chipurile măslinii, așa ceva nu se mai putea întîmpla. Eva, cea mai în vîrstă dintre ele, avea buzele mai pline, bărbia mai energică și nasul mai vulgar, trăsăturile ei fiind dominate de hotărîre, s-ar putea spune chiar încăpățînare ; Clementine, mai mică, avea un chip mai molcom, dintre ele ea fiind sora îngăduitoare, care se lăsa cu plăcere condusă de cea mare. Erau departe de a fi atît de liniștite din fire pe cît

păreau, dar ştiau să se stăpînească şi să-şi tăinuiască focul.

Din cale-afară de ciudat era că vădeau aceleaşi înclinaţii : citeau aceleaşi cărţi iar dacă tatăl lor îi oferea uneia din ele de ziua ei o carte, şi cealaltă şi-o dorea tot pe aceea, pentru cînd îi va fi venit ei rîndul să primească vreun cadou, încît deseori îl şi supărau astfel. Nicicînd n-ai fi putut s-o vezi pe una fără cealaltă, şi situaţia era de-a dreptul caraghioasă. Prietene n-aveau. Eva era înzestrată cu o voce frumoasă cu un timbru întunecat, iar cînd cînta acompaniată de Clementine la spinetă, o făcea cu atîta expresivitate şi pasiune de parcă izbucnea dintr-însa o sălbăticie care altminteri nu îndrăznea să iasă la iveală.

Deseori se aşezau în penumbra verde a unui chioşc din fundul grădinii celei mari. Banca şi masa erau vechi — lemnul cam putrezise — dar mai stăteau în picioare, ţinute de cîteva cuie. Fetele şedeau ceasuri întregi fără a vorbi ascultînd zumzetul bondarilor, al albinelor sau delicatul zbîrnîit al musculiţelor cu aripi plăpînde. Cărarea înfierbîntată strălucea în soare. Sub umbrar, aerul era apăsător — lemnul măcinat mirosea amărui — şi dacă se mişcau, banca pîrîia clătinîndu-se din toate încheieturile. Eva avea obiceiul să se scoale dintr-odată strigînd — hai ! Şi atunci se porneau amîndouă să alerge, cu fustele fluturînd, de se ridica praful în jur pînă ce Eva se oprea tot atît de brusc cum pornise, îşi înşfăca sora care gîfîia şi, strîngînd-o la piept, o apleca pe spate, o săruta, privind-o în ochi pentru ca

apoi să-i dea din nou drumul şi să fugă mai departe, ruşinată, cu Clementine pe urmele ei.

Nu credeau că s-ar fi putut despărţi vreodată. Cîndva unul dintre fraţii pe care misiunea de a cumpăra cai pentru trupa sa îl adusese prin împrejurimi se eliberă pentru o vizită de cîteva zile la casa părintească şi veni împreună cu un prieten al său, un bărbat tînăr, plăcut, vioi din fire. Acesta cochetă cu fiecare dintre surori, glumind şi exagerînd, aşa cum era la modă în oraşul cu obiceiuri mai îndrăzneţe din care venea el. Se purta întocmai ca un cavaler desăvîrşit care ridică iute şalul căzut pe jos şi-l oferă posesoarei cu o plecăciune adîncă şi priviri arzătoare, care sare numaidecît precum un cerb, gata să ajute doamnele să-şi îmbrace mantourile, deosebit de amabil în toate, mereu „exact aşa cum se cuvine", şi mult mai politicos şi mai plăcut la vorbă şi la faptă decît fuseseră deprinse surorile cu fraţii lor. Şi după ce, cu o seară înainte, în timpul unei plimbări prin grădină, tînărul domn rămas un timp singur la început cu Eva iar apoi cu Clementine, le spuse fiecăreia dintre ele, sub clar de lună şi în foşnetul copacilor cuvinte pline de afecţiune, în dimineaţa următoare îi fu dat să constate, cu uluire, că pe masa din camera sa se aflau două scrisori — una de la Eva şi una de la Clementine — cu caligrafii foarte asemănătoare şi cu un conţinut aproape identic.

Fiecare dintre fete îi scria că nu este cazul să-şi facă vreo iluzie (el nici nu-şi făcuse vreuna), că din partea lor nu există intenţia unei legături mai strînse (şi el doar nu vorbise

nimic, nici un cuvînt de vreo sfoară... sau legătură !), plus altele de felul acesta, încît nenorocitul de el nu mai ştia ce se întîmplă şi dacă nu cumva mersese prea departe cu galanteriile în seara trecută, sub luna aceea galbenă. Se bucură la gîndul că plecarea era deja fixată pentru a doua zi ; la prînz aproape că nu îndrăzni să ridice privirea din farfurie, sau să spună cîte ceva ceea ce Eva şi Clementine remarcară de îndată, în tăcere și cu satisfacţie, fiecare pentru sine, văzînd în aceasta efectul dorit al scrisorilor lor.

Nici o clipă nu le trecu prin gînd că totul ar putea fi doar rodul propriei lor închipuiri, care le făcea să creadă că dacă un tînăr domn le spusese cîteva amabilităţi ieftine, gata, el chiar o să-şi ia vorbele în serios. Teama, teama că cineva ar putea amenința viața lor comună, ea fusese aceea care redusese la tăcere toate celelalte simţăminte. De-abia după săptămîni de zile, venind vorba cu totul întîmplător despre fratele lor şi prietenul acestuia, îşi povestiră reciproc cum l-au respins, fiecare în parte, pe presupusul pretendent. Era toamnă și mănunchiurile de poame roşii ale sorbului stăteau plecate în jos atingîndu-le, reci, obrajii, care, pe cînd mărturisirile erau pe sfîrşite, se înroşiră întocmai ca fructele tufei. Şi fetele începură ca nişte smintite să rupă ciorchini şi să arunce una în cealaltă cu ele, rîzînd ca nebunele, în timp ce bobiţele reci li se rostogoleau pe faţă şi pe gît.

Sănătatea celor două surori era cam şubredă, ceea ce avea să se vadă destul de devreme.

Nu s-a putut afla însă de ce sufereau, căci de fapt nu era nimic precis. Aveau un fel de accese de vagă oboseală, un soi de slăbiciune înduioşetoare asupra căreia nici doctorul nu reuşi să se pronunțe cu certitudine. El îl consolă pe tatăl îngrijorat, spunîndu-i că nu e nimic, pomeni în treacăt ceva despre anemie sau cloroză, scrise o reţetă cu nişte preparate întăritoare şi zise că lucrurile se vor îndrepta cu timpul — ceea ce de fapt nu se întîmplă, ba chiar dimpotrivă. Stăteau zile întregi în pat, chipurile ca să se menajeze, şi-şi priveau tatăl cu un zîmbet complice și suav ; iar el renunțase de mult la încercarea de a le ajuta, după cum se pricepea, cu sfaturi cum ar fi „căleşte-te", „ţine-ţi firea", „nu te lăsa în voia soartei". Pentru că sfaturile care se dovediseră nimerite în cazurile fiilor lui, — pe care acum îi numea lupi, cînd vorbea de ei, — nu se potriveau şi pentru oiţele lui cele negre, fiicele sale, după cum recunoscu el însuşi destul de repede.

Stările acestea se instalau aproape întotdeauna în acelaşi timp la amîndouă, astfel că dacă una dintre ele se îmbolnăvea la prînz, cealaltă începea şi ea să aibă frisoane seara, să-și strîngă șalul în jurul umerilor, să bea ceai de soc, pentru ca a doua zi să rămînă şi ea în pat bolnavă. Şi atunci zăceau amîndouă între pernele albe, învelite cu grijă, iar ferestrele trebuiau să stea bine închise. Ziceau că le face rău aerul, că le-ar tăia cu sabia, susţineau cu tărie că resimt dureros pînă şi cea mai mică adiere. Oricine intra în camera lor, servitoarea

care le aducea de mîncare sau tatăl care le vizita, dacă zăbovea cît de cît în prag le și auzea spunînd, pline de teamă „Închide, te rog, ușa“ și le vedea înfofolindu-se și mai strîns în pături.

În acele zile de boală, cînd trăiau atît de sihăstrite în camerele lor, ducîndu-și reciproc dorul, întrețineau un schimb de scrisori foarte activ, slujnica servindu-le drept poștaș. Își dădeau de veste cum se simt, fără a face economie la cuvintele cele mai pline de afecțiune sau la ironicele îndemnuri de a înghiți la timp picăturile verzi sau brune, prescrise de medic, căci, adăugau ele, chiar dacă au un gust îngrozitor, ori sînt ca fierea de amare, cu atît mai binefăcătoare le va fi acțiunea ! Glumețe și într-o doară, se interesau cum și-a petrecut noaptea fiecare din ele, își copiau cîte o poezie, dintre cele citite, care li se părea deosebit de frumoasă sau consolatoare sau chiar înfricoșătoare, pentru ca și cealaltă să se consoleze sau să se înspăimînte. Apoi, deodată, apărea în zbor pe cîte un bilețel o întrebare — cînd are de gînd surioara să se ridice din pat — și în dimineața cuvenită se strecurau amîndouă din paturile lor, și așa în cămășile lungi de noapte, dădeau fuga la fereastră, o deschideau larg, respirau aerul proaspăt, nu-l mai simțeau tăios și nesuferit și călduț și prielnic, iar după o oră ședeau amîndouă față în față la micul dejun, oarecum palide încă. Și amîndouă, frumoasele nebune, rîdeau, și totul era ca mai înainte.

În grădină se afla o fîntînă cu roată. Ghizdurile ei ca o uriașă piatră de moară, căzută parcă

din cer, erau spălate de ploi și crăpate, iar în locul unde se așază ciutura, prinsă-n cercuri de fier, se făcuse de-a lungul anilor o scobitură, nu prea adîncă. Fîntîna era împresurată de o tufă bogată de urzici iar un soc din apropiere îi ținea puțină umbră.

Prinsă de un lanț de fier ruginit ciutura cobora repede spre adîncuri și urca picurînd, trasă încet pînă sus, în scîrțîitul scîrbit al lanțului — sluga cea leneșă.

În zilele de caniculă surorilor le plăcea să stea pe marginea fîntînii, cînd umbra socului se răsfrîngea ca un taler negru, culcat în iarbă, iar piatra fîntînii își răsfrîngea din fierbințeală asupra lor. De unde stăteau zăreau frontonul alb al conacului răzbătînd strălucitor prin verdeața dimprejur, în timp ce tufa de urzici cu frunzele-i crestate, dușmănoasă, își încerca în zadar mușcăturile de șarpe pe pielea pantofilor fetelor. Dinspre curte răsuna cîntecul lanțului altei fîntîni, se vedeau zburătăcind porumbeii, un nor de păsări care se înalță, se rotește și se prăbușește, căci cu piciorușele lor roșii poposeau din nou pe undeva, dar unde anume, nu se putea vedea poate pe coama acoperișului hambarului sau pe poarta grajdului, unde le plăcea în mod deosebit să se așeze.

Fetele își plecau deseori chipurile deasupra fîntînii, îngenunchind acolo, unde n-ajungeau limbile de foc ale urzicilor, spre a privi în adîncuri. Se uitau cum coboară pereții zidiți în cerc, căptușiți ici colo cu petice de mușchi umed, verde închis la culoare ; într-o crăpătură, pe la mijlocul puțului, prinsese rădăcini o plantă

agățătoare, cu o mulțime de frunze mici, rotunde care se asemănau cu niște monezi, îngrămădite una peste alta. Din crăpătura aceea părea că țîșnește o comoară tăinuită, belșug năvalnic, galben și verzui iar, de jos clipea oglinda întunecată a apei.

Cîteodată zăreau și peștele. Stătea nemișcat, urcat din străfunduri el, paznicul împlătoșat, stăpînul fîntînii. Se ținea aproape de suprafața apei și nu se clintea de loc. Îi vedeau capul lătăreț, spinarea arcuită, și li se părea că-i recunosc și ochii ; iar aripioara cozii, strălucea, roșcată. Cătau cu sfială spre pustnicul din împărăția cea rece, veșnic mut, fără a scoate un sunet, întocmai ca unda fără glas pe care o stăpînea. Îi și vorbeau, în cuvinte blajine, rostite cu sfială și-l întrebau cum se simte acolo jos, mereu singur, în adîncul puțului. Îi deplîngeau soarta, îl chemau încetișor cu nume de alint, compătimindu-l că nu poate și el să gonească împreună cu semenii săi printre șuvoaiele verzi și repezi ale rîurilor sau nu-i e dat și lui să trăiască într-un lac acoperit cu frunze de nuferi, să se învîrtească pe dedesubtul acestora sau prin păpuriș. Și multe altele îi mai spuneau ele peștelui, mîngîindu-l și dezmierdîndu-l. El auzea dar nu se mișca și nu le răspundea în nici un fel. Și apoi, deodată, se lăsa alene la fund, pe îndelete. Silueta sa începea să-și piardă conturul, se mai percepea o scînteiere argintie, se ridicau bășicuțe de aer și apoi apa rămînea din nou nemișcată.

Surorile se îndreptau din genunchi, se uitau descumpănite în jur, la lumina stridentă care

le orbea. Parcă de-abia atunci vedeau tufa de soc care-și întindea ramurile pline de frunzișul luxuriant, urzicile răsfățîndu-se trufașe pe bolta înaltă a cerului albastru fără nori. Tatăl pretindea că peștele păstrează apa curată, că el, bătrînul îmbrăcat în solzi, o curăță de viermi și de tot soiul de paraziți. Numai că explicațiile acestea nu le făceau pe fete să nu-i mai deplîngă soarta.

Mai tîrziu s-a văzut că motivul pentru care bărbatul acela lingușitor, prietenul fratelui lor, primise cîndva, spre marea lui surpriză, cele două scrisori de refuz al unei cereri în căsătorie, — de fapt neexprimată — nu era numai faptul că cele două surori brune și frumoase nu concepeau că ar putea să se despartă. Căci la scurt timp după aceea, cînd s-au ivit doi cavaleri pețitori n-au mai fost atît de nechibzuite ca să spună nu, înainte de a fi măcar întrebate. De data aceasta au așteptat smerite, petrecîndu-și nopți de-a rîndul cu ochii deschiși, temătoare că n-au să fie întrebate și cînd în sfîrșit s-a petrecut și aceasta, atunci cu fața radioasă și tremurînd de bucurie au rostit fiecare cîte un da.

Viitorii lor soți erau amîndoi fermieri, și între moșiile lor era cale de șase ceasuri cu trăsura. Asta n-ar fi prea departe, își spuneau surorile, pline de speranță și gîndeau că toată ziua se vor plimba de la una la cealaltă. Își întrebau logodnicii dacă au meșteri fierari harnici pentru că vor trebui să tot facă la potcoave, și le spuseră bărbaților, care se prăpădeau de rîs, să nu cumva să se zgîrcească

la ovăz, că doar gloabele vor avea de tras, nu glumă ! Că ele țin nu numai să se viziteze reciproc ci vor dori să-și vadă cît mai des și casa părintească, la care Eva putea ajunge în patru ceasuri iar pentru Clementine era chiar ceva mai aproape.

Uneori însă, cînd Clementine se strîngea zîmbind fericită la pieptul mirelui ei și Eva se ținea de mînă cu alesul inimii sale, săreau amîndouă, speriate parcă, se priveau cu ochi temători și se prăbușeau una în brațele celeilalte, plîngînd și suspinînd, și revenindu-și cu greu după aceea.

Sosi și ziua celor două nunți, iar oaspeții nu lipsiră. Cei cinci frați ai mireselor nu se dădură în lături să bată cale lungă pînă acolo iar cei căsătoriți își aduseră și nevestele ; doar cel mai vîrstnic veni singur căci soția sa aștepta să nască și nu îndrăznise să purceadă la drum, transmițînd numai cuvenitele urări. Și sosiră și viitorii socri ai mireselor și cuscrii și mătuși din depărtări și era zarvă mare în casa domnului von Mockern, liniștită altminteri.

Cununia din biserica satului se sfîrși și lumea se așeză la masă și se mîncă și se bău ; se rostiră toasturile cuvenite, și se sărutară și se îmbrățișară, fiecare după cum crezu de cuviință.

Nimeni nu remarcă, poate nici măcar surorile înseși, că fiecare din ele evitase să se lase sărutată de soțul celeilalte.

În toiul petrecerii, cînd lumea începu să se încingă, cu strigăte și cu clinchete de pahare,

tinerii căsătoriți se strecurară pe nesimțite afară din sală. În spatele casei erau trase la scară două trăsuri care urmau să poarte surorile, pe fiecare în altă direcție, spre locul care de acum înainte va însemna pentru ele „acasă". Plecarea trebuia să se facă încet și pe neobservate pentru a nu strica buna dispoziție a oaspeților.

Li se luase de pe inimă și grija care le chinuise atît de mult în ultimele săptămîni, că îl lasă pe tatăl lor singur, pentru că fratele lor cel mai mare îi promisese tocmai azi acestuia că ceea ce intenționa mai demult se va împlini curînd, și anume va părăsi serviciul militar și va prelua administrația moșiei părintești.

Soțiile se rugară de bărbații lor să le lase să mai meargă o dată în grădină, promițînd că se întorc numaidecît. Dînd fuga spre chioșc, se așezară pe banca cea putredă care se clătina, ca de obicei. Apoi se duseră la fîntînă și priviră în adîncuri ; tufa cea verde deschis se revărsa, ca întotdeauna, din crăpătura zidului, peștele însă nu se zărea. Neagră și mută, apa sclipea, reflectîndu-le chipurile.

— Să ne despărțim aici, spuse Eva, continuînd să privească în fîntînă, apucîndu-și sora de mînă, o mînă rece care tremura. Să nu mă uiți ! mai adăugă ea. — La revedere, pe curînd ! (Din ochi începură să i se rostogolească lacrimile, căzînd în fîntînă, dar ușoare cum erau nici măcar nu izbutiră să miște oglinda apei).

— Şi acum, du-te, zise ea şi sărută mîna surorii sale înainte de a-i da drumul. Cu ochii încă adînciţi în fîntînă adăugă :

— Plecaţi imediat ! Spune-le că vin şi eu numaidecît.

Clementine se îndepărtă iar prundişul îi scîrţîia sub paşi. Nu întoarse capul, dar Eva o petrecea cu privirea pe cea care dispăru printre copaci. Apoi se apleacă din nou deasupra fîntînii, dar nu mai plînse.

— Peşte, strigă ea, peşte prostuţ, hai arată-te odată !

Dar el nu se ivi. Atunci plecă şi ea.

În spatele casei se mai afla o singură trăsură. Ajutată de soţ, se urcă. El se aşeză alături şi trăsura o porni din loc. Cînd ajunseră în şosea, Eva mai apucă să zărească trăsura surorii sale care tocmai cotea la stînga, ultimul lucru care-l mai putu vedea fiind spatele lat al bărbatului de lîngă Clementine şi pana care-i flutura la pălărie. Iar ea, împreună cu bărbatul ei, o luară spre dreapta.

Nu le mai fu dat fetelor să-şi revadă tatăl. Cinci ani trecuse din ziua celor două nunţi şi-n tot acest răstimp n-au izbutit nici măcar o singură dată să revină la locul natal. Nu era chiar atît de simplu de călătorit, cum îşi închipuiseră ele cîndva ; se dovedi a fi ceva destul de complicat, căci de fiecare dată apăreau în ultimul moment diferite stavile care le împiedicau să plece. Ba erau bolnave — nu le pria aerul — ba se iveau tot felul de treburi la moşie care făceau indispensabilă prezenţa stăpînei, tocmai în momentul în care ele erau cu

valizele făcute. De scris îi scriseseră ele nenumărate scrisori duioase, în care îi repetau de fiecare dată cît de dor le este de el, că ţin mult să-l revadă şi-i promiteau mereu că vor veni cît de curînd ; dar n-au mai venit.

Dl. von Mockern nu mai era nici el aşa de tînăr ; se chemau zile bune acelea în care se putea mişca sprijinit în baston, iar în cele „proaste" trebuia împins cu căruciorul, aşa că, oricît de mult şi-ar fi dorit-o, nu putea să-şi viziteze fiicele.

Şi apoi sosi şi vestea că a murit, iar ele nu putură nici de astă dată să se ducă să-l vadă şi să-şi ia rămas bun de la el. Eva nu putu din cauză că tocmai în ziua morţii tatălui ei, îi născu bărbatului ei al doilea copil, un băiat. Iar Clementine nu reuşi să purceadă la drum spre cel răposat pentru că fata ei cea mică — cel de al treilea copil al ei — avea febră mare ; şi era mai multă nevoie de Clementine la patul fiinţei în viaţă decît lîngă sicriul mortului. Doar cei doi gineri ajunseră la înmormîntare.

Aerul începuse să le facă tot mai rău celor două surori şi rămîneau în pat tot mai des. La început cei doi bărbaţi glumiră pe socoteala celor două plante firave care îngheţau la cea mai mică adiere a vreunui curent şi le tachinară şi rîseră de răsfăţul care nu prea stătea bine unor neveste de fermieri. Dar ele îşi lăsau bărbaţii să vorbească, spunînd că ei nu pricep nimic din cele ce se petrec, iar doctorii şi mai puţin şi, în curînd, pe aceştia nu voiră nici măcar să-i mai primească.

Ieșeau tot mai rar din casă, petrecîndu-și săptămîni întregi în camerele lor, chiar și atunci cînd nu stăteau în pat. Era ceva straniu cu care însă lumea se obișnui repede, întrucît ele se pricepeau să conducă gospodăria cu mult tact de la mesele lor de scris, nelăsînd de loc frînele din mînă, știind să-și dobîndească stima și ascultarea slugilor și a slujnicelor.

Anii trecură, copiii crescură și se făcură mari, ajungînd cu un cap mai înalți decît micuțele lor mame și ele nu pricepeau cum de se petrecuse totul atît de repede, de-au ajuns băieții să poarte barbă și fetele să li se rotunjească sînii — iar ele însele să încărunțească. Bărbații le muriseră, deși fuseseră puternici și vînjoși și nu se temuseră niciodată de frig, de vînt sau de soare. Cele două plante de interior, stăpîneau, din camerele lor, cînd cu blîndețe, cînd cu asprime, după împrejurări, casa și gospodăria și copiii.

Trecură mai bine de douăzeci și cinci de ani de cînd se văzuseră surorile ultima dată, în grădina părintească, la fîntîna în străfundurile căreia mai sălășluia și acum peștele care din cînd în cînd urca pînă aproape de oglinda apei și putea fi văzut cum strălucea. Știau că peștele mai trăiește, îl întrebau de fiecare dată pe fratele lor de el. În șase ceasuri de mers cu trăsura s-ar fi putut întîlni, și aveau și cai și aveau și trăsuri, dar de călătorit nu călătoriră niciodată. Cît de puțin li se păruseră cîndva cele șase ceasuri care urmau să le despartă — o piedică ușor de trecut, gîndeau ele, dar nu reușiră nicicînd s-o învingă. În cei peste douăzeci și cinci de ani aproape că nu trecu săptămînă în care Eva și Clementine să nu-și fi scris epistole îngrijorate, duioase și pline de dragoste, presărate cu ironii — scrisori asemenea acelora pe care și le trimeteau în casa părintească, din camerele lor, cînd le făcea rău aerul și zăceau în pat. Numai că pe atunci odăile lor erau alăturate și serviciul pe care acu trebuia să-l facă poștalionul și poștașul, îl îndeplinea pe vremuri servitoarea. Încă nu pierduseră speranța unei revederi, — își spuneau ele, cel puțin în scrisori — pentru că, la urma urmei, starea sănătății lor s-ar putea îmbunătăți, nu-i așa ? — ziceau ele, în ironie — dar cine poate ști dacă o credeau ?

Nu părea de loc să fie așa, nici nu putea fi vorba de însănătoșire. De ani de zile nu mai ieșiseră din casă, nu îndrăzneau s-o facă, nici în cele mai frumoase zile de vară și nici măcar pentru o oră. În satele și pe moșiile din împrejurimi se lățiseră zvonuri despre existența ciudată dusă de cele două femei, unii le luau în derîdere, alții le compătimeau, dar ele aflau prea puțin sau chiar nimic din toate acestea și dacă li se transmitea cîte ceva, nu le păsa.

Într-o bună zi Eva primi o scrisoare de la Clementine, care îi relatase de altfel cu săptămîni înainte despre înrăutățirea stării sănătății sale, și acum îi spunea că simte că i se apropie sfîrșitul și o roagă și o imploră să-și ia inima în dinți și să vină pentru că dorește din tot sufletul să revadă înainte de moarte chipul drag al surorii sale, să-l cuprindă în mîini, să-l sărute și să mai schimbe o vorbă cu ea ca

să-i vină mai ușor despărțirea de cele lumești. După ce citi scrisoarea, Eva se îndreptă spre fereastră, își puse palmele pe geam și lipindu-și de el fața ei cea ofilită începu să răzuiască și să zgîriie cu unghiile, de se auzea scrîșnind și zornăind : ciocăni cu încheietura degetului așa cum dă pasărea cu ciocul cînd se află închisă într-o colivie de sticlă. Apoi începu imediat să se pregătească de drum.

Vechiul cupeu, încăpător și cu arcuri în bună stare fu adus în fața casei, se înhămară cei mai buni și mai cuminți dintre caii ce-i avea, se împachetară cele necesare, chiar mai mult decît era nevoie, pături multe și perne și se alcătui între cele două banchete un fel de pat, pentru ca Eva să poată călători culcată. Dindărătul ferestrei, supraveghea totul pentru ca ordinele să-i fie îndeplinite întocmai. Cu ea trebuia să călătorească și servitoarea ei cea mai de încredere, care se pricepea să o îngrijească. Apoi își îmbrăcă un palton gros și căptușit, își înfășură un șal de lînă în jurul gîtului și un fular peste gură, ca să se ferească de aerul tăios, și ieși afară din casă, sprijinită de servitoare. Coborî treptele, încet de tot, făcînd cu grijă pas cu pas, agățîndu-se de brațul servitoarei. Ajunsă în fața casei se clătină puțin în lumina puternică a soarelui, apoi se urcă în cupeu iar servitoarea se așeză și ea alături. Se închiseră ferestrele trăsurii care o porni din loc, ieșind pe o poartă sub privirile uluite ale slugilor. Eva, doamna cea vîrstnică din trăsură, stătea culcată pe patul ce i se pregătise, putînd urmări de după geam priveliștea văratecă în toată splen-

doarea sa. Îi treceau prin fața ochilor, în zbor, pomi, sate, o turlă de biserică cu acele orologiului strălucind ca aurul, un rîu ce brăzda meleagurile și apoi trebuiră să străbată o pădure. La vederea crengilor negre care atîrnau în jos și a bolovanilor acoperiți de mușchi umed care se îmbulzeau în jur o cuprinse frigul și slujnica trebui s-o mai acopere cu un pled, deși era aproape îngropată în pături.

Porniseră la 9 dimineața și deci trebuiau să ajungă la destinație pe la orele 3 după-amiază. Vizitiul opri într-un loc ca să răsufle caii. Aceasta se petrecu la cîrciuma dintr-un sat. În dreptul ferestrei cupeului se zărea înălțîndu-se un mărăcine, gri argintiu, îmbrăcat în țepi, cu flori albastre, nemișcat și scăldat în lumină. Plecară mai departe, lăsînd mărăcinele în urmă și deodată Eva, doamna cea bătrînă din trăsură, nu mai văzu soarele culcat pe cîmpuri, cum fusese pînă atunci. Răsună un zgomot ușor ca de tunet și apoi începu ploaia, o răpăială puternică de vreun sfert de oră, iar în cupeu se răspîndi un miros de piele udă.

Fusese o furtună ușoară de vară care trecu repede și după care afară totul strălucea împrospătat. În timpul furtunii trăsura nu se oprise, iar Eva în drum către sora ei își aranjă doar din nou fularul peste gură, ferindu-se de aerul umezit de ploaie. Slujnica găsea că arată sfîrșită.

După amiază pe la trei și ceva Eva, care se încumetase să purceadă în această lungă și dificilă călătorie, prin praf, ploaie și fulgere, pentru a-și mai vedea o dată, după douăzeci și

cinci de ani sora bătrînă și bolnavă — ea însăși fiind istovită de moarte și simțind că a făcut ultimul lucru ce i-a stat în putere — ajunse într-o curte presărată cu nisip. Cupeul se opri în fața unei case lungi, nu prea înalte, cu multe ferestre, în care la etajul întîi, Clementine zăcea pe patul de moarte.

— Nu pot să cobor din trăsură, spuse Eva servitoarei — căci ar însemna să mor, și prin fereastra închisă a cupeului îl strigă pe vizitiu și-i porunci să intre în casă, să anunțe că a venit și să-i spună surorii sale, s-o aducă cineva jos, pentru un ultim rămas bun. Trebui să vorbească tare, pentru ca vizitiul s-o poată înțelege prin geamul despărțitor.

Surugiul s-a dus apoi s-a întors comunicînd că doamna zace în pat, și îi e cu neputință să se scoale, fiind mult prea slăbită, așa că o roagă din tot sufletul pe sora ei să intre în casă și să vină la patul său. Însă Eva a răspuns negativ, clătinînd doar din cap. Solul s-a dus și s-a tot întors comunicînd ce i se spunea, pînă ce, în cele din urmă Eva i-a transmis surorii sale, să-ncerce totuși adunîndu-și puterile, să se tîrască pînă la fereastră, cel puțin atît să încerce să facă, și să se uite jos în curte, ca să poată măcar să-și mai privească o dată chipurile, dacă nu le este dat să mai schimbe o vorbă între ele.

În arșița acelei după-amiezi nisipul ardea, galben ca paiul. Pe scara de piatră, ale cărei trepte, puține la număr, duceau spre ușa casei, călătoarea zări un cîine negru, mare și lățos. Stătea culcat pe o parte, cu capul pe o treaptă

mai sus decît corpul, și o privea. Cum gîfîia, burta i se ridica și se lăsa iar limba roșie ca sîngele îi atîrna zvîcnind afară.

Și deodată Eva zări o siluetă albă în dreptul unei ferestre de la etajul întîi al casei, deslușind tulbure la început, o figură, pe care o recunoscu apoi ca fiind chipul surorii sale Clementine. Se ridică în capul oaselor în trăsură și privi, prin geam, în sus, spre cea care o recunoscuse și ea, căci ridicase mîna pentru a-i face un semn, după care o lăsă apoi din nou în jos. Cîtva timp rămaseră așa, privindu-și chipurile îmbătrînite și obosite, care fuseseră atît de frumoase cîndva ; stătură și se priviră îndelung, de după sticlele proteguitoare ale ferestrelor, ele, cele două surori, Eva și Clementine, care se iubiseră atît de mult. Aerul dintre ele le era dușman și nu putură să se apropie mai mult una de cealaltă, fiecare dintre ele înțelegînd aceasta căci își cunoșteau una alteia inima, spre deosebire de toți cei din jur, oameni grosolani, în mijlocul cărora au trăit toată viața și care nu puteau pricepe așa ceva. Plîngeau cumva ? Nici una nu știa acest lucru despre cealaltă — nu se vedeau chiar atît de bine — dar fiecare simțea cum i se prelinge ceva cald și umed pe obraz, fapt pentru care privirea îi era și mai tulbure.

Cîinele de pe scară se sculă, se întinse, căscînd, și, trăgîndu-și înăuntrul botului limba lui cea roșie, intră încet în casă.

Eva putu să-l vadă, într-o clipă în care privirea ei tulburată se abătu de la fereastra de la etaj. Cînd își ridică din nou ochii nu se mai

afla nimeni îndărătul ferestrei, oricît de mult s-ar fi străduit să mai deslușească ceva.

Atunci, într-o grabă febrilă, Eva îi porunci vizitiului să schimbe caii cu alții odihniți, din grajdurile surorii sale și să pornească neîntîrziat spre casă. Servitoarei îi spuse că trebuie să ajungă cît mai repede acasă, în camera și în patul ei, întrucît se simte mizerabil și nu mai poate să-și mai recapete cît de cît puterile altundeva, decît poate acolo.

În tot cursul drumului de întoarcere zăcu în trăsură, respirînd anevoie, palidă ca moartea. Cînd fata încercă să lege două vorbe Eva îi făcu semn din priviri să renunțe. Și vizitiul iarăși opri în fața cîrciumii de la jumătatea drumului și mărăcinele se afla din nou în dreptul ferestrei, numai că de data asta se înălța de partea cealaltă a trăsurii, țeapăn, mizer și trufaș.

Lumina se împuținase afară, era deja aproape șapte seara, și cînd trăsura se urni din loc, mărăcinele, țeposul, rămase calm și indiferent în urmă, scînteind ca o lancie de argint.

Odată cu lăsarea întunericului, călătorii ajunseră din nou acasă. Învelită toată în pături, Eva fu transportată în camera ei și culcată de către servitoare în patul pe care apoi nu-l mai părăsi luni de zile. La numai trei zile după aceea aflară că Clementine murise între timp. Bolnava primi vestea cu atîta sînge rece încît cei din jurul ei se speriară. Puse să i se coasă dantele negre la cămășile de noapte și jachetele pe care le purta în pat și spuse doar atît, că în curînd îi vine și ei vremea. Dar mai trăi aproape un an de la moartea surorii sale.

Cu cîteva săptămîni înainte de a se sfîrși, mai primi o scrisoare din partea fratelui ei mai vîrstnic, care, după ce-i pomenea de unele și de altele, despre sine și ai săi, îi scria că peștele de care întrebase ea de atîtea ori nu se mai află în fîntînă. Într-o dimineață, pe cînd un servitor se pregătea să coboare găleata, l-a găsit la suprafața apei, cu burta lui cea galbenă, umflată, întoarsă în sus. L-au scos cu plasa. Avea o greutate apreciabilă, un bot lat și o mustață cărnoasă — moșneagul, care sălășluise atîta amar de vreme singur, în bezna din adînc. Nu prea știe, îi mai scrisese fratele, dacă nu cumva peștele, care, hrănindu-se, a întreținut zeci de ani apa curată, n-a infectat-o pînă la urmă cu carnea lui în descompunere. Spunea că tocmai chemase un constructor de fîntîni, care se pricepea și care avea să hotărască dacă să aducă un alt pește sau să încheie această datină. Eva ce părere are ? o mai întreba fratele, dar nu mai avu parte de un răspuns.

ELEGIE AFRICANĂ

Atunci am văzut pentru prima dată mistreți. Tatăl lui Simon era pădurar și-și avea casa mult mai jos pe Dunăre, iar într-o după amiază în care n-aveam școală m-am dus cu bicicleta pînă acolo. Simon era prietenul meu. Avea o față cu pielea albă, albă și cu cîteva coșuri, cu un nas mare și drept, și niște ochi albaștri deschis. Privirea îi era ițită și încărcată de neliniști.

Era un elev nu prea silitor. De fapt nu era de mirare căci n-avea timp și răbdare pentru înțelepciunea din cărțile de școală, inima lui bătînd pentru ceva mai nobil, pentru libertate, pentru demnitatea omului. Era veșnic năpădit de simțămite grandioase, ținea să mai rumege o dată toate marile idei — asta chiar și în timpul orelor de clasă. Purta mereu în buzunarul de la piept cîte o broșură, prost tipărită, pe hîrtie proastă, fibroasă, care trata despre mizeria locuințelor în cartierele muncitorești din marile orașe, sau despre prostituție — cum sînt nevoite fetele săracilor să se dea fiilor de bogătași între mătăsuri și catifele, spre a-și cîștiga pîinea cea de toate zilele. Broșurile vor-

beau și despre marele naturalist englez Darwin, care propovăduia fără teamă descendența omului din maimuță sau despre celebrul Ernst Haeckel cel care descoperise enigmele universului.

Simon dădea dovadă de mult mai mult sîrg pentru a învăța limba internațională esperanto decît pentru deprinderea bătrînei, căruntei limbi latine. Zicea că în curînd esperanto-ul va face ca toate celelalte limbi să devină cu totul inutile.

Recita versuri în noua limbă a lumii, ca să mă momească, cunoscîndu-mi pasiunea pentru textele rimate. Versuri în esperanto, mai melodioase decît cadența aspră a silabelor limbii străbunilor noștri și putînd fi înțelese pretutindeni pe globul pămîntesc — iată ce perspective formidabile pentru mine sau oricine altul care intenționează să scrie de acum înainte poezii !

Simon, cel crescut în tihnita casă a pădurarului, nu văzuse nicicînd o metropolă în toată dezolarea ei, nici Abisinia cea fierbinte, unde proprietarii de sclavi continuau să plesnească din bici, unde hoților li se tăia cu cruzime mîna, poruncindu-li-se apoi să-și afunde ciotul în ulei clocotit spre a li se închide rana. Dar tot ce citise despre acestea și i se păruse verosimil, îl zguduise puternic. Era cuprins de o furie nestăvilită împotriva situației care domnea în lume și care era de neiertat că mai persista.

Dacă întîlnea vreun lucru din cale afară de revoltător care-l jignise pur și simplu, venea la mine și-mi citea cu vocea tremurîndă pasajul respectiv, dintr-una din broșurile sale. Împroșca fulgere albastre din ochi și ar fi vrut

ca și pe mine să mă răscolească aceeaşi indignare arzîndă și să mă alătur lui în hotărîrea de a schimba lumea. De multe ori îmi spunea că elanul meu de a promova o eră nouă e doar călduț și că dacă toți ar fi ca mine — mă dojenea el — nu s-ar mai realiza așa ceva niciodată. Iar umerii săi, aduși puțin înainte, ca sub o povară, se lăsau atunci și mai jos.

Roșul este culoarea libertății. De aceea, de la o vreme încoace, Simon purta cu o netă preferință un papion roșu ca focul, care sărea în ochi dintre reverele costumului său albastru de burghez, și nici un profesor nu bănuia că acesta prevestea revoltă, revoltă împotriva îmbuibării clasei stăpînitoare. Dar eu cunoșteam sensul simbolic și uneori, în timpul orelor, cînd îmi priveam întîmplător prietenul, acesta își ducea mîna la mătasea aceea de culoarea flăcării, ca pentru a-mi arăta ce-i preocupă în mod consecvent și neabătut gîndurile.

În timpul anului școlar Simon locuia la rude în orașul nostru, plecînd acasă la el doar la sfîrșit de săptămînă, sau cu ocazia sărbătorilor.

După cum îmi fu dat să constat acum și așa cum îmi spusese el în repetate rînduri, casa lui nu era izolată în pădurea întunecoasă, ci se afla printre alte case țărănești, în mijlocul satului care se întindea de-a lungul Dunării. Tatăl său era pădurar în slujba „ducelui", — cum îi spunea pe scurt toată lumea, fără să i se rostească numele, fiecare știind de cine e vorba. Ducele era fabulos de bogat, avea posesiuni peste tot în lumea largă, în Ungaria,

Boemia — castele, moșii senioriale, herghelii, fabrici de sticlă, păduri pentru vînătoare și lacuri pentru pescuit iar aici, pe coastele de dincolo de fluviu își făcuse un uriaș parc de vînătoare, unde se aflau în dosul unor garduri zdravene mistreți și iesle în care li se punea nutrețul. Erau dați în grija tatălui lui Simon.

Cînd vremea era frumoasă, ducele — și nu era cineva să nu-l știe — se plimba fără suită pe străzile noastre înguste și întortocheate. Locuia la marginea orașului într-un castel mare, urît și galben dintr-o epocă mai recentă, care nu se putea compara ca soliditate și prestanță cu casele gotice ale oamenilor de rînd și mărețele turnuri ale breslelor vechiului oraș.

Ducele purta pantalonii suflecați, lăsînd să i se vadă ciorapii de mătase de cele mai diferite culori și mănuși ale căror degete exagerat de lungi se bălăngăneau goale. Se zicea că așa e moda la Paris și toată lumea îl privea cu admirație salutîndu-l, iar el le răspundea tuturora cu aceeaşi politețe, fluturîndu-și cu grație pălăria cu borul din față ridicat. Am văzut cu ochii mei cum odată, ieșindu-i în cale, pe trotuar, o țărancă cu o basma albastră-verzuie pe cap, care purta în spate un coș din nuiele, ducele a coborît în mijlocul străzii ca să-i facă loc! Şi a salutat-o înclinîndu-se ușor și scoțîndu-și pălăria. Da, gîndeam eu, iată cum se simte Parisul! Căci nu de mult citisem undeva că și Regele Soare obișnuia să-și descopere capul în fața oricărei slujnice pe care o întîl-

nea pe culoarele zgomotoase ale Palatului Versailles.

La Simon venisem în vizită ca să-mi arate mistreții. Tatăl său, pădurarul, nu era acasă. Mama lui, o femeie scundă, pistruiată, cu părul pieptănat lins și cu cărare la mijloc m-a primit cu multă amabilitate. Ne-a lăsat să plecăm, rugîndu-ne totuși să nu venim prea tîrziu la cină, mai ales că de nerăbdători ce eram refuzasem să gustăm atunci ceva, și am pornit iute către parcul de vînătoare.

Urcam încet și dacă aruncam cîte o privire înapoi zăream în spatele nostru, jos în vale fluviul, mergînd printre lanurile strălucitoare de grîu. Apoi ne-a înghițit pădurea de foioase. Fagii și stejarii, stăteau depărtați unul de celălalt ca niște coloane. Simon îmi spuse că fructele lor sînt o hrană apreciată de scroafe. În pădure era răcoare și umbră, pe jos se răspîndea o lumină verzuie, iar Simon mă ducea pe o potecă a vînătorilor, suind și coborînd parcă la nesfîrșit. Multă vreme nu se arătară animalele pe care doream noi să le vedem și în timpul acesta Simon îmi povestea despre cît de periculos poate fi un mistreț bătrîn dacă din cine știe ce motiv îl apucă furia. În asemenea stare, poate să atace cu colții lui strîmbi omul, care fiind în pericol de moarte, n-are altceva de făcut decît să se urce cît mai degrabă într-un copac. Măsuram din ochi grosimea trunchiurilor din jur, cugetînd, cum aș izbuti eu, care întotdeauna am fost cam slab la gimnastică, să mă cațăr dacă vreo bestie, cu botul spumegînd, s-ar repezi dintr-odată asupra noastră.

Îmi veniră în minte povești despre vînători din evul mediu care înjunghiau mistreții cu lancea, despre Siegfried cel implătoșat, despre Genoveva de Brabant, contesa palatină, care alungată de bărbatul ei, înveșmîntată doar în cosițele ei lungi, goală pușcă pe dedesubt, cu fiul ei, fusese nevoită să locuiască într-o scorbură de copac și să se hrănească doar cu laptele unei cerboaice, care, milostivă, se lăsa mulsă de ea ca vacile cele pașnice din staul.

Gîndindu-mă la această castă martiră, mi-am amintit și de sărmanele fete pomenite de Simon, care erau nevoite să-și vîndă trupul lor alb pentru bani murdari. Dar n-am putut să mă las prea multă vreme în voia unor asemenea închipuiri.

În timp ce poteca ne ducea din nou la vale și fluturele care ne însoțise pe ultima porțiune de drum se opri să se odihnească pe o tufă de mure, prietenul meu începu să-mi vorbească despre Friedrich Nietzsche. Citise în ultima vreme o mulțime de lucruri scrise, dacă nu de el, cel puțin despre el — acest protestatar, devalorizator al tuturor valorilor, care dădea cu ciocanul în toate și în fața căruia nimic ce era plămădit din argilă nu era în siguranță, sfărîmîndu-se aproape întotdeauna în țăndări.

Simon era plin de admirație pentru el, dar nu putea trece cu vederea faptul că acest om mare și cumplit condamna mila ca o formă de slăbiciune și degenerare. Ah, cît îl supăra această atitudine pe el, cel însuflețit de dragostea de oameni, cel care, torturat de imaginile mizeriei și nedreptății, se întîmpla să nu poată

dormi ore întregi din nopţile negre. Coşurile de adolescent de pe fruntea lui parcă dogoreau şi cum sporovăiam noi aşa, el vorbindu-mi despre bine şi despre îndurare, cu capul înconjurat de o aureolă de puritate, părea un nou sfînt. Nu prea se potrivea cu aceasta respingerea vehementă a credinţei creştine în care fusese crescut ; o acuza că îndobitoceşte poporul fiind aşadar considerată de către orice om luminat o eroare. Pe atunci încă nu-şi descoperise propria contradicţie şi nici eu nu-mi dădusem seama de ea, iar deasupră-ne codrul şuşotea gînditor.

Şi deodată s-au ivit dinaintea ochilor noştri mistreţii. Emoţionat, m-am înghemuit cu Simon după un trunchi gros de fag, cu coaja cenuşie. Din adîncul pădurii venea încoace o turmă de mistreţi, cîţiva bătrîni însoţiţi de nişte godăcei, mici, drăguţi, cu pielea închisă la culoare şi dungată. Veneau cu paşi greoi, agale. Noi nu ne clinteam de după copacul nostru.

Cei mai tineri dintre ei se mai abăteau din drum, sau rămîneau din cînd în cînd în urmă scurmînd pămîntul pentru ca apoi să pornească în galop spre a-şi ajunge din urmă însoţitorii. Dealtfel nu numai că vedeam monştrii aceia dar îi şi miroseam ; ba mie mi se păru că un mistreţ mare şi greoi, negru şi miţos s-ar uita înspre noi cam perfid şi neîncrezător cu ochii lui cei mici şi lipiţi.

Cum veniră aşa şi dispărură, convoiul scurgîndu-se pe lîngă noi parcă spre un ţel anume, iar frunzişul călcat de picioarele lor scotea nişte sunete fantomatice. Apoi fură înghiţiţi

de întunecime. Mai merserăm noi cîtva timp înainte, dar nu mai întîlnirăm nici un mistreţ. Într-un loc, Simon se aplecă şi ridică un dinte de mistreţ, alb-gălbui, cu un luciu mat ca sideful, pe care mi-l dărui.

L-am purtat multă vreme după aceea în buzunarul de la pantalon ca pe o amuletă aducătoare de noroc, dar mai tîrziu l-am pierdut.

La cină era de faţă şi tatăl lui Simon, care nu semăna deloc a pădurar : n-avea barbă lungă, nici cuţit de vînătoare şi nici pălăriuţă verde. Era un bărbat îndesat şi robust cu ochii albaştri deschis ca şi ai lui Simon — de la bătrîn îi moştenise băiatul !

S-a cinat în grădină, sub un măr, cu picioarele în iarba verde, la o masă acoperită cu o pînză albă, strălucind de curăţenie. Am mîncat friptură rece, unt şi pîine ţărănească şi am băut o bere aproape neagră, groasă şi dulceagă, de la fabrica de bere a ducelui. Nu-mi puteam desprinde privirile de la mîinile pădurăresei. Erau pline de pistrui, ca şi obrazul dealtfel... Părinţilor le făcea plăcere că venisem, cel mai apropiat prieten al unicului lor copil, ale cărui note la învăţătură îi îngrijoraseră. Simţeam o uşoară strîngere de inimă constatînd că amîndoi sperau să exercit o influenţă stimulativă asupra fiului lor. Dar cum să-i fi putut ajuta aceluia care se sfătuia despre ori ce cu mai marii spiritului, primind de la ei răspunsuri mai înţelepte decît aş fi putut eu da şi care stătea aşa lîngă mine cu privirea pierdută în gol, zgîrcit la vorbă, cu umerii aduşi ca sub o povară devenită acum mai grea ca oricînd ?

Aerul era încărcat de aromele florilor. Le respiram cu nesaț. Pădurarul îmi tot umplea paharul, ceea ce mă făcu să mă simt ușor amețit, devenind vorbăreț și rîzînd de orice fleac. Soția pădurarului bău puțin, sorbindu-și în schimb din ochi fiul. Cînd ridica paharul și mîneca rochiei îi aluneca înapoi, se vedea că și brațul era împodobit cu pistrui. Şi mie îmi plăceau !

Într-un tîrziu, mult după ora la care îmi propusesem inițial să plec, m-am ridicat, uitîndu-mă speriat la ceas. N-aveam far la bicicletă și ar fi fost înțelept să ajung în oraș înainte de a se înnopta.

Era o seară calmă şi caldă. Mireasma socului învăluia amețitor întregul sat — pe toate gardurile străluceau inflorescențele ca niște talere. După ieșirea din sat drumul o ținea pe lîngă Dunăre. În dreapta se apropiau dealurile cu podgorii, ultimele care mai existau în regiunea noastră. Şi cum treceam eu în zbor pe lîngă ele, șirurile butucilor de vie păreau că se învîrt cu rotiri iuți. Soarele se afla la asfințit, iar pe cerul dinspre apus pluteau cîțiva nori parcă suflați cu o pulbere trandafirie.

Șoseaua fiind netedă și în bună stare era o plăcere să circuli pe ea. Plopii, flăcări negre proiectate pe azuriul cerului ce pălea din ce în mai mult, îi tiveau marginile. Am mai trecut printr-un sat, printr-un val de parfum de flori. Pe băncile din fața caselor, stăteau oameni care-mi făceau semn cu mîna, iar eu le răspundeam. Apoi veni un zid lung și alb pe care-l observasem și la venire. La picioarele

lui creşteau urzici, iar pe deasupra se revărsa vița de vie. Din loc în loc apăreau porți de lemn. Le numărasem la venire și fuseseră șase, acum îmi ieșiseră doar cinci. Nepotrivirea aceasta o puneam pe seama aromelor socului care mă amețiseră și mai că-mi venea să mă întorc și să iau de la capăt socotitul.

Era aproape noapte afară cînd în fața mea prinseră a se înălța turnurile catedralei. Pe ultima porțiune de drum prin oraș am mers pe jos, cu bicicleta lîngă mine, sub lumina argintie a lunii în formă de seceră.

Odată culcat în patul meu, în prag de vis, am revăzut mistreții tropotind pe lîngă mine, am simțit și mirosul pe care-l împrăștiau, prefăcut parcă în miros de soc și cuprins de uimire, am adormit de-a binelea.

Se apropiase sfîrşitul anului şcolar şi ne-am dat cu toții seama că lui Simon nu i se va permite să treacă clasa (și de altfel nici el nu spera așa ceva), după cum știam chiar din gura lui. În timpul orelor stătea tot mai absent, iar profesorii ştiindu-l pierdut, nici nu-l mai chinuiau cu întrebările.

Într-o dimineață a lipsit de la ore și la fel s-a întîmplat și în ziua următoare ca și în celelalte zile. Apoi dirigintele ne-a comunicat cu o figură impasibilă că Simon s-a retras de la şcoală, iar nouă ni s-a tăiat răsuflarea de emoție. Profesorul şi-a continuat lecția fără a mai adăuga ceva. În dimineața aceea ne-a făcut într-una observații căci gîndurile noastre erau la Simon.

N-a fost prea greu de imaginat ce se petrecuse, şi de altfel, curînd s-a aflat şi adevărul : Simon fugise — plecase în lumea largă, după cum reieşea dintr-o scrisoare adresată părinţilor ; iar aceştia anunţaseră şcoala. La scurt timp după aceea pădurarul mi-a scris cîteva rînduri, doar spre a mă întreba dacă eu, prietenul său, am ştiut cumva de planurile lui Simon şi dacă am vreo bănuială încotro s-ar fi îndreptat. În scrisoarea mea de răspuns a trebuit să mărturisesc că nu mi-a vorbit nicicînd de intenţia sa înspăimîntătoare. N-am mai scris că de fapt eram profund jignit că nu-mi acordase încrederea lui.

Încotro o luase ? Spre nord, către marile oraşe în care se putea cel mai bine feri de urmărire ? Îl vedeam în gînd cum merge pe cîte o şosea, udat de ploi piezişe, cu gulerul ridicat. Probabil că dormea prin hambare, pe paie care foşneau, iar dacă stomacul lui înfometat ghiorţăia, cerşea cîte un blid de supă şi cîte un colţ de pîine de pe la ţărani. Poate că unii îl alungau fără milă de la poarta lor sau chiar dădeau drumul cîinelui din lanţ, asmuţindu-l pe urmele vagabondului.

Întotdeauna mi se părea că plouă acolo unde s-o fi aflînd — cînd mă gîndeam la el — şi că pantalonii îi sînt stropiţi cu noroi, de parcă nu ne aflam în plină vară cu soare dogoritor pe cer. Poate că voia să ajungă la Hamburg spre a se angaja ca fochist pe un vapor cu care să plece în lumea nouă, în America cea liberă. Cîtăva vreme după fuga sa am aşteptat de fiecare dată cînd sosea poşta să-mi aducă o

scrisoare de la el, dar n-a venit nimic. Dispăruse pe tăcute, în ceaţă şi ploaie.

Veni o altă vacanţă de vară. Fură opt săptămîni minunate, cu incursiuni prin pădurile negre, cu excursii la sate, la ferme ţărăneşti unde aruncam bile de lemn după nişte popice aproape putrede. Zile întregi le petreceam pe apă, la Dunăre, scăldîndu-ne sau plimbîndu-ne cu barca pe rîul Regen şi privind plini de nelinişti şi dorinţi, împovăraţi de păcate ascunse, la fetele care chicoteau, îmbrăcate în rochiţele lor de culoare deschisă. Şcoala rămăsese undeva departe în urma noastră, uitasem cu toţii de ea. În zilele mohorîte jucam şah, ba chiar şi taroc, 21 sau 66 şi citeam orice ne cădea în mînă.

Apoi veni toamna, se făcu mijlocul lui septembrie şi începu un nou an şcolar cu cei care ne cunoşteam. Se formară grupuri noi, anumite legături mai vechi se desfăcură sub imperiul acelui du-te-vino al inconstantei forţe de atracţie.

În perioada aceasta m-am împrietenit cu cei doi fraţi Holtermeier, fiii unui funcţionar de la poştă. Ludwig avea buze subţiri şi o faţă brăzdată care-l făcea să pară mai în vîrstă decît era de fapt. Ne-a apropiat predilecţia noastră pentru cărţi şi ne împrumutam reciproc din comorile noastre. Ni se părea că operele bătrînilor şi marilor maeştri radiază un fel de boare rece care te îngheaţă, te înstrăinează şi te respinge, astfel că de aceşti uriaşi ne apropiam şovăind şi cu sfială. Dar asemenea unui cîine de vînătoare care adulmecă urma prăzii

sale, tot așa adulmecam și noi noua creație a epocii — fără reguli și frîie, vorbind și cîntînd într-o limbă nemaiauzită, ea ne atrăgea cu o forță irezistibilă. Ne-am mărturisit unul altuia că făceam versuri iar Ludwig mi-a destăinuit că și fratele său, Franz, roșcovanul, a încercat așa ceva, cu destul succes.

Iată-mă ajuns deci, lîngă oamenii care-mi trebuiau! Ne întîlneam deseori în cămăruța văruită a celor doi frați, care nu avea cine știe ce mobile într-însa ci doar paturi înguste și o masă simplă cu lavoar, acoperită cu o mușama înflorată pe care se aflau două ligheane de tablă. Fusese atras în grupul acestora și un al patrulea, un tînăr blond și cu ochelari pe care nu puteam să-l sufăr. Acesta, cu fața lui ca de cozonac cu lapte, avea o ediție veche a unei cărți de prozodie și exersa de zor metrii antici — muncă de ucenic, cum zicea el — ceea ce eu găseam destul de plicticos, spunîndu-i că ciocîrliile cîntă cum le vine, fără instrucțiuni și modele care încorsetează și poate tocmai de aceea scoteau triluri atît de minunate. Dar la șah ochelaristul ne bătea pe toți.

În timp ce noi, ceilalți eram prea timizi ca să ne spunem cu glas tare versurile, dîndu-ni-le unii altora doar la citit, lui Ludwig îi plăcea să stea în mijlocul cămăruței și să-și recite poeziile cu vigoare și pasiune, însoțindu-le de gesturi expresive. Îl admiram cu toții și se simțea măgulit. În curînd ajunsese să se ofere să prezinte și poeziile făcute de noi pentru ca prin arta lui să le pună cu adevărat în valoare. În entuziasmul său ajungea să se salte

pe cîte un scaun și sprijinindu-se cu mîna stîngă de spetează, de parcă scaunul ar fi fost un cal, ținea în dreapta foaia de pe care citea poezia, cînd ducînd-o aproape de tot de ochi, cînd fluturînd-o pe deasupra capului său înfierbîntat. Cînd scrîșnea din dinți, cînd murmura ca o boare de primăvară, sau tuna ca o furtună de vară. Într-un amestec de mîndrie și stinghereală îmi fu dat astfel să aud pentru prima dată răsunînd puternic ceea ce scrisesem, în liniște, negru pe alb.

Într-o zi Ludwig ne uimi pe toți spunîndu-ne că ceea ce a bănuit de mult a devenit o certitudine, și anume că e sortit să ajungă actor, iar faptul că s-a crezut poet a fost doar o iluzie, o eroare prostească și copilărească. Se tot frămînta ce să facă spre a-și croi drum către scenă.

Ca în fiecare an, toamna, teatrul din orașul nostru își deschisese stagiunea. Începuserăm să frecventăm cu ardoare spectacolele cu piese clasice, lucru permis de școală, ba în ceea ce-l privea pe profesorul nostru de limba germană, om cu vederi înaintate, el chiar dorea aceasta, sperînd ca astfel să ne îmbunătățească stilul la compuneri. În taină ne strecuram și la piesele de autori contemporani — stînd însă în ultimul rînd de la galerie, pe bănci de lemn, deghizați destul de bizar cu niște șaluri, cu șepcile trase adînc peste ochi, ca să nu ne recunoască cineva — și sorbeam cuvintele acelea noi, sălbatice și periculoase. Noi, elevii, o adoram pe o tînără actriță căreia i se prezicea o carieră formidabilă. Era delicată și fra-

gilă, cu nişte ochi mari şi o faţă îngustă ca de copil. Ludwig, mai cutezător, ne spuse că o va vizita spre a o ruga să-l supună unei probe. Nouă ni se făcu frică auzindu-l, căci mai degrabă am fi avut curajul să intrăm în cuşca leului decît să ne apropiem de frumoasa cu ochii de căprioară. Dar el a îndrăznit! Şi cum numele de Holtermeier i se părea prea banal pentru un viitor interpret de eroi şi în nici un caz potrivit ca să se prezinte cu el în faţa preaadoratei, hotărî să-şi ia un pseudonim artistic, cu rezonanţă, îl şi găsise şi ni-l comunică — Hans Heinz Sperber! Scrise cu trăsături energice trei cuvinte pe o carte de vizită şi apoi fu gata să se năpustească asupra victimei sale, întocmai ca pasărea de pradă asupra puişorului. Toţi trei l-am însoţit pe cel care cu un buchet uriaş de flori în mînă, se îndrepta spre casa unde locuia actriţa, o clădire înaltă şi sumbră, cu tencuiala cojită.

Înainte de a dispare pe poartă se mai întoarse odată către noi, făcîndu-ne semn cu buchetul: era siguranţa personificată!

Noi rămăsesem afară, cu inimile strînse de teamă — lucru fără rost, dealtfel, după cum avea să se dovedească. Ne plimbam în sus şi în jos prin faţa clădirii, zgîindu-ne la ferestrele de la etajul al doilea unde ştiam că se află camera celei cu ochi de căprioară şi în curînd ne-am lămurit că l-a primit.

Îl aşteptarăm mai bine de un ceas pe cuceritor pînă ce, în sfîrşit, apăru în poartă, neschimbat, acelaşi, ceea ce aproape că ne miră. Nu rosti o vorbă, doar îşi scoase pieptul înainte şi-şi trase umerii înapoi. Nici noi nu îndrăznirăm să spunem nimic. Ne îndreptarăm tăcuţi spre Dunăre, şi deodată începu să ne povestească totul, cu o voce răguşită de emoţie. S-a înclinat adînc şi apoi i-a întins cartea sa de vizită şi buchetul pe care ea l-a pus imediat în apă, într-o vază frumoasă, de cristal şlefuit. L-a servit cu ceai amărui — ceai de Ceylon, ne spuse el — în ceşcuţe minuscule, şi cu pricomigdale dulci. A stat comod pe nişte perne înfoiate şi roşii, cu picioarele încrucişate şi a suportat, fără să tremure, de foarte aproape, privirea ochilor ei mari. Apoi i-a recitat ceea ce pregătise dinainte. Ei i-a plăcut, considerîndu-l talentat şi potrivit pentru rolurile de tînăr îndrăgostit. El i-a răspuns că ar dori să interpreteze roluri eroice şi atunci ea a rîs plină de mister şi a spus că adevărata lui vocaţie se va vedea cu timpul. Apoi vizita s-a încheiat, actriţa dîndu-i sfatul omenesc şi înţelept ca în orice caz, întîi să obţină o diplomă de absolvire a şcolii, care este întotdeauna bună la ceva.

Deşi peste o oră avea să asfinţească, soarele strălucea puternic pe cer, înspre apus, revărsîndu-şi încă lumina peste fluviu şi peste plopii de pe insula din mijlocul Dunării. Cu toate că ne aflam pe la începutul lui noiembrie, continua să fie senin şi cald. Panglici de musculiţe se învolburau, atîrnînd pieziş ca o pulbere de aur prin liniştea netulburată nici măcar de o adiere. Ludwig păşea între noi ca un învingător, mîndru, cu capul sus, dat pe

ceafă, cu mîna pe mînerul sabiei, ca după o bătălie cîştigată !

Părul fratelui său avea irizaţii arămii. Din unde sări un peşte, împrăştiind stropi de argint în jur. Obrazul celui cu părul cînepiu era de o paloare roză apropiată de culoarea măcieşului.

Iarba de pe taluzul ţărmului, împrejmuită de lumină, aducea cu o ţesătură de metal. Dintr-un vîrtej pornea un tremur vălurit al suprafeţei apei, născînd mii de scînteieri mărunte, orbitoare ca dintr-o oglindă. De dincolo de fluviu se auzea un lătrat de cîine. Urlă lung a pustiu de trei ori la rînd cu o sălbatecă jale, încît ne privirăm unii pe alţii înspăimîntaţi.

— Cerberul — zise blondul care întotdeauna avea ceva cu antichitatea, încercînd să facă haz.

Dar nouă nu ne venea să rîdem.

— Eh, un şpiţ oarecare, sau poate un *schnauzer*, spuse Franz şi, furios, dădu cu piciorul într-o pietricică, azvîrlind-o în apă.

— Mai degrabă un cîine lup, interveni şi Ludwig : trebuie să fie un animal mai mare. Nici un şpiţ nu latră aşa !

Dar se terminase cu strălucirea ceasurilor de pînă atunci şi mi se părea că-l văd pe Ludwig cum dă drumul mînerului sabiei, cel puţin pentru cîteva clipe.

Uneori, duminica, Ludwig şi Franz plecau la unchiul lor, la locotenent, cum îi ziceau ei. Acesta locuia la ţară, cam pe meleagurile pe unde era şi casa lui Simon. Cînd spui locotenent te gîndeşti la un domn tînăr, trufaş şi sclipitor, cu epoleţi de argint pe tunica militară albastră sau verde, aşa cum îl poţi vedea oricînd.

Locotenentul lor însă era un bărbat îmbătrînit, care trăia ca un sihastru în căsuţa lui, îşi curăţa singur pantofii iar pentru treburile gospodăriei avea o femeie cu ziua care-i venea doar o dată pe săptămînă, cîteva ore.

Odată, înnoptînd nepoţii la el — ceea ce fusese cu totul neobişnuit fiindcă nu-i plăcea aşa ceva — în zorii zilei, se strecurase în camera unde ei încă dormeau, le luase de sub pat pantofii prăfuiţi şi, îndeplinindu-şi dotoria de gazdă, îi curăţase şi-i pusese negri şi lustruiţi, în dreptul uşii.

Băieţii povesteau că era chel, dar nu chiar de tot. La tîmple şi pe ceafă mai avea ceva păr şi dacă nu se ducea mai multă vreme la frizer se puteau vedea şi cîţiva cîrlionţi. Purta şi nişte cercei mici de aur. Şi pe la noi poartă feciorii de ţărani aşa ceva, zicînd că ar face bine la ochi. Iar locotenentul nu s-a dezbărat nicicînd de acest obicei din tinereţe.

Casa — spuneau cei doi fraţi — se afla aşezată între podgorii. Avea doar două odăi şi o bucătărioară, în care-şi pregătea singur mîncarea. Avea şi o grădină în care plantase tutun. Era foarte mîndru de recoltele pe care le obţinea şi se dovedea un adevărat maestru în arta preparării frunzelor uscate, fierbîndu-le şi condimentîndu-le cu siropuri de miere şi zeamă de prune. O parte din produsele sale le combina în cele mai felurite chipuri cu sor-

timente de tutun cumpărate de la negustori, făcîndu-şi astfel întotdeauna amestecurile pe care le dorea. Era un fumător care nu lăsa mai niciodată dintre dinţi luleaua, pufăind din ea cît era ziua de lungă.

După aceea am aflat şi cum era cu rangul său militar. Unchiul îşi petrecuse jumătate din viaţă în Africa, în legiunea străină franceză. Fiu al unui rotar înstărit, fugise, pe cînd era adolescent, de la părinţi şi de la atelier, din cauza unei nefericite poveşti de iubire. Fata cîrciumarului din satul vecin îi fusese necredincioasă şi în durerea sa, pentru a o uita pe femeiuşca aceea rea şi pentru a o pedepsi — cum îşi închipuise el — o pornise către Rin şi acolo luase un avans de la unul care recruta soldaţi. Ajuns în trupa străină se ridicase întîi la gradul de caporal şi mai pe urmă, ceea ce rareori reuşeşte cineva, la cel de ofiţer. Ce-i drept, îi trebuiseră două decenii pentru asta ! Îşi păstra decoraţiile, crucile şi stelele într-o cutie de tablă. Într-o zi le arătase nepoţilor — „vechiturile" cum le spunea el — dar apoi scuturase brusc cutia şi o pusese la loc în pupitru. Cei doi nepoţi ştiau de la părinţii lor că nu mult după dispariţia unchiului infidela logodnică murise, lăuză fiind, dar fără a fi fost căsătorită. El personal însă nu le-a vorbit nicicînd despre asta. Acum trăia din pensie, din nou în locurile copilăriei, după ce trecuse prin cîteva lupte cu fiii pustiurilor, cei cu pielea brună şi care nu puteau să-i facă nici un rău cu săgeţile şi suliţele lor. În

schimb soarele arzător îi pîrjolise părul din cap.

Iată deci că nu departe de oraşul nostru se afla un bărbat care trăise lucruri despre care eu ştiam doar de prin cărţi. Singuraticul pleşuv se plimba prin cele două încăperi ale sale sau stătea pe banca din faţa casei şi poate că pentru el norii albi ai cerului de vară se prefăceau în mantii fluturînde de berberi !... Torida Africă — gîndeam eu desfăcînd harta, cu lei galbeni şi crocodili verzi ! Iar acum, în faţa locotenentului, seara, cînd se plimba pe malul Dunării, săreau bibanii. Mă gîndeam la leul cel galben şi-l vedeam ghemuindu-se, gata să sară — cu pieptul lat bombat, coamă stufoasă, trup suplu şi înfometat, iar ochii arzînd ca jăratecul, mari şi rotunzi, încadraţi de chipul lui cu barbă.

Biciuia cu coada nisipul pustiurilor, lovitură după lovitură, tot mai repede, ca bătăile unei tobe, pînă ce-l învăluia praful. Citind numele oraşelor Biskra şi Sidi Bel Abbes vedeam în faţa ochilor, ca într-o revistă ilustrată, moschei, palate, oameni sfătoşi care spuneau basme în umbra porţilor, armăsari cabraţi, bazare în care mişunau oameni iar printre ei, mititel ca o păpuşă, pe locotenent, în cizme cu carîmbi lucioşi şi purtînd în urechi cerceii săi de aur din Bavaria inferioară.

Ludwig povestea că unchiului său îi place să bea vinul podgoriilor de prin împrejurimi, savurîndu-l ca un cunoscător care avusese de multe ori în pocalul său vinul roşu fiert sub soarele african. Mai zicea că unchiul laudă

tăria și aromele acrișoare ale licorii verzui de pe plaiurile natale. Întotdeauna am simțit distincția deosebită a acelor cîtorva vii care se încăpățînau să dăinuie, iar faptul că bărbatului umblat prin lume îi plăcea să soarbă din vinul acrișor pe seama căruia circulau și unele versuri în bătaie de joc, îmi întărea sentimentul de mîndrie pentru regiunea mea de pomi fructiferi, pentru fîșia de pămînt blînd și binecuvîntat, de jos de lîngă fluviu.

În orașul nostru existau nu numai soldați cu tunicile albastre, care țineau de pedestrime, ci și din aceia cu uniforma verde, din cavaleria ușoară. La cursele de cai, care aveau loc în fiecare an, vara, participa de fiecare dată și perechea ducală, cu un echipaj pompos cu călăreți înaintași și cu valeți în spatele trăsurii și sus, pe capră, lîngă vizitii. Ducele trecea într-o trăsură cu 4 cai, potrivit rangului său mai modest, iar soția sa, care era din familia imperială, înaintea sa, cu șase cai.

Mulți dintre ofițerii în verde își încălecau buestrașii cu ocazia curselor, în timp ce aceia în albastru stăteau pe margine și priveau, ținîndu-și binoclurile de companie în fața ochilor și probabil încercînd o senzație neplăcută.

Fusesem de față la cursa care se desfășurase cu atîtea emoții. Era o cursă cu obstacole pentru cavaleri. Toți participanții erau ofițeri îmbrăcați în costume de călărie din mătase avînd, bineînțeles, pantalonii de pînză solidă. Printre ei era și un cocoșat — un senior din împrejurimi — care purta o șapcă roșie și o

jachetă de culoarea violetelor brodată cu stele albe. Încă de la primele obstacole s-au produs căzături cu fracturi de clavicule iar apoi, la săriturile peste șanțurile cu apă împrejmuite cu garduri vii, accidente mai grave, de tot felul. Pînă la urmă rămăseseră pe cîmp doar cocoșatul și un căpitan de cavalerie în verde. Vîntul le înfoiase pelerinele de mătase. Cocoșatul era în frunte.

— Ce diavol ! zise un bărbat din preajma mea, rîzînd răgușit ca un cocoș — și unde mai pui că-și poartă în spinare și resursele din timpul războiului.

Și în explozia de entuziasm a publicului spectator, ghebosul trecu primul linia de sosire.

— Bravo Kriegskasse, strigă cel de lîngă mine. Bravo !

El pariase pe succesul șepcii roșii și alerga acuma să-și ia banii.

În timp ce cocoșatul își primea premiul, un pocal de aur înmînat de ducesă, căreia îi sărută mîna cavalerește, cei căzuți erau scoși cu targa de pe hipodrom și duși la un cort deasupra căruia flutura un steag cu crucea roșie.

Îl întîlnisem deseori pe căpitanul de cavalerie, care alergase în costumul lui verde. Avea șolduri înguste și un trup mlădios, care se arcuia din încheieturi. Chipul îi era pocit de o eczemă — bube roșietice și umede, întinse peste tot. Se șușotea că boala aceasta, care-l stigmatizase era rodul păcatului și o pedeapsă. Se știa că e nepot de al episcopului care lua deseori masa cu el și evlavioșii susți-

neau că vorbele care i le-au scornit unii sînt doar o calomnie. Căpitanul se retrase din armată, cu toate onorurile și cu permisiunea de a purta uniforma. Dar fu evident pentru toată lumea că, „de sus“, se dorea să nu mai fie văzută fața aceea buboasă peste gulerul unei uniforme. Căpitanul rămase să locuiască în oraș, arătîndu-se însă de acum încolo în haine civile, simplu ca întotdeauna. Nu era un secret că lua masa în continuare la unchiul său episcopul și că-l ajuta uneori în timpul slujbei, în capela episcopală.

Nu arareori putea fi văzută în preajma lui actrița cu ochii de căprioară. Ne durea sufletul să vedem alături, cum spunea Ludwig, vierul și căprioara.

Cei doi mergeau împreună, flecărind veseli, fără să le pese de privirile cu care-i fulgerau oamenii. Trecînd odată foarte aproape de ei, am auzit vocea căpitanului. Era gravă și puternică cu un timbru întunecat de bas, ca de uriaș. Era de neînchipuit că gura sa pocită ar putea atinge buzele artistei. Dealtfel Ludwig susținea că între ei trebuie să fie doar o prietenie spirituală. Dar cei mai mulți erau de altă părere. Într-o seară, în timpul uneia dintre plimbările noastre pe malul Dunării, zărirăm perechea în fața noastră, ceva mai departe însă. Era lună plină și lumina ei împrăștia o vrajă care părea să prefacă lumea.

Dinspre cheiul plin de scînduri și trunchiuri stivuite răzbătea un miros de mucegai și lemn umed care se îmbina cu miasma de pește și mușchi a apei. În depozitul acela de cherestea

sălășluiau șobolani, adeseori vizitați de confrații lor de apă, cu care păreau să conviețuiască în bună înțelegere. Șobolanii de apă erau mai mari decît cei de uscat. Erau teribil de scîrboși cînd ne treceau prin față, uzi și lăsînd picuri în urma lor. Dar în seara aceea nu se făcu văzut nici unul : poate îi speriase luna.

Cele două persoane dinaintea noastră mergeau mînă în mînă, ca doi copii, oprindu-se din cînd în cînd spre a se uita la lună. Atunci ne opream și noi și ascultam zgomotul pe care-l făcea fluviul spărgîndu-se de bolovanii malului. Apoi văzurăm cum bărbatul își cuprinse în brațe însoțitoarea și, asemeni ei, privirăm fără teamă chipul lui bubos.

La sfîrșitul stagiunii actrița părăsi orașul și nici căpitanul nu mai fu văzut prin acele locuri.

Un fost coleg de școală de al nostru, care lucra la o agenție de voiaj, ne informă că perechea și-ar fi luat bilete de călătorie — de tren și de vapor — spre Veneția și mai departe, pînă la Atena. Cînd auzi vestea, Ludwig murmură sumbru ceva despre poliție și trafic de carne vie, dar cel cu ochelari, rezonabil ca de obicei, îl contrazise, spunînd că e bine să ne ferim a judeca pripit căci, zise el, dragostea învinge totul, chiar și repulsia pentru un chip bubos și mai adăugă că el găsește extraordinar acest gest al tinerei femei și în nici un caz n-are de gînd să arunce cu pietre în ea.

Doi ani mai tîrziu a început războiul, iar eu fusesem înrolat ca soldat și din cauza unei

răni ușoare, mă aflam în patrie într-un spital patronat de ducesă. Din cînd în cînd îmi schimba pansamentul, îmbrăcată ca o infirmieră. Nu prea era pricepută așa că atunci cînd eram în permisie, rugam pe una dintre călugărițele care ne supravegheau să-mi facă altul legat mai strîns. Și ceilalți camarazi făceau la fel, dar ducesa nu avea să afle asta. De fapt ea era animată de cele mai bune intenții.

Auzisem atunci că s-ar fi prăpădit căpitanul de cavalerie. La izbucnirea războiului s-a înrolat ca pedestraș, spre a fi mai aproape de dușman decît cavaleria, devenită inutilă. Despre actrița cu ochii de căprioară n-am mai auzit niciodată nimic.

Spre a reveni la Ludwig trebuie să spun că în cele din urmă tot nu a rămas la școală pînă la examenul de bacalaureat. Fără a spune un cuvînt părinților studiase cu veteranul actorilor din orașul nostru, care juca roluri de tată — banii pentru lecții îi primise de la locotenentul care fusese în Africa. Apoi reuși să se angajeze la un mic teatru din orașul învecinat și de abia atunci dădu cărțile pe față la el acasă. Franz, roșcovanul, se săturase și el de școală. Vrînd să devină scriitor, se angajase, în urma unui anunț din ziar, la o editură din Berlin, considerînd aceasta o trambulină pentru profesiunea lui viitoare. Așa mă părăsiră cei doi frați, mînați de dorința de a dobîndi glorie și fericire. Iar părinții lor le urmăreau pașii cu teamă și nedumerire.

Cînd l-am reîntîlnit pe Ludwig terminasem și eu școala. Mi-a ieșit în cale, pe stradă, iar

eu l-am privit cu uimire. Purta un costum cu o croială excentrică, dintr-o stofă groasă, aspră, și păroasă, de culoare maron-gălbuie. Fața îi era, ca întotdeauna ridată, de parcă ar fi avut multă piele, și era roșie și cu porii mari. Puteai să crezi că e fața unui om de patruzeci de ani, dar avea dinții albi, ai tinereții. În ochiul stîng purta un monoclu, fără ramă. Nu-mi amintesc să fi fost vreodată miop. M-a salutat într-o manieră mondenă și mergînd alături, m-am simțit stînjenit, observînd cum cei cu care ne întîlneam îl măsurau curioși din ochi, ba chiar și cu un zîmbet în colțul gurii, iar vînzătoarele din prăvălii își plecau privirile intimidate de scînteierea monoclului său.

Dar el era obișnuit și nu-i păsa. Povestea că peste cîteva zile trebuie să plece în Turingia, pentru niște reprezentații în aer liber. Spectacolele se jucau în mijlocul codrului verde sub copacii care foșneau, între stînci și peșteri și s-a întîmplat uneori ca în mijlocul unei piese să izbucnească vreo furtună cu fulgere și trăsnete, dar captivați de arta actorilor uzi leoarcă, spectatorii să rămînă țintuiți pe locurile lor rezistînd sub umbrele pînă la sfîrșit. L-am întrebat de Franz roșcovanul și despre locotenent. Mi-a spus că bătrînul african este neschimbat, trăiește și fumează. Intenționa să-l viziteze chiar a doua zi. Iar Franz, Franz este pe cale de a deveni un nume. De curînd a oferit spre publicare o poezie unei reviste de prestigiu și iată răspunsul direcției acesteia —

îl scoase din portofel şi mi-l înfăţişă : Se acceptă. Se opri şi îmi arătă cu un gest semnificativ numele celui căruia îi era adresat plicul galben. Era scris clar, la maşină : Franz Holtermeier — scriitor.

Ludwig a vîrît la loc scrisoarea preţioasă. I-am reamintit că pe viitor s-ar cuveni să-mi scrie cum îi merge. El mi-a promis că o va face. L-am mai întrebat dacă ştie ceva de băiatul cu ochelari. Îmi răspunse că acesta lucrează într-un oficiu vamal dintr-un orăşel de sus, de la pădure, promiţînd să devină un maestru al tablei cu 64 de pătrăţele. Jucînd şah orb, pe din afară, a izbutit să învingă pînă acum cîţiva parteneri care jucau pe văzute : era considerat de către asociaţia şahiştilor din care făcea parte o adevărată speranţă a viitoarelor concursuri. L-am mai întrebat dacă blondul mai scrie versuri în metrii antici.

— Nu, spuse Ludwig, nu poţi fi în acelaşi timp slugă la doi stăpîni ! Omul trebuie să se hotărască.

Colindînd agale, ieşirăm din strunga întunecoasă a străzii, pe podul de piatră peste Dunăre sub cerul liber. Sprijiniţi de balustrada podului, făcută din plăci de piatră, priveam în jos spre fluviul care se învolbura aici într-un vîrtej negricios cu irizaţii albăstrui. Tocmai în clipa aceasta, mai devale, pe cheiul apei un pescar scoase dintre unde un peşte alb şi-l azvîrli pe uscat. Numai că probabil cîrligul nu fusese fixat prea bine căci peştele scăpă din el, reuşind din cîteva salturi iuţi să ajungă iar în apă.

— Oh, ce minunat ! spuse Ludwig în culmea bucuriei. Oare ce-o fi simţind acum peştele ? Le povesteşte cumva fraţilor săi în limba lor cea mută ce i s-a întîmplat ?

Spusele lui sunau oarecum afectat.

Ne întoarserăm pentru a o porni înapoi. Oraşul mi se înfăţişa înaintea ochilor cu puzderia lui de turnuri.

— Iată, aş vrea să-l pot desena, spuse Ludwig arătîndu-l.

Contururile cunoscute se delimitau precis şi scînteietoare pe fundalul cerului. Se aplecă şi ridică de pe caldarîm o creangă de castan, cu două-trei frunze mari şi un fruct mic verde, înveşmîntat în ţepi.

— Sau pe aceasta, spuse el privind aproape cu tristeţe prin monoclu ceea ce găsise mai înainte. Ah, dar unde-i cel în stare s-o facă ? rosti el mai departe plin de nostalgie.

Însă şi de data aceasta, în glasul lui se resimţi o notă de afectare. Şi ca şi cum ar fi fost pe scenă spuse, articulînd cu minuţiozitate : Dar viaţa e lungă, vom mai avea cîte ceva de învăţat.

Apoi ne despărţirăm, stabilind să ne întîlnim peste două zile, întrucît a doua zi urma să meargă la locotenent.

— Salută-l din partea mea, i-am spus eu. El a dat din cap şi s-a îndepărtat ţinînd în mînă crenguţa cu frunze şi cu castana înghiocată.

Revederea nu a mai avut loc. În aceeaşi seară am primit din partea lui un bileţel că a

fost chemat pe neaşteptate şi de urgenţă la teatrul lui dintre codri şi munţi.

În vara aceasta l-am cunoscut pe Kurt Kurilla. Era pictor. Uneori, în anotimpul zilelor senine, apărea la noi pentru un răstimp scurt de te miri unde cîte un făcător de tablouri, asemeni unei rîndunici care vine şi pleacă. Astfel cîte un bărbat pe care nu l-ai mai zărit pînă atunci şi pe care-l recunoşteai de îndată a fi altfel şi străin de locurile acelea putea fi într-o bună zi văzut în faţa domului, sau în faţa unei case întunecate în stil gotic cu şevaletul în faţă, şi cutia de culori pe jos, mînuind o pensulă. La fel s-a ivit printre noi şi Kurt Kurilla, în iunie.

Mă oprisem în spatele lui spre a-l privi cum lucrează, în timp ce picta podul de pe Dunăre, iar el nu mi-o luă în nume de rău, ba dimpotrivă, începu o discuţie cu mine. Apoi ne întîlnirăm de mai multe ori. Odată mă invită să-i fac o vizită. Închiriase o cameră mare la parter, care servea în acelaşi timp de încăpere de locuit, de dormitor şi totodată de atelier. Pe un sipet antic stătea o lăută cu panglici multicolore. Pe pereţi îşi prinsese cu ace de gămălie o mulţime din desenele sale, printre care şi cîteva în culori. În colţ se afla o canapea largă pe care, după cum spunea, se întîmpla să şi doarmă, iar deasupra ei atîrnau două iatagane încrucişate. Mă servi cu nişte rachiu. Îmi întinse o casetă cu ţigări şi o ulcea de pămînt mare şi prietenoasă în care se afla un tutun galben tăiat în fire lungi. Alături se găseau cîteva lulele. Spunea că din păcate nu are

prea mult timp căci peste o oră trebuie să plece. Era gata îmbrăcat, urmînd a se duce într-o societate plicticoasă pentru a bea un ceai, fapt pentru care îmi dădu a înţelege că un rachiu înainte e bine venit. Îşi îndesă o pipă şi-mi oferi şi mie una. Dar mie îmi surîse mai degrabă o ţigară. Costumul său „pentru ceai" era bizar. Purta o jachetă de culoare albăstrui închis din catifea reiată, o cămaşă albă ca spuma şi apretată ca hîrtia, nişte pantaloni galbeni de călărie noi, cu moletiere şi nişte pantofi bucănoşi, iar în jurul gulerului colant şi tare avea înnodată o lavalieră albă cu buline. Îmi turnă încă un pahar. Cămaşa sa apretată foşnea la fiecare mişcare.

— Oamenii aceia drăguţi vor să-mi cumpere un tablou şi de aceea m-am pus aşa la patru ace, zise el.

Şi ridicîndu-se în vîrful picioarelor, — bărbatul acesta care era mai degrabă scund — luă una din săbiile de pe perete spre a-mi arăta incrustaţiile în aur ale mînerului. Zise că şi-a adus-o din Africa, şi adăugă, răsucind-o, că acolo ar fi nişte meşteri aurari foarte pricepuţi. Observînd că îl privesc surprins, spuse într-o doară, de parcă ar fi rostit lucrul cel mai banal de pe lume :

— Am fost cinci ani în „Legiunea străină".

A durat puţin pînă să-mi revin — ciudat, întîi acolo locotenentul acela şi aici în faţa mea pictorul Kurt Kurilla.

— N-am ajuns nici măcar caporal, îmi spuse el rîzînd, şi punînd sabia pe canapea.

— Da, nu oricine poate să ajungă locotenent, am răspuns eu.

Fără să acorde atenţie vorbelor mele mi-a mai turnat un pahar, nu s-ar fi putut spune că nu-i plăcea să bea.

— Asta a fost la Sidi-Bel-Abbes, o zi de infern, nu alta. Şi azi e cald, dar atunci era o arşiţă cum nu-ţi poţi închipui : În faţa noastră era o strungă, un jgheab de piatră ce părea să urce pînă la cer. Totul era alb, pînă şi cerul era alb. Noi trebuia să ajungem sus, numai că cei de acolo nu voiau deloc aşa ceva şi trăgeau asupra noastră de săreau ţăndări din blocurile de stîncă ; lucrau ca nişte adevăraţi pietrari la stîncile pe după care stăteau ascunşi. Bineînţeles că noi nu-i zăream căci ei erau acoperiţi. Şi noi eram feriţi, dar întrucît voiam să urcăm, trebuia să ne ridicăm din cînd în cînd, şi momentele acestea le foloseau din plin cei de sus, ca să taie nu numai în piatră. Îţi spun că ziua aceea mi s-a părut nesfîrşită.

Cunoşti cumva cartea asta : *Infernul*, de Dante ? Eu n-o ştiu decît din auzite. Dar atunci cînd şuierau schijele în jurul nostru, mă tot gîndeam la Infernul lui Dante. Căci aşa se întîmplă în asemenea împrejurări, parcă te simţi silit să te gîndeşti mereu la unul şi acelaşi lucru ca şi cum ţi s-ar învîrti o morişcă în creier. Nu cred că infernul lui să fi fost mai fierbinte ca strunga noastră, unde totul clocotea ca o oală cu supă în care noi eram carnea. Uneori mi se pare că de fapt n-am ajuns sus şi că încă mai continuăm să sărim din piatră în piatră. Ca în infernul lui Dante ! Mi-am tot dorit să citesc odată cartea asta dar se zice că e atît de plictisitoare...

Puse la loc pe perete iataganul, alături de celălalt. Acum stăteau din nou încrucişate cu mînerele lor de aur care-ţi luau ochii.

Şi iarăşi turnă în pahare. Rachiul nu fusese răcit înainte, şi călduţ cum era, avea un gust cam sălciu, ceea ce nu-i micşora cu nimic efectul. Pictorul scoase dintr-un sertar un vraf de poze pe care le trînti pe masă, aşa cum se aruncă uneori cărţile de joc. Erau ca nişte cărţi poştale, uzate şi decolorate şi reprezentau dansatoare dezbrăcate, cu pîntecele adus înainte, cu brăţări şi inele la încheieturi şi pe braţe şi tot felul de cercei, care de care mai arătoşi şi mai lungi.

Erau printre ele tinere arăboaice, graţioase, cu salbe de bani în jurul gîtului ce se unduiau în poziţii perverse ; o negresă grasă îşi oferea privirilor, fără pic de ruşine, cărnurile ei negre, ţinîndu-şi braţele ridicate ca pentru a-şi orîndui părul, încordîndu-şi în felul acesta sînii mari ca nişte dovleci. Alături de chipurile vulgare, puteai zări şi unele drăguţe, dar pe toate pozele erau numai femei, goale, unele doar nişte copile, cu şolduri înguste şi pieptul neîmplinit. Printre ele erau şi fete albe, dar majoritatea erau de culoare.

— Iată, spuse pictorul, asta, asta este ceea ce poartă cu sine fiecare membru al legiunii şi

cam asta-i tot ce aduce apoi și acasă. Eu am mai adus și săbiile de colo. Oricum, bine că am scăpat cu viață.

Se făcuse timpul de plecare, el trebuind să se ducă la ceaiul acela. A lăsat pozele pe masă, așa cum se aflau, printre paharele de rachiu. L-am condus pînă la tramvai. S-a urcat, iar eu am urmărit vagonul în care se afla pînă ce a dispărut după colț. Apoi am luat-o către casă.

După un car de vreme, peste 12 ani, l-am privit pe furiș, pentru ultima dată, printr-o fereastră. Cineva din orașul nostru îl recunoscuse în persoana cîrciumarului de la bomba artiștilor din Praga — „La rinocerul de argint". Cu un fular pestriț în jurul gîtului, își distra clienții, cîntîndu-le dintr-o lăută diferite melodii sau acompaniindu-și soția, cîrciumăreasa, care, cu poalele ridicate se urca pe cîte o masă și începea să cînte „jodlere" tiroleze. Acum purta o barbă deasă și scurtă, și cînd cînta se vedea că-i lipsesc cîțiva dinți.

Așezat în cîte un cot, ca să se mai odihnească, trăgea într-una cu ochiul la nevasta lui care cocheta cu clienții și avea un fel de a se purta strașnic de familiar și plin de căldură cu cei tineri. Iar dacă ea îi striga „zi-ne o melodie", ascultător, el se pornea pe loc să cînte. Omul din orașul nostru, care-mi povesti despre el, nu voise să fie recunoscut, așa că își plătise vinul și plecase.

Acesta avea să-i fie, peste ani și ani de zile rostul pictorului Kurilla, care însă nu avea de unde să-l știe de pe acum, cînd se afla încă printre noi.

Nu mă mai invită la el, dar se întîmplă să mai petrecem cîte o oră împreună, la cafenea. Într-un rînd, stînd să mîncăm o înghețată de căpșuni, îmi povesti despre un locotenent din Legiunea Străină, un prinț, — al cărui nume nu-l spuse, dintr-o țară nordică. Povestea că prințul era tatuat de sus și pînă jos.

— Pe piept, îmi spuse el, avea un leu, cu gura larg deschisă din fața căruia fugeau două gazele. Pe burtă puteai să vezi un vas cu pînze în plin avînt. Prin te miri ce alte locuri, avea desenate niște tunuri care trăgeau și o cămilă cu un călăreț. Dar cel mai minunat era spatele : un desen exact al orașului Fez, o operă de artă, o adevărată capodoperă, zicea el cuprins de încîntare.

— Existau adevărați artiști printre cei care tatuau, erau renumiți, foarte solicitați și plătiți cu bani grei, spuse el.

Scoase un creion și desenă un trifoi cu patru foi pe placa de marmură a mesei.

— Așa ceva avea chiar în dreptul inimii, prințul. Și am și eu unul la fel. Își descheie cămașa, lăsînd să se vadă o parte din pieptul păros și în dreptul inimii, simbolul norocului.

Apoi luarăm fiecare încă o porție de înghețată de căpșuni. Era o zi caldă.

Fusese adevărat ceea ce-mi povestise pictorul despre prințul acela nordic. Mai tîrziu i-am întîlnit fotografia într-o revistă. Se înrolase în Legiune din dor de aventură, fusese vreme îndelungată militar și nu voia să părăsească viața aceea destrăbălată care-i plăcea mai mult decît atmosfera de la curte. Prințul se numea Aage.

L-am mai zărit odată pe Kurilla, după ultima noastră conversație de la cafenea. Era departe și nu m-a văzut. Era însoțit de o femeie înaltă și frumoasă care-și ținea în mînă pălăria de pai, legată cu o panglică albastră. El îi vorbea pasionat iar ea rîdea cristalin, învîrtindu-și din ce în ce mai iute pălăria pe care o ținea.

Cred că la scurt timp după aceea a părăsit orașul.

Ludwig s-a ținut de cuvînt și mi-a scris. Am primit o epistolă lungă, cu scrisul lui cel ordonat și meticulos, cu puncte inegal îngroșate deasupra literelor și la fiecare sfîrșit de propoziție. Îmi povestea de teatrul lor în aer liber și spunea că pînă acum avuseseră noroc de vreme bună. Recunoștea sincer că regretă că și-a schimbat numele, în viitor avînd de gînd să-și reia numele de Ludwig Holtermeier în locul celui de Hans Heinz Sperber. De pe acum se bucură la gîndul că-și va îmbrăca din nou veșmîntul nominal de dinainte, care-i va fi precum o haină de casă, comodă, croită pe măsură. Căci pentru noua meserie de care voia să se apuce n-avea nevoie să se înfoaie ca un păun. Era cu totul altceva și pe de-a-ntregul scuzabilă tendința aceasta la oamenii de teatru, care depind foarte mult de aparențe. Pe scurt — acum voia să devină pictor ! Îmi mai spunea să nu-l acuz că ar fi precum o moriscă de vînt. Speră să-mi dovedească prin fapte că, în sfîrșit, e pe drumul cel bun. Și chiar dacă acesta va fi lung, bolovănos și greu de suit,

este sigur că sus, pe culme, îl așteaptă o cunună sau măcar o crenguță de laur.

Intenționează ca imediat după încheierea stagiunii să se mute la fratele său Franz, poetul, la Berlin, spre a urma acolo o școală de pictură. Va avea această posibilitate datorită unei moșteniri care le-a revenit tocmai acum la amîndoi, și anume din partea aceluiași om care l-a ajutat să studieze actoria.

Murise locotenentul. Punctul pus de Ludwig după această propozițiune era deosebit de mare și negru. Bătrînul soldat ce fusese cîndva rotar, iscusit meșter la toate, îi făcuse un arc și o săgeată băiatului din vecini, care avea 12 ani și-și dorea și el ce aveau ceilalți. Unchiul își petrecuse mai multe seri pentru a izbuti arma așa cum se cuvenea, după modelul african, și o făcuse cu mare plăcere. Îi pictase și o țintă cu douăsprezece cercuri în jurul punctului negru din centru și-l învățase pe băiat să țintească. Săgeata avea un vîrf metalic micuț și inofensiv ca să se poată fixa în panou. Într-un rînd profesorul stătu prea aproape de țintă spre a observa tragerea elevului său și săgeata îi nimeri în față, sub nas, în buza de sus, înțepenindu-se acolo. Și-o smulse imediat din carne, consolîndu-l pe arcașul care se speriase din cale-afară, și continuă să urmărească tragerea la țintă a acestuia. Locotenentul nu dădu atunci nici o atenție rănii aceleia mici, dar peste cîteva zile, muri de tetanos în dureri groaznice.

Asta-mi scrisese Ludwig Haltermeier, ca și faptul că nu mai poartă monoclu. Numele

roşcovanului, numele de Franz Holtermeier, nu l-am întîlnit nicicînd, în nici un ziar şi în nici o revistă deşi trebuie să mărturisesc că uneori le răsfoiam avînd sentimentul că trebuie să dau peste el. Nici unul dintre ei n-avea să fie împodobit de o cunună, nici măcar de o crenguţă de laur... Războiul mondial care începuse le curmase amîndorura viaţa, ca şi pe cea a jucătorului de şah.

La trei ani de la încheierea păcii l-am reîntîlnit pe Simon. Mă aflam tocmai în vizită la bătrînii mei şi atunci a apărut şi el. Am văzut numaidecît că îmbătrînise, după cum el a constatat acelaşi lucru la mine şi ne-am spus unul altuia. Faţa îi era tot atît de palidă, aproape albă, ca şi înainte, avînd culoarea aceea pe care soarele nu reuşeşte nicicînd s-o bronzeze. Nu mai avea bubuliţe roşii pe frunte. Fusese în Africa, în Legiunea Străină. Cînd a început să-mi povestească, mi-am dat seama prin cîte a trecut omul acesta. Mi-a vorbit de soare, de caniculă, de marşuri nesfîrşite prin nisipul galben. Nu avusese nevoie să tragă nici un glonte contra vreunui călăreţ cu pielea măslinie înveşmîntat în pînze albe, fluturînde, căci în timpul cît stătuse el pe acolo popoarele băştinase s-au arătat paşnice. Îi vînduseră şi lui genţi roşii, din piele, şi amulete din tablă argintată cu mîna Fatimei, care avea darul să ferească omul de ghinioane, boli şi suferinţe din dragoste. În timpul războiului stătuse destul de ferit, într-o închisoare în Franţa — fiind neamţ n-au prea avut încredere în el. Fusese pus să muncească la grădina de zarzavat, să sape pămîntul pentru semănatul verzei şi spanacului, pămîntul acela franţuzesc care înghiţise sîngele celor trei prieteni. Acestora nu le trecuse nicicînd prin minte nebuniile ce-i răscoliseră cugetul lui care o pornise de bună voie să-şi facă serviciul militar în cursul războiului sub comandă străină, în continentul negru şi iată că în timp ce el stătea în faţa mea, teafăr şi nevătămat, ceilalţi erau în împărăţia umbrelor !

Ieşind din închisoare, se mai dusese o dată în Legiune, de data aceasta ca veteran, cu anumite drepturi. Pînă la urmă i-au dat să administreze o magazie cu ţinte de poligon, paturi de scînduri şi steguleţe pentru exerciţii de tragere. Gesticulînd, mîneca i-a lunecat înapoi şi am văzut că la încheietura mîinii avea tatuată o pereche de porumbei care se giugiuleau, înconjuraţi de o cunună de frunze.

— Acolo toată lumea poartă aşa ceva, îmi explică el.

Să fi avut oare şi un trifoi cu patru foi, în dreptul inimii ?...

Simon îmi mai spuse că în curînd urma să se căsătorească. Părinţii îi muriseră, rămăsese singur acum, dar asta nu va mai dura multă vreme. Îşi găsise o slujbă la o fabrică de var, aproape de satul său, jos la Dunăre şi amîndoi, — el şi logodnica sa — îşi doreau copii. Uitîndu-se la mine cu ochii lui albaştri deschişi, mă întrebă :

— Tu nu te însori ? O mică grădiniţă, o nevastă şi copil — ce altceva îţi poţi oare dori în viaţă ? spuse el.

Am căutat să descopăr neastîmpărul ce-l avusese cîndva în adîncul privirii, dar nu mai era nimic acolo. De data aceasta n-am mai discutat nici despre schimbarea lumii, nici despre poezii și esperanto. Se și îngrășase. Şi deodată, scoțîndu-şi port-vizitul mi-a arătat ceva ce-mi arătase în urmă cu cîtăva vreme Kurt Kurilla : poze de formatul unei cărți poștale. Erau întocmai ca și acelea, uzate, îndelung privite și printre ele am recunoscut negresa cea grasă cu sînii mari ca niște dovleci.

— Să nu-i arăţi pozele astea nevestei tale, i-am spus eu.

Rîse și-mi răspunse :

— Să n-ai nici o grijă, le voi ascunde cu grijă. Uite, ține și tu una.

Era o dansatoare din Nubia.

NEGUSTORUL DE FECIOARE

Pe deasupra buzelor îi atîrna o mustață, — o mustață de bandit, de pirat — blondă spălăcită, puțin înspicată.

— Mustața de pirat, am rostit cu multă îndrăzneală, doar-doar m-o auzi și m-o întreba ce-i cu asta.

Dar nu m-a auzit, sau dacă a auzit, nu m-a întrebat, și a continuat să privească țintă la tabla de șah. Nucii de deasupra noastră se auzeau foșnind, de parcă trăgeau adînc aer în piept, umbrele frunzelor se unduiau pe fața de masă, și grădina era învăluită într-o lumină verzuie. Ciungul înșfăcă un cal și-l mută. I-ar fi plăcut să miște numai caii. Calul „cavallo“ cum îi zicea el, era figura sa preferată și dacă-l numeam „săritor“, așa cum era el trecut în manualul meu de șah, se vedea bine că-l nemulțumește expresia aceasta.

Deci după o scurtă dar concentrată chibzuială, marcată de o încruntare a sprîncenelor, luă calul și-l așeză zgomotos pe alt pătrat. Iarăși îmi fu dat să constat cu stupoare și admirație că brațul acela unic pe care-l mai avea se sfîrșea cu o mînă cu numai trei de-

gete. Degetul mic și inelarul lipseau, astfel că mîna arăta ciudat de îngustă.

N-am aflat niciodată și nici n-am îndrăznit să-l întreb cum de ajunsese să fie mutilat, atunci încă înainte de războiul mondial, cînd așa ceva nu prea se vedea.

Omul cu o singură mînă se numea domnul Berger. Asta era tot ce știam despre el. Acum, în vacanța de vară, jucam uneori șah cu el, după-amiază. Nouă, celor de șaisprezece ani, regulamentul școlar ne interzicea sub pedeapsă severă intrarea în cîrciumi. Doar în timpul unor drumeții la țară aveam voie să intrăm în cîte o ospătărie, pentru hrană și răcoritoare — după cum ni s-a menționat *în mod expres*.

Așa se face că pe vremea aceea mă duceam de cîte două-trei ori pe săptămînă, cale de trei sferturi de ceas, pînă într-un sat apropiat, luam o ceașcă de cafea sau o limonadă care mi se servea într-un pahar înalt cu o linguriță cu coadă lungă sau cu un pai, și jucam șah cu domnul Berger.

Ajunsesem să ne cunoaștem întîmplător. M-a văzut stînd singur în fața tablei de șah, rezolvînd diferite probleme — o făceam cu pasiune — și apropiindu-se de masa mea, s-a prezentat, înclinîndu-se politicos, și m-a întrebat dacă nu-l accept ca adversar. Am spus sfios că da și am mutat tabla de șah pe masa lui și așa a început primul nostru duel, care avea să fie urmat de încă multe altele.

În pofida tuturor regulilor și indicațiilor științei șahului, ciungul își începea fiecare bătălie cu o mutare a calului zicînd că întîi trebuie să atace cavaleria. La fel făcu și la prima noastră întîlnire. Mîndru de știința mea culeasă din cărți, îmi ziceam în sinea mea că în curînd va trebui să se dezobișnuiască de aceasta, dîndu-și seama de eroare. Numai că el cîștigă. Cîștigă prima noastră partidă și multe altele mai apoi, în ciuda acestei deschideri cu totul greșite.

Mi se părea că i se potrivește să-și alerge gloaba încoace și încolo pe tabla de șah, gonind-o și pe a doua pe urmele celei dintîi. Caii stăteau în fața mea cabrați amenințător încît ajungeam în impas cu nebunii și turele și de abia reușeam să mă apăr.

Acrobațiile astea nebunești în ale călăriei i se potrivesc felului lui sălbatic de a fi, le are în sînge acest om cu o singură mînă și mustață de pirat — gîndeam eu plin de admirație.

Cufundați în joc, nu vorbeam prea mult între noi în după amiezele acestea.

Domnul Berger avea o față suptă, cu pomeții ieșiți în afară, ochii puțin oblici, o chelie lucioasă, iar de sub mustață se făcea auzită o voce groasă, bărbătească.

Aproape întotdeauna purta haine de culoare închisă, era deștept, fără îndoială văzuse și trăise multe și avea un fel al lui de a lansa observații superioare, dar caustice la adresa rosturilor acestei lumi. Se pare că ar fi fost cîndva pescar, pescar pe Dunăre, după cum aflasem eu printre altele, numai că nu-mi venea să cred — nimic de zis, o meserie cinstită, dar el mi se părea mult prea distins și prea domn pentru ea. Și chiar de-ar fi fost

astfel — cine știe cum de valurile vieții sale viu colorate și agitate l-au purtat către așa ceva ?

Era destul de cunoscut domnul Berger al meu în cîrciumioara aceea pe jumătate orășenească. Din cînd în cînd făcea cîte un chef acolo. Întîmplător i-am auzit vorbind despre el pe cîrciumar și pe nevasta lui. Ședeau la o masă alăturată și sporovăiau, ce-i drept, pe un ton laudativ, la adresa acestui drac de om despre care am aflat — ah, cum roșisem atunci și cum începuseră să-mi tremure mîinile și genunchii — că el, ciungul, nu fusese toată vremea numai pescar, ci ar fi făcut și negoț de carne vie — vindea fecioare ! Într-adevăr, acestea fuseseră cuvintele pe care le folosiseră — negoț de fecioare — și auzindu-le simțisem cum mă trec fiori și dulci și de groază, dar ei spuseseră asta chicotind, iar din crîmpeiele de discuție care ajunseseră pînă la mine am dedus că și-ar fi cîștigat existența cu această meserie imorală, ba chiar că ar mai practica-o și acum ! Doamne, ce stare mă cuprinse ! Căci în ochii unui băietan de 16 ani, avid de aventuri, un vînzător de fecioare înseamnă un tip curajos, șmecher, uns cu toate alifiile, trecut prin ciur și prin dîrmon, priceput la toate, irezistibil, crud și perfid, aureolat de o cumplită strălucire, pe jumătate monstru și pe jumătate erou !

Da, cu înfățișarea aceea de pirat, îl puteai crede capabil de o asemenea meserie pe domnul Berger. Poate că — îmi închipuiam eu — din cînd în cînd călătorește cu un vapor pe

Dunăre la vale, printre vîltori clocotitoare și stînci cu castele, trecînd din Germania în Austria și mai departe spre România, sau undeva într-acolo, iar vasul acela pavoazat cu flamuri e plin cu fete, fete îmbrăcate în toate culorile, fete care cîntă, fete care plîng, fete care dansează, fete care beau vin și țuică și hohotesc în rîs amar.

În fantezia mea mi se părea uneori că văd fecioarele din încărcătura care o transporta, despuiate, goale pușcă și albe. Și atunci mă uitam jenat în altă parte, mi se făcea rușine și preferam să-mi închipui totuși stolul acela de fete buimace înveșmîntate în mătăsuri foșnitoare cu panglici roșii în pletele lor negre și bogate — pe toate le vedeam cu păr negru — rîzînd strident și amar și lasciv.

Mă nelinișteau gîndurile acestea. Dar nu-l ocoleam pe domnul Berger, ba dimpotrivă chiar, iar ceea ce aflasem despre dînsul nu mă intimida. Și apoi poate că n-auzisem eu bine, sau nici măcar nu era adevărat ce se spunea despre el ; se putea tot atît de bine să fie și minciuni, căci cîte nu scornesc oamenii, dar oricum ar fi fost, aerul misterios și diabolic care-l înconjura mă atrăgea din cale-afară.

Negutător de sclavi, negutător de fecioare — lanțuri și brățări sunau împreună ! Acolo jos, în Balcani, Dunărea ajungea doar și pe meleagurile turcești cu semilună, harem, orient, pașale cu șapte cozi de armăsar unde se învălmășea carnea fecioarelor cu banii jefuiți.

Și culmea : în loc de „săritor“ spunea „Cavallo“ — n-am mai pomenit așa ceva ! Asta da, bărbat !

În fiecare vineri, cînd nu era voie să se mănînce carne — și pe atunci asta se respecta mai riguros ca azi — în orășelul nostru pașnic și evlavios se ținea tîrg de pește. Pe locul unde se ținea tîrgul, în apropiere de podul cel vechi, nu departe de Dunăre, care fără a se vedea radia răcoare pînă aici, în piața străjuită de o fîntînă, erau fixate în pămînt un fel de pietre de forma unor sicrie, niște uriașe bănci de piatră, pe care se aflau putinile vînzătorilor de pește, iar în acestea se zbînțuiau, se băteau și săreau peștii : scăpărătoarele, negricioasele mrene cu capetele lor groase, cu aripioarele dorsale, înfoiate și țepoase, plătici turtite, știuci cu botul lung și crapi grași și holbați. Gospodinele și slujnicele se îmbulzeau cu sacoșe și plase, se împingeau și treceau de la o tarabă la alta spre a vedea marfa, cîrtind cu mutre de cunoscătoare că un pește e prea mic, că celălalt are prea multe oase ; nu erau nicicînd mulțumite. Nu se cumpăra la kilogram, ci se prețăluia peștele după mărime și, după o tocmeală îndelungată vînzătorul băga mîna în apă, îl înșfăca pe sărmanul condamnat și îl dădea cu capul de marginea putinei. „Ciocăneli“ numeau ei, impersonal, crimele astea, care se comiteau de sute de ori într-o asemenea dimineață. Răsunau ca niște lovituri de ciocan, sunete pătrunzătoare și haine, iar peștii mureau muți, tot așa de muți cum fuseseră și în viață.

În timpul școlii, dimineața, trebuia să stau la tablă, cu destulă neplăcere de altfel, dar acum era vacanță, nu multă vreme încă, doar 10 zile, din păcate, dar așa se face că am nimerit din nou la tîrgul de pește. M-am amestecat și eu în mulțime — ce strașnic și minunat mirosea a umezeală, a solzi și măruntaie de pește ! — și m-am lăsat purtat de curentul de cumpărători.

Trăgeam cu urechea, plin de curiozitate, la tocmelile care precedau fiecare cumpărătură cînd, deodată, l-am recunoscut în dosul unui butoi pe domnul Berger, în pantaloni și cămașă fără guler, oferindu-și peștii spre vînzare. Era chiar lîngă fîntîna a cărei apă se scurgea plescăind prin patru guri de balaur, așa că m-am ascuns în dosul ei spre a-l urmări pe ciung.

Așadar, tot mai avea treabă cu peștii, omul cu mustața de pirat, cu care nu mai departe decît ieri după-amiază jucasem eu șah.

Nu voiam să mă vadă. Presupuneam că-i e penibil să mă știe acolo ca spectator, care se uită cum omoară și vinde el pești.

M-am sprijinit de fîntînă, așezîndu-mă la pîndă. Am astupat cu o mînă gura balaurului de lîngă mine, stăvilind curgerea pînă cînd presiunea a ajuns atît de puternică încît a trebuit să cedez și a țîșnit un șuvoi sălbatic. Apoi scurgerea apei a devenit din nou egală și liniștită, iar eu nu-l slăbeam din ochi pe chel. N-avea mulți clienți. Tocmai în momentul acela nu era nimeni în dreptul tarabei sale, ceea ce, desigur, îl supăra, căci mutra i s-a

posomorît și a plesnit de cîteva ori cu mîna în putină de au sărit stropii de jur-împrejur. Cînd deodată în fața lui s-a oprit o femeie. Deși îi vedeam doar spatele, am recunoscut-o de îndată după umerii aceia lați : era Ana, servitoarea noastră. Privea, nehotărîtă, marfa ciungului.

Acesta scoase un pește din mormanul care se vînzolea, îl ținu în sus, în aerul necruțător, și apa picura de pe el. Dar Ana dădu cu părere de rău din cap. Nu-i plăcea peștele ; cu vocea ei subțire, care se auzea foarte clar pînă la mine, zicea că acela e pe jumătate mort, că, amărîtul, stătuse deja cu burta în sus și că nu-l ia. Se întoarse cotind-o către alt vînzător. Furios, chelul îl zvîrli pe cel ponegrit la loc, în butoi. Iar după aceea îmi fu dat să-l aud pe bătrînul pe care îl cunoscusem ca fiind întotdeauna cuviincios și civilizat, (nu auzisem vreodată un cuvînt vulgar din gura lui) spunîndu-i asemenea lucruri sărmanei ființe, încît atît eu cît și fata roșirăm zdravăn.

— Ce, e legată la ochi — o întrebă el netezindu-și mustața — de îndrăznește să spună că peștele acesta, sănătos tun și vioi, n-ar fi proaspăt ? Las' că știe el — zise ciungul — de unde i se trage asta — și rîse vulgar. N-o fi dormit toată noaptea pentru că n-o fi fost singură în pat. O fi avut ea altele de făcut, mult mai plăcute decît să doarmă dulce. Și, în cuvinte grețos de clare, descrise cu voluptate și întrecînd orice măsură presupusa aventură nocturnă.

Ana, neștiind ce se petrece, stătea mută și paralizată sub ploaia de lături care o sfichiuia apoi o luă la goană, petrecută de ocările scîrbosului.

La prînz s-a mîncat mreană, și cînd Ana a adus masa n-am îndrăznit s-o privesc pe cea care fusese batjocorită atît de josnic de dimineață, ocupîndu-mă cu multă insistență de peștele albăstrui și strîmb care se afla în farfuria mea. După ce-am mîncat însă, m-am strecurat iute în cămăruța ei spre a privi patul acela înalt și acoperit cu o cuvertură în pătrățele roșii unde noaptea trecută s-ar fi petrecut ceva atît de palpitant.

Căci nu cumva, domnul Berger, pescar și negustor de fecioare, deci cunoscător în materie, specialist dovedit, care se pricepea mai bine ca oricare altul la femei, citise în ochii fetei gravul adevăr pe care i l-a trîntit apoi, în supărarea lui, drept în față, în fața aceea prefăcută și doar în aparență nevinovată... ?

Dar patul acela, roșu țipător, stătea mut, iar la capul lui, pe perete, atîrna o icoană de hîrtie, viu colorată.

Peste cîteva zile — eram deja în septembrie și sfîrșitul vacanței se apropia tot mai amenințător — am fost iarăși în satul unde jucam șah. Amînasem ieșirea aceasta, ba chiar fusesem ferm hotărît să-l evit pe ciung, dar nu-mi găseam de fel liniștea și-mi ziceam că, la urma urmei, nici nu-i politicos să-mi las baltă partenerul de șah și, cuprins de o poftă teribilă de a-l revedea, m-am pomenit în drum spre el. Plouase în ultimele zile, iar apa, căzînd

zgomotos, învolburase frunzele copacului din fața ferestrei mele. Ploaia aceea spălase și alungase vara, căci atunci cînd se făcu din nou frumos și se ivi iarăși soarele, aerul avea dintr-o dată limpezimi de toamnă. Pe sub castani, scuturate de vîntul de peste noapte, se aflau sferele acelea mici și țepoase, lanurile de pe care se strînsese recolta străluceau întunecate iar de pe garduri dogoreau steluțele, pestrițe și țanțoșe.

Numai ce-am intrat în grădina cîrciumii că l-am și zărit pe domnul Berger la o masă stînd alături cu o fată tînără în bluză albă. Amîndoi vorbeau agitați. Nu se întîmplase pînă atunci așa ceva, el venea totdeauna singur. În condițiile acestea parcă nu îndrăzneam să mă apropii. Eram prea timid, nu voiam să-l deranjez și am început să mă uit după un locșor unde aș putea sta astfel încît să rămîn ferit de privirile lui. Dar iată că mă și zărise și-mi făcea vesel semn cu mîna să mă duc la el. Nu mai aveam ce să fac și m-am îndreptat într-acolo, salutînd stingherit. Mi-a prezentat fata ca fiind nepoata lui (ea mi-a întins o mînuță roză și mi-a zîmbit) și mi-a spus că astăzi n-o să se aleagă mare lucru din partida noastră de șah, căci tînăra domnișoară, aici de față, dorește să fie întreținută. În timp ce vorbea, își mîngîia barba lui de bandit. Privind către fată, acum stătea lîngă mine cu pieptul ridicîndu-i-se și coborînd în ritmul respirației și neputîndu-mi deslipi privirea sfioasă de ea, m-am simțit cuprins de presimțiri rele. Azi vînzătorul de pește avea iarăși înfățișarea lui

deosebit de elegantă : guler alb scrobit, înalt, mîneca goală pe care o purta în buzunar cădea frumos în falduri iar el, unchiașul cel ciung, era bine dispus și vorbea mult făcînd-o pe fată să rîdă cu glas cristalin de glumele sale.

Deodată am simțit cum mă sfredelește bănuiala că poate fata nu îi e nepoată, poate că de fapt era destinată să fie vîndută, ca o bucată de carne de vită, scoasă la mezat în chipul cel mai oribil, ea, ființa aceea proaspătă, cu carnația albă... Am început să mestec cu lingurița în ceașcă, tremurînd de tulburarea care mă cuprinse, și mișcările îmi erau atît de agitate încît am făcut o pată zdravănă pe fața de masă albă și, repede, ca să nu vadă nimeni, am pus zaharnița peste ea.

În clipa aceea veni cîrciumarul și-l chemă pe domnul Berger la o convorbire de afaceri — sosise domnul negustor Moosbacher, ședea înăuntru și-l aștepta.

— Vă las singuri, spuse ciungul ridicîndu-se. Fiți cuminți, adăugă el și rîse fără nici un motiv. S-ar putea să dureze o oră pînă ce mă reîntorc, căci tipul e tenace, iar dacă vă plictisiți, puteți pînă atunci să faceți o plimbărică și apoi ne întîlnim aici la masă.

Zicînd aceasta bătu cu degetul în placa mesei. Mi se păru că înainte de a pleca îmi făcu din ochi un semn de încurajare.

Și iată-mă cu frumoasa, fără a ști ce să-i spun. Nici ea nu spuse nimic, se lăsă doar pe speteaza scaunului, întinzîndu-și astfel bluza peste sîni, și privi în sus spre verdele frunzi-

şului de deasupra. Apropierea ei mă deruta. Dar ea rîse şi se sculă în picioare şi, netezindu-şi fusta peste şolduri, spuse :

— Hai să facem cîţiva paşi.

Ne îndreptarăm spre fundul grădinii, ea, cu ciorapii ei albi, mergînd în faţa mea.

Aici nu mai erau mese şi nici scaune, grădina nu era îngrijită, cărarea era năpădită de iarbă şi aproape că nu se mai zărea, urzicile se lăţiseră pretutindeni, ici-colo creşteau tufe, într-un cuvînt, o sălbăticie pe care o colindasem cu plăcere de mai multe ori.

Tot aici atîrna şi un leagăn vechi şi putred — mă dădusem eu cîndva în el şi mai mergea dacă-l împingeai, deşi stîlpii se clătinau îngrijorător. Fata în bluză albă refuză să se legene, dar eu nu m-am dat în lături să mă urc pe banca de lemn şi să-mi iau vînt. Speram s-o impresionez puţin în felul acesta.

Numai că osteneala mi-a fost zadarnică. Ea nici măcar nu s-a uitat la mine ci s-a apropiat de gardul care despărţea grădina de cîmpul deschis, privind în depărtare. Puteam să mă dau în leagăn pînă-mi ieşea sufletul, făcîndu-l să cînte şi să fluiere, că ea tot nu s-a întors, nici măcar o singură dată. Odată mi s-a părut că oftează.

De ce o fi oftînd ? m-am gîndit eu. Ce-o fi cu ea ? Să fie oare o sărmană victimă înşelată, care să nu aibă habar ce-o aşteaptă din partea răufăcătorului aceluia cu înfăţişarea de domn în ghearele căruia nimerise, cine ştie cum.

Sau ştia care-i este soarta şi ce-o aşteaptă şi n-avusese nimic împotrivă, dedîndu-se de bună voie acelei nelegiuite meserii ?...

Am început să mă legăn tot mai sălbatic, din ce în ce mai sus, aerul îmi şuiera pe la urechi iar belciugele ruginite şi bîrnele gemeau din toate încheieturile.

Fata de lîngă gard s-a întors şi a spus, puţin supărată :

— Da' nu veniţi odată ?

Încetinind balansul, am sărit jos dar după aceea i-am făcut din nou vînt scrînciobului şi acesta s-a pus iarăşi în mişcare în timp ce eu m-am apropiat de păcătoasă. În gard era o mică portiţă închisă cu un zăvor de lemn. Deschizînd-o, am părăsit grădina cu leagănul care continua să penduleze, scîrţîind tot mai încet. În faţa noastră şerpuia un drum de ţară. Am luat-o pe urma ei. Deasupra noastră se boltea un imens cer albastru pe care se aflau nemişcaţi cîţiva nouri albi. Colinele de dincolo de Dunăre luceau şi păreau că sînt aproape de tot de noi, iar soarele se oglindea în mirişti.

Pomii aveau coroanele încă verzi, pe cîmp se mai vedeau vrejurile cartofilor, dar erau aproape uscaţi şi atîrnau fără vlagă.

Trecurăm pe lîngă un lan cu sfeclă din care se înălţau nişte mirosuri iuţi, amărui, iar şanţul de-a lungul potecii, era plin cu apă ce părea a se scurge undeva ; pe deasupra pluteau fire de muşchi, iar din adîncul negricios îşi făcuseră loc nişte plante cu lobii laţi.

Curiozitatea nu-mi dădea pace. Încercînd să arborez o mină cît mai indiferentă, am întrebat, spionînd-o :

— Unchiul dumneavoastră, domnul Berger, vă este unchi, într-adevăr ?

Ea m-a privit mirată și amuzată în același timp.

— Bineînțeles, a răspuns ea, rupîndu-și de pe marginea drumului un fir lung de iarbă pe care începu să-l ronțăie.

— Ce faceți ? i-am spus și am apucat supărat tulpina aceea verde pe care o ținea între buze. Se poate lua o boală urîtă de la așa ceva... — m-am simțit eu dator s-o învăț pe cea care nu voia să dea drumul firului pe care-l ținea în dinții ei albi.

— Prostii, a răspuns ea, dar pînă la urmă tot l-a scuipat.

— Deci e unchiul dumneavoastră, am continuat eu, bine... din partea mea n-are decît să vă fie și unchi ! Și am rîs obraznic.

Ea n-a înțeles ce vreau să spun, sau cel puțin s-a prefăcut că nu înțelege și a ridicat întrebător din umeri.

— Unchiul dumneavoastră, i-am spus eu mai departe, sfredelind-o cu privirea, se ocupă cu un negoț foarte ciudat, zău așa !

Ea s-a oprit. Privirea i-a devenit amenințătoare, dar eu am prins dintr-odată curaj și n-aveam de gînd să mă las intimidat.

— Face comerț cu pește, i-am spus eu sever, dar se zice că ar avea și o altfel de marfă, știi asta ?

Ea n-a răspuns ci doar a rîs.

— Cu peștii, peștii cei albi, treacă meargă, m-am pomenit eu aproape strigînd, dar cu fete albe !

În sfîrșit, cuvîntul fusese rostit, am spus ceea ce simțeam nevoia să spun și am răsuflat adînc, ușurat.

— Da, a spus ea nefiind cîtuși de puțin atinsă de ceea ce păream eu să știu. De ce nu ? a întrebat ea pe un ton cît se poate de liniștit. În fond e o afacere ca oricare alta și dacă reușește să mă plaseze bine, asta este ceea ce contează !

Păcătoasă și tînără, stătea înfloritoare în fața mea, cu buzele ei roșii și pline, rîzînd nestingherit. M-am simțit cuprins de fiori, cînd calzi cînd reci. Unde mă aflam oare ? În fața mea se căsca un abis adînc și dogoritor. Dacă n-aș fi văzut în depărtare orașul, bunul și evlaviosul nostru oraș, cu turnurile lui care sclipeau, familiar și mîngîietor, mi s-ar fi părut că visez. Era acolo, onorabil și cu cele mai bune moravuri, iar aici, alături de mine pășea fata aceasta, ticăloasă, vicioasă și groaznic decăzută. Aproape că mi s-a făcut milă de ea.

Ajunserăm în dreptul unei tufe de mure. Crengile sale apărate de spini atîrnau grele de rod, majoritatea boabelor fiind încă verzi la culoare, dar unele luceau sîngerii, iar cîteva dintre ele, coapte mai de timpuriu, străluceau întunecate, durdulii și zemoase. Însoțitoarea mea nu mă mai băgă deloc în seamă, căci începu să culeagă mure și să le mănînce cu atenție și poftă, una cîte una.

— Iată una și pentru dumneavoastră — îmi spuse ea brusc, întorcîndu-se înspre mine. Colțurile gurii îi erau puțin înnegrite de zeama murelor. Rîse și zise :

— Închide ochii și deschide gura.

Era atît de aproape de mine încît sînii ei mă atingeau, ușor de tot. Înfiorat din cap pînă-n picioare am închis ochii, după cum îmi poruncise ea, am deschis gura tremurînd, dar încercînd să-mi ascund tremurul, iar ea mi-a pus mura pe limbă. Avea un gust răcoros și proaspăt. Mă simțeam de parcă aș fi fost Adam în rai. Cuprins de o furie lacomă, am deschis ochii.

— E interzis ceea ce faci ! a spus ea, dar eu mi-am încolăcit brațele în jurul ei și atunci a strigat supărată, vrînd să se desprindă :

— Asta este cu desăvîrșire interzis.

De ce o fi făcînd atîtea mofturi, mă gîndeam eu, sau poate e altfel învățată păpușa asta albă, cu totul altfel...

Vedeam în fața ochilor buzele ei păcătoase și umede care dezvăluiau un șir de dinți strălucitori și, înflăcărat, am strîns-o în brațe pe cea care zadarnic căuta să se apere zbătîndu-se și am sărutat-o, sălbatic, pe gura ei roșie, o dată și încă o dată și apoi la nesfîrșit. Și-a pierdut echilibrul și s-a clătinat.

— Atenție ! a strigat ea și acum ea era aceea care se încleșta de mine, dar nu mînată de dorinți drăgăstoase ci spre a se feri să nu cadă.

Oricum era, eu tremuram și gemeam de plăcere și prăbușirea noastră n-a mai putut fi împiedicată. Strîns lipiți unul de celălalt

am căzut peste tufa de mure, care și-a desfăcut ramurile spre a ne primi cu amărăciune, înțepîndu-ne cu spinii, pe noi, care ne năpustisem hoțește asupra ei. Apoi am ajuns pe pămînt, unul în brațele celuilalt. Ne-am ridicat în grabă din vălmășagul acela țepos și scuturîndu-ne și pipăindu-ne, am constatat că nu s-a întîmplat o nenorocire prea mare.

În cădere am nimerit dedesubt. Fata n-a pățit nimic, dar eu aveam o ruptură lungă, căscată în mîneca stîngă, pe care o priveam cu spaimă și pe față sub ochi o zgîrietură care mă ustura și sîngera un pic ; cine știe care spin furios mă însemnase astfel.

Fata cu ciorapii albi nu zise nimic, nu mă dojeni, păru că nici nu mă vede, și ca și cum ar fi fost singură, se așeză pe o buturugă, își scoase din poșetă pieptenele și oglinda, își aranjă părul ciufulit, apoi își potrivi fusta și-și legă un șiret de la pantof care i se desfăcuse.

Pe urmă se sculă și mă șterse de sînge cu batista ei mică și bordisită cu danteluță, iar cu ajutorul unui ac de gămălie îmi prinse provizoriu crăpătura de la mînecă, fără să rostească un cuvînt, fără să se uite la mine, fără să trădeze vreo urmă de supărare, cu o față absolut imobilă. Apoi se întoarse și porni înapoi, înspre grădina cîrciumii, fără vreo grabă deosebită. Eu o urmam, mut, buimac, cuprins de rușine și cu conștiința încărcată.

Îi va spune totul, gîndeam. Îi va povesti piratului aceluia ciung despre atacul meu impertinent, și nu era de glumit cu el, o știam încă de atunci, de la tîrgul de pește. Și fapta

mea era mult mai gravă decît ce făcuse slujnica tîrguindu-se. M-am gîndit la un moment dat dacă n-ar fi mai bine s-o șterg, pur și simplu, peste cîmpuri, spre zarea liberă, s-o cotesc brusc, așa cum fac iepurii, dintr-o săritură, să nu mă mai vadă niciodată, dar m-am stăpînit, încăpățînarea din mine spunîndu-mi că dacă-i bal, bal să fie și, fie ce-o fi, și am continuat să pășesc îndîrjit, drept și țanțoș în întîmpinarea unei soarte necunoscute.

Domnul Berger era deja la masă, într-o dispoziție excelentă. Se pare că-i reușise afacerea. Alături de el ședea un bărbat scund care fuma un trabuc lung și negru. Amîndoi erau încîntați, atît piratul cel slab cît și burtosul. Amîndoi aveau chelie.

— Helen, îi spuse ciungul fetei, dînsul este domnul Moosbacher, — un vulpoi și jumătate ! Eu sînt un copil de țîță pe lîngă el. M-a păcălit strașnic, continuă el, în viața mea n-am cumpărat atît de scump niște cartofi.

Se pare însă că treaba aceasta îl amuzase teribil, căci, vesel, scăpărînd din ochi, ridică paharul în cinstea adversarului, bău din berea aceea blondă și-și șterse apoi mustața.

— Poți să-ți începi treaba la el de la întîi octombrie, îi spuse el mîndru fetei. Are nevoie de un ajutor și te-am propus pe tine, dar nu plătește decît cincizeci de mărci.

— E mai mult decît deajuns pentru cineva care vine tocmai de pe băncile școlii comerciale, zise domnul Moosbacher, fără să-și scoată trabucul din gură. Și, întinzîndu-i mîna Helenei, mai spuse :

— În regulă, domnișoară Berger.

Ea consimți, dîndu-i mîna.

— Da, da, zise mulțumit, domnul Berger. Două muște dintr-o lovitură. Așa merg treburile azi, trebuie să faci de toate, să nu lași nimic la o parte — negoț de pește, cu cartofi, medieri de slujbe — care cum pică, fiindcă tot rămîne cîte ceva de la fiecare.

Apoi dădu cu ochii de zgîrietura de pe obrazul meu.

— V-ați bătut, hai, și Helen a avut unghii ceva mai ascuțite, constată el.

Helen mă privi mirată.

— Ba dimpotrivă, răspunse ea. Ne-am distrat de minune. Pofticioasă cum sînt, era cît p-aci să cad culegînd niște mure, iar tînărul domn, prinzîndu-mă să nu alunec, s-a zgîriat într-un mărăcine. Dar nu e chiar atît de grav, îi trece pînă ce se însoară.

Stăteam acolo, jenat, aproape fără a îndrăzni să-mi ridic privirile, dar nimeni nu mă băga în seamă. Ciungul își reluase discuția cu domnul Moosbacher despre prețurile la cartofi, iar Helen se juca, gînditoare, cu lingurița de cafea. Poate că-și cîntărea avantajele și dezavantajele noului ei serviciu, căci din cînd în cînd îl privea îndelung și cu o expresie absentă pe bărbatul care nu peste multă vreme urma să-i poruncească. Îi privea capul acela gras și chel, țigara neagră și lanțul de argint de la ceas, pe care-l purta petrecut peste pîntec.

Un nor de musculițe, învolburîndu-se ca o coloană, se apropia de noi venind de la masa vecină apoi se întinse, pînă în acoperișul de frunze de deasupra noastră, pierzîndu-se în atîta verdeață. Probabil că se ridicase peste vîrful copacului, sus, sus de tot, pînă în înaltul albastru al cerului, rotindu-se într-una în vîrtej, împrăștiind sclipiri de argint din aripioarele lor sticloase.

Pe neobservate mi-am tras scaunul pînă ce coloana aceea se afla încadrată în fața mea și cea a fetei. De după forfota aceea sclipitoare, timid, am ridicat ochii spre cea care fusese inexplicabil de generoasă. Privind-o ca printr-un văl, mă simțeam mai ocrotit, mai în largul meu.

Apoi mi se păru că e timpul să mă retrag. Helen îmi dădu mîna cu indiferență, domnul Moosbacher mi-o întinse și el pe a lui, păstrîndu-și trabucul în colțul gurii, iar ciungul îmi făcu un semn prietenesc, exprimîndu-și speranța că ne vom revedea curînd în fața tablei de șah, bucurîndu-se încă de pe acum la gîndul atacului plin de avînt pe care intenționa să-l desfășoare cu cavaleria sa.

Și am plecat.

Am plecat, dar fără ca între timp să-mi fi revenit pe de-a-ntregul. Mergeam repede și trebuia să mă stăpînesc ca să nu o iau la goană. Voiam să plec, să plec cît mai departe de locul acela al rușinii, să ajung în orașul meu care se înălța în fața mea tot mai vizibil cu turnurile sale strălucitoare.

Cum de putusem eu să cred ceva atît de stupid și copilăresc că ciungul ar fi negustor de fecioare !

Ce oribil a fost din partea mea să mă năpustesc așa ca un bandit asupra fetei cu buzele acelea roșii, obraznic și brutal. Iar ea, generoasă a refuzat să mă trădeze ! M-am înroșit iarăși și am simțit din nou plăcerea de a avea buzele ei dulci pe buzele mele.

Orașul era roșu ca și obrazul meu aprins de rușine, dogorînd ca o flacără în amurg și irizîndu-se în oglinda fluviului.

Ajuns acasă m-am strecurat în vîrful picioarelor prin coridorul mai întunecos pînă în bucătărie unde am dat de Ana, servitoarea noastră, cu un castron pe genunchi în care curăța și tăia în bucăți păstăi de fasole. Am dus un deget la gură în semn c-o rog să tacă, și i-am făcut semn să mergem către cămăruța ei. I-am spus că o rog să-mi cîrpească pe loc ruptura de la mînecă, nevoind s-o observe cineva acum. Mai tîrziu am să găsesc eu un moment potrivit spre a-i povesti mamei despre ea. Pentru astăzi, găseam că e deajuns că va trebui să suport întrebările ei pline de îngrijorare în legătură cu zdrelitura din obraz. Mi-am dezbrăcat haina, iar Ana și-a scos cele trebuincioase cusutului și și-a început treaba, cu împunsături mici și atente, după ce mai înainte scosese din mînecă acul cu gămălie, acul Helenei și-l pusese într-o cutiuță cu piciorușe, alături de alte asemenea instrumente ascuțite și lucioase.

Stăteam pe marginea patului ei — despre care ciungul rostise lucruri atît de scîrboase, apăsătoare și întunecate — și o priveam cum cosea. Scrutîndu-i fața, trăsăturile ei bune, liniștite, m-am minunat cum de am putut să cred fie doar și o secundă cele ce i se atribuiseră. Ridicîndu-și ochii de pe ceea ce cosea, mi-a întîlnit privirea scrutătoare și oprindu-se m-a întrebat :

— De ce te uiți așa la mine ?

— Eh, mă uit și eu așa. Hai, te rog, coase mai departe.

În spatele meu se afla perna pe care o mîngîiam pe ascuns cu mîna ce o țineam la spate. Ea se apucă să coase de zor mai departe iar Iosif, tîmplarul, acel Iosif pestriț din icoană își mînuia și el cu foc rindeaua de săreau așchii în jur.

În seara aceea m-am culcat devreme. Îmbrăcat într-o cămașă albă, lungă, m-am oprit o clipă în fața patului meu care avea cuvertura îmbietor dată la o parte — de asta se îngrijea seară de seară Ana. În cameră licărea ultima rază de lumină a zilei, iar pomii de afară foșneau misterios. Apoi m-am întins în pat, dar am făcut-o cu atenție și ceremonios pentru ca cearceaful să rămînă neted și fără să se boțească. M-am culcat pe spate întinzîndu-mi bine cămașa pînă la glezne și cu brațele lipite de trup, am stat fără să mă clintesc și fără să-mi trag pătura peste mine.

Era frumos, era pașnic și cuminte să stai așa, între așternuturile acelea blînde, care miroseau atît de bine. Am hotărît să stau așa

toată noaptea, pe spate și liniștit, fără a răscoli pernele și cearceafurile cum îmi plăcea de obicei s-o fac, ceea ce se observa apoi dimineața. Răcoarea serii pătrundea pe fereastră. Am simțit cum se înfioară pielea pe mine, dar am continuat să rămîn întins pe spate, împreunîndu-mi mîinile și ascultînd murmurul din fața ferestrei. Am închis ochii încercînd să adorm deși poziția aceea îmi era neobișnuită și-mi lipsea pătura care mă încălzea de obicei.

Între vis și trezie am văzut cum de o parte și de cealaltă a patului meu creșteau tulpini înalte, drepte, de crini albi, palizi, caști, cu capete ca de lebădă și, înconjurat de flori am adormit oftînd adînc, fericit de ceea ce visam.

A doua zi dimineață, cînd m-am trezit eram tolănit voluptos, cu pătura trasă pînă sub bărbie, iar perna și cearceafurile erau boțite, ca întotdeauna.

SĂRBĂTOAREA CELOR PATRU SUTE

În dimineaţa roşie din Joia Verde, ocnaşii răsculaţi îi uciseră pe general şi pe ofiţeri. Neruda, instigatorul lor, ordonă să li se împartă rachiu şi dădu drumul femeilor albe. Ele căzură jertfă îmbrăţişărilor celor patru sute. Delirul şi dansul celor eliberaţi se prefăcu în deznădejde către amiază, cînd la orizont se iviră patru veliere regale.

Furia celor condamnaţi la galere se întoarse ca o bestie împotriva lui Neruda. Îl sugrumară, îi scuipară în obraz tot veninul lor şi-l legară de catarg.

În genunchi, cu braţele ridicate, se tînguiau în faţa soldaţilor regelui. Şi iarăşi se strînseră cătuşele în jurul încheieturilor care deşi stigmatizate de urmele lor, îşi făcuseră de cap, o jumătate de zi. După patruzeci şi opt de ore, corăbiile ancorară în portul capitalei şi peste alte trei zile răzvrătiţilor li se aplică pedeapsa. În piaţa mare fură înălţate zece spînzurători. Casele erau împodobite ca de sărbătoare. Pretutindeni se împleteau ghirlande şi coroane. Poporul stătea la ferestre şi urla de nerăbdare. Regele în persoană, însoţit de o mică suită,

se instală pe o estradă. Se răsfăţa cu fructe tropicale dintr-o cupă incrustată pe care o avea în faţă. Doamnele de la curte îşi unduiau evantaiele foşnitoare.

Pregătirile făcute permiteau executarea concomitentă a cîte cincizeci de răufăcători, cîte cinci la fiecare din cele zece spînzurători. Acestora li se dăduse o formă specială : o bîrnă groasă lega cîte doi stîlpi de susţinere, ceva mai înalţi ca un stat de om. Pe poarta închisorii ieşi zornăind convoiul primilor cincizeci de condamnaţi : erau încărcaţi in care joase, trase de cai cărora le înfloreau între urechi smocuri de pene roşii. Cînd simţiră cum îi năpădeşte toată strălucirea cerului albastru, cînd văzură fluturînd coroanele verzi şi dreptunghiurile negre ale spînzurătorilor clătinîndu-se, izbucniră într-un vaiet care fu absorbit cu satisfacţie de explozia de bucurie a poporului şi transmis mai departe.

Singuri trebuiră să-şi prindă în piroanele din bîrne laţurile funiilor care li se legănau în faţa gîturilor. Slugile le smulseră scăriţele de sub picioarele tremurînde. Zvîcneau ca ţiparii înşiraţi pe sfoară. Unii dădeau din mîini ca şi cum ar fi scos apă dintr-o fîntînă. Alţii parcă ar fi urcat, iuţi de picior, peretele abrupt al unui munte. Curînd însă atîrnau cu toţii ca nişte maţe stoarse.

În timp ce funiile erau tăiate şi trupurile, calde încă, erau transportate în căruţe scîrţîitoare, pe poarta închisorii se ivi cel de al doilea convoi de cincizeci de condamnaţi. Vînzătorii ofereau portocale pe străzi. Min-

gile galbene, zburau din mînă în mînă. Filfizonii le făceau să ajungă, sclipitoare, pînă la ferestrele unde se zăreau chipuri de fete. În ochii frînți ai muribunzilor ele păreau niște luni pline care se roteau în jurul acoperișurilor.

Cînd pentru a treia oară ieșiră în piață căruțele celor cincizeci, entuziasmul mulțimii ajunse la paroxism. Prima dintre căruțe era trasă de o gloabă rîioasă, care se tot poticnea și se holba cu ochi urduroși. Pe ea călărea cu spatele înainte, Neruda. Cu mîinile încătușate ținea în chip de frîu coada calului împletită cu paie. Îi fulgera cu privirile sale aprige pe cei care rîdeau în mulțime. Iar cînd unul dintre aceștia îi aruncă o vorbă de ocară, el dădu drumul unui asemenea puhoi de înjurături scîrboase și ordinare încît adversarul său își retrase capul ca și cum l-ar fi împroșcat cu lături puturoase.

După ce se frînse în spînzurători și valul următorilor cincizeci de condamnați, rămînînd din ei doar niște biete picături tremurătoare, se făcu o pauză în desfășurarea serbării, întrucît apărură actorii, saltimbancii, fluierașii și toboșarii, vrăjitorii și scamatorii.

O tînără cu pielea cafenie, înveșmîntată într-o mătase roșie străvezie, dansă în fața regelui. Părea o floare de mac care se unduiește în adierea sunetelor de fluiere. O flacără pîlpîitoare, învîrtindu-se în ritmul sacadat al tobelor din piele de vițel. Dînd un țipăt ascuțit ce-l străbătu pe rege ca o lovitură de pumnal, fata se prăbuși la pămînt și rămase ca un pumn de cenușă, în care mai mocnea

doar focul roșu al veșmîntului ei. În timp ce trompetele anunțau reînceperea execuțiilor, fata fu luată de acolo.

Cincizeci de limbi de clopot — trupuri omenești — băteau pentru ultima oară zvîrcolindu-se și frîngîndu-se de stîlpii ceasurilor de lemn.

Mîrțoagele erau istovite de atîta povară și trebuiră biciuite ca să se urnească din loc. Poporul începu să se arate nerăbdător. Unii vociferau că execuțiile merg prea încet, iar alții plecară. Se retrase și regele, după ce-i spuse conducătorului trupei de saltimbanci să i-o trimită seara la castel pe fată, ca să-i mai danseze.

În piața pustie se auzeau tropăind potcoavele cailor. Obosite, ferestrele se închiseră scîrțîinde. Începu să plouă cu stropi mărunți care se pulverizau. Ultimii cincizeci muriră fără a fi fost măcar băgați în seamă.

VALENTIN ŞI VERONIKA

Veronika, o fată de mai puţin de douăzeci de ani, fiica unică a unui cantonier care-şi îndeplinea serviciul său monoton în satul Eilsprunn din Bavaria de jos, se grăbise din cale-afară să-şi termine treburile prin casă. Micuţa locuinţă strălucea acum în soare. Erau doar trei odăi scunde, văruite în alb. Fata îşi perie cu grijă părul, îşi puse hainele de duminică, deşi era o zi de lucru, se făcu frumoasă, aşa, ca la ţară. Către orele patru după-amiază o porni către orăşelul care se afla la numai o oră depărtare de sat, spre a se putea întoarce acasă devreme, după cum o povăţuise mama. Se ducea la iarmarocul care se ţinea acolo în fiecare an, primăvara şi la sfîrşitul verii. Tîrgul nu era cine ştie ce, aşa înnecat în nori de praf cum se afla. Puteai vedea bărăci unde se vindea bere şi în faţa cărora stăteau, pe nişte bănci de lemn, muzicanţii care suflau cu putere în alămuri, dughene în faţa cărora vînzătorii, luîndu-se la întrecere în gesticulaţie, îşi ofereau cu strigăte răguşite marfa ; grătare unde se frigeau aburind cîrnaţi, apoi cîte un scamator în mantie înstelată care pronostica

tot felul de grozăvii, dacă te hotărai să-l urmezi în cortul său plătind o mică taxă de intrare. Mai erau şi alte fleacuri de soiul acesta, care însă pentru sătenii veniţi puhoi de prin împrejurimi însemna cea mai straşnică distracţie.

Veronikăi îi sălta inima în piept, aşa că se amestecă şi ea în vîrtejul acela de oameni. Se oprise, fără a intra însă, în faţa unei barăci pictate în culori ţipătoare unde un bărbat cu barbă neagră, îmbrăcat cu nişte pantaloni bufanţi şi foarte largi, chema lumea să vadă o nemaipomenită minune a lumii — un viţel care în loc de patru picioare, cum e firesc are cinci ! Pe urmă se uită la copiii care se învîrteau în cerc, călare pe căluţi de lemn, albi şi negri, cabraţi ; apoi, deşi nu părea să aibă vreun scop sau o direcţie anume, se lăsă dusă cînd mai iute, cînd înghesuită de curentul curioşilor, care pălăvrăgeau şi chicoteau în jur, făcînd totuşi în aşa fel încît pînă la urmă să ajungă la capătul uneia dintre ulicioarele cu barăci, în dreptul leagănelor cu bărci care luceau urcînd şi coborînd.

Aşa dar îl va revedea acum pe Emilio, gîndea ea cuprinsă de fiori. De fapt îl chema Emil, aşa scria pe certificatul său de naştere, dar îşi zicea Emilio, după obiceiul celor din breasla sa, care îndrăgeau numele cu rezonanţă străină, găsindu-le mai atractive decît banalele şi modestele nume care se aud la tot pasul. Îl cunoscuse în primăvară, într-una din ultimele zile ale iarmarocului, cînd puţin temătoare cedase totuşi şi ea ispitei de a se da în leagăn,

așa cum îi povestiseră, încîntate, prietenele ei că făcuseră.

Cînd să se urce, o ajutase un bărbat tînăr, brunet, Emilio despre care avea să afle mai tîrziu că era fiul proprietarului leagănelor. Și pentru că singură n-avea curajul să-și ia avînt, el își făcu meseria, adică stînd cu ea în barcă o legăna în sus și în jos pînă ce tatăl său dădu semnalul de încheiere a cursei turului, sunînd dintr-un clopoțel strident. Cine nu se săturase și avea chef să continue trebuia să mai plătească o dată.

Printre aceștia se afla și Veronika, care repetă distracția de patru sau cinci ori, pînă ce simți că-i vine amețeală și trebui să coboare. I se păruse atunci că pînă și pămîntul de sub picioare se clatină.

Emilio o întrebase atunci dacă ar avea șanse s-o revadă, eventual peste o jumătate de oră, cînd s-ar putea elibera pentru puțin timp, iar ea nu spusese nu, și cu gîndurile învălmășite, se lăsase dusă de puhoiul mulțimii. Apoi se întîlniră la locul convenit, lîngă un flașnetar bătrîn cu picior de lemn. Mîncară împreună dintr-o bucată de halviță, băură din același pahar mied dulce și galben, ducîndu-și-l unul celuilalt la gură și petrecură un sfert de ceas minunat. Pe urmă, ținînd-o de mînă, Emilio o mai conduse cîțiva pași pe drumul ei spre casă. Spunea că nu poate să meargă pînă la Eilsprunn, căci încă de pe acum probabil că taică-său bombăne supărat că întîrzie și hoinărește atîta, — desigur, cu fetele! Cînd îl auzi rostind cuvintele acelea „cu fetele“, ea îi dete drumul mîinii, de parcă ar fi fript-o, dar el rîse și încercă să o sărute, ceea ce nu izbuti, pentru că fata se feri din brațele lui.

Trebuind să se întoarcă, îi spuse că iarmarocul mai ține doar două zile, dar că speră ca ea să mai vină o dată să-l vadă. Iar dacă nu, se vor vedea cel mai tîrziu la sfîrșitul verii, căci sigur sau aproape sigur, păsări călătoare cum erau ei, oamenii aceștia care sînt veșnic pe drum, vor veni și-și vor instala din nou cortul — și, să nu-l uite pînă atunci. Veronika nu mai revenise la tîrg în acele două zile rămase — deși numai ea știa cît ar fi dorit s-o facă — dar atunci cine știe ce și-ar fi închipuit el! De uitat nu-l uitase ea în jumătatea de an care se scursese între timp, ba dimpotrivă, se gîndise de nenumărate ori la el, cum o ținuse în brațe, așa cum n-o mai ținuse nici un bărbat pînă atunci. Nu știa ea prea multe despre dragoste, ce este aceea și ce se întîmplă cu cel ce iubește, știa chiar mai puțin decît unele dintre prietenele ei care, din curiozitate, fuseseră de timpuriu mai darnice. Și nu s-ar putea spune că Veronikăi i-ar fi curs prin vine un sînge mai rece. Numai că era dintr-o plămadă mult prea bună ca să i se întîmple și ei așa într-o doară : ea presimțea că va trăi un sentiment mare, în care va arde deopotrivă de dorință și de chin iar cu Emilio urma doar să se distreze nițel, nu mai mult. În ea își făcea loc ceva ce o atrăgea puternic spre un altul — dar ea nu voia să recunoască nici în sinea ei și nici în fața aceluia.

Își croi drum prin mulțime, spre a ajunge cît mai în față, cît mai aproape de bărcile care se avîntau fără încetare. Dar dintr-odată îi trecu prin minte că s-ar putea ca ele să aparțină altui proprietar călător și simți un junghi în inimă, ceea ce o necăji puțin. Mai făcu cîțiva pași și-l recunoscu pe prietenul cel îndrăzneț, din primăvară. Stătea sprijinit de flașnetă, lîngă clopot. Cei care se dădeau acuma în bărci erau numai bărbați, care n-aveau nevoie de ajutorul lui, preferau să se legene singuri, sau cu fetele lor, dacă aveau vreuna — și de obicei aveau.

Cînd ajunse în dreptul lui, se uită la ea cu ochii lui cei negri într-un anume fel, încît Veronika trebui să-și plece privirile. Întinse mîna și o apucă pe a ei, i-o ținu strîns multă vreme și-i spuse :

— Iată-te, în sfîrșit !

O tutuia ; cum de-și permitea oare ? Nu-și amintea ca în primăvară s-o fi făcut, gîndi ea puțin indispusă, dar și bucuroasă în același timp. Sau poate o confunda cu alta, de care era mai apropiat, își zise ea, într-o tresărire de gelozie.

Își retrase în grabă mîna și-l întrebă, voit distantă :

— Ce mai faceți ?

Numai că formula aceasta de politețe cu care nu era obișnuită, o făcu să roșească — ceea ce el observă.

— Ne dăm în leagăn ? întrebă el în continuare.

Și punînd mîna pe clopot scutură tare de el. Apoi manevră cu un cîrlig de fier saboții frînelor făcînd astfel ca bărcile să se frece scîrțîind, să-și încetinească balansul și pînă la urmă să se oprească. Cei ce se legănaseră pînă atunci coborîră, iar alții le luară locul. Împreună cu tatăl său strînseră banii și traseră saboții înapoi — începea o nouă tură și de data aceasta Veronika stătea împreună cu Emilio într-una din bărci. Îi zîmbi bărbatului care o tutuise fără nici un drept. Fustele îi foșneau, vîntul îi aducea părul în ochi iar ea își dădea capul pe spate ca să-și îndepărteze șuvițele gata să-i astupe ochii. Era încîntată cînd barca se balansa tare de tot și ajungea sus, acolo unde aproape că stai în cap și trebuie să te ții strîns de bare. I se părea că zboară ca o pasăre deasupra iarmarocului.

Se uită la Emilio, care nu lăsa să se încetinească balansul leagănului, și văzu cum i se umflă pieptul pe sub puloverul roșu, strîns pe corp, îi văzu ochii negri, părul la fel și nu putu să nu recunoască ce bine se potriveau cu roșul acela, parcă aventuros de aprins.

În timp ce se dădeau pentru a treia oară în leagăn, privirea ei alunecă în jos, și zări în dreptul barăcii, lîngă flașneta zgomotoasă, o siluetă întunecată care nu se mișca. Știa cine e bărbatul, doar îi spusese chiar ea ieri seară să vină aici. Știa de ce o făcuse și care-i era intenția și zîmbi celui aflat cu ea în barcă și care nu bănuia nimic.

Cel de jos era Valentin, despre care se vorbea în sat, oarecum în bătaie de joc, că se ține

de cîtăva vreme de Veronika, fără prea mult succes însă, sau mai bine zis fără nici un succes — cel puțin așa i se părea lui și prietenilor săi.

Stătea neclintit și fără să scoată un cuvînt, deși în sinea lui și fără a-și mișca buzele îi vorbea Veronikăi. O ruga să înceteze odată cu legănatul acela nebunesc, să coboare spre a o putea conduce acasă în sat. Așa se înțeleseseră și lui îi convenea, căci nimeni n-o iubea atît de mult ca el.

După ce barca își încetini balansul și se opri, frînată de saboți, Veronika se dădu jos, numai că nu rugămintea mută a lui Valentin o făcuse să înceteze ci vocea tatălui lui Emilio care-i poruncise acestuia să coboare căci se strînseseră și alte fete nerăbdătoare, care doreau să fie legănate.

Emilio îi propuse Veronikăi să se întîlnească din nou peste o oră, în fața flașnetarului cu picior de lemn, vrînd apoi s-o conducă acasă, dacă și ea va dori acest lucru. Spunea că va reuși să smulgă tatălui său permisiunea de a fi liber restul serii iar ea, vicleana, care făcea un joc dublu, n-avu nimic de zis la propunerea lui. Și în timp ce Emilio sări într-una din bărci, ea se întoarse, și-i făcu un semn lui Valentin ; acesta stătuse la o parte cu o mutră posomorîtă, cît timp ea se întreținea cu țiganul acela în roșu, cum îl numea furios în sinea lui pe bărbatul străin de meleagurile lor. Dar chipul i se lumină de cum o simți strecurîndu-și brațul pe sub al lui și reluîndu-și hoinăreala prin tîrg, strîns lipită de el.

Valentin, care nu se știa altminteri prea răsfățat de ea, era acum mîndru și radia de bucurie că o simțea alături și nu se putu opri să nu-i cumpere de la una din barăcile cu dulciuri o inimă mare de turtă dulce, bună și lucioasă, împodobită cu glazură de zahăr verde și albastru și cu cîteva cuvinte fierbinți de dragoste lipite de ea. Cînd se apropie de ea ca să-i petreacă de după gît panglica lată, roșie, de care atîrna turta, ea, ceva mai scundă decît el, își ridică spre el ochii, senină și încrezătoare. Avea un păr roșu deschis și tenul alb, așa cum îl au roșcatele, cu pistrui pe frunte și în obraji iar cîțiva rătăciți și pe nas. Rîse cu nevinovăție privindu-l, după cum rîse la fel de nevinovată și cînd îl zări pe Emilio, în dreptul flașnetarului — unde ea se grăbise să ajungă la timp — ținînd și el, legată de o panglică roșie, o inimă de turtă dulce pe care i-o atîrnă Veronikăi pe după gît. Ea acceptă, docilă. Acum purta două inimi pe pieptul ei care sălta în ritmul respirației.

Le spuse că trebuie să se înapoieze acasă, dar desigur că drumul nu-i va părea lung, avînd acum doi însoțitori — și se uită la ei pe rînd.

— Cîntă-ne ceva, spuse Valentin flașnetarului și glasul lui sună răgușit și aspru.

Fără a se uita la Veronika, îi aruncă șchiopului o monedă în tichia lui de cerșetor și apoi se îndepărtară toți trei.

Curînd lăsară în urma lor iarmarocul și ultimele căsuțe ale orașului și după vuietul zgomotoasei serbări, se pomeniră copleșiți de li-

nişte pe şoseaua care se întindea prăfuită şi fără sfîrşit printre holdele de pe care se strînseseră grînele. Soarele apusese dar la orizont cerul era încă luminos. Veronika păşea sigură şi vioaie, privind mulţumită înainte. Emilio mergea la dreapta ei, în puloverul lui de lînă, roşu aprins iar Valentin pe partea stîngă, cu privirea aplecată în pămînt, de parcă ar fi căutat acolo ceva ce pierduse. Nici unul nu spunea nimic. Trecu vreun sfert de ceas de tăcere încăpăţînată. Doar paşii lor răsunau pe caldarîmul şoselei. În depărtare prinse a se contura o ridicătură întunecată de pămînt — era terasamentul căii ferate — după care, la o bună bucată de drum, se afla satul Eilsprunn. Turnul ascuţit al bisericii începu să se zărească înălţîndu-se în geana îngustă de lumină care mai rămăsese.

Şi deodată cei trei de pe şosea se opriră. Primul care se oprise fusese Valentin. Stătea locului şi nu scotea o vorbă, deşi era lesne de observat că dorea să rupă tăcerea aceea îndărătnică. Dar parcă i se pusese un nod în gît, atît de greu îi era să rostească ceva. În sfîrşit, într-un tîrziu, fără a ridica privirea din pămînt spusese printre dinţi, batjocoritor, că poate ar fi bine să-şi continue drumul singur; era adevărat că-i promisese Veronikăi că o va conduce acasă, dar poate că ea s-a răzgîndit între timp şi preferă să se întoarcă la tîrg ca să se dea în scrînciob.

— Da — repetă el aproape răcnind — să se dea în scrînciob şi mai ales într-o companie atît de plăcută — şi-l privi ameninţător pe Emilio.

Acesta făcu un pas către Valentin, iar faţa lui măslinie i se împurpură, dar înainte de a apuca să răspundă, Veronika spuse :

— Cum vrei ! şi se răsuci atît de brusc pe călcîie încît cele două inimi caraghioase de pe pieptul ei clămpăniră.

O porni înapoi pe drumul pe care veniseră toţi trei. Acum erau numai doi, căci Emilio i se alătură în tăcere.

Pe bolta cerească din faţa lor, care se întunecase între timp, apăruseră, palide, primele stele. Jos de tot, sclipeau în zare luminile roşietice ale iarmarocului, unde se deslănţuia vuind într-un ultim val de distracţii.

„Dacă m-aş întoarce acum, se gîndi Veronika, l-aş vedea pe Valentin venind în urma noastră. Dar n-o fac. Cine ştie cît îi e de ruşine ! Şi cît de trist trebuie să fie ! Se uită în stînga ei, la Emilio, care păşea alături de ea, cu flaneaua lui roşie ca jăratecul aprins în lumina amurgului. Fluiera, şi ei nu-i plăcu asta. După o bucată de vreme, ea-şi încetini pasul, aproape fără să-şi dea seama, şi, părîndu-i-se că aude un zgomot în spatele ei, trase cu urechea, întorcînd puţin capul. Parcă ar fi auzit pasul zorit al lui Valentin — ca al unui tovarăş aflat la ananghie, şi care aleargă după ei — şi îi păru rău de fugarul hăituit. Socotind că ar fi prea necruţătoare şi lipsită de generozitate dacă nu l-ar aştepta pe cel învins, doritor să-şi recunoască vina, se opri şi se întoarse. Emilio făcu la fel şi încetă să mai fluiere.

Numai că ea nu-l zări pe pocăit, aşa cum îşi închipuise, chiar în spatele lor pe şosea, şi nici la douăzeci, treizeci de paşi în urmă, venind în goană cu capul plecat. Valentin stătea mult mai departe, sus pe digul căii ferate, în ultima licărire a luminii de la apus şi, ca şi cum ar fi văzut-o că s-a întors după el, ridică braţul şi-i făcu un semn. Apoi sări de pe dig, undeva, în întuneric, unde şoseaua o lua spre Eilsprunn.

Veronika nu-i răspunse pe loc — iar acum n-avea cui să-i mai facă semn cu mîna, căci nu mai era nimeni pe dig. Dar stînd aşa, cu faţa spre dig şi spre Eilsprunn-ul care nu se vedea, cînd simţi un braţ care-i cuprinde uşor umerii şi vrea s-o întoarcă în direcţia unde se vedea strălucind iarmarocul, bătu din picior, se scutură mînioasă de braţul acela îndrăzneţ şi o porni singură către casă. După cîţiva paşi se porni pe fugă, dintr-o dată grăbită, şi-l lăsă pe Emilio în plata domnului.

După ce sărise de pe dig, Valentin se opri. Nu mai era mult pînă în sat, poate vreun sfert de ceas, dacă ar fi mers agale, ceea ce dealtfel şi făcu. O luă încet înainte, animat de o speranţă temerară pe care nu cuteza să şi-o mărturisească — poate că totuşi Veronika, plină de căinţă, vine după el şi atunci să-i dea putinţa să-l ajungă. Iar el — hotărî Valentin în sinea lui — se va purta ca şi cum nimic deosebit nu s-ar fi întîmplat. Dar oricît de încet ar fi mers, şi deşi se mai opri între timp, privind cerul şi stelele, cum apăreau încet, una cîte una, la o cotitură a drumului, care cobora la vale, zări satul întunecat şi ghemuit ca într-o covată.

Disperat, începu un joc pe care-l văzuse la copii : Se opri locului, numără pînă la douăzeci şi făcu un pas, apoi mai numără o dată pînă la douăzeci, ascultă atent şi mai făcu un pas, oftînd.

Dar chiar aşa jucîndu-se, de unul singur sub bolta înstelată, tot avansa prea repede şi în curînd se află în dreptul eleşteului, după care începeau primele case din Eilsprunn, iar Veronika nu-l ajunsese încă. Eh, de venit tot trebuie ea să vină odată şi odată, şi îşi puse în gînd s-o aştepte, chiar de-ar fi să stea pînă la miezul nopţii. Se întinse pe spate în iarba umedă de la marginea drumului. Era obosit ca un alergător istovit de concurs şi deşi mersese atît de încet, inima îi bătea puternic şi respira gîfîit, cu ochii pironiţi pe cer.

Nu stătu mult aşa şi auzi paşi pe şosea. Sări în picioare şi scrută întunericul. Ar fi luat-o repede din loc, tăind de-a dreptul peste haturi, dacă ar fi fost doi cei ce se apropiau — Veronika şi Emilio, braţ la braţ, poate şuşotind şi sărutîndu-se. N-ar fi putut îndura să fie martorul fericirii lor. Dar îşi recunoscu iubita, care era singură şi mai că-i veni să chiuie de bucurie ; se stăpîni totuşi, tăcînd şi aşteptînd-o să ajungă în dreptul lui.

Dinspre o lampă cu arc voltaic, care atîrna deasupra şoselei la intrarea în sat, străbătea o rază palidă pînă la locul unde se aflau ei doi. Eleşteul acoperit pînă spre mijloc cu linţiţă avea luciri întunecate. Cîteva broaşte începură să orăcăie şi ici colo sărea cîte una în apă,

ridicînd în jur stropi care scînteiau în bătaia luminii.

Cu mîini liniştite, Vreonika îşi potrivi părul. Panglicile roşii, de care atîrnau inimile de turtă dulce, străluceau.

— Eşti singură, îi spuse Valentin.

Dar n-apucă să rostească aceste cuvinte că i se păru că vede pe cineva venind pe şosea. Îşi zise că poate o fi cineva din sat, dar de fapt nu credea aşa ceva. Curînd avea să ştie a cui era silueta care se desluşea tot mai bine în întunericul din jur. Era Emilio şi se simţi cuprins de o bucurie sălbatică apropiindu-se de fata şi băiatul care se opriseră.

— Acum sîntem din nou împreună, rosti Veronika, iar vocea ei suna ca de obicei.

Se uită cînd la unul cînd la celălalt şi apoi, rîse ca şi cum ar fi fost ceva hazliu în asta. Dar Valentin nu găsea situaţia chiar atît dt veselă, ba chiar deloc, şi nici Emilio.

— Hai, vino! îi zise Valentin flăcăului cu flaneaua roşie şi, făcînd cîţiva paşi, ieşi din şosea pe cîmp.

Emilio înţelesese de îndată ce voia tînărul ţăran, iar Valentin n-avu nevoie să-l mai cheme o dată, căci fu urmat neîntîrziat spre locul unde avea să se bată de parcă şi celălalt avusese de gînd să-i propună acelaşi lucru. Ajunseră faţă în faţă, pe fîşia îngustă de pămînt dintre şosea şi baltă, care părea a nu fi umplută cu apă ci cu terci vîscos, gros şi întunecat, în care plescăitul zecilor de broaşte care săreau speriate într-însul suna înfundat. Valentin îşi scoase haina, Emilio îşi aruncă în

iarbă tichia, şi de abia acum pricepu Veronika ce avea să se întîmple.

Cînd le dăduse întîlnire celor doi bărbaţi, îşi făcuse socoteala vicleană de a-l folosi pe unul împotriva celuilalt, ca ea să fie în afară de orice primejdie, iar cei doi rivali să se păzească straşnic unul pe altul, chipurile aşa fiind ea şi mai în siguranţă. Numai că ea nu ţinuse cont de felul cum se poartă uneori bărbaţii în asemenea împrejurări, ceea ce avea să vadă acum cu ochii ei. Nu se sperie ea prea tare, căci se întîmpla destul de des ca flăcăii să se ia la bătaie pentru o fată, iar dintre prietenele ei unele se şi lăudaseră că au fost pricină de încăierare, astfel că se simţea cuprinsă de o tainică plăcere la gîndul că acum şi pentru ea se vor bate doi băieţi.

Aşa cum se cuvenea după o pravilă nescrisă, Emilio şi Valentin se măsurară îndelung, cu priviri ameninţătoare iar acum unul dintre ei trebuia să treacă la atac. Împotriva oricărei aşteptări din partea Veronikăi, Valentin fu cel care ridică pumnul şi făcu un pas către Emilio. Dar în loc să nu-şi scape adversarul din ochi, el făcu un lucru ce nu era lipsit de primejdie în asemenea clipe şi anume privi peste Emilio la Veronika, care stătea pe marginea iazului. O văzu cum îi zîmbeşte — dinţii albi îi străluceau prin întuneric — şi i se păru că rîde provocator şi în bătaie de joc. Dar ea zîmbea fiind mîndră că el fusese cel mai curajos dintre ei doi, şi voise să înceapă lupta. Numai că el n-avea de unde s-o ştie, căci felul josnic în care se purtase cu el azi nu-i dăduse nici un

motiv să creadă aşa ceva. Cum se mai bucurase că o va putea conduce acasă, văzînd în asta un semn care să-i justifice speranţa de a o cuceri. Şi iată că acum mai şi rîdea de el, cel înşelat ! Tremurînd de furie, izbi nebuneşte cu pumnul ; dar cum se întîmplă că în loc să-l pocnească pe Emilo nimeri în Veronika, nici el însuşi nu-şi dădu seama sau nu voi să ştie.

Primind pe neaşteptate lovitura în umăr ea se clătină, îşi desfăcu braţele încercînd să se prindă de ceva, dar neavînd de ce să se agaţe lunecă pe iarba jilavă, scoase un ţipăt şi căzu cu capul înainte în eleşteu. Se scufundă. Îi rămaseră afară doar picioarele. Îmbrăcată în ciorapi albi străluceau palide, ca ale unui copil, în lumina nedeslușită de la ora aceea. Apoi începu să dea cu disperare din mîini și dintr-odată i se ivi chipul palid încărcat de o împletitură de smocuri verzi. Dar fie din pricina nepriceperii, fie din a fustelor ei umflate, care o împiedecau, capul îi dispăru din nou în apa cea neagră. Cînd văzu ce-a făcut Valentin rămase ţintuit locului privind ca hipnotizat la lupta aceea cu apa. Noroc că cel puţin Emilio îşi păstră sîngele rece şi, îngenunchind, o apucă zdravăn pe Veronika de picior, şi încercă s-o tragă la mal. Nu era deloc uşor, căci ea se zbătea ca peştele prins în undiţă, care nu se lasă scos afară la aer, căci pentru el asta înseamnă moarte, după cum pentru fată ar fi fost tocmai invers.

— Pune mîna şi ajută ! îi strigă Emilio lui Valentin, răsuflînd din greu, şi trăgînd din răsputeri povara udă.

Dar Valentin stătea ca împietrit fără să-şi poată urni vreo mînă sau un picior, copleşit de o disperare cumplită. Nu făcea decît să se roage şi să implore ca Veronika să nu moară, iar el să nu fie ucigaşul ei, să izbutească Emilio s-o scoată la mal, s-o readucă la viaţă. Se jura că atunci nu va mai voi nimic de la ea, nu va mai ridica nici măcar o privire către ea care trebuia să-i aparţină cu totul şi pentru totdeauna lui Emilio, deoarece el o merita. În timp ce stătea aşa jalnic de inactiv bolborosind tot felul de rugăciuni, de parcă ar fi dat în mintea copiilor, Emilio, folosindu-şi ultimele puteri, reuşi să tragă fata, udă leoarcă, pe iarbă. Zăcea acolo cu nămol și buruieni verzi în păr, dar nu era moartă. Ţinea ochii deschiși și privea stelele, nemișcată și istovită. Deodată își ridică unul din brațe, ca și cum ar fi vrut să verifice dacă mai ascultă de voința ei. Văzînd-o salvată, Valentin se strecură undeva în întuneric fără să scoată un sunet. Se duse în sat, acasă, și se culcă ; dar multă vreme nu fu în stare să adoarmă. Iar ceea ce cu puţin timp în urmă îl scotea din sărite — faptul că Veronika şi Emilio rămăseseră singuri fără să-i deranjeze cineva, nu-l chinuia de fel, şi îşi putea închipui orice fără să sufere ; într-atît se simțea de umilit de fapta sa care-l făcea să se resemneze fără urmă de dorință într-însul.

Între timp Veronika se ridicase în capul oaselor. Emilio rămăsese mai departe în genunchi, şi cum cerul era încărcat de stele iar ochii li se obişnuiseră cu întunericul şi lampa de la marginea satului arunca şi ea încoace o

licărire palidă, puteau să se vadă destul de bine.

Locul unde se scufundase fata în iaz se recunoştea clar, căci rămăsese ca o gaură cu marginile zimţate în pătura verde de muşchi şi lintiţă. Veronika tremura cu hainele ude pe ea. Pe piept îi mai atîrnau încă cele două inimi ude legate cu panglici de gît.

— Trebuie să mă duc acasă, rosti ea cu glas slab şi adăugă :

— Îţi mulţumesc că m-ai scos din apă.

Îl tutuise pe bărbatul cu pulover roşu care stătea îngenunchiat alături de ea. Şi cum pînă atunci ea nu o mai făcuse, Emilio se aplecă înspre Veronika, dar ea-şi întoarse capul în altă parte ca să n-aibă el parte de o asemenea răsplată. Se sculă brusc în picioare şi-i spuse, dîndu-i mîna :

— Noapte bună.

Apoi se îndepărtă, cu veşmintele ude foşnind. Emilio o urmări cu privirea pînă ce o înghiţi bezna. Rămase singur lîngă iaz, iar broaştele îşi reîncepură concertul. Se aplecă să-şi spele mîinile care i se murdăriseră, iar apoi şi le zvîntă scuturîndu-le.

Dacă ar fi fost cu adevărat ţigan, aşa cum îl numise Valentin în sinea lui, cu sînge aprig şi sălbatic cum se zice că ar avea neamul acesta, pe cît de furios şi dezamăgit era, ar fi trebuit să dea foc Eilsprunn-ului, care la ora aceea dormea liniştit, aşa încît cocoşii cei roşii de pe acoperişuri să înceapă să bată din aripile lor incandescente. Dar nu făcu una ca asta. Iar dacă totuşi ceva lăuntric îl făcea să dorească

să vadă foc, imboldul avea să o consume într-alt fel şi anume, aprinzîndu-şi pipa. Şi-o scoase, împreună cu tutunul, şi o îndesă cu degete tremurînde, apoi şi-o potrivi între dinţi şi se pipăi prin buzunare după cutia cu chibrituri. Cînd aprinse unul, fie din cauza propriei lui nepriceperi, fie poate pentru că băţul acela avea prea mult fosfor, o scînteie sări peste celelalte chibrituri din cutie, şi le aprinse pe toate.

Trosnind şi sfîrîind, din cutie ţîşni o flăcăruie galbenă iar mirosul de pucioasă, iod şi diavoli aproape să-i taie respiraţia. Scoţînd o înjurătură straşnică cu numele împieliţatului, azvîrli cît colo cutia care scuipa scîntei, cu boltă, aşa cum se aruncă grenadele de mînă în duşmani — lăsînd-o şi o lăsă să-şi dea duhul în iarbă. Apoi, fără a îndrepta o singură privire măcar în spre sat, luă calea alor săi, pufăind din pipa încă rece.

A doua zi Valentin era încă din zori în modestul atelier al tatălui său, aflat pe un povîrniş, în apropierea bisericii. Bătrînul conducea cu destoinicie nu numai mica sa gospodărie ţărănească ci şi o tîmplărie, căci, după cum îi plăcea lui să remarce — două fîntîni dau mai multă apă decît una. Iar Valentin, care învăţase meseria la oraş, îl ajuta şi el. Atelierul se afla în spatele casei, şi dacă în timp ce dădeai la rindea ţineai uşa deschisă, înaintea ochilor ţi se înfăţişa o livadă uriaşă de meri, care se întindea pe toată coasta dealului.

Orologiul din turnul bisericii bătuse zece cînd, ridicîndu-şi ochii de pe masa unde lucra, Valentin zări o siluetă în fundul grădinii, după un

pom și se simți ca săgetat pentru că-i se păru că e Veronika. Fata stătea acolo de mai bine de un sfert de ceas, ascunsă doar pe jumătate de copacul acela. Nu se mișca ci doar privea pe furiș în sus, către el. Dar el nu coborî la ea ci lucră cu zel mai departe și, fiind singur, n-avea cine să vadă cît de tare se înroșise. Apoi fata se ivi de după pom, și nu mai încăpea nici o îndoială că era Veronika. Ezitînd, chibzuia dacă să urce sau nu înspre atelier, dar pînă la urmă se răzgîndi și se îndepărtă la fel de încet precum venise.

Valentin avea s-o vadă de multe ori de acum înainte, stînd în grădină printre pomi, chiar și în zilele cînd ploua. Odată, pe cînd el se afla în casă, trecu ca o umbră prin dreptul ferestrei. Dar cînd ieși iute în ușă fata o luă din loc, fără zgomot, ca și cum s-ar fi speriat văzîndu-se descoperită. Veronika procedă la fel și în săptămînile următoare, străduindu-se mereu să-l vadă pe Valentin, cel puțin o dată pe zi, pe ascuns și de departe, întocmai ca un cîine, care nu mai îndrăznește să se apropie de stăpînul lui fiindcă acesta e supărat pe el, dar nici nu-l scapă din priviri.

Ciudații îndrăgostiți nu vorbeau niciodată unul cu altul, iar Veronika, în afara plimbărilor pe care le făcea ca să-l vadă pe Valentin, nu ieșea mai niciodată din casă. Într-o duminică seara porni braț la braț cu fetele din vecini, hoinărind pe ulițele satului și fu cea mai zburdalnică dintre toate. Intrară și în localurile unde stăteau bărbații tineri la o bere. Nu dură mult pînă ce unul dintre flăcăi se dădu pe

lîngă Veronika, spunîndu-i tot felul de vorbe dulci pe care ea se părea că le ascultă cu plăcere, chicotind și alintîndu-se. Dar iată că apăru Valentin și luîndu-l pe cavaler de o parte îi dădu a înțelege că există un altul, de mai multă vreme, care are anume drepturi asupra fetei, așa că dacă nu vrea să aibă cine știe ce neplăceri, să se lase de asemenea strădanii de cuceritor.

Cel în cauză se retrase descumpănit și roșu pînă-n vîrful urechilor iar Veronika era fericită în fundul sufletului ei, crezînd că Valentin o socotește ca fiind a lui și de aceea nu tolerează nici un rival și numai din timiditate nu-și mărturisește sentimentele, dar că, desigur, o va face în curînd.

Numai că lucrurile stăteau altfel — Valentin se simțea obligat s-o păzească pe Veronika deoarece își vîrîse în cap că numai Emilio, care-i salvase viața în noaptea aceea, are drepturi asupra ei. Se încăpățîna să se poarte ca și cum i s-ar fi încredințat lui, deci în mîini sigure, un bun căruia el trebuie să-i poarte de grijă, ca nimeni să nu-l atingă și să rămînă chiar și pentru el însuși intangibil, așa cum își jurase la eleșteu, cînd era cît p-aci să devină ucigaș.

Și Veronica avea să simță pe pielea ei cum el îndeplinea ceea ce-și pusese în gînd pentru a se autopedepsi. Trecu toamna și veni iarna cu zăpadă multă și seri lungi de duminică, petrecute cu bere și dans pe la cîrciumi. Din cînd în cînd se arăta și Veronika la cîte o asemenea petrecere. Dar ori de cîte ori încerca

vreun bărbat să se apropie de ea, Valentin își reîncepea neîntîrziat vechiul său joc, speriindu-l și îndepărtîndu-l pe respectivul cu amenințări sumbre ; el, care trăise ani de zile la oraș, le era mult superior flăcăilor din sat în mînuirea vorbelor măsluite sau alese, astfel încît în curînd nici unul dintre bărbați nu mai îndrăzneau să apară în preajma Veronikăi. Asta o întărîtă din cale afară pe fată, care se porni să-și etalaze ca o nerușinată farmecele, spre a atrage bărbații. Nu se mai dădea înapoi nici de la a arunca ocheade înflăcărate chiar și acelora despre care știa că sînt legați prin jurăminte și săruturi de altele. Și așa ajunse să-și ridice în cap toate prietenele, care se depărtară de ea și nu mai voiră să-i vorbească.

În scurt timp rămase singură de tot, și fără pic de bucurie. Duminica, la biserică pășea cu capul plecat, trecînd ca o proscrisă printre grupurile guralive de băieți și fete care erau strînse la intrare și care amuțeau la vederea ei. Cei mai în vîrstă din sat nu se prea sinchiseau de ceea ce făceau tinerii între ei, își aveau ei grijile lor, care nu erau puține la număr, și dacă apucau să vorbească totuși și despre asta, atunci ziceau doar că sînt prostii copilărești care vor trece cînd capetele lor tinere și încăpățînate se vor plictisi de ele. Numai că asta nu avea să se întîmple chiar atît de curînd.

Îngrijorată, mama ei bîjbîia în întuneric cu presupunerile ei căutînd să afle ce-o întristase și-o schimbase într-atît pe fiica ei cea tăcută, și, chibzuind că ar putea-o înviora, o trimise pentru cîteva săptămîni la niște rude dintr-un

sat vecin, socotind că pînă la întoarcerea ei se va fi destrămat caraghioasa dar nefasta făcătură care s-a țesut în jurul fetii. Dar nici acolo nu-i merse mai bine Veronikăi. Ca sămînța de buruiană care împrăștiată de vînt încolțește pretutindeni, la fel începuseră și în locul acela străin să umble tot felul de zvonuri ciudate despre ea. Trebui să suporte în jurul ei chipuri întunecate și neîncrezătoare, șușoteli și bîrfe, devenind pentru oameni un fel de vrăjitoare pe care cel mai nimerit era s-o ocolești.

Așa că se întoarse în casa părintească la Eilsprunn, fără să se fi îndreptat ceva, și în sufletul ei răvășit nu mai știa încotro s-o apuce.

În perioada asta i se întîmpla adeseori să stea trează noaptea în pat, în odăița ei cu fereastra deschisă, prin care năvălea înăuntru frigul de afară și luna plină. Sărind din așternut, se apropia de fereastră, în cămașă doar, fără să-i pese de ger și privea acoperișurile albe și luminoase din sat. Se deprinsese de multă vreme să descopere dintr-o privire casa lui Valentin. Stînd așa se gîndea că ar fi fost mai bine ca atunci cînd căzuse în iaz să nu se fi mai trezit la viață, la viața pe care-o ducea de la o vreme încoace. Iazul i se înfățișa înaintea ochilor întocmai ca o ispită de care trebuia să se ferească făcîndu-și cruce și rugîndu-se. Dar acum era iarnă geroasă iar eleșteul era înghețat, puteai să umbli pe stratul de gheață care, solid și compact, rece și distant, nu era dispus să se arate îndurător și primitor cu cineva — la primăvară avea să fie altfel.

Veni şi primăvara. Zilele se lungiră, zăpada se topi, se iviră primele pete de verdeaţă, pomii îşi recăpătară vigoarea. Şi odată cu noul anotimp, ca în fiecare an, se reîntoarse şi perechea de berze care-şi făcuse cuibul pe roata de car, proptită cu ani în urmă de fierarul satului pe acoperişul bisericii. Clămpănind zeloase, păsările cu ciocul roşu începură de îndată să repare stricăciunile provocate de iarnă, în locuinţa lor cea aerisită.

Într-o seară, în drum spre băcan, Veronika se opri cîteva clipe în dreptul bisericii, privind la păsările de pe acoperiş cotind-o apoi pe strada principală. Valentin îi ieşi în cale. De alte dăţi, dacă se întîmpla s-o zărească în depărtare, o ocolea întotdeauna, dar acum, spre spaima ei amestecată cu un fel de bucurie, se opri în dreptul ei. Descumpănit şi în acelaşi timp oarecum arogant, i se adresă, spunîndu-i că, după cum ştie şi ea, de trei zile s-a deschis din nou iarmarocul în orăşelul de alături şi că va trebui să meargă şi ea acolo, ca să se reîntîlnească din nou cu cineva care desigur că o aşteaptă. Îi spuse vorbele pe un ton aproape poruncitor. Ea îl ascultă, ochii i se umplură încet de lacrimi şi fără să-l salute, îşi continuă drumul, iar berzele clămpăneau în urma ei.

În ziua următoare, ascultătoare, se găti pentru vizita la iarmaroc. Îşi puse rochia şi ciorapii pe care-i purtase şi atunci cînd din cauza loviturii lui Valentin căzuse în apă. Încă de mult îşi spălase, uscase şi călcase ea într-ascuns lucrurile acelea, dar de îmbrăcat nu le

mai îmbrăcase niciodată. Înainte de plecare, deschise sertarul de la masa din odăiţa ei. Înăuntru se aflau două inimi, cu panglicile lor roşii. Pe cea de la Valentin o ştia foarte bine — o privise şi o sărutase de nenumărate ori între timp — şi o luă cu ea. Cînd ajunse în dreptul eleşteului legă inima de o piatră şi o aruncă cu putere în apă, zicînd :

— Ia-o tu înainte ! Panglica cea roşie fîlfîi arcuită şi mînioasă în aer, de parcă s-ar fi apărat să fie trasă în adîncuri.

Cînd Veronika se apropie de locul ştiut, bărcile tocmai se legănau sprinţare. Îl recunoscu pe tatăl lui Emilio, dar degeaba stătu ore întregi în faţa cortului pîndind să zărească o flanelă roşie. Emilio nu apăru de fel, după cum nu fu de găsit nici duminica viitoare cînd mai veni o dată la tîrg şi cînd observă că era un alt tînăr angajat care să ajute fetele să se legene. Nu îndrăzni să întrebe dacă cel pe care-l căuta era cumva bolnav sau din ce cauză lipseşte astfel că nu ajunse să-i spună ceea ce ar fi vrut, după o îndelungată chibzuinţă.

Aceasta fusese ultima zi de tîrg şi luni, dis-de-dimineaţă, Veronika se mai duse încă o dată la oraş, în locul unde se ţinuse iarmarocul. Oamenii îşi strîngeau de zor lucrurile şi se pregăteau de plecare. Tarabele de lemn se demontau, cortul cu leagăne era deja strîns, împachetat şi încărcat într-una din căruţe. Ultimele bărci erau şi ele încărcate în vehiculul care avea nişte ferestre mici împodobite cu perdeluţe albe, imaculate şi ghivece cu flori şi care arăta ca o căsuţă verde, cochetă.

După ce fură înhămaţi doi cai, tatăl lui Emilio se urcă pe capră şi trăsura se urni încet din loc, în pocnet de bici.

Veronika merse în urma ei, străbătînd oraşul şi apoi se ţinu după ea şi pe şosea, urmărind-o aproape vreun ceas. Apoi renunţă; se opri, petrecîndu-i îndelung cu privirea pe cei ce se depărtau şi se întoarse.

Către prînz ajunse din nou acasă. După amiază, tîrziu, fu martoră la lupta care se dădu deasupra bisericii. Primii care o observară fură copiii, care cu strigătele lor atrăseseră atenţia celor din jur că perechea de berze de pe acoperişul bisericii avea un oaspete. Păsările stăteau neclintite în cuib. O a treia barză, ceva mai mică, dar cu un trup mai vînjos decît celelalte două, se lăsase la o distanţă oarecare de ele pe acoperişul bisericii, fără să fi observat cineva cînd şi de unde apăruse. Deodată barza străină se ridică şi începu să se rotească în mişcări avîntate pe deasupra cuibului, iar păsările din cuib clămpăneau mînioase înspre ea. Nu trecu mult şi una dintre berzele din cuib se avîntă în întîmpinarea celei străine şi între ele se încinse o luptă, fiecare căutînd s-o lovească pe cealaltă cu ciocul. Jos, în piaţa pavată se strînseră iute spectatorii bătrîni şi tineri, care apărură din toate părţile. Printre ei se afla şi Veronika. Fusese după cumpărături iar acum se oprise în faţa bisericii.

Adversarii se tot izbeau acolo sus unul de celălalt, biciuind aerul cu aripile lor uriaşe, ciocurile le scînteiau, iar din cauza loviturilor

pe care şi le aplicau pe gît şi piept, le zburau fulgii. În curînd deveni evident că barza străină obosea din ce în ce şi părea că se răsuceşte ca pentru a o lua la fugă, dar apoi se arunca din nou înainte atacîndu-şi adversara, deşi era sleită de puteri. De cîteva ori fu gata-gata să se prăbuşească, cu aripile moi, dar îşi reveni şi luptă în continuare sub loviturile tot mai cumplite şi mai dese ale celei mai puternice.

Veronika observase că Valentin, ivit pe neaşteptate în preajmă, privea ca şi ea, fascinat, la păsările care luptau acolo sus.

Spectatorii urmăreau fazele acţiunii din văzduh, scoţînd tot felul de exclamaţii, iar o fată care stătea lîngă Veronika şi care uitase că de săptămîni de zile nu mai vorbise cu cea care-i fusese prietenă, îşi îndesă capul cu ochii închişi pe umărul Veronikăi, într-atît se înspăimîntă văzînd barza venită de aiurea din nou clătinîndu-se şi gata-gata să cadă.

Se apropia sfîrşitul. Ambele berze se potoliră pentru scurt timp, ca pentru a mai răsufla şi a prinde puteri noi şi se roteau uşor. Barza din sat zbura mai sus ca pasărea de pripas, care se lăcomise la cuibul şi tovarăşa celeilalte. Şi dintr-odată cea care se afla mai sus se năpusti asupra adversarei, lovind-o de două-trei ori, puternic, cu ciocul, încît aceasta nici nu mai încercă să se apere căci nu o mai ţineau aripile, decît pentru a mai reuşi să frîneze căderea prea bruscă. Apoi se prăbuşi cu zgomot pe caldarîm, printre oamenii ce săriră, îngroziţi, care încotro.

Nu murise, dar penajul ei alb era înmuiat în sîngele care-i șiroia din răni și zăcea respirînd anevoie. De abia acum se văzu că într-una din aripi avea înfiptă o săgeată de lungimea unui braț. Învățătorul îi spuse preotului că este o săgeată de-a negrilor, fără nici o îndoială, intr-atît era de încrustată și pictată arma aceea sălbatecă folosită de un negru, undeva departe, în pădurile africane. Ea zburase, cu săgeata în aripă, pînă aici la Eilsprunn — oaspete straniu, care chiar așa, rănit, îndrăznise să lupte și să piardă. Sus în cuib, învingătorul își curăța penele. Barza rănită care lăsa să i se facă orice, fu dusă în grădina învățătorului. Acesta o îngriji și o hrăni pînă ce, cu totul miraculos, pasărea se vindecă. Învățătorul aduse un medic veterinar care-i îndepărtă săgeata din aripă, ceea ce nu fu prea greu. Săptămîni de-a rîndul după aceea barza se plimbă în jurul casei învățătorului, sub privirile mirate și admirative ale copiilor care-i aduceau broaște, gîndaci și viermi. Ea nu refuza nimic și păru că a devenit un soi de animal domestic. Arareori se încumeta la un zbor scurt deasupra grădinii. Dar într-o zi se ridică și zbură într-altă parte și nu se mai întoarse. Învățătorului îi rămase de pe urma tovarășului de pripas doar săgeata aceea de la negri pe care o prinse pe un perete. Spunea cu invidie despre ea că văzuse multe în lume — Nilul, Marea Roșie, Continentul negru și mult mai multe decît va apuca el să vadă vreodată.

Atunci cînd pasărea rănită se prăbușise, Valentin o apucase pe Veronika de mînă, zmucind-o într-o parte ca fata să nu fie atinsă, și astfel se întîmplă că dintr-odată se pomeniră mînă în mînă și privindu-se. Stabiliseră apoi o întîlnire, peste o oră la eleșteul satului. Valentin ajunse acolo mai devreme. Soarele sîngeriu scăpăta, iar fata venea dinspre sat aureolată de o lumină roșietică. Pătura de mușchi verzui se refăcuse de mult pe locul unde Veronika se zbătuse în apă. Arătîndu-i eleșteul, îi spuse lui Valentin că inima lui se află acolo înăuntru. Acesta bineînțeles că nu pricepu imediat și ea trebui să-l lămurească. El îi răspunse însă că inima pe care o aruncase era cea falsă, și o sărută ; iar ea se lăsă, și fiind în brațele lui îi spuse că nu de mult, într-o noapte păcătoasă, stătuse aici pe malul eleșteului, cuprinsă de dorința de a se îneca iar ceea ce totuși a împiedicat-o să-și aleagă mormîntul cel umed nu fusese frica de chinurile infernului ci gîndul de a nu-l împovăra pe el cu ceva de care n-ar mai fi putut să se scuture pînă la sfîrșitul vieții. El o sărută din nou, tremurînd — poate din cauză că se stîrnise un vînt răcoros, pe care Veronika însă nu părea să-l simtă. Îi propuse lui Valentin să revină și mîine aici împreună ca să mai scufunde în împărăția broaștelor și a șerpilor o inimă pe care o mai avea. Și mai spuse că dorește ca nu numai drumul acesta să-l facă împreună, ci multe altele în anii ce vin, dacă va voi și el același lucru. Dar că, înainte de

toate, el ar mai avea de făcut de unul singur un drum — la tatăl ei ca să-l roage... ceva. S-ar putea întîmpla cumva ca tatăl lui sau chiar el însuşi să aibă ceva împotrivă ? Dar el o mai sărută încă o dată pe cea care se peţea singură, aşa, împotriva oricăror datini.

PATINATORUL

Pe cînd aveam treisprezece ani mi se întîmplă să am prilejul de a-l însoţi pe tatăl meu într-o călătorie de iarnă, printr-o serie de oraşe din Germania de apus. Cei doi fraţi mai mici ai mei se îmbolnăviseră, o boală nu prea gravă dar contagioasă şi sîcîietoare, şi în dorinţa de a mă feri de o eventuală molipsire părinţii mei căutară o posibilitate de a mă duce undeva unde aş fi fost la adăpost. Însă n-aveam prin apropiere nici un fel de rude în viaţă, care să mă fi putut primi sub oblăduirea lor. Iar ideea internării mele pentru o bucată de vreme într-un pension de pe lîngă o mînăstire întîmpină din partea mea o neaşteptat de vehementă împotrivire — de-a dreptul încăpăţînată — aşa că trebuiră să renunţe la ea.

Astfel că pînă la urmă se întrezări o cale de rezolvare — teribil de rîvnită şi binevenită din punctul meu de vedere — care însă nu-i prea încînta şi pe ai mei : tatăl meu, care trebuia să plece tocmai atunci într-o călătorie de afaceri ce nu suferea amînare, se hotărî să mă ia şi pe mine cu el.

Deşi călătoria aceasta minunată, în miez de iarnă, se dovedise a fi fost impusă de împrejurări, totuşi ai mei încercară — din motive pedagogice — să prezinte astfel lucrurile, ca şi cînd mi s-ar fi făcut o mare şi nesperată favoare, de care se cuvenea să mă arăt demn, printr-o purtare cît mai bună. Bineînţeles că eu pricepusem de îndată viclenia părintească, dar m-am ferit să las să se observe. În sufletul meu simţeam nevoia de a le fi recunoscător fraţilor mei, de parcă taman de dragul meu se aşezaseră ei în pat, cu obrajii încinşi de febră, ca să-mi prilejuiască aventura neaşteptatei excursii.

Rămăsese de stabilit programul meu în timpul călătoriei, îndeosebi dimineţile, tata neavînd nici una liberă pentru mine. Chiar eu am făcut o propunere pentru ieşirea din această dilemă. De două săptămîni încoace eram un mare partizan al artei patinajului şi... de ce să nu folosesc multele ore libere pe care le voi avea de petrecut singur pentru a mă perfecţiona în acest sport atît de sănătos şi întăritor ? Dar atunci ar trebui să primesc acum noile patine care mi-au fost promise de mult — am pretins eu cu fermitate — căci nu era posibil să-mi fac apariţia pe patinoare din oraşe străine cu vechiturile mele ruginite pe care le căpătasem de la un prieten în schimbul unor timbre.

Fură de acord, şi încă în după amiaza zilei respective mi se dădu voie să merg cu servitoarea noastră în oraş şi să-mi aleg patinele. Eram înfiorat de bucurie.

A doua zi, dis-de-dimineaţă, după ce mama mi-a dat o porţie bună de sfaturi, am pornit cu tata la gară. Nu i-am lăsat să-mi împacheteze patinele în valiză. Le purtam pe umăr atîrnate de cureaua lor încă ţeapănă, de culoare maronie, iar în tren le-am agăţat în cuierul de alamă al plasei de bagaje de deasupra capului meu. De cîte ori se atingeau, lucioase, una de cealaltă, clinchetul lor îmi amintea de existenţa lor care promitea atîtea clipe fericite.

Trenul se urni pe cînd afară era încă beznă în toată regula ; în compartiment ardea încă lumina iar eu picoteam, trezindu-mă însă de fiecare dată cînd trenul oprea în gara vreunei localităţi neînsemnate. Priveam ochiurile ferestrelor slab luminate ale caselor, sau siluietele întunecate ale oamenilor care înnotau prin zăpada înaltă, şi tropăiau, încercînd astfel să se încălzească, şi-şi suflau în pumnii îngheţaţi. Apoi începură să mijească zorile, acel clar-obscur făcînd loc luminozităţii zăpezii. Era prima zi, prima zi a călătoriei noastre. Nu-mi mai era deloc somn.

Trăgînd cu ochiul înspre tata, ca să văd dacă observă, mi-am scos cartea de citire şi am început să învăţ o poezie lungă pe care ne-o dăduse profesorul la şcoală cu o zi înainte. Dar mergea tare greu. Versurile acelea rimate mi se tot încălecau înaintea ochilor şi curînd am constatat că tata nu-mi acorda de fapt nici o atenţie, că nu părea să preţuiască în nici un fel sîrguinţa mea scoasă ostentativ în evidenţă

şi că nici prin minte nu-i trecea să mă laude pe mine, ipocritul, gîndurile fiindu-i absorbite de cu totul altceva. Îmi zîmbea doar prietenos din cînd în cînd, ca prin vis, vizibil preocupat de altele. Atunci am lăsat cartea la o parte uşurat şi calm, deşi puţin jignit, mi-am pus picioarele pe calorifer şi mă uitam pe fereastră, cu mîinile pe genunchi. Era plăcut să fiu legănat de tren, la căldură, în timp ce peisajul acela alb cu sate, biserici şi gospodării izolate zbura pe dinaintea ochilor.

Din cînd în cînd, după ce-mi priveam patinele desmierdîndu-le din ochi, mă ridicam în picioare, pentru a le atîrna în cîte un loc mai bun, îmboldit de speranţa că se va găsi măcar unul dintre călători să rostească vreun cuvînt de admiraţie la adresa lor. Dar nici unul dintre aceşti oameni insensibili şi indiferenţi, care-şi citeau ziarul sau moţăiau îndesaţi într-un colţ, n-o făcea. După multe ore de mers, cînd pofta de a privi pe fereastră îmi scăzu cu totul, devenind ceva anost — ceea ce la început n-aş fi crezut cu putinţă — şi cînd începusem să mă agit şi să fiu bosumflat din cauza plictiselii, iată că, în sfîrşit, după prînz, coborîrăm. Ajunsesem în primul dintre oraşele prevăzute.

A doua zi de dimineaţă tata m-a condus la patinoarul de acolo. Tremurînd de nerăbdare, mi-am pus patinele mele noi şi strălucitoare, fixîndu-le cu curele şi înşurubîndu-le pe cizme şi apoi m-am avîntat pe suprafaţa aceea ca oglinda. Erau aproape numai copii cei care se învîrteau pe gheaţă în dimineaţa aceea. Vesel,

soarele îşi trimitea razele-i blînde şi orele treceau în zbor în timp ce, fermecat de neaşteptata stare de independenţă, învăţam şi exersam tot felul de figuri. Către prînz, cînd tata a venit să mă ia, i-am ieşit în întîmpinare rîzînd, făcînd o voltă îndrăzneaţă cu obrajii îmbujoraţi, încins în paltonul meu prea gros, mîndru de priceperea pe care o dobîndisem deja în arta alunecării pe gheaţă.

Zi după zi lucrurile se desfăşurau la fel. Călătoream din oraş în oraş ; nicăieri nu rămîneam mai mult de o noapte. Tata îşi folosea orele dimineţii pentru problemele sale de afaceri, în timp ce eu alergam de fiecare dată pe alt patinoar, exersînd diverse figuri cu faţa sau cu spatele înainte, deprinzîndu-mă tot mai mult cu ele. Învăţasem să fac opturi şi mă gîndeam de pe acum ce impresie grozavă am să produc cînd mă voi întoarce acasă. După-amiezele mi le petreceam stînd în camerele de hotel alături de tata, care-şi rezolva diverse hîrtii, fumînd din pipă. Deşi se respira anevoie în fumul acela eram încîntat că stăm ca între bărbaţi şi făceam şi eu socoteli, mai învăţam ceva la latină şi ajunsesem de mult să spun ca pe apă poezia aceea ce mi se păruse atît de grea. Erau nişte zile minunate acelea, care însă aveau să se termine în curînd.

De acasă ne sosiră veşti bune. Fraţii mei se simţeau mult mai bine. Mama ne scria că în cîteva zile aveau să se poată da jos din pat. Sosisem după-amiaza, tîrziu, într-un orăşel care se afla în apropierea graniţei cu Olanda şi tata mă anunţă bucuros că poimîine urma s-o por-

nim către casă. Mie îmi păru rău auzindu-l. Între timp se încălizse vremea și se aștepta o nouă ninsoare. Cerul avea o nuanță uniformă, argintie, cenușiu-verzuie, pe care o poți vedea uneori la scoici. Îmi amintesc și acum perfect de bine orașul acela frumos cu ulicioarele sale întortochiate și întunecoase. O biserică străveche, cu două turnuri pătrate impunătoare, clădită pe o colină abruptă domina locurile acelea putînd fi zărită din depărtări. Vizitatorii puteau ajunge la ea numai urcînd o scară de piatră cu grozav de multe trepte. Cum tata găsi de cuviință să se tundă într-o mică frizerie de la poalele muntelui pe care se afla biserica, îmi dădu voie să urc singur la biserică, urmînd ca peste o jumătate de oră să mă înființez din nou jos la el. Am ajuns repede sus.

Scrutînd zările din piața bisericii, mi se părea că cerul și pămîntul aproape că nu pot fi deosebite în cenușiul acela și cum stăteam așa, sprijinit cu spatele de zidul rece al bisericii, mă simțeam ca și cum aș fi privit în interiorul unei peșteri nesfîrșite în care pătrundea doar dinspre gură o lumină firavă și estompată. O șosea lată venea de undeva, de departe, se unduia, ca o uriașă panglică în jurul poalelor muntelui pe care se afla biserica, pentru a se continua apoi înspre apus, pe un teren aproape neted : mi se părea șarpele fermecat ce locuiește în peșteră.

Începu să se întunece. Un felinar își arunca pata rotundă de lumină roșietică pe zăpada din fața bisericii și uitîndu-mă în sus vedeam

turnurile dispărînd cu acoperișuri cu tot în bolta cerului, care era mult coborîtă.

Bătură clopotele. Îndată după aceea șoseaua cea largă din vale, care se recunoștea anevoie în lumina amurgului, se populă cu siluete întunecate, bărbați purtînd pe cap pălării cu borul lat, femei cu fuste înfoiate. Aproape toți aveau cîte o legătură mai mare sau mai mică în mînă, sau, doi cîte doi, cărau cîte ceva prins în sfori, între ei ; ici-colo puteai zări pe lîngă un grup de oameni în toată firea și cîte un copil a cărui căciulă roșie luneca aidoma unei luminițe rătăcitoare. Locul pe unde se scurgea puhoiul acela de lume din străzile înguste ale orașului pe șoseaua cea largă nu putea fi deslușit de privirile mele. Vedeam cum apar cu toții de după o ieșitură de stîncă și cum se îndepărtau în întuneric, legănîndu-se cu mișcări ciudate, parcă luîndu-și avînt. Îmi trebuise o bună bucată de vreme pînă să pricep că de fapt nu mergeau ci alunecau pe patine.

Țăranii și țărăncile din satele învecinate, care fuseseră la tîrg, se îndreptau acum pe lamele sprințare de oțel către casele lor, zburînd de parcă ar fi fost înaripați. Am știut imediat unde voi zbura mîine — bineînțeles că pe șoseaua care o pornea din jos de biserică. Începuse să se lase noaptea cînd am coborît scările cele multe ale muntelui bisericii spre a mă întîlni cu tata, care mă aștepta în fața ușii frizeriei. I-am spus că am descoperit un patinoar pentru mîine și că la orele 12 să vină să mă ia, pentru ultima dată în călătoria noastră, din dreptul podului care se făcea la poalele muntelui

de deasupra şoselei şi că de dus am să mă duc singur acolo. Iar el, preocupat de afacerile lui, n-a ascultat prea bine la ce-i spusesem şi mi-a răspuns numai atît :

— Bine, aşadar la 12 !

A doua zi am luat-o pe nişte străduţe întunecate şi întortocheate, în care lumina pătrundea slab de tot şi unde mirosea a umezeală şi mucegai ca într-o pivniţă, ajungînd la şosea doar după ce am trecut de zidurile oraşului.

Privit de aproape, în bătaia soarelui, drumul îmi apăru întocmai ca o veche şosea militară, dintre cele construite de romani — căci despre acestea ni se spusese la şcoală că sînt atît de largi şi impunătoare. Era deci mai lat decît putusem eu să văd cu o seară înainte, de sus de la biserică şi înzăpezit, ici-colo zărinduse mormane de zăpadă pe care le strînsese vîntul. Doar în mijlocul lui era o gheaţă ca oglinda, perfect netedă. Nu era străjuit de copaci mai înalţi sau de tufişuri, pe marginea lui oglindindu-se doar cîteva sălcii cu tulpinile scunde şi care-şi răsfirau crengile ca nişte braţe, aşa încît m-am pomenit gîndindu-mă ce cumplit de cald trebuie să fie cînd mergi pe aici în toiul verii, prin praf, cînd soarele dogoreşte fără milă, asupra pămîntului neumbrit. M-am aşezat apoi în zăpadă, proptit de taluzul drumului, şi mi-am pus patinele. Cerul era uşor acoperit, soarele se întrezărea ca o roată de foc iar de jur împrejur cîmpurile se întindeau cît vedeai cu ochii, suprafeţe de un alb orbitor.

Era cald, chiar mai cald decît cu o zi înainte,

ceea ce am remarcat după ce am coborît taluzul acela şi am început să mă mişc prin mijlocul şoselei, pe ghiaţa care pîrîia încetişor. Nu peste multă vreme fruntea mi-era broboniță de sudoare.

Aici aveam în sfîrşit mult rîvnita ocazie de a face ceea ce nu se putea face pe patinoare, care în majoritatea cazurilor erau mici, neîncăpătoare şi înghesuite între case — şi anume să alerg liber şi nestingherit pe porţiuni mai lungi şi drepte. Luîndu-mi avînt, am început să gonesc pe strada cea nesfîrşită, lăsînd oraşul în urmă, savurînd plăcerea vitezei. Vîntul îmi şuiera pe lîngă urechi şi nu era nimeni care să-mi iasă în cale. Între crengile cioturilor de sălcii de la marginea şoselei se aciuiaseră nişte ciori — societăţi întregi de păsări negre, care în clipa în care mă apropiam de pomul lor se ridicau iute croncănind, zburînd către cîmpuri. Am observat că distanţa la care-mi dădeau voie să mă apropii de ele era mereu aceeaşi — cum făceam un pas mai mult, neîncrezătoare, se şi săltau în văzduh, bătînd din aripi. Am alergat aşa, din toate puterile, vreun sfert de ceas, cu dinţii strînşi, aplecat mult în faţă, de parcă trebuia să cîştig cine ştie ce cursă avînd un concurent pe urmele mele. Inima îmi bătea aproape să-mi spargă pieptul. Apoi am încetinit viteza, lăsîndu-mă să alunec doar, recăpătîndu-mi astfel, încetul cu încetul respiraţia normală.

Şoseaua făcea o buclă largă şi taluzurile se înălţară de ambele părţi atît de mult, încît mi se părea că mă aflu în adîncul unui defileu.

Din înaltul cerului, devenit aproape în întregime azuriu, soarele își trimitea razele-i fierbinți. M-am oprit lîngă un tufiș țepos de papură, care-și înălța tuleiele aidoma unor lăncii frînte, și ridicîndu-mi obrazul înspre astrul arzător m-am lăsat îmbăiat de plăcuta căldură. Cureaua patinei mele stîngi se lărgise și am îngenuncheat spre a o strînge la loc. Și iată că mi-a fost dat să zăresc imediat sub pojghița de gheață un peștișor înghețat, acolo, înăuntru. Probabil, mi-am zis eu în gîndul meu, că l-a aruncat cineva care se înapoia de la tîrg, găsind că e prea amărît ca să merite să-l prăjească, sau o fi căzut dintr-un coș și nimeni nu s-a mai ostenit să-l ridice și apoi a nins, a plouat și apa ploii a încremenit după aceea făcîndu-se gheață, o gheață pe care au netezit-o, șlefuind-o, tălpile ghetelor și ale săniilor. Așa se făcea că peștișorul cu aripioarele lui stătea acum ca într-un sicriu de sticlă.

I se distingeau cît se poate de bine solzii lui micuți, bronhiile și ochii lui sticloși și liniștiți. Am stat așa privindu-l destul de multă vreme, dar el nu s-a clintit. Am ciocănit cu degetele în mormîntul său și sunetul iscat aducea cu cel al unui clopoțel de argint care bate pentru morți. Dintr-o dată m-a cuprins o teamă inexplicabilă care m-a făcut să mă ridic și s-o pornesc îndărăt, pe drumul pe care venisem, fără ca cel puțin să întorc capul, fiind bucuros cînd am dat cu ochii, departe, sus pe stîncă, de biserică și de cele două turnuri ale ei, scînteind, impunătoare, sub razele soarelui împresurate din jos de acoperișurile caselor orașului.

Am ajuns destul de repede la poalele muntelui și am continuat să-mi exersez acolo glisadele și voltele alături de alți copii, care se jucau, chiuind, gonindu-se între ei pe suprafața aceea înghețată, cei mai mulți avînd patine în picioare. Pe măsură ce se înălța soarele se făcea tot mai cald. Se cunoștea și după starea gheții : zgîriată și răzuită de lamele ascuțite de oțel nu mai era de mult netedă ca o oglindă ci era presărată de o zăpadă zgrunțuroasă și apoasă. Începusem să stau mai mult pe lîngă podul de piatră de unde trebuia să mă ia tata la prînz, căci nu mai era mult pînă la amiază. Dealtfel începusem să mă plictisesc căci eram prea timid și totodată prea mîndru ca să intru în vorbă cu alți copii, mulțumindu-mă doar să le zîmbesc, cînd treceam prin dreptul lor, iar ei îmi zîmbeau și ei încurcați.

Rămăseseră tot mai puțini. Se vede că nu le mai plăcea gheața, nu li se părea destul de netedă și bună și plecau rînd pe rînd.

Dealtfel sus, pe taluzul străzii, spre care urcau niște trepte înguste de piatră, apăruseră și cîțiva oameni în toată firea, probabil părinții copiilor, care-i chemau prin semne și strigîndu-i să vină sus.

O bătrînă roșie de mînie țipă la ei că sînt probabil chiori dacă nu văd că gheața nu mai ține mult, iar altă femeie, mai tînără vorbea tare și agitat de grijile pe care le are veșnic omul cu copiii. Cei care patinaseră pînă atunci își desfăceau patinele în silă și nu fără să vocifereze, și plecau cu privirile rușinate lăsate în pămînt cînd treceau prin dreptul meu, ur-

cînd treptele spre cei care-i chemau și porneau împreună cu aceștia mai departe, în oraș.

Rămăsesem numai eu singur pe strada aceea, sub soarele care dogorea și aureolá biserica din deal cu cele două turnuri. Îmi dezbrăcasem paltonul și-l țineam pe braț. Pe alocuri, pe deasupra gheții, apăruseră bălți care luceau întunecat și era grozav de amuzant să treci în goană prin ele și să privești cum sar stropi în urma patinelor, pulverizîndu-se în aer în culorile curcubeului.

În goana mea tocmai mă apropiasem mai tare de pod cînd, mai că nu-mi venea să-mi cred ochilor ce zărisem — în umbra arcului masiv dintre piloni stătea o barcă ! O barcă, pe stradă, legată cu un lanț de fier de un inel ruginit, prins în zidul cenușiu de piatră ! În barcă se aflau și două vîsle și alături de ele era și o cange lungă de salvare gata pregătită pentru orice nevoie, vopsită în roșu, avînd în vîrf un cîrlig metalic mare.

Fără să pricep încă ce se întîmplă, mă întrebam în sinea mea ce-o fi căutînd barca pe stradă și mai ales mă preocupa să aflu ce-i cu prăjina aceea de salvare.

Descumpănit mi-am scuturat capul ca pentru a-mi limpezi gîndurile și apoi deodată am înțeles. Inima mi se făcu cît un purice la gîndul că ore întregi mă fîțîisem nu pe o stradă solidă și lipsită de pericole ci cu moartea pe urmele mele, în mijlocul unui rîu, care trecea nevăzut și susurînd pe sub pătura de gheață fragilă. Acum vedeam tot ceea ce nu văzusem pînă atunci de parcă aș fi avut orbul găinilor

— scopul căruia îi slujea podul era de a le permite oamenilor să treacă peste albia rîului. Iar treptele care coborau taluzul erau trepte care duceau la apă, unde vara, ca și la mine acasă dealtfel, probabil că îngenuncheau spălătoresele care-și clăteau rufele bătîndu-le. Rămăsesem ca paralizat și nu mai cutezam să fac vreo mișcare. Mi se părea că sub picioarele mele gheața se clatină, ba mi se părea că aud cum gîlgîie pofticioasă apa cea neagră, iar deasupra soarele ardea cu vîlvătăi, topind tot ce era alb.

Îmi veni în minte peștele de lîngă trestii, pe care-l văzusem ceva mai înainte înmormîntat în gheață și care se dovedi că nu fusese pierdut și nici aruncat cu dispreț de cineva. Apropiindu-se prea tare de suprafața apei îl prinsese înghețul și poate că nici nu era mort și că soarele îl va elibera acum din închisoarea sa, pentru a putea în curînd din nou să se zbenguie în undele rîului alături de camarazii săi.

Malul era aproape. Am făcut un pas înspre el, unul singur doar și, îngrozit, m-am oprit zărind o linie neagră zimțată care străbătea gheața precum zigzagul unui fulger. Gheața se crăpase iar apa țîșnea prin spărtură. Nu peste mult timp se va căsca un hău gata să mă înghită. Îmi veni în minte că citisem undeva că atunci cînd te amenință un pericol de felul acesta e bine să te culci, să te întinzi pe gheață, pentru a-ți repartiza egal greutatea. Așa că mi-am aruncat paltonul pe jos și m-am lăsat tremurînd, întîi în genunchi iar apoi m-am

întins pe burtă, cu fața spre mal. Dinspre pod s-a apropiat în zbor o cioară și s-a așezat pe tufa din fața mea. Părea că mă privește într-una, mirîndu-se ce-oi fi căutînd eu acolo pe gheață. Penele ei străluceau, negre, bătînd în albastru. Umezeala gheții care se topea mă pătrundea cu răceala ei îngrozitoare prin palton. Deși stăteam în plin soare, zăcînd fără a îndrăzni să mă mișc, am început să tremur. Mi se părea că văd cum curge apa pe sub mine, iute, rece și erau și ceva pești — oh, ce bine de ei că puteau trăi și respira acolo în apă ! Probabil mă zăriseră, mă dibuiseră, prin stratul de gheață, căci se apropiaseră înot plini de curiozitate. Veneau din toate părțile — pești mai mici și mai mari, urcau din adîncuri, din cotloanele și ascunzișurile lor din mal — unii cu botul ascuțit, alții avîndu-l teșit, cu solzi albi sau bruni-verzui ba chiar și stropiți cu roșu, țipari lunguieți strecurîndu-se printre ei ca niște șerpi negri, toți, așezați parcă pe o diagonală îndreptată în sus, sgîindu-se cu ochii holbați și reci la mine, bătînd ușor din cozi spre a se menține pe loc.

Fluviul își trimitea parcă toți peștii sub mine ; veneau aduși de curentul apei de departe, unii înotau împotriva curentului și se strînseseră atît de mulți, încît trupurile lucioase se lipeau unele de altele și toți — se holbau în sus — pești răpitori, știuci, și molcomele ochene. Începuseră să dea cu botul în pojghița de gheață, întîi pe rînd, cîte unul, apoi toți, de nenumărate ori. Mi se părea că aud un sunet, ca o pocnitură surdă. Oricît de

delicate erau loviturile lor, mie tot mi se părea că gheața începe să se zguduie. Dacă s-ar sparge, aș cădea în mijlocul acestor vietăți care m-ar purta pe spinările lor înghesuite unele în altele, s-ar lăsa ușurel în adînc și m-ar duce prin întunericul cel umed, cu țiparii veselindu-se lugubru drept călăuze în fruntea cortegiului și cu ochene cu ochii roșii fulgerînd și scăpărînd primprejur.

Așa mă închipuiam eu purtat de convoi, întocmai cum văzusem cîte un convoi mortuar trecînd pe străzi și dintr-o dată parcă nu m-am mai temut atîta. Brusc, cioara de pe taluz croncăni supărată, se ridică și zbură în josul rîului. De-a lungul malului o persoană venea în goană cu paltonul descheiat fluturînd. Era tata. Din calea lui fugise pasărea cea neagră. Ca și cum ar fi auzit și ei pașii care se apropiau, peștii de sub mine se resfirară în toate direcțiile, zvîcnind, înșelați în așteptări, cum mi se părea mie că observ.

Tata veni în fugă spre scara care ducea la rîu, o coborî în mare grabă și am văzut că în ciuda efortului făcut în goana aceea fața îi era albă ca varul. I-am strigat să ia prăjina roșie de salvare, care se afla chiar aici, în dreptul arcului podului și să mă tragă cu ea la mal și, cu toată zăpușeala, m-am simțit mîndru de înțeleptul sfat de bărbat pe care i l-am putut da. Numai că tata nici nu mă asculta. A pășit pe gheață, i-a încercat rezistența bătînd din picior și apoi s-a îndreptat cu pași repezi și hotărîți spre mine. În clipa aceea am prins și eu curaj și am vrut să mă ridic și să mă

îndrept către el, dar n-am fost în stare să mă scol ; gheața mă țintuise locului avînd parcă puterea unei ventuze. Dar tata tocmai ajunsese la mine, s-a aplecat — îi simțeam respirația caldă în ceafă. Mi-a apucat paltonul, eu mi-am apăsat gura pe mîna lui care era chiar în dreptul obrazului meu, și așa, culcat ca pe o sanie, m-a tîrît pe gheață și pe zăpada care scîrțîia ușor, pînă la mal.

Acolo m-a ridicat, picioarele îmi tremurau, susținîndu-mă. M-a scuturat, rîzînd, iar eu la rîndul meu am început să rîd tare și zgomotos, fără a mă putea opri așa cu una cu două, căci mereu mă pufnea un rîs din adîncul pieptului, dar ochii mi-erau plini de lacrimi. După aceea m-a ajutat să-mi desfac patinele — nici n-aș fi putut s-o fac singur, așa de tare îmi tremurau mîinile — și ochii mi s-au îndreptat spre fluviul care strălucea alb și nevinovat, și spre urma care o lăsasem pe gheață, măturînd zăpada în tîrîșul acela pe palton.

— Cel puțin după nenumăratele cioturi de sălcii și după papură ar fi trebuit să-mi dau seama unde mă aflu, am spus eu, ne mai adăugînd nimic despre pește.

Tata îmi povesti că după ce-și încheiase cu bine ultimele tratative înaintea amiezii îi spusese printre altele partenerului său de afaceri că se duce să-și ia băiatul care patinează pe terenul din jos de biserică.

— Pe rîu ? îl întrebase acela, îngrijorat.

Atunci, presimțind ceva rău, a pornit în fugă încoace și acum, iată, m-a găsit căci, „iarba rea

nu piere" a zis el rîzînd și scuturîndu-mă încă o dată atît de zdravăn, încît aproape că m-a durut. Chipul lui era din nou roșu și sănătos ca de obicei.

Îmi puse paltonul pe umeri și o pornirăm pe taluz înspre oraș tocmai cînd toate ceasurile din turnuri bătură ora 12 ; cel mai tare răsuna clopotul bisericii de sus de pe stîncă. De sub arcul podului apăru un om pe patine care aluneca liniștit în aval. Îi făcurăm semn cu mîna, el ne răspunse și îl petrecurăm cu privirea o bună bucată de vreme. Subit mă cuprinse o dorință violentă, o dorință criminală ca gheața aceea perfidă să-i crape sub picioare iar el să se scufunde.

Copleșit de rușine am încercat să mă dezbar de o asemenea pornire, dar odioasa dorință nu se lăsa de loc izgonită, doream din suflet ca patinatorul acela să se prăbușească în adîncuri, printre pești și țipari, spre a-mi arăta mie și tatălui meu prin ce pericol trecusem. Dar omul acela negricios aluneca foarte sigur la vale pe gheața albă, micșorîndu-se din ce în ce. Iar ciorile zburau și din calea lui înspre cîmp, după cum o făcuseră și cînd trecusem eu prin dreptul lor. Poate se afla printre ele și cea care mă pîndise curioasă, cocoțată pe taluz.

M-am uitat la tata și am roșit pînă în vîrful urechilor. Deodată acesta a rămas cîțiva pași îndărăt și aplecîndu-se a făcut cîțiva bulgări de zăpadă, a țintit și a aruncat în mine. Primul nu m-a nimerit însă. Am aruncat paltonul și patinele și am început lupta. Bulgării zbu-

rau încoace şi încolo. Uneori ne atingeau alteori nu.

Aşa o ţinurăm cîtva timp, apoi loviturile tatălui meu deveniră puternice, iar mie mi se părea că obrazul i se aprinse ca o flacără de mînie şi supărare vrînd să mă pedepsească. Dar totul trecu înainte ca eu să mă dumiresc şi ghiulele albe îşi reluară traiectoria zburînd liniştit pînă ce, gîfîind din greu sub soarele incandescent, plin de zăpadă pe haine şi în păr, încheiarăm pace.

A doua zi o pornirăm către casă.

VERIŞOARA DIN BAVARIA

În cîrciuma micuţă şi afumată pe care înainte o frecventam destul de des stătea de fiecare dată la aceeaşi masă din colţ un domn scund şi îndesat. Părea să fi umblat îndeajuns de mult prin lume, făcuse şi războiul şi ştia să povestească de unele şi altele iar celor din preajma lui le plăcea să-l asculte. Aflat la masa vecină, am tras şi eu cu urechea, şi am auzit astfel povestea locotenentului major din Hamburg şi a verişoarei sale din Bavaria. Nu pot garanta pentru autenticitatea ei, şi cred că nici alt povestitor n-ar putea, iar dacă s-ar cere mereu astfel de garanţii, nimeni n-ar mai povesti nimic.

Războiul cel mare îl purtase pe locotenentul major — aşa povestea bărbatul acela la masa lui — pînă în Serbia şi Albania şi cînd acolo luptele se sfîrşiră, se aşeză, împreună cu oamenii lui să se odihnească pentru un timp într-un sat izolat de munte.

Într-o noapte, nefiind prea treaz căci îşi petrecuse seara cu prietenii bînd vin şi jucînd cărţi, aşadar într-o noapte se duse acasă, mirîndu-se singur cum de putuse nimeri prin

beznă casa şi poarta, ca şi uşa de la camera sa, aflată la parter. După ce aprinse lumînarea — şi aceasta lumina pîlpîind — i se păru că în patul lui, sub pătură, s-ar afla cineva. Cum aşa ceva nu se putea întîmpla cu adevărat, convins că băutura îi joacă un renghi, furios pe el însuşi, puse iute mîna şi trase pătura la o parte. Şi iată că într-adevăr cineva se afla culcat acolo — un tînăr, în costumul pestriţ al localnicilor, cu nasul coroiat, părul lins, negru ca pana corbului şi cu nişte ochi mari, rotunzi, larg deschişi. Tînărul avea o gaură în mijlocul frunţii de unde se prelinsese un firicel de sînge pe lîngă nas, prin colţul stîng al gurii, pe gît în jos.

Era mort.

Speriat de-a binelea şi nevenindu-i să-şi creadă ochilor, dar ţinîndu-şi firea, locotenentul se duse să-şi trezească ordonanţa care dormea într-o încăpere alăturată, iar apoi împreună cu acesta — care nici el nu se simţi la largul lui văzînd aşa ceva — transportă ciudatul oaspete în tinda casei, întinzîndu-l pe jos.

Fiind vremuri de război, lumea era obişnuită să vadă morţi şi se învăţase să nu mai fie chiar atît de sensibilă, astfel că fiind obosit şi pe de altă parte destul de ameţit încă de vinul băut, locotenentul nu-şi făcu prea multe griji şi se culcă — ce-i drept, fără să se dezbrace, aşa cum era cu cizme şi pinteni — în patul rămas gol, şi căzu destul de repede într-un somn adînc.

Zadarnic încercară a doua zi dimineaţa să afle ce e cu mortul acela. Ceilalţi din casă, ca

şi localnicii din sat, vicleni şi perfizi, se prefăceau a nu-l fi văzut nicicînd înainte — deci în viaţă — pe cel împuşcat. Dînd din cap şi bolborosind lucruri de neînţeles, gesticulînd de zor, ziceau ceva de o minune, c-ar fi vorba de o făcătură rea. Ascultîndu-i, şi mai ales dacă ar fi fost să le dai crezare, puteai să-ţi închipui că mortul picase pur şi simplu din cer în patul locotenentului.

Nu rămase altceva de făcut decît ca o mînă de soldaţi să îngroape mortul în grădina casei, după ce se încheiase un anume act scris, căci trebuia respectată ordinea, iar la înmormîntare participă însuşi locotenentul.

Apoi acesta se luă cu treburile de serviciu, ziua se scurse cu îndeplinirea obişnuitelor îndatoriri şi seara, la cina comună, locotenentul povesti îngrijorat cele petrecute. Sfătuindu-se în stînga şi în dreapta căută să afle ce taină ameninţătoare se ascundea îndărătul acestei păţanii. Se lansă părerea că ar fi ceva legat de o poveste de dragoste, căci oamenii de prin părţile astea sînt iuţi la mînie, aprigi şi nu se dau în lături de la vărsare de sînge. Locotenentul nu-i contrazise dar observă, îndemnîndu-i să cugete totuşi care ar putea fi explicaţia, că mortul a luat calea unui pat străin şi aici cei de faţă trebuiră să recunoască totuşi că era ceva ciudat. Cum nici ei nu erau mai pricepuţi decît el lăsară baltă chestiunea fără a-şi mai bate capul cu ea, mulţumindu-se a ridica din umeri. Trecu de miezul nopţii şi în cîntec, vin şi tot sporovăind, uitară şi de război

şi de morţi, chiar şi de misteriosul cadavru din patul locotenentului.

Peste trei zile, întorcîndu-se acesta acasă în camera sa şi aprinzînd lumînarea fu cît p-aci s-o scape din mînă, descoperind îngrozit că iarăşi se află cineva în patul său, de data aceasta nefiind nici măcar acoperit. Într-o clipă îşi dădu seama că era acelaşi bărbat, pe care-l mai găsise odată, cu părul lins, negru ca pana corbului, nasul coroiat şi cu un firicel de sînge care se prelingea din colţul gurii. Şi iarăşi îşi trezi ordonanţa, care începu să tremure ca varga cînd află ce se întîmplase — că mortul s-ar fi întors de la groapă. Oricît de stupid îi părea gestul, tînărul ofiţer se apucă împreună cu ordonanţa, la ora aceea, cînd abia prinseseră să mijească zorile, să desfacă mormîntul din grădină, obsedat de ideea de-a se convinge cu propriii săi ochi dacă acesta era cumva gol. Treaba merse foarte uşor, căci oamenii care lucraseră mai înainte nu săpaseră chiar atît de adînc. Era aşa cum începuse să bănuiască în timpul săpatului aceluia fără rost — mortul era acolo, nu-şi părăsise mormîntul, ci doar îi privea oarecum supărat că-l deranjau.

Îl luară pe bărbatul din pat, îl duseră în grădină şi-l culcară lîngă groapa deschisă — în lumina aceea difuză din faptul zilei. Cei doi albanezi morţi păreau fraţi gemeni. Dealtfel lor le venea greu să-i deosebească şi pe cei în viaţă, din jurul lor, aşa oacheşi cum erau.

Îndreptîndu-se spre casă, pentru a încerca să doarmă puţin, obosiţi nu atît de muncă cît mai ales de efortul de a ghici ce se putea ascunde în toată istoria aceasta, locotenentului îi fu dat să vadă cum bărbatul mort de lîngă groapă îl plesneşte cu mîna dreaptă în obraz pe cel dinăuntru ; adică ştia, bineînţeles, că nu ăsta e adevărul şi că de fapt, braţul greoi al mortului lunecase doar ; dar aşa părea : o lovitură intenţionată.

Ajungînd aici cu istorisirea bărbatul din colţ privi rînd pe rînd chipurile oamenilor ce stăteau în jurul lui şi care nu ştiau ce să mai creadă din povestea asta ce stătea ca un ghem încîlcit în faţa lor. Îl rugară să deslușească totul. Rîzînd, povestitorul le spuse cum se lămuriră pînă la urmă lucrurile. Fusese un caz de răzbunare a sîngelui, datină aspră și sacră, păstrată acolo ca o chestiune de onoare. Cînd îi veni rîndul flăcăului din casa în care locuia locotenentul, să-și omoare dușmanul, o făcu, ascunzînd apoi cadavrul în patul locotenentului, zicîndu-și că fiind la mijloc o persoană atît de importantă, autorităţile trupelor de ocupaţie, care se amestecau în orice, nu vor îndrăzni să facă prea multe cercetări. Dar nici fratele celui ucis nu stătu mult pe gînduri să răsplătească fapta — pentru ca lanțul sfînt, care nu avea voie să se rupă niciodată, să se păstreze ca atare — și a doua zi, în timp ce ucigașul se strecurase pînă la patul locotenentului, mînat de dorința de a revedea locul răzbunării sale, îl împușcase la rîndul său, prin fereastra deschisă.

Dacă cei de la masă credeau sau nu, era treaba lor, mai adăugă povestitorul. El însă considera adevărate cele povestite, întrucît le

auzise chiar din gura locotenentului major, care nu era omul să scoată panglici pe nas așa cu una cu două.

Mai neîncrezător, unul dintre cei de față le aminti și celorlalți că poate povestea nu se sfîrșise încă, pentru că la început se spusese și ceva despre o verișoară, așa că ar vrea să asculte în continuare, dar fără alt mort în pat, pentru că le fusese de ajuns.

— Nu — spuse atunci povestitorul — nicicînd nu a mai zăcut vreun mort în patul locotenentului, nici chiar el însuși, cînd îi veni vremea să fie și el țeapăn și rece, căci la scurt timp după aceea căzu și el pe cîmpul de luptă ca mulți alții pe atunci.

Iar dacă, luat de iureșul zilelor războiului, păru să fi uitat de vizitele acelea neașteptate ale celor doi morți care-i scurtaseră în două rînduri somnul, imaginea morților îi rămăsese undeva în străfundurile memoriei, gata oricînd să-i reapară în minte, după cum avea să se arate în curînd. Întîmplarea fusese ridicolă, dar nu pentru cel în cauză ci pentru cel care ascultă povestea ei. Pentru el fusese chiar destul de tristă.

Iată cum se petrecură lucrurile. Regimentul său fu mutat din răsărit pe frontul de vest și instalat timp de cîteva săptămîni într-o tranșee flamandă. Primind după aceea o permisie, și cum nu era însurat și nici părinți nu mai avea, locotenentul se duse la moșia unui unchi de-al său în Bavaria.

Acolo tocmai se afla în vizită o nepoată a stăpînului moșiei. Era o fată tînără din München, grațioasă, vioaie, cu părul negru, buze pline și roșii, poate chiar prea pline, încît îți atrăgeau privirile într-una, după cum îmi zise el mai tîrziu : îl captivă cu felul ei de a fi și comportarea ei liberă și degajată, cu timbrul întunecat al vocii ei, cum sporovăia și rîdea. Locotenentul începu să-i facă un soi de curte acestei nepoate a moșierului, adică verișoarei sale, cu delicatețe și chiar castitate am putea spune, atît de curată îi era purtarea față de ea, căci îndelunga soldăție îl face pe om să fie neajutorat în asemenea treburi, mai ales dacă nu este vorba clar și precis de la bun început de o femeie.

Verișoara cu gurița ca un boboc de floare, roșie ca trandafirul de mai — așa mi-a descris-o — îl găsea mai mult decît interesant pe vărul erou, care trecuse prin tot felul de pericole, doar că era cam timid, lucru necunoscut în orașul acela mare de unde venea ea, dar tocmai asta era ceea ce îi plăcea atît de mult la el.

Într-una din seri băuseră și stătuseră îndelung pe terasă, chiar și după ce moșierul împreună cu soția sa se duseră la culcare. Erau singuri, cei doi, luna împrăștia o lumină galbenă iar gura verișoarei — ah, cît de roșie era !

Dacă stau să mă gîndesc bine, cred că aceste cîteva ceasuri dintr-o noapte de vară au însemnat pentru el o culme a trăirii din toți cei douăzeci și cinci de ani, cîți avea, căci întrezărise atunci ce înseamnă fericirea. Nu le uită nicicînd ceasurile acelea, nu obosea să povestească iarăși și iarăși despre ele, fiecare amănunt rămînîndu-i adînc săpat în memorie.

Zicea că și acum mai vedea în fața ochilor modelul feței de masă — era în carouri albe și albastre — știa și vinul care-l băuseră pahar după pahar. Păstra în amintire fiece cuvînt din conversația lor, fiecare tăcere, fiecare schimb de priviri — într-un cuvînt, totul. E destul de puțin ca întreaga viață a unui om, așa numita fericire a vieții, să fie cuprinsă în numai cîteva ceasuri, dar, Dumnezeu știe, nici alții n-au parte de mai mult, ba unii n-au nici măcar de atîta.

Dealtfel astea erau valabile numai pentru el dar nu și pentru verișoară, căreia cine știe ce avea să-i mai rezerve viitorul în bine și în rău! Căci fata avea întreaga viață înainte, o viață lungă, dar în cazul lui lucrurile stăteau altfel și era cam nesigur să spui că „are toată viața înainte" cînd el se afla doar în permisie în grădina aceea bavareză și-n Belgia îl aștepta o tranșee de lut. Însă neajutoratul văr venit din tranșee stătea atunci timid, neîndrăznind să-i sărute cel puțin mîna verișoarei sale (deși ce să facă o fată numai cu atît?) cînd ea i-ar fi dat și gura. Pînă la urmă ea se retrase, nesărutată, iar el mai rămase pe terasă, privind luna, aceeași care veghea și șanțul său din Flandra, își goli pînă la fund paharul și clătinîndu-se, îmbătat de dragoste, de vin și de razele lunii, se duse în camera sa. Cînd deschise ușa i se păru că era cineva culcat în patul său.

Povestitorul ridică mîna spre a preîntîmpina atacul ascultătorului care se arătase neîncrezător ceva mai înainte, și era gata-gata să sară cu gura și acum.

— Nu, spuse cel cărunt: cum ar putea să zacă un albanez mort în patul locotenentului acum cînd sîntem la o moșie de Bavaria?

Nu încăpea nici o îndoială însă că cineva era acolo în așternut și anume bineînțeles verișoara cea cu buzele roșii. Fie că se trezi cînd deschise el ușa, fie că nu adormise încă, fata se ridică în capul oaselor, și recunoscîndu-și vizitatorul, ochii ei vădiră teamă, mirare, dar și puțină dorință inconștientă.

Murmură un „nu" — fu mai degrabă o șoaptă, aproape de neînțeles, căci de fapt ea nici nu voia ca el să audă prea răspicat cuvîntul acela, inima ei dîndu-i ghes să-și contrazică gura. Numai că locotenentul, nătîng și zăpăcit din cale-afară, zări iarăși în fața lui cei doi bărbați morți, de pe vremuri, și o tuli afară, trîntind ușa după el, curmînd astfel oftatul verișoarei cu buzele roșii.

Fugi, părîndu-i-se că visează și nimeri în fotoliul de nuiele de pe terasă unde adormi sub razele lunii, trezindu-se odată cu soarele dimineții cînd se ridică și se duse în camera sa unde, firește, nu găsi pe nimeni în patul său ce strălucea neatins și alb ca neaua. Îi era necaz că ieri încurcase ușa camerei și poate mai exista un motiv pentru care îi era necaz și pe care la început nu îndrăznise să-l recunoască.

Peste două zile verișoara trebui să plece acasă căci i se îmbolnăvise mama și în răs-

timpul acestor două zile, cei doi tineri evitară pe cît le era posibil, fără a atrage atenția celor din jur, să mai schimbe între ei altceva decît niște simple banalități. De vizita aceea nocturnă nici gînd să pomenească. Păcat, poate că atunci treburile ar fi evoluat altfel. Dar amîndoi mureau de rușine. Și așa se făcu că locotenentul n-avea să afle niciodată dacă nu cumva verișoarei i s-a părut că el avusese îndrăzneala și obrăznicia să dea peste ea în cameră și că numai acel „nu" al ei îl gonise, fiind profund jignită de faptul că el își putuse închipui despre ea c-ar fi o pradă atît de ușoară. Mai apoi, amintindu-și de cele petrecute i se întîmpla uneori să creadă că poate el o supărase mai mult lăsîndu-se gonit cu atîta ușurință de un „nu" abia șoptit, fără a fi încercat măcar să-i smulgă un „da"; ori știut e că pînă și cea mai pudică fată acceptă, ba chiar dorește să observe o asemenea încercare.

Locotenentul se simți încă multă vreme urmărit de cele trăite în zilele acelea — ce a scăpat sau ce a greșit — și ajuns în Flandra sau în fața Arras-ului, îi păru rău că acolo, în cameră, nu se pricepuse să îndrepte pe făgaș bun intenția aceea care părea reprobabilă.

Iar să șteargă cele la care visa din cînd în cînd, nu-i mai fu cu putință — iată de ce atunci cînd norocul îți face cu ochiul trebuie să-l înșfaci pe loc — căci un glonte englez avu grijă să-i reteze pentru totdeauna această posibilitate. Îl nimeri în curînd și pe el, drept în mijlocul frunții, așa cum au obiceiul unele

gloanțe s-o facă, după cum o făcuseră și în cazul celor doi albanezi; numai că locotenentul major din Hamburg era blond și nu brunet.

Se pare că povestitorul își sfîrșise istorioara, dar cel care se arătase și ceva mai înainte sceptic nu era satisfăcut.

— Eh, un eșec la o femeie, spuse el. Dar și dumneavoastră prea le umflați! Cîte n-a trăit omul pe front! Cum puteți să prețuiți atît de puțin asta? Și să ziceți că sporovăiala de pe terasa aceea, de undeva din Bavaria, a fost cea mai puternică trăire din existența lui? În fond, continuă veșnicul sceptic, o noapte, lunga noapte dinaintea unui asalt; lună și aici ca și dincolo în Bavaria, tot galbenă, dar rece, mult mai rece decît acolo în grădină; la fel și vinul, dar în ploscă, cînd știi că peste cinci minute trebuie să-ți părăsești tranșeea pentru a vizita una englezească, cred că asta mai degrabă poate fi considerat un eveniment în viața cuiva și poate însemna mai mult decît s-o ștergi așa fără rost din camera unei femei, pentru ca apoi să ai tot felul de regrete la gîndul că dacă totuși ea ar fi consimțit.

Dar povestitorul îl opri, cu un gest destul de sever:

— Lăsați, vă rog. Locotenentul mi-a istorisit de multe ori cele întîmplate, la care se gîndise de nenumărate ori stînd prin adăposturi — avea vreme pentru asta — și ajunsese la concluzia că dacă atunci nu l-ar fi înspăimîntat imaginea celor doi albanezi împușcați tot nu

s-ar fi aruncat în brațele albe, larg deschise, ale unei clipe de fericire, trecătoare și nechibzuite. Pentru el ceasul însemna altceva, mult mai mult, de asta era ferm convins. Avea motivele lui, punctele lui de reper concludente pentru această părere a lui, chiar dacă la prima vedere nu erau în favoarea sa. Bănuiesc că tocmai acel „nu“ abia şoptit și tremurat al verișoarei l-a făcut să gîndească în felul acesta. Dealtfel — spuse mai departe povestitorul, cu privirea severă ațintită asupra veșnicului sceptic — ceea ce spuneți dumneavoastră despre noaptea cu lună dinaintea asaltului, este și asta ceva ce te pătrunde adînc din buricul degetelor și pînă în vîrful picioarelor. E într-adevăr, un eveniment în viața omului, dar ar putea fi el oare resimțit atît de intens dacă n-ar exista comparația cu viața înfloritoare? Ori, pentru el, viața înfloritoare a fost tocmai terasa, și gura cea roșie a verișoarei. Acolo, pe terasă, a primit el sărutul fierbinte al vieții, chiar dacă — culmea ironiei — de fapt nici n-a fost măcar vorba de un sărut adevărat! asta este numai o comparație a mea. Dar tocmai pentru că simțise arzătorul sărut al vieții, de aceea i se păru atît de înfiorător de dulce, atît de cutremurător de frumos (acolo) în tranșee, înainte de atac, sub clar de lună, unde totul împrumută răceala sloiurilor de gheață, a stelelor, disprețuitoarea răceală a astrelor.

Povestitorul continuă să-l privească pe veșnicul sceptic cu severitate, iar părul său rar și cenușiu începu să-i fluture, o șuviță ridicîndu-se în sus, căci se deschisese ușa cîrciumii

— intrase o pereche de îndrăgostiți — și curentul îi învolburase părul povestitorului.

— Bineînțeles că ar fi cu totul greșit — răsună în continuare vocea lui — ca cineva să vrea să facă vreo legătură între soarta celor trei bărbați, a celor doi bruneți și a blondului, cînd ei n-aveau nimic altceva comun, decît o bagatelă, un glonte în frunte.

DANSUL MORȚILOR

Soldații guvernului îi arestară pe cînd voiau să le aducă de ale gurii răsculaților din casa asediată. Plutonierul, scund și gras, le spuse pe un ton amabil :

— Veți fi împușcați, domnii mei !

Cei trei se străduiră să arboreze expresii cît mai nepăsătoare. Jakob se încheie la haină. Sufla un vînt rece. Dar — „capul sus, pieptul înainte", își comandă el. „Și cînd își vor îndrepta puștile spre mine — cu atît mai vîrtos, pieptul înainte".

Ludwig zîmbea tăcut. „Eh, iată-mă ajuns și aici. Nici că s-ar putea o moarte mai frumoasă". Rînji într-un fel care-l făcu pe însoțitorul lui să-l privească mirat.

Îi duseră într-o încăpere goală, cu gratii la ferestre. Alături se auzeau făcînd gălăgie niște soldați. Julius începu să scrie scrisori. Încă de pe cîmpul de luptă îi rămăsese acest obicei. Dar pînă la urmă scăpase teafăr din război. Nu căzuse la Arcos și nici pe Somme și nici în Flandra. Aici, în Germania i-a fost dat să i se întîmple și lui. Își privi cu atenție degetele, degete care așterneau în toată seriozitatea pe hîrtie ultimele lui dorințe.

Jakob stătea cu mîinile lăsate în jos pe lîngă trup. Asculta ce se aude de dincolo, de la soldați. Aceștia răcneau fericiți. Jucau cărți și băteau darabana pe masă cu încheieturile degetelor.

Ludwig măsura camera în lung și-n lat. Nici unul dintre ei nu vorbea. Și deodată, de dincolo, îi invadară sunetele unei armonici. Stătură puțin așa și apoi se apucară să danseze. Ludwig și Julius se ridicară, se apropiară unul de celălalt, se cuprinseră în brațe și începură să facă pași în ritmul muzicii. Privirea le era atît de hotărîtă de parcă și-ar fi îndeplinit o datorie ce nu suferea amînare și nu că ar fi făcut-o din plăcere. Se învîrteau oarecum stîngaci și arcuindu-și genunchiul descriau cu multă băgare de seamă mereu același cerc, în jurul scaunului care le stătea în cale

La început Jakob îi privi cu suficientă nepăsare. Apoi începură să-l dezguste, dar tăcu clătinînd doar din cap. Se duse într-un colț al camerei și se așeză cu spatele la ei. Dar acum, cînd nu-i mai vedea, auzea și simțea mai intens cum lunecau și se roteau cei doi dansatori. Se întoarse și strîmbîndu-și gura le zise doar atît :

— Lăsați-vă de prostii !

Numai că vocea lui nu fu auzită de urechile celor doi. Între timp aceștia se încălziseră. Obrajii li se înroșiseră iar șoldurile li se mișcau mai cu plăcere în ritmul muzicii. Jakob îngînă :

— Nu încetați odată ? Sînteți niște nebuni ! Și-l apucă un acces de furie. Frunta i se făcu roșie ca sfecla. Începu să gesticuleze violent și să urle :

— Porcilor, porci blestemați ce sînteți !

Numai că cei doi nu-l ascultau. Muzica răsuna mai tare și era mai dulce, iar ei se priveau încrîncenați.

Jakob spumega ca un apucat și îi înjura cu cele mai scîrboase vorbe. Bătea din picioare și răcnea :

— Încetați ! Încetați odată ! Neam de tîrfe ce sînteți, sfîrșiți odată ! Apoi începu să scîncească, să geamă puternic, și să bată în disperare cu pumnii în perete. Îl podidi plînsul, un plîns cu sughițuri. Și iarăși îi ieșiră din gură înjurături din cele mai îngrozitoare. Dar dansatorii nu le auzeau.

În timp ce afară, în curte, opt oameni își încărcau armele, soldații din camera alăturată deschiseseră ușa și priveau amuzați la spectacolul ce li se înfățișa înaintea ochilor. Își dădeau coate, rîdeau în hohote și aplaudau. Acordeonistul își făcu loc printre rînduri, ajunse în față de tot și nu mai putea de rîs. Ațîțat de îndemnurile colegilor săi, continua să le cînte celor doi. Pînă ce intră plutonierul cel scund, care după ce ordonă liniște spuse, cu vocea lui prietenoasă :

— Domnii mei, pregătiți-vă !

OGARII

Întîmplarea aceasta se petrece în Tirolul de Sud, lîngă Bozen, într-o vale, de fapt pe o moșie din valea de lîngă Bozen, în preajma anilor 1800. Pîraiele curgeau și atunci ca și azi prin văi, iar dealurile produceau și pe atunci același vin roșu și alb.

Stăpînul moșiei, un oarecare domn von Pachold, ținea în curte șapte ogari de rasă aleasă, iar îngrijirea lor o încredințase celei mai de nădejde dintre slugile sale.

Îi iubea pe toți șapte, aproape mai mult decît se cuvine să fie iubite animalele, dar sînt mulți oameni care fac așa, și vor fi avînd ei motivele lor. Cei mai dragi îi erau doi dintre ei, Rubin și Flacără, aveau botul roșu și pieptul lat, și erau și cei mai ageri și mai puternici din toată ceata care sărea, înșfăca și lătra. Numai cei doi favoriți erau primiți și în casă și ei gustau cu o sălbatecă mîndrie acest privilegiu, apărîndu-și-l cu strășnicie și împotrivindu-se dacă vreunul dintre tovarășii lor încerca vreodată să obțină aceeași favoare prin viclenie sau obrăznicie.

Domnul von Pachold avea tîmplele argintii, și cum îi plăcea să mănînce și să bea bine, pîntecele i se cam rotunjise. Dar după cît de iute se mișca prin grădină, cît de vioi și grațios se apleca să culeagă flori, pășind apoi semeț mai departe, se vedea că nu e un om bătrîn, un om bătrîn și rău. Avea un nas cam strîmb, fără a fi însă caraghios din această pricină, arătînd îndrăzneț, ba chiar trufaș. Iar dacă cineva ar fi avut cumva chef să chicotească pe seama înfățișării sale, i s-ar fi oprit rîsul în gît.

Domnul plecase pentru niște afaceri importante la Verona. Era o călătorie pe care o făcea de trei-patru ori pe an, poate și mai des, fiind vorba de ceva în legătură cu via, cu crescătoria de păsări, pădurea, semințele, recolta, sau cine știe ce altceva, căci și de data aceasta plecase înspre sud, la cîmpie, fără să fie întrebat și fără să dea vreo explicație.

Tînărul său văr care veni în vizită nu-l mai prinse acasă, căci sosi pe neanunțate, după o ședere mai îndelungată la Roma ; dar cum moșia Pachold îi era în drum, se opri aici cîteva zile. De fapt, stătu trei zile, trei zile pe care le petrecu deci, singur cu doamna Maria, nevasta celui cu nasul strîmb. S-ar zice că îi regretă prea puțin lipsa soțului absent, ba chiar deloc, am putea spune, convenindu-i chiar situația. Într-atît de bine se simțiră în doi.

Tînărului i se păru un vis tot ce i se întîmplase la Pachold, după cum și doamnei Maria i se păru că visează, nefiind în stare mai tîrziu să-și explice cum de evoluaseră lucrurile atît de iute, chiar din prima zi, conduse de ea însăși — sedusă și seducătoare în același timp. Nu căuta să se convingă că îl iubea cumva pe vărul acesta, nu era ea atît de ipocrită. Dealtfel ea nu simțise încă niciodată ce este iubirea. Purta într-adevăr cu sine o imagine a ei, copleșitoare și dulce, de cum ar putea fi, dar nu-i fusese dat s-o guste în viață. Eh, atunci avea și ea dreptul — cine ar putea oare s-o certe ? Consideră că atîta își poate permite și ea, să soarbă o gură de aer din aromele primăverii, pe care o adiere fericită i le aduse în vara vieții ei care începea să amurgească.

Așa se exprima ea în sinea ei, solemn, în cuvinte alese și puțin exagerate, exact cum faci cînd vrei să dregi ceva pocit, punîndu-i un veșmînt strălucitor.

Trăia de aproape douăzeci de ani cu domnul von Pachold, în atmosfera călduță a unei căsnicii raționale, fără copii, în care zilele, lunile, anii se scurg în mod egal sub semnul politeții, și al îngăduinței reciproce, de care ea nu făcuse încă uz — și poate nici el, dealtfel, sau poate el făcuse totuși ?... De ce pleca el atît de des la Verona ? Ea nu știa de ce și nici nu voia să afle. Poate călătorea într-adevăr pentru problemele legate de recoltă, de vie, de crescătoria de păsări.

În cea de-a patra zi iubitul — ah, zîmbi Maria, de fapt nu era el așa ceva ! — plecă și deși se stăpîni cum știu mai bine în fața slugilor care-i urcau bagajele în trăsură, tînărul nu izbuti să-și ascundă tremurul din glas

cînd spuse „Adio“ şi „La revedere“ şi nu-şi dădu seama că ea îi răspunse doar „Adio“, fără să adauge şi „La revedere“ şi că vocea ei nu tremurase de fel. Trăsura se urni din loc. Maria îl văzu cum stătea cu capul la fereastră, fără a fi în stare să arboreze un zîmbet ca de despărţire, fiind mai degrabă gata să stoarcă o lacrimă, dar aşa ceva nu se cuvenea, stătea rezervat, tăcut, aproape absent. Ea îi urmări cu privirea chipul acela sever, care se făcea din ce în ce mai mic, pînă dispăru cu totul.

Cînd dădu să se întoarcă şi să intre în casă, Rubin îi sări înainte şi-şi lipi chipul de mîna ei. Furioasă, bătu din picior şi-l goni :

— Marş, pleacă de aici !

Cîinele se sperie şi o şterse, dar ea, roşind din cauza acestei manifestări nestăpînite, vru să-l recheme ; totuşi n-o făcu. În prima dintre seri, ridicîndu-se din pat ca să-şi potrivească părul răvăşit, ochii ei îi întîlniseră pe ai lui Rubin, care o privea nemişcat de o bună bucată de vreme, pentru că, asemenea altor seri, intrase şi în seara cu pricina în cameră, fiind un martor mut nevinovat şi neştiutor. De atunci nu mai putea ea să-l sufere.

La o săptămînă după aceea, cînd i se întoarse bărbatul, îi ieşi în întîmpinare, fără cea mai mică sfială. Îmbrăţişarea lui de bun găsit, fu mai caldă decît cea cu care o obişnuise, iar amabilitatea lui, aceeaşi dintotdeauna.

Maria porunci să li se servească cina în grădină. Glasurile nopţii nu amuţiseră încă. O pasăre zburătăcea printre crengi, luna înota în albastrul închis al cerului iar coamele munţilor arătau ca nişte spinări încovoiate de animale.

El, cel cu nasul strîmb, vorbea repede şi agitat, şi cînd ea îi povesti de vizita vărului său, de regretul acestuia de a nu-l fi întîlnit, părea că nici n-ascultă la ce-i spune ea. Tonul pe care-i vorbea o nedumeri, iar cînd îi luă încheietura mîinii şi i-o sărută, gest pe care nu-l făcuse de multă vreme, înţelese că doreşte să-şi petreacă noaptea alături de ea.

Ar fi preferat să poată să-i spună „nu“, dar îşi dădea seama că ar fi fost ridicol, căci în ce fel ar fi putut oare să-şi motiveze refuzul ? Aşadar îşi ascunse neliniştea şi o porni zîmbind la braţul lui pe scări, spre camera ei, iar dacă se împiedică puţin, asta se întîmplă dintr-o nebăgare de seamă... De ce nu era mai atentă ?

A doua zi dimineaţa, la micul dejun, haita de cîini eliberaţi din cuştile lor, le făceau tot felul de demonstraţii de bucurie, dansînd, chelălăind, înhăţîndu-se în joacă unii pe alţii. Cînd Rubin, în sălbatica lui duioşie, îşi propti labele pe pieptul stăpînului căruia-i dusese dorul atîta vreme şi-i învălui obrazul cu răsuflarea-i fierbinte, domnul Pachold îi zise în glumă :

— Hai, bătrîne, ia povesteşte-mi tu ce s-a mai petrecut pe-aici de cînd am plecat ?

Maria se sculă brusc în picioare şi-şi rugă soţul să-l împuşte pe Rubin dar să n-o întrebe de ce-i cere un asemenea lucru.

Bătrînul cu nasul strîmb o privi mirat. Poate, se gîndi el, o fi muşcat-o în vreun acces

neaşteptat de instincte sălbatic dezlănţuite şi ştia el cît poate să te supere aşa ceva. Sau o fi vreun capriciu, se mai gîndi el, numai că altminteri ea n-avea capricii, şi apoi îi cerea arareori ceva, oricum ar fi fost nu voia s-o refuze, deşi era păcat de un animal atît de frumos. Făcu pe dată un semn unui servitor. Pe cînd hrăneau lebedele care se plimbau mîndre, cu gîturile lor prelungi făcînd cercuri pe apa eleşteului, se auzi împuşcătura. Fără să tresară, Maria păşi mai departe, luîndu-şi soţul de braţ. Rubin murise. Cei doi ochi vii, ochi de cîine în adîncul cărora se oglindise o imagine pe care nimeni nu trebuia s-o vadă, nu mai existau.

O uşoară boare de dimineaţă înfiora tufişurile iar aerul aburit promitea o zi frumoasă.

La prînz domnul cu nasul strîmb se îndestulă, aşa cum îi plăcea s-o facă, bînd din vinul roşu şi gros al viţei lui proprii, poate ceva mai mult, pentru amiaza aceea încinsă, iar acum stătea culcat pe un divan scund în camera-i răcoroasă şi se uita pe fereastră la un petec de cer siniliu şi la un colţ din via ce strălucea verzui-cenuşie în bătaia soarelui ; i se părea că vede aerul clocotind cum se ridică valuri-valuri către creste.

Stătu singur la masă, căci Maria avea nişte treburi la Bozen. Ceva în legătură cu pălăriile sau fustele sau alte nimicuri femeieşti.

Era într-o dispoziţie proastă, care i se păru fără temei. Întorcîndu-se pe partea cealaltă

dădu cu ochii de Flacără, cîinele care-l privea stînd cu botul pe labe, în colţul camerei.

— Unde-i Rubin acum ? întrebă el cîinele, care în semn de răspuns pe înţelesul lui lovi podeaua cu coada.

De ce o fi vrut să-l ştie mort ? se întrebă el. N-a fost drept ce-a cerut şi ce-am făcut şi n-ar fi trebuit să cedez.

— Eşti un animal, bolborosi el, auzi, un animal şi atîta tot, răcni el către Flacără, care lătră scurt şi jignit.

— Eh, să lăsăm astea ! Vreau vin ! strigă el deschizînd uşa şi trăgînd de clopoţel.

— Ana, adă un ulcior cu vin ! strigă el de răsună coridorul ecoul repetîndu-i porunca.

Ana aduse vinul, îl aşeză pe masă şi dădu să iasă din odaie, dar el n-o lăsă. Privindu-i ochii întunecaţi şi alunecoşi îi spuse :

— Toarnă !

Şi-i mai spuse :

— Bea !

Fata bău, bău şi el. Şi iarăşi voi Ana să se îndrepte spre uşă, dar el îi porunci să rămînă şi ea rămase. Şi rîse el şi rîse şi ea, cu gura roşie şi buzele arse. Altminteri nu era el omul care să se dea la slujnice, la slujnicele din propria lui casă, şi în timp ce o prinse cu braţul pe după mijloc îi trecu prin minte că s-ar fi cuvenit să-şi păstreze curat cel puţin propriul său cuib, dar o simţi că se lasă şi că nu i se mai împotriveşte în nici un fel.

După aceea adormi. Cînd se trezi îl zări pe Flacără, cîinele stînd culcat în acelaşi colţ unde stătuse şi pînă atunci, cu capul pe labe

şi cu ochii aţintiţi asupra lui. Domnul van Pachold strîmbă din nas, nasul lui cel pieziş. Vinul mai era acolo — vinul din care băuse şi slujnica. Bău ce era în pahar, ridică să dea cu el de podea, dar ţinti în cîine, fără să ştie de ce o face, şi nici de ce-şi înfrînă apoi mişcarea, încît doar cioburile, şi nu paharul, nimeriră capul animalului. Servitorul era obişnuit cu toanele stăpînilor (în fond ce-i păsa lui ? N-aveau decît să facă ce pofteau !) şi nu se frămîntă prea mult cînd, îndeplinind porunca ce i se dase, trase un glonte în capul celui de al doilea cîine, în grădină, lîngă zid, acolo unde era tufa de soc şi unde mai împuşcase şi îngropase unul ieri.

Groapa nu fusese prea adîncă şi era uşor de desfăcut pentru ca şi cel de al doilea cadavru să fie pus alături de primul. Dealtfel tufei de soc îi va prii, căci pămîntul transformă totul şi scoate bucate gustoase pînă şi din scîrboşenii.

Maria strigă cîinii. Aceştia se strînseră, sărind, în jurul ei şi ea văzu că în afară de Rubin mai lipseşte acum şi Flacără. Întrebînd de el, află de la servitor cele întîmplate şi amuţi cu totul. Cărarea presărată cu pietriş urca în serpentine repezi pînă la un mic templu.

Se aşeză pe banca de piatră, îşi sprijini mîinile pe plăcile încălzite de soare şi se pomeni visînd cu ochii la vîrfurile copacilor care se îndoiau.

Îşi interzise să se preocupe de soarta celor doi ogari. De ce au trebuit oare să moară tocmai cei mai frumoşi din toată ceata de cîini ?

În sfîrşit, acum erau morţi. Era bine că s-a întîmplat aşa şi n-avea de gînd să-şi întrebe bărbatul care a fost motivul, după cum nici el n-o întrebase.

Dealtfel nici nu-şi puseseră ei vreodată prea multe întrebări, lăsaseră aproape totul neexprimat între ei ; ce sens ar fi avut să vorbească acum despre taina celor doi cîini. Aproape cu durere şi ruşine simţi că există sau au existat cîndva oameni, capabili de sentimente mai adînci, mai puternice, la care nu s-a desfăşurat totul ca la ei, în joacă, la marginea marilor pasiuni, şi-şi dădu seama cît de mici erau ei doi, care se lepădaseră cu atîta uşurinţă de aşa ceva. Dar se vede că astfel erau făcuţi şi nu exista o lege severă care să-i cîrmuiască pe ei, copiii fără de credinţă ai unor vremuri luminate.

Poate se cuvine să amintim că în evul mediu se instaurase sistemul „cazului de bătaie“ — adică atunci cînd prinţul merita o pedeapsă aceasta era ispăşită de tovarăşul lui de joacă.

Aici fuseseră omorîţi doi cîini — ca ţapi ispăşitori — aici oamenii şi-au scuturat pedeapsa ce li s-ar fi cuvenit pentru vina lor, pe spinarea patrupedelor. Simbolic, s-a dat satisfacţie unei dreptăţi care aplicată oamenilor ar fi fost prea aspră.

DUELUL CAILOR

Cei doi cai, armăsari amîndoi, roibi, cu ochii mari, sclipitori, plesneau din cozile lor ca făcliile în roiurile de musculițe care-i înconjurau ca un nour, bîzîind. În iureșul alergării cozile le ajungea aproape pînă la piept, întorcîndu-se apoi fluturînd, în arc larg desfășurat, gîdilîndu-i nasul vizitiului de pe capra trăsurii. Copacii zburau iar acoperișurile și iazurile scînteietoare, risipite primprejur, păreau taleri de argint azvîrliți peste cîmpii.

Armăsarii erau înhămați de doi ani, și cînd auzeau îndemnul stăpînului își săltau capetele întinzîndu-și pasul de parcă ar fi vrut să o ia unul înaintea celuilalt, întocmai ca la curse, dar oiștea dintre ei îi ținea, și atunci, zburdalnici, își îndesau unul într-altul boturile umede, în glumă, tropotind mai departe pe șosea.

În grajd copitele lor băteau nostalgic scîndurile. Dacă scîrțîia vreo ușă și se făcea curent, ciuleau urechile, care stăteau ascuțite în sus, ca niște flăcărui agitate, își întorceau capetele unul spre celălalt și se priveau cu ochii mari, de nebuni. Ochiul se oglindea în ochi, rotund, strălucitor, iar strălucirea pătrundea în adînc, într-o fîntînă de sticlă fără sfîrșit, iar din străfunduri o scînteire roșie țîșnea de la unul la celălat. Dintr-odată săreau în sus cu toate cele patru picioare, depărtîndu-se între ei și lipindu-se, speriați, de peretele de lemn, de parcă dase strechea în ei.

În afară de ei proprietarul moșiei mai avea în grajd încă vreo zece cai — cai de plug cu smocuri mițoase în jurul chișițelor, apoi cai de călărie — făpturi alese cu mișcări nervoase — dar cel mai mult îi iubea pe cei doi armăsari roibi. Era marea lui plăcere să-i simtă în hățuri, și cum începuse să îmbătrînească nu se mai suia în șea atît de des și nici cu aceeași poftă ca înainte, preferînd să stea sus pe capra trăsurii, gonind pe șoseaua învăpăiată în amurgul de jăratec al unei seri de vară.

Deseori stătea în grajd lîngă animalele ale căror capete se legănau și se roteau ca limbile unui ceasornic, hrănit însă nu cu ulei ci cu sînge.

Cum zboară solzii cînd bucătăreasa pune cuțitul pe trupul unui pește mare, răsfirîndu-se, strălucitori, argintii, unii peste alții, pe scîndură, așa se întîmpla și cu o mapă aflată dinaintea domnului von M., proprietarul moșiei, aidoma unui pește mort, cu trupul despicat, și foile albe, împrăștiate pe masă ca niște solzi ai „peștelui-mapă".

Puteau vedea aici gravuri de Dürer, simple, ingenioase și impunătoare, reproduceri după gravuri în lemn ale marilor maeștri din evul mediu german, și toate lucrările lui Hans Baldung Grien, cel care se agățase cu pumnii, cu

ghiarele și unghiile de cuțitul cu care împunsese și torturase bucata de lemn, întocmai cum procedează sadicul cu victima sa în umbra tufișului dintr-o pădure.

Lumina crudă a lămpii de pe masă scălda foile dreptunghiulare albe pe care, încadrate de patru linii marginale negre, vedeai zvîrcolindu-se cele mai înfiorătoare lucruri. Domnul von M. privea tremurînd pagină după pagină, dîndu-le apoi mai departe, prietenilor care stăteau aplecați ca la pîndă în jurul mesei și al sadicului gravor în lemn.

Sluga auzi zgomotul copitelor de parcă l-ar fi ciocănit cineva în cap, însă de trezit nu se trezi. Dar deodată îl pătrunse, ca înțepătura unui ac, un nechezat scurt, ascuțit și strident, și în clipa aceea sări în sus și aprinse lumina. Era de pază la grajd. Să nu se ducă oare să vadă ce au caii ? Trupul bolnăvicios de palid al sfîntului Sebastian, o figură de lemn pictată, care atîrna deasupra patului său era împănat cu săgeți, fiecare dintre ele avînd în coadă cîte un stegulet albastru, roșu sau galben care flutura vesel. Trezindu-se de-a binelea, își pescui pantofii cu degetul cel mare de la picior și-i încălță și o porni. Cînd închise ușa, stegulețele săgeților din trupul sfîntului fîlfîiră voioase și înfiorătoare în același timp.

Foaia pe care domnul von M. tocmai o ținea în mînă — o lucrare de Hans Baldung Grien — înfățișa o herghelie de cai dezlănțuiți, armăsari uriași și alții — cu ochi rotunzi ca niște bile sculptate în piatră, ochi omenești — cu crupe îndesate pe care se vedeau împletindu-se

ca niște șerpi mușchii ce ieșeau în relief. Trupurile nu erau din carne, carne de cal care să tremure ; trupurile acestea erau din metal alb. Iar capetele nu erau nici ele de cai, ci erau chipuri de oameni, pocitanii diavolești, demoni schimonosiți, cu cozile țepene arcuite, precum șuvoiul încovoiat țîșnind dintr-o gură de cișmea. Trupurile lungi se răsuceau încolăcindu-se în joc, luptă și crispare, ca niște capete de funii groase, desfăcute și destrămate.

În grajd lucrurile se prezentau în felul următor : cei doi armăsari își frecaseră în joacă unul de altul nările calde. Și tot jucîndu-se și plesnindu-se nepăsători cu coada, cel care avea o pată rotundă și negricioasă lîngă ureche, pus pe sîcîială, începu să-i frece celuilalt gîtul în sus și în jos, și tot așa întruna. Dezvăluindu-și puțin dinții, pătatul și-i înfipse, în glumă, în pielea întinsă a celuilalt. Enervat, acesta săltă brusc capul, trăgîndu-și-l într-o parte, încît pătatul mai că scăpă bucata aceea de piele ținută între dinții care aveau chef de hîrjoană.

Încercînd să nu scape ceea ce simțea că-i alunecă dintre dinți, mușcă ceva mai tare, doar un pic mai tare, dar destul ca pe celălalt să-l doară. Și atunci acesta îl înșfacă pe pătat de spate. Mușcătura fu atît de adîncă, atît de adîncă încît pielea plesni și dinții pătrunseră în carne.

Din această clipă începu duelul armăsarilor. În ochii pătatului se aprinse o scînteie din adîncuri. Făcîndu-și buzele pîlnie, dezvăluindu-și ambele șiruri de dinți, mușcă furios carnea celuilalt și dă-i și mușcă, pînă ce despi-

case o fîşie de piele care rămase atîrnînd moale, de-o palmă, picurînd. Cel muşcat scosese sunetul acela ascuţit care trezise sluga. Pe dată îşi înfipse şi el dinţii în spinarea pătatului, şi iată că şi acestuia îi atîrna acum o bucată de piele, o fîşie de piele roşie şi lungă cît un braţ, bălăbănindu-se pe lîngă pîntece. Preţ de o clipă cei doi stătură neclintiţi, cu ochii injectaţi şi cu capetele ca nişte măşti ale urii. Apoi îşi continuară îndeletnicirea lor sîngeroasă, fără ca măcar un vaiet să se mai desprindă din gîtlejurile lor.

Cînd pătatul se pomenise cu dinţii prietenului în carnea lui, se simţise ca un student căruia i se dă o lovitură în obraz sau ca o fată violată. Iar dacă fata umilită îşi caută mulţumirea în pumnal sau în lacrimi sau în amîndouă sau dacă susceptibilitatea unui neam e atinsă de degetul curios sau oiştea imorală a unui vecin şi dacă între acestea se ridică de fiecare parte cîte 100 000 de oameni în albastru şi tot pe atîţia în roşu şi-şi rup carnea de pe ei — cei doi cai, cei doi armăsari roşcaţi, cel pătat şi cel nepătat, ascultară de aceeaşi lege ca studentul, fata şi norodul buimac.

Cînd sluga deschise uşa grajdului, îl trăsni o duhoare cumplită. În lumina difuză a lămpii care atîrna din plafon, văzu grozăvia, şi ca şi cum ar fi vrut să-i despartă pe cei doi, ridică braţele. Dar în zăpăceală sa nu reuşi decît să bîiguie un „Doamne, Dumnezeule“ şi o zbughi afară lăsînd uşa deschisă. O luă la goană prin curte, de-a dreptul către casa stăpînului. Întorcînd capul văzu canaturile dreptunghiulare

ale uşii strălucind roşietice, iar în deschizătura ei o unduire, o mişcare întunecată. Luna dansa galbenă deasupra acoperişului şi cîteva bălţi sclipeau de parcă erau nişte bucăţi de catifea neagră. Intrat în cameră fu de ajuns să strige „Armăsarii !“ că domnul von M., lăsînd gravura de Hans Baldung Grien şi făcîndu-le un semn prietenilor să stea pe loc, se şi ridică să urmeze solul.

La picioarele celor doi cai se făcuseră băltoace de sînge. Erau ca vrăjiţi şi de mult nu mai luptau ca adversarii mînaţi de mînie şi furie. Era ca şi cum îşi împlineau o datorie. Şi o făceau conştiincios şi pînă la capăt.

Stînd nemişcat, cel pătat simţea trosnetul muşcăturii, simţea cum i se rupe, i se sfîrtecă o bucată mînjită de sînge şi i se desprinde de pe coaste. Apoi muşca celălalt, pătatul, cojindu-i o fîşie de piele, întocmai cum faci cînd îndepărtezi scoarţa de pe un copac. Şi iarăşi îi venea rîndul să stea, iar pielea în zdrenţe le atîrna dezvelindu-le oasele. Cînd intră în grajd domnul von M., acţiunea era pe sfîrşite — se desfăşurase aidoma unei ceremonii de tămîiere sîngeroasă a unor zei tropotitori. Se mai ţineau încă pe picioare dar clătinîndu-se, scăldaţi în sînge, înveliţi într-o mantie sîngerie strălucitoare cu poalele sfîşiate atîrnîndu-le peste picioare de parcă ar fi fost nişte cai împodobiţi cu cioltare şi pleduri pentru cine ştie ce turniruri.

Bineînţeles că nici medicul veterinar nu mai putu să-i salveze şi cei doi trebuiră să fie împuşcaţi.

Prietenii domnului von M. plecară în toiul nopții la casele lor. La răscruce unde șoseaua se desfăcea în patru drumuri, care o luau în tot atîtea direcții, roțile trăsurilor se rostogoliră, fiecare urmîndu-și calea sa sub lumina palidă a lunii ce se înălța galbenă ca o felie de brînză.

Unul dintre musafiri, care-și conducea chiar el vehiculul și se simțea apăsat de singurătate, tocmai începuse să se bucure văzînd cum de după o colină, în fața sa prinde contur turla bisericii din satul lui, cînd i se păru că aude în spate un zgomot. Și cum stătea el așa pe capra trăsurii, se întoarse și zări două schelete de cal cu chipuri de om, și cozi de diavol alergînd după el. Între coastele descărnate ale fiecăruia lumina inima roșie, plămînul albastru și se legăna ghemul de mațe puturoase.

A doua zi dimineața, cele două cadavre sfîrtecate erau încă în grajd, iar domnul von M., care încercă să zîmbească în fața codului onoarei celor doi armăsari roșcați fu cît p-aci să-și piardă echilibrul călcînd în sîngele alunecos și atunci ieși degrabă afară, la aer curat.

SACRILEGIUL PESCARULUI DE PE DUNĂRE sau JERTFIREA PEȘTELUI

Tatăl meu a fost cîndva pescar, apoi s-a lăsat dar nu știu de ce. Deci un timp oarecare fusese totuși pescar și încă dintre cei pasionați, petrecîndu-și multe din serile sale libere și mai toate duminicile pe Dunăre — acest fluviu verzui și năvalnic — pe malurile Regen-ului, cu apele lui blînde, triste și liniștite, pe rîul Naab, întunecat și scînteietor și pe Laaber, ale cărui unde băteau în albastru.

Îmi plăcea, atunci cînd îl însoțeam să mă ghemuiesc la picioarele lui, printre tufele de pe mal, să pîndesc mișcarea plutei, să sper alături de el că doar-doar vă trage un pește la momeală. Numai că în zilele mohorîte bucățica de plută se învîrtea în bătaie de joc în jurul ei și de multe ori ne era dat să ne întoarcem acasă cu mîna goală ; atunci tatăl meu se jena, deși nu văd ce motiv ar fi avut să-i fie rușine, dacă peștii pur și simplu n-aveau chef să dea la undiță.

Cel mai mult îmi plăcea să merg cu el cînd o pornea către brațele moarte ale Dunării ; o regiune verde și sălbatică, cu răchite și hățișuri împîslite. Acolo unde stăteam noi pămîntul

era lutos, iar o salcie încovoiată atîrna deasupra oglinzii negricioase a apei răsfrîngîndu-şi în ea frunzele sale cele multe. Libelule verzi, cu aripi de sticlă, pluteau zumzăind ciudat de nemişcate, de parcă n-ar fi fost plămădite din carne ci ar fi fost nişte maşini. Malul era căptuşit cu stufăriş gălbui-verzui care ieşea din apă şi mirosea a mîl.

Dacă mă încingeam prea tare stînd pe loc printre smîrcurile bălţii, mă strecuram printre tufele care foşneau pînă la digul de piatră ce despărţea Dunărea de apele ei moarte. Aici adia o briză mai răcoroasă dinspre fluviul în mişcare, verde la culoare, larg, clocotitor şi cu vîrtejuri. Îmi băgam picioarele în apă — pantofii îi lăsam la tata — şi priveam aşa, cum curge apa. Oricît de neastîmpărat aş fi fost în alte împrejurări, aici puteam sta o jumătate de ceas fără să fac altceva decît să privesc. Din satul de dincolo de fluviu se auzea cîntînd pierdut, stins, un cocoş. Ceasul din turn îşi bătea sfertul iar soarele învăluia acoperişurile roşii, totul părînd ca de vis. Fluviul cel mare curgea la vale, iar nori albi şi groşi înotau în azurul cerului.

Seara ne înapoiam acasă. Prada o duceam eu, în plasă — cîte doi-trei peşti cu ochii sticloşi şi botul însîngerat, pentru că tata îi lovea în cap după ce-i prindea. În acele zile mîncam de obicei peşte la cină, dar pe mine asta nu mă prea încînta pentru că mă temeam de oase, aşa că doar gustam o fărîmă, preferînd apoi nişte pîine cu unt.

Tata îşi scosese un permis de pescuit, ba nu, de fapt două sau chiar trei permise, care-i dădeau dreptul să pescuiască în diverse ape. Eu n-aveam permis — nici nu se elibera decît la oameni în toată firea, dar uneori tata mă lăsa să ţin şi eu băţul undiţei, ca să se mai mişte şi el, şi atunci speram într-una — dar mă şi temeam — că s-ar putea să se prindă cu adevărat vreun peşte şi eu nu mă prea vedeam scoţînd afară, cu o voltă — după toate regulile artei, aşa cum văzusem că face tata — un asemenea animal care se zvîrcoleşte.

Şi totuşi cînd am reuşit s-o fac, şi l-am văzut, argintiu şi strălucitor zbătîndu-se pe mal în nisip, cu cîrligul în bot, am tras un chiot de bucurie. Tata a venit repede şi l-a scos cu grijă cîrligul din gîtlej, ţinîndu-l strîns în mînă, pînă ce am deschis gura plasei, şi apoi l-a aruncat înăuntru. După aceea, a scufundat plasa în apă, cu animalul viu în ea.

Asta m-a umplut de mîndrie, iar seara, în drum spre casă, mergînd ca un om mare, alături de tata, gustam bucuria vînătorului, privind din cînd în cînd la prada din plasa pe care, ca de obicei, o duceam eu.

Peştele pe care-l smulsesem dintre unde zăce mort şi chircit între ochiurile plasei, alături de ceilalţi doi, pe care-i prinsese tata. Dar azi al meu era cel mai mare !

Asta s-a petrecut în vacanţa de vară. Copleşit încă de impresia succesului meu din ziua aceea, după ce m-am culcat mi-a venit deodată ideea ca a doua zi să mă duc singur la pescuit, să mă strecor, dis-de-dimineaţă afară

din casă şi să mă reîntorc, înainte ca cineva să se fi sculat şi să fi prins de veste. De fapt era interzis să pescuieşti fără permis, adică „la negru“ cum s-ar spune, şi trebuia să te fereşti de orice poliţist, măcar că eu ştiam că n-ajunge el, paznicul, chiar aşa uşor în hăţişurile din afara oraşului ; n-am văzut niciodată vreunul şi doar am fost de nenumărate ori acolo.

Am dormit prost, mă tot trezeam şi de fiecare dată uitîndu-mă pe fereastră, vedeam că afară e încă noapte neagră. Cînd s-a făcut ora trei m-am apropiat de geam şi scrutînd liniştea adîncă, mi s-a părut că înspre răsărit zăresc o geană de lumină. Hotărîndu-mă pe dată am început să mă îmbrac ; în drum spre uşă mi-am pus ciorapii, pantofii mi i-am încălţat în coridor şi am pornit-o pe străzile care duceau spre Dunăre, petrecut de ecoul paşilor mei. Mi-era frig, răcoarea nopţii mă înfiora. Dunărea susura şi ducea în cîrcă la vale zdrenţe de ceaţă. Mijeau zorile. Însă mai era cîte o stea pe cer, dar nu se vedea nici un nor. Niciodată pînă acum nu mă sculasem aşa de devreme, totul mi se părea atît de ciudat şi altfel decît de obicei. Contururile cunoscute ale caselor şi copacilor se estompau difuz într-un fel de cenuşiu, bolovanii de pe mal erau jilavi de rouă, iar dacă întorceam capul vedeam cum cerul prinde să se înroşească, cenuşiul de deasupra Dunării limpezindu-se, sub geana de lumină care se revărsa asupra coastelor de pe malul opus.

Ajungînd la dig tufişurile de pe stînga îmi spălau obrajii cu umezeala crengilor, împroşcîndu-mi mînecile cu şiraguri de stropi. Iarba udă, crescută anevoie printre pietrele digului, făcea ca cizmele mele negre să strălucească, oglindă. Aici se afla şi locul unde ne ascunsesem ieri undiţa : am dat la o parte ramurile salciei şi iat-o. Am luat-o, dar acum îmi trebuia momeala. Ştiam eu un loc unde se găsesc viermişori — la ora asta era cel mai uşor să-i prinzi — cu o aşchie de lemn am săpat pămîntul moale şi curînd aveam suficiente rîme vineţii. Strînsesem numai din cele de mărime mijlocie — astea le plăceau cel mai mult peştilor — şi le-am pus într-un cornet pe care l-am răsucit dintr-o frunză mare şi umedă. Apoi m-am îndreptat spre iezătura în care prinsesem în ajun primul meu peşte.

Nu prea-mi plăcea să înfig viermii în cîrlig, căci în clipa cînd fierul acela ascuţit le străpungea trupurile inelate, ţîşnea din ele o zeamă albicioasă care mă scîrbea : şi era cu atît mai neplăcut cu cît un vierme trebuia găurit de trei-patru ori, pînă ce atîrna ca o împletitură tremurîndă în cîrlig ; dar aşa trebuia făcut şi mi-am impus să mă stăpînesc, slăbiciunea asta a mea părîndu-mi-se copilărească şi cîtuşi de puţin o dovadă de bărbăţie.

Apoi am azvîrlit momeala în apă ; s-a scufundat, iar pluta a rămas nemişcată pe oglinda întunecată a undei. Nicicînd nu fusesem înconjurat de atîta linişte. Nu se auzea zumzăind nici o libelulă, musculiţele nu se legănau, ca de obicei, în dans ; pe tufe licăreau stropi de

rouă, papura împungea în duşmănie aerul şi nu adia nici o boare.Pluta nu se clintea de fel, astfel că m-am hotărît să arunc undiţa în altă parte, şi am reuşit s-o plasez, cu destulă dibăcie, într-un soi de scobitură a malului, unde se aciuează peştii, dar nici aici n-a muşcat vreunul.

Cu o smucitură am ridicat undiţa — viermele încă se mai mişca în cîrlig — şi m-am întors pe dig, înspre Dunăre.

Aici lumina era mai puternică, cerul sclipind între verde şi argintiu se străduia parcă să se albăstrească. De partea cealaltă satul era încă în negură şi se auzea, ca întotdeauna, un cocoş cîntînd. Era încă frig, ca de obicei la revărsatul zorilor.

Cotele apelor nu erau prea ridicate în vara aceasta. Din unde se înălţau bolovani uriaşi cu îmbrăcămintea lor de muşchi, rămaşi de la lucrările de întărirea malului iar apa curgea liniştit primprejurul lor. M-am descălţat ca să mă pot urca pe o asemenea ieşitură. Simţeam cum îmi îngheaţă tălpile pe piatra rece şi umedă, pe care mă balansam ca să-mi păstrez echilibrul. Am trecut apoi pe alta, care se arcuia din ape, ca spinarea unui animal. Lîngă aceasta apele erau adînci — poate că rămăsese vreo groapă săpată în timpul dragării ; oricum, pe fundul căldării am putut zări pietrişul rotunjit şi verzui al Dunării şi am văzut ceva, ceva atît de înfiorător şi surprinzător încît, fără să vreau, mi s-a tăiat răsuflarea. M-am lăsat în genunchi, pe piatră, şi mi-am apropiat încet de tot faţa de suprafaţa apei. Am simţit

o răcoare care venea din adîncuri şi mi-a fost dat să văd în căldarea aceea plutind misterios încoace şi încolo, într-o tăcere ciudat de desăvîrşită — da, tăcerea aceasta m-a impresionat în mod deosebit, deşi era absolut firească — o mulţime de peşti. Înnotau, urmărind parcă o diagonală, în sus, apoi coteau, se lăsau la fund, stăteau aproape nemişicaţi cîteva clipe, îşi unduiau uşor aripioara din coadă şi se strecurau unii printre alţii. Se aflau acolo mrene cu capul lat, plătici turtite la trup, obleţi care scînteiau cînd se întorceau pe o coastă, după cum au ei obiceiul. Ameţitoare privelişte ! Erau cam o duzină de peşti,poate mai mulţi sau poate mai puţini, nu izbuteam să-i număr fiindcă se mişcau într-una. Dealtfel nici n-aş fi putut să-i număr în linişte, atît de emoţionat mă simţeam.

Mi-am ridicat privirile de pe alunecările lor mlădioase. În faţa mea se vedea Dunărea, puternică, pe alocuri curgînd parcă în răbufniri mai iuţi, dincolo de ea cîmpurile şi satul, iar în spatele lor colinele, deasupră-mi cerul iar la o palmă de apă zburau nişte rîndunele. Între timp răsărise soarele, dar încă nu încălzea ; îşi revărsa doar lumina, şi cînd m-am uitat din nou în căldarea cu peşti am regăsit duzina aceea înotînd, suind, alunecînd şi scînteind, ca şi mai înainte.

Păreau mari peştii, dar ştiam că apa înşală şi face ca lucrurile să pară mai voluminoase, deformîndu-le. Chiar şi aşa însă, tot trebuie să fi fost nişte animale respectabile, cele care se strînseseră aici.

N-am vrut să-ncerc să-i prind cu mîna, deşi aproape că ar fi mers şi asta. Aici se putea pescui minunat şi simplu, fără să foloseşti pluta, ţinînd pur şi simplu aţa cu momeala în dreptul botului peştelui şi urmărindu-l cum muşcă.

Astfel că am dat drumul în groapă drept în mijlocul peştilor cîrligului cu viermele acela înnodat, care încă mai zvîcnea. Aţa undiţei se vedea înotînd prin apă ca o fibră de plantă acvatică. La început peştii, fără a băga în seamă momeala, treceau pe lîngă ea, atingînd doar aţa, şi făcînd-o să se îndoaie. Am început să plimb cîrligul încoace şi încolo, doar-doar voi reuşi să îndemn vreun peşte să-l urmărească, să-i stîrnesc curiozitatea. Numai că animalele acestea cu luciul lor albăstrui-negricios nu erau deloc curioase, şi-şi vedeau de drumul lor, în tăcere — mă încînta teribil cît de tăcute puteau să fie, mute şi pline de taină.

O plătică mare stătea aproape în fundul gropii, aşa că am lăsat momeala mai în adînc pînă ce am văzut-o atîrnînd tocmai în faţa botului acestui animal, turtit ca o felie. Peştele a dat de vreo două-trei ori cu botul în momeală, a înotat de-a-ndaratelea ca şi cum s-ar fi pregătit să-şi ia avînt şi deodată a ţîşnit şi a muşcat. Am tras iute aţa în direcţia opusă celei din care se năpustise plătica pentru ca astfel cîrligul să-i pătrundă cît mai adînc în cerul gurii, am simţit sfoara întinzîndu-se şi zvîcnind iar peştele începînd a se zbate şi a se răsuci. Ceilalţi peşti, lansînd trombe de perle argintii, scînteietoare, s-au ridicat ca din puşcă, căutînd să iasă din groapă, înghesuindu-se unul într-altul, o ceată de fugari zbughind-o spre apele descătuşate. Căldarea rămăsese goală, doar plătica aceea se zbătea făcînd valuri pînă ce am scos-o la lumină şi am aruncat-o pe mal. Am sărit din piatră în piatră pînă ce am ajuns pe pămînt, am tras de aţă, cu gîndul de a desprinde din cîrlig peştele care sărea. Cînd l-am apucat cu mîna stîngă, lunecos şi de două ori mai mare ca mîna mea, m-au trecut fiori, şi simţind cum îşi încorda muşchii a trebuit să-l ţin strîns ca să nu-mi scape. Apoi am încercat să fac şi eu ceea ce am văzut de atîtea ori la tata : să-i scot cîrligul din gură, învîrtindu-l. Dar n-am putut. Cînd am văzut că fierul nu vrea să iasă, şi că sîngele roşietic începuse să-i năpădească botul, am început să tremur şi mi-am zis că e mai bine ca întîi să omor peştele şi după aceea să-i scot cîrligul, ca să-l scutesc de chinuri. L-am lat de cîteva ori cu capul de o piatră dar mîna mea tremura şi n-avea nici o putere iar peştele continua să trăiască, şi zvîrcolindu-se mi-a alunecat din mînă, s-a zvîrcolit şi a căzut pe pămînt.

M-am năpustit din nou asupra lui, şi iarăşi l-am dat cu capul de pietre, dar cum peştele nu voia să moară, cuprins de disperare l-am pocnit de nu ştiu cîte ori de digul pietruit, cu mînie, cu lacrimi de milă, de furie şi de ruşine în ochi. Şi dă-i, şi dă-i de cinci-şase ori, dar peştele tot mai trăia, şi deşi salturile îi erau din ce în ce mai mici, mai fără vlagă — mort, mort de-a binelea tot nu era.

A fost groaznic, îmi venea s-o iau la goană. Nu omorîsem niciodată o vietate — poate am călcat cîndva vreun gîndac, sau un păianjen, dar animalul acesta era lung cît antebrațul meu și nu mai murea odată. Umplusem digul cu solzi iar peștele era mînjit cu pămînt; arăta negru și oribil, i se dusese tot luciul lui argintiu și cîrligul acela ascuțit, albastru, îi stătea și acum înfipt în gură. Iarăși l-am trîntit de pămînt, dar el continua să trăiască.

M-am așezat pe jos, întorcîndu-i spatele, cu privirea spre Dunăre. Inima-mi bătea ca un ciocan. O să moară de la sine — asta era ultima mea speranță — trebuie să moară, o să se sufoce, dar nu voiam să văd și asta, cel puțin atît să nu văd.

Pe mijlocul fluviului tocmai se apropia huruind un vaporaș care înainta gîfîind în susul apei.

Fusesem și eu de cîteva ori cu vaporașul și știam că înaintează anevoie. După cum am putut vedea nu avea prea mulți pasageri, care să fi pornit la drum așa, cu noaptea în cap. Cineva de pe punte a zărit matinala mea persoană și în chip de salut mi-a făcut semn cu o batistă albă. Amețit, mi-am scos și eu batista și i-am răspuns la salut. Eram ferm hotărît să nu-mi întorc privirile la agonia aceea tăcută din spatele meu, pînă ce vaporașul nu va fi dispărut după cotul fluviului. Primele valuri iscate de acesta se iuțeau către mal, spărgîndu-se, în spume, de dig. Vaporul nu se mai vedea, răsuflarea sa greoaie se auzea tot mai

slab, valurile se neteziseră iar Dunărea curgea din nou ca întotdeauna.

M-am întors. Peștele tot mai zvîcnea. Am avut impresia că n-am să mai suport, cerul de deasupra mea mă privea și el, fără milă, un vînticel adia printre sălcii, era atît de pașnică liniștea dimineții, satul de dincolo oferea o imagine prietenoasă iar peștele, peștele trăia!

Atunci, așa cum mai omorîsem animale, păianjeni sau gîndaci — strivindu-le — l-am omorît și pe el. Mi-am pus pantofii și am început să sar pe el. Privirea îmi era ațintită drept înainte; nu mă uitam deloc la picioare. Am alunecat, dar am continuat să-l calc, să-l turtesc, să-l strivesc, să-l bătucesc cu tocurile, să-l zdrobesc pînă ce n-a mai rămas din el decît o bucată de carne murdară, însîngerată, zdrențuită, plină cu solzi, lipită acolo de piatră. I-am scos cîrligul — acum mi-a venit ușor — și apoi am aruncat peștele cît mai departe, în apă. Mi-am curățat pantofii frecîndu-i pe toate părțile în iarbă, iar mîinile mi le-am spălat în Dunăre pe îndelete, cu grijă, lăsîndu-le să atîrne în apă; îmi făcea bine să simt că mi le limpezesc valurile verzui ale Dunării, și oricît mă spălam parcă tot nu-mi era de ajuns, de parcă ar fi trebuit să mă curăț de cine știe cît rău scîrbos.

Am ascuns din nou undița la vechiul ei loc și am pornit-o spre casă, luînd-o la fugă și am alergat pînă ce am simțit că mi se taie respirația.

Am reușit să intru în casă pe neobservate. Toată ziua mi s-a părut că mi se clatină pămîn-

tul sub picioare iar după amiază — era vacanță doar — stînd în iarbă și mîncînd o felie de pîine cu unt, am zărit pe pantof, la îmbinarea feței cu talpa, un solz, uscat, asprit, un solz care nu mai era transparent ci alburiu șters. L-am luat între degete, l-am sfărîmat, l-am pus pe pîine, am mușcat zdravăn din ea, înghițînd și solzul odată cu îmbucătura de pîine.

Nu știu de ce am făcut-o.

NEVASTA CREDINCIOASĂ

Măgarul urca încet, deși zelos, mișcîndu-și cu același sîrg și picioarele și capul. Se vede că știa fiecare cotitură a drumului, o lua singur înainte, într-o parte sau în alta, punînd fiecare picior, pas după pas, frumos și apăsat. Părul îi strălucea ca argintul cenușiu iar urechile îi dănțuiau. Maria, care pășea în urma lui, zărea în față printre urechile măgarului cînd muntele cînd albastrul cerului. Auzea tactul copitelor mici și delicate, iar pașii proprii nu și-i auzea, pentru că avea în picioare încălțări din piele moale. Se mai oprea din cînd în cînd și atunci stătea și măgarul, azvîrlindu-și capul său mare și caraghios în stînga și în dreapta, luptîndu-se cu muștele grase și negre, care nu-l slăbeau deloc, bîzîind în jurul lui.

Cerul albastru, fără nori, mai păstrase o undă de limpezime rece și de umezeală, ca o rămășiță a prospețimii unei dimineți, deși vremea înainta deja către amiază. Maria zări în fața ei licărind șerpuiturile drumului, care se tîra pe povîrnișurile muntelui de calcar pleșuv, în tot felul de întorsături, cotituri și serpentine, ca și cum s-ar fi pornit să fugă în pripă, de

el însuşi, din vale către înălţimi. Întorcînd capul văzu strălucind verdele cîmpurilor, iar înaintea micului oraş se întindeau acoperişuri joase, dominate de minarete albe. Recunoscu piaţa de la picioarele vechiului turn turcesc, unde dis-de-dimineaţă — fiind zi de tîrg — vînduse ceapă şi brînză afumată de oaie şi ţuică de prune făcută chiar de ea.

La bătaia ei din palme măgarul porni din nou la drum, bălăngănindu-şi urechile, urcînd poteca ce ducea spre trecătoare, iar Maria îl urmă îndeaproape şi nu era obosită, iar dacă mai avea să se oprească în cîteva rînduri, n-o făcea ca să mai răsufle puţin, căci respiraţia îi era adîncă, puternică şi liniştită, şi nici ca să cruţe măgarul, căruia nici nu i s-ar fi recunoscut acest drept la odihnă, chiar dacă ar fi avut nevoie de ea — parcă cine se gîndeşte oare la aşa ceva cînd e vorba de un măgar ? Şi deci, dacă se mai oprea din cînd în cînd, o făcea pentru a se putea gîndi. Era destul de complicat pentru ea să gîndească, îi lua toată puterea, avea nevoie să se concentreze cu totul, încît nu putea să şi umble atunci cînd gîndea.

Şi cînd începea din nou să urce, rostea cu glas tare cîte o propoziţie, care era rodul cugetării ei, şi la fel făcu şi acum şi spuse :

— Ce păr negru şi lucios are, stă tot numai inele, ah ce frumoasă-i bucla lui cea neagră !

Între timp ajunse la trecătoare. Era ca o copaie de piatră, teşită, din care ori încotro privea, vedea numai albastru şi cenuşiu, căci verdele cîmpurilor din vale nu se mai zărea, iar oraşul se cufundase de mult după o cotitură a drumeagului. Doar munţii străluceau, vîrfuri rotunjite şi cenuşii, unul în spatele celuilalt şi deasupra albastrul cerului. Soarele galben era şi el pe cer, numai că în văpaia ochiului său nu se putea privi fără a risca pierderea propriei vederi : şi aşa o dureau ochii uitîndu-se la scînteierile pietrelor negre din jur, care nu se mai sfîrşeau, şi atunci prefera să-şi pironească privirile pe coşul negricios purtat de măgar şi pe pătura decolorată, brună şi ea, de pe spinarea acestuia. Se opri şi aici la trecătoare. Măgarul se opri şi el şi ea căzu din nou pe gînduri. Şi din neguri crescu un chip, de fapt chipul se ridică de la sine, nu fu nevoie să-l aducă ea, dar eventual ar fi putut să-l împiedice să-i revină în faţa ochilor, numai că ea n-o făcu, astfel că văzu o barbă, neagră, scurtă şi cîrlionţată, orînduită în jurul a două buze gălbui şi gîndi, pentru ca apoi să rostească :

— De fapt gura nu o are frumoasă.

Şi îndemnă din nou măgarul înainte, ea mergînd în urma lui pe poteca bine cunoscută.

Drumul o ţinu o bună bucată drept înainte, prin marea cenuşie de pietre. Aici, unde stăpînea numai piatra, dură şi severă, părea de necrezut că pe pămînt există plante, copaci înalţi şi puternici, tufe care se mlădie, că există holde cu grîu şi ovăz, că mai creşte iarbă verde sau cel puţin umilul muşchi, ca să nu mai vorbim de flori. Nici măcar sărmanii mărăcini nu creşteau aici, doar stîncile străluceau în soare şi din cînd în cînd se strecura

cîte o șopîrlă, iar musculițele, mărunte și cu aripioare subțiri, lacome de sînge, urmăreau femeia de la care îl puteau suge, pentru că piatra nu dă sînge, ceea ce pare-se că ele știau. Se strînseseră în jurul capului femeii, într-un nor nestatornic, oscilant, parcă dansînd. Iar cînd dădea cu mîna spre a-l alunga, norul se împărțea și atunci apăreau două stoluri, care însă se învălmășeau din nou, formînd la loc un nor sau uneori o sferă de musculițe de jur împrejurul capului femeii. Acum începu să-i meargă ceva mai bine măgarului, musculițele îl lăsau în pace, se vede treaba că pentru ele pielea de măgar era prea groasă, iar muștele negre și grase care îl înconjuraseră pînă atunci bîzîind, înțelepte, rămaseră pe la jumătatea muntelui. Femeia, Maria, avea o piele măslinie și subțire, care se putea zări numai pe mîini și pe față, căci rochia era închisă pînă sus pe gît iar mînecile strînse în jurul brațelor îi ajungeau pînă la încheieturi. Maria era de statură mijlocie, avea un mers așezat și egal, nu era nici prea grasă, nici prea slabă, fața ei frumoasă și senină încadra doi ochi mari și negri.

Așa trecea ea cu măgarul tot înainte, printre bolovanii cenușii care se întindeau la nesfîrșit într-un potop de lumină. Faptul că își ascunsese chipul în umbra unui batic nu-i folosea prea mult căci soarele își revărsa arșița peste pietre, astfel că, ridicîndu-se de jos, dogoarea îi pîrjolea obrajii oacheși. Aici sus, drumul nu se întindea tot înainte, la dreapta creștea un perete de stîncă ca un meterez, și poteca făcu

iar un cot de după care se iviră noi creste, iar ceva mai departe o limbă verde părea a linge o coamă, o limbă verde printre pietrele infernului cu muchii colțuroase. Verdele acesta nu trecea pe nebăgate de seamă în cenușiu, era uimitor cît de precis erau delimitate culorile.

Cărăruia o ținea către fîșia cea verde, iar măgarul începu să meargă mai repede. Maria grăbi și ea pasul. În pata verde începură să se distingă copaci, lanuri, mici grădini, ziduri albe și turla unui minaret. Era ca și cum s-ar fi strîns, în grabă, pe insula cea verde, tot ce era viu în pustiul de piatră, aproape că erau prea multe care se înghesuiseră într-un singur loc, tufe și mărăcini, oameni și oi. Nicăieri, nici deasupra satului înconjurat de verdeață, cerul nu era atît de orbitor de albastru ca aici, deasupra pietrelor.

Roiul de musculițe, care înconjuraseră pînă nu demult capul femeii, se risipise. Poate se simțiseră și ele atrase de priveliștea istmului verde. Primele ogoare începură a se lăți între zidurile scunde de piatră ce le îngrădea, iată și prima căsuță, în sfîrșit satul, pe care Maria trebuia să-l străbată, casa ei fiind așezată tocmai în capătul celălalt.Trecu prin dreptul moscheii, care era în întregime din lemn, pîrjolit de soare încît ajunsese de o culoare cenușiu-argintie, cu un minaret strîmb și șubred. Copiii alerga pe uliță, iar femeile care-și ridicau ochii de la treburile lor și o zăreau, îi dădeau binețe strigîndu-i cîte ceva.

Satul rămase în urmă. În stînga, pe o coamă de deal, se afla casa ei de piatră, sărăcăcioasă,

iar în casă stătea Peter, bărbatul ei. O privi nedumerit rămînînd proptit de canatul ușii, și o lăsă să intre în curte, și apoi în casă, fără să o salute, fără să-i spună un bun venit. Se pare că nici dînsa nu se aștepta să fie salutată, căci în liniște luă pătura și coșul de pe măgar. Acesta o porni la trap pe după casă spre grajdul lui scund și fără ușă. Maria duse pătura și coșul în coridor și intră apoi în odaie.

Peter ședea tăcut la masă și tot pe tăcute luă și cele cîteva monezi puse de ea pe masă, cîștigul celor vîndute de ea, jos în oraș, la tîrg. Luă banii fără să scoată o vorbă și tot astfel ieși din odaie. Așa era bărbatul ei, Peter, cu părul tuns scurt, cu fruntea îngustă. Plecă — ea-l zări pe fereastră cum pornește cu securea, spre șantierul unde se construia podul la Jezero, un sat dintr-o vale mai îndepărtată.

Plecă așa cum pleca în fiecare după-amiază, mișcînd securea în mînă, dar gîndurile de sub fruntea lui îngustă, de sub părul acela negru și tuns scurt, nu-i stăteau la stîlpii și grinzile podului, altundeva îi erau gîndurile, știa ea, Maria, unde, căci nu era el atît de prost, chiar dacă nu era cel mai înțelept. Îi revenea în minte o figură, iar Maria știa că este aceeași care îi apare și ei mereu, un chip măsliniu, cu fruntea înaltă, peste care aluneca un cîrlionț negru. Numai că părul lui Peter era tuns scurt. Era scurt părul lui Peter și chiar dacă și-ar fi lăsat părul să crească, tot nu s-ar fi așezat nicicînd în inele.

Satul în care se afla gospodăria lui Peter era mic, dar și dacă ar fi fost mai întins, femeile din sat tot ar fi aflat cum e cu Maria și Ahmed, iar dacă apucau să știe femeile aveau să afle curînd și bărbații, căci de ce ar fi tăcut femeile din sătucul acela bosniac dacă nu tac ele nicăieri în lume? După ce a aflat tot satul, la multă vreme după aceea a aflat și el de povestea cu nevasta lui și musulmanul acela, și chiar dacă nu era el prea deștept a avut totuși atîta minte să înțeleagă despre ce fel de treabă este vorba. Prea multe nu erau de făcut într-o asemenea situație. Iar el, Peter, creștinul tuns scurt, putea să rostuiască lucrurile.

Femeile din sat și bărbații, bineînțeles, dar mai adesea femeile, condamnau chestiunea aceasta dintre Ahmed și Maria, deși o înțelegeau, adică înțelegeau că mai degrabă îi place Mariei cîrlionțatul opincar Ahmed decît Peter, cel tuns scurt. Da, asta o pricepeau ele foarte bine, și găseau că este mai de înțeles chiar, decît găsise Maria, care se apărase cît putuse și se opusese din toată ființa ei, ca o buclă de păr negru să-i răscolească inima, să i-o înnebunească într-atîta încît să nu mai poată să-l vadă pe Peter al el, pe bunul ei Peter. Era limpede că el suferea, chiar dacă nu i-a spus nimic, niciodată, chiar dacă nu i-a aruncat măcar o privire supărată, piezișă, rea, necruțătoare, căci el, bunul de el, evita cu totul s-o privească.

Maria continuă să se uite prin fereastra cea mică a odăii, fără a vedea însă nici casele și nici acoperișurile din sat, nici copacul, tufa,

cărarea ori ogorul, ci privea așa, în gol, pe fereastră, simțind înlăuntrul ei, undeva adînc de tot, o așteptare mistuitoare, o sfîșiere, un zbucium, o nerăbdare chinuitoare. Începu să alerge de colo-colo, prin odaie, pe coridor, la ușă, se opri, cu ochii pe cerul cel albastru, frecîndu-și spatele de ușă, continuînd să privească albastrul cerului, tremurător și fără urmă de nor pe el, cer fierbinte de mai, și zări deodată un șoim. Se rotea în cercuri largi, frumoase, apoi se opri, cu aripile desfășurate, pîndindu-și prada și se repezi în jos. Maria oftă, dar femeia din ea zîmbi, ochii i se umplură brusc de lacrimi, și acum zîmbea printre lacrimi, apoi săltă, bucuroasă, pe vîrfurile picioarelor. Iar oftă Maria, femeia dintr-însa își șterse ochii, își scutură capul, răsuflă adînc, o dată, de două ori, se îndreptă de spate, bătu din picior, și se desprinse din locul acela, cu părere de rău parcă, se mai uită o dată cu mîna streașină la ochi înspre sat, și intră din nou în casă, ea, Maria, femeia lui Peter cel tuns scurt.

N-are prea mult de lucru un opincar pe acolo, țăranii bosnieci fac economie, din martie pînă în octombrie umblă prin sat cu picioarele goale și dacă nu s-ar ocupa și de altele, de mica, foarte mica lui gospodărie țărănească, opincarul ar ajunge să moară de foame. Bineînțeles că n-avea nici servitori și-și gătea singur, dar, la urma urmei, ce-ar fi avut atîta de gătit un opincar burlac? Puținele bucate mereu aceleași, se găteau repede.

După prînz Ahmed își făcu cafeaua în ibricul de alamă cu coadă lungă, fumă o țigară pe

care și-o răsucise singur, șezînd cu picioarele încrucișate pe o rogojină, mîngîindu-și barba lui scurtă, neagră și încrețită, întinzînd de bucla, neagră și ea, care-i cădea pe frunte, și mișcîndu-și fesul încoace și încolo. În micul atelier fereastra era deschisă și era liniște, iarăși n-avea nimic de cusut și peticit, țăranii umblau toți desculți, acum, în mai, așa că se sculă indiferent, și tot atît de indiferent părăsi atelierul și casa.

Așa își părăsește cîte unul atelierul și casa fără să se mai gîndească dacă se mai întoarce vreodată sau nu. Altul poate că e mai prevăzător, mai puțin încrezător, dar Ahmed, opincarul, nu era în nici un caz așa. Șovăi puțin în fața casei, dar apoi o porni la drum, iar cine l-ar fi văzut mergînd nu putea crede că se îndreaptă spre casa lui Peter (lucru de care putea fi bănuit cu ușurință) căci mergea în direcție opusă, agale, înspre capătul celălalt al satului. Numai că sînt cărări printre lanuri, care o iau într-o parte pentru ca apoi s-o cotească, să dea în alte cărări, urcînd, coborînd, ocolind, întretăindu-se, încurcîndu-se între ele, ca amintirile. Există unele mici povîrnișuri care pot acoperi un stat de om, sau poteci, printre ziduri de piatră, care ascund trecătorul, pîlcuri de pomi a căror umbră îl cuprind, văi ca o covată, în care se scufundă, astfel că pe cine ar mira faptul că după ce merse așa, preț de jumătate de ceas, strecurîndu-se ca o vulpe, care întotdeauna nimerește cotețul, indiferent de cît umblă (de aceea, oricum ar umbla, să n-ai încredere într-o vulpe!),

opincarul Ahmed, dădu pasă-mi-te, din întîmplare, ca de la sine — peste casa lui Peter? Casa era și a Mariei, și pe neașteptate se pomeni în bucătărie, cu buzele-i gălbui mijind într-un zîmbet, un zîmbet adresat Mariei, din barba aceea scurtă, neagră și cîrlionțată, și se așeză, își răsuci o țigară și începu să fumeze, pufăind în rafale scurte, Ahmed, turcul, opincarul.

Oh, cum a uitat Maria, femeia lui Peter, bărbatul, creștinul ei cel tuns scurt, cum a călcat ea în picioare datoria și credința, și cum și-a mai ascultat ea îndemnul furios al inimii, cum nu și-a stăvilit zîmbetul care i se arcuia în jurul gurii, cum nu și-a împiedicat chipul să strălucească, și nu și-a ținut brațele lipite de trup, brațele care se întindeau spre Ahmed, nici fața care s-a ridicat spre obrazul lui nu și-a întors-o... Serioasa Maria, cum mai gîngurea ea cuvinte arzătoare, cum îi mai turuia gurița, gingașă și emoționată, ei, femeii aceleia tăcute. Cît de nedrepte erau femeile din sat socotindu-l pe Ahmed un corupător, și tot atît de nedrepți și bărbații care vorbeau despre Ahmed ca despre un pui de diavol, care se pricepe așa de bine la femei!... Cum s-a putut spune că Maria ar fi căzut în lațul pe care i l-a întins turcul, acela care ședea și mai că nu scotea nici o vorbă, zîmbea doar, cu buzele lui gălbui și se lăsa îmbrățișat și sărutat și stors și dezmierdat, stăpînindu-se cu tot șuvoiul de alintări și cuvinte duioase gîngurite de porumbița Maria!

Afară era încă plină zi, dar nu mai era belșugul acela de lumină din timpul amiezii și nici revărsarea după-amiezii, începuse să se însereze, lumina deveni mai clară, copacii mai bine conturați pe cerul încă albastru, iar pe sub acesta, pe o cărare plină de pietre, venea un bărbat, plin de praf și cu capul gol. Avea un mers încet, care nu se auzea, numai că mergea întruna fără să se oprească deloc, și cine merge așa fără să se oprească, acela ajunge chiar și dacă merge încet, atunci cînd își cunoaște țelul. Omul acesta își știa țelul și își ținea capul său, tuns scurt, îndreptat spre ținta sa. Urcă o colină, mai coborî una, cu pas egal, indiferent dacă urca sau cobora. În picioare purta încălțări de piele, opinci făcute de opincarul Ahmed. Se îndrepta către satul în care locuia Ahmed, părea că pe el îl caută, pe cizmar, dar nu pentru ca să-i repare încălțările, căci pentru asta nu și-ar fi lăsat el atît de devreme lucrul, mai devreme decît de obicei. Și apoi drumul acesta îl ducea pe creștinul tuns scurt și către casa sa din sat, nu numai spre cea a opincarului, și nu-și dorea să-l găsească pe Ahmed în casa sa creștinească, cum și-ar fi putut dori așa ceva? Pe de o parte se temea să nu se întîmple așa ceva, pe de alta, se bucura — se temea și se bucura, deopotrivă, căci așa e omul.

Satisfăcuți, cei doi din odaie ședeau din nou pe laviță, și Maria se juca alene cu bucla lui cea neagră, iar opincarul se tot uita pe fereastră, dar nu putea să vadă bărbatul care tocmai cobora ultima pantă a dealului dinaintea sa-

tului. Nu, nu-l văzu pe bărbatul acela, dar neliniștit, opincarul își mută țigara dintr-un colț al gurii în celălalt, și îndepărtînd-o ușor cu mîna pe Maria, dădu să plece. Era adevărat și liniștitor ceea ce-i spunea ea, și anume că Peter nu va veni acasă de la lucrul lui de jumătate de zi la podul de lemn din Jezero altcîndva decît de obicei, adică seara tîrziu. Și chiar dacă ar veni, ei bine de ce n-ar putea ca în plină zi, cizmarul să fie la ea în casă spre a-i lua măsura pentru niște opinci pe care să i le facă pe duminică ? Că avea de mult nevoie de ele și întinzîndu-i piciorul și rîzînd, ea-i spuse :

— Hai, ia-mi măsura !

Da, într-adevăr vicleană. Maria avea dreptate. Acesta era bineînțeles un motiv pentru care un cizmar putea fi găsit după-amiaza în casa unei femei, opincarul își dădea seama de aceasta, numai că inima lui neliniștită era de altă părere, îndemnîndu-l să plece. Și avea să se dovedească îndată că inima avusese dreptate — fiecare să-și asculte inima — căci dintr-o dată apăru în ușa camerei bărbatul cel tuns, plin de praf de pe luncă și cu rumeguș de lemn pe haine, ținînd în mînă securea cu care muncise. Și fără vreo vorbă, fără să-ntrebe ce vînt îl adusese pe cizmar încoace, ci văzîndu-l pe cîrlionțat stînd împreună cu muierea, lui, răsuflă odată adînc și mulțumit, de-ai fi putut crede că se bucură. De fapt se și bucura. Nu-i stătea lui Peter în fire să vorbească sau să întrebe. Nicicînd nu vorbise el prea mult, nici în vremea cînd se înțelegea bine cu Maria. Ori

aceasta trecuse de mult și de cînd știa de legătura dintre Maria și opincar vorbise și mai puțin, iar pînă la urmă nu mai vorbise deloc cu ea. N-avea la ce să mai folosească vorbele. Stătea în cadrul ușii, ținînd în mînă securea cu care lucrase toată după-amiaza, cînd unele dintre loviturile date în cîte o bîrnă le-ar fi tras el în altceva, în ceva viu, iar acum acest „ceva viu“ se afla în fața lui.

În fața lui se afla Maria, muiere vie, care își făcuse de lucru cu Ahmed, opincarul. Stătea aici, respirînd, privindu-l cu oarecare încăpățînare în ochi și puțină tristețe și milă amestecată cu o urmă de speranță nedeslușită, dar fără teamă, fără pic de teamă, deși vedea securea în mîna lui Peter și-i știa puterea. Făcută din fragedă carne și sînge curgător, Maria, nelegiuita, își dădea seama de păcatele ei și știa că-și merită pedeapsa care poate că o pîndea și avea să se abată asupra ei prin toporul acela. Maria, păcătoasa, era femeie din creștet și pînă-n tălpi, și tocmai de aceea își privea încrezătoare bărbatul, fiind convinsă în sinea ei că rezolvarea acestei stări de lucruri ca și a oricărei situații dificile depinde numai de bărbați, iar în cazul de față, de acești doi bărbați. Cum putea ea ști ce fel de rezolvare își dorea inima ei de femeie ?...

Lui Ahmed îi era frică, chiar dacă încerca s-o ascundă ; de fapt ar fi trebuit să se teamă mai puțin decît Maria. Căci nu el îi jurase credință lui Peter, ci Maria, care încălcîndu-și jurămîntul era cea mai vinovată. Dar Ahmed simțea că Peter nu va face asemenea deose-

biri delicate şi ca atare îi era frică. Atinse cu piciorul scăunelul din spatele lui şi parcă se mai consolă simţindu-i muchea în dreptul îndoiturii genunchiului ştiind că se putea apleca să-l ridice şi să-l ţină în dreptul capului în cazul în care asupra acestuia s-ar abate securea.

Oricum, Ahmed era bărbat după cum era şi Peter şi indiferent de vinovăţie, accepta atacul chiar dacă se temea de el.

Poate ar fi fost momentul să i se spună lui Peter istoria cu luatul măsurii pentru încălţările de duminică. Peter nu era prea deştept, totuşi Ahmed nu îndrăzni să-i povestească aşa ceva, iar Maria — care cu puţin timp în urmă propusese atît de sigură de izbîndă această cale de scăpare — nu schiţa nici un gest că ar vrea să explice ceva ci tăcea, ba mai mult, îşi ţinea buzele strînse. Iar dacă priveai chipul lui Peter îţi puteai da seama că nu i s-ar mai fi putut povesti acum această istorioară.

Căci orice i s-ar fi spus acum, tot n-ar mai fi ascultat, el vorbind acum limba pe care o vorbise toată după-amiaza : a securii şi a lemnului. Fără a rosti un cuvînt, mîrîi scurt şi se îndreptă cu paşi rari spre Ahmed. Camera era mică, astfel că în curînd ajunse lîngă el, mai ales dacă avem în vedere că nici nu trebuia să se apropie prea tare de Ahmed deoarece securea, braţul cu securea, îi permiteau să se ţină mereu la un pas în faţa lui. Ahmed se aplecă spre spate şi simţi o mîngîiere întîlnind acolo muchea scăunelului şi în clipa în

care toporul lui Peter se ridică în aer, tot acolo se aflã şi scăunelul lui Ahmed. Securea nimeri lemnul, aşa cum îl nimerise toată după-amiaza şi partea ei mai lată lunecă pe lîngă piciorul scăunelului. Aceasta era prima lovitură.

Peter înălţă pentru a doua oară toporul, dar Ahmed i-o luă înainte, şi fără a mai aştepta o nouă lovitură, sări el însuşi un pas înainte şi îl pocni pe Peter cu scaunul în piept ; numai că acesta, deşi se clătină din cauza izbiturii, n-avea să treacă atît de iute din atac în apărare, căci securea era mai tare ca lemnul ; era dură, ascuţită şi strălucitoare, pe cînd lemnul era bont şi moale. Următoarea lovitură avea să dovedească această superioritate, căci fierul cel ascuţit sfărîmă unul din cele patru picioare ale scăunelului şi pătrunse în umărul lui Ahmed. Acesta păru să fie mai tare decît lemnul căci rezistă şi chiar dacă se făcu o plesnitură, o ruptură, o muşcătură, o rană, aceasta nu se vedea, fiind cel mult resimţită de către Ahmed. Acum îi veni şi lui rîndul să se clatine, dar chiar aşa, nu încetă să învîrtească deasupra capului scăunelul rămas în trei picioare.

Măgarul ieşi afară pe uşa rămasă deschisă a grajdului în care stătuse pînă atunci, ferindu-se de dogoarea amiezii, dar fiind deja pe înserate, îi plăcea să simtă soarele mîngîindu-i blana. Încetişor, cu multă delicateţe, smulgea parcă în joacă cele cîteva fire de iarbă din curte, savurînd-o. Rupea cu buzele ţuguiate smocurile acelea verzi, aspre şi ţepoase, care

se întinseseră printre pietrele zidului scund ce împrejmuia curtea, mesteca, scuipa cîte ceva şi chiar dacă auzea cum loviturile din casă fac să sară ţăndări, nu-i păsa de ele căci nu-l priveau. Probabil că nu i-ar fi păsat nici dacă ar fi văzut ceea ce nu vedea şi anume cum se bat doi bărbaţi, înarmaţi inegal.

Acolo, în odaie, Maria nu numai că auzea loviturile bufnind, dar îi şi privea pe cei doi bărbaţi care se luptau : Peter — înarmat cu fierul acela, atacînd, iar Ahmed, în apărare, învîrtind scăunelul. Autentică sau mimată, indiferenţa ei aducea cu cea a animalului care păştea afară, şi probabil că dacă pe masă s-ar fi aflat o bucată de pîine ar fi luat-o şi ar fi început s-o mestece, încet, cu dinţii ei albi, într-atît se arăta de nepăsătoare.

În cele din urmă Peter avea să fie cel învingător, Peter cu securea lui, dar deocamdată era într-o situaţie nefavorabilă, retrăgîndu-se către uşa care mai stătea şi acum deschisă. Ahmed cu scaunul lui avansa, cu toată rana lui de la umăr şi ieşirea aceea, uşa din faţa lui, uşa aceea larg deschisă, îl ademenea teribil — ah, dacă ar fi putut să ajungă pînă la ea, să treacă de ea, să se strecoare afară şi să fugă, scăpa de secure. Se sili să nu-l mai lase pe Peter să ajungă să lovească, pocnindu-l de cîteva ori zdravăn peste antebraţ cu scăunelul acela, deloc uşor dealtfel, încît Peter gemu, gemu de durere sau de furie, iar Ahmed ajunsese foarte aproape de uşă reuşind să-l înghesuie pe Peter ceva mai într-o parte şi libertatea aproape că-i făcea cu mîna.

Atunci Maria se apropie de cei care se luptau, şi ajunse spatele lui Peter, vrînd probabil să-l stînjenească, şi să-i ajute iubitului ei Ahmed, aflat în grea ananghie, ca să poată scăpa. Se furişase pînă lîngă uşă şi aproape că stătea între canaturi. Oare voia ea însăşi să fugă, se temea ca nu cumva după ce se va fi terminat cu Ahmed, mînia lui Peter să se întoarcă şi asupra ei ? Pînă acum nu vădise nici o frică şi nici acum nu simţi aşa ceva după cum avea să se vadă pe dată, căci închise uşa, trîntind-o cu zgomot — raza luminoasă care-l consolase pe Ahmed pînă atunci nu mai putea pătrunde — şi trase zăvorul.

Din clipa aceasta privirile lui Ahmed se întunecară, după cum i se întunecă şi sufletul, copleşit de disperarea neagră care-l cuprinsese.

Totuşi se bătu cum putu mai bine în lupta aceea fără nici o speranţă pentru el, în lupta aceea fatală. Învîrtind scaunul îl lovi pe Peter în cap, făcîndu-l pe acest bărbat puternic să se clatine. Opincarul nu se gîndea însă să-şi acopere spatele, după cum nu se gîndea nici că Maria, iubita lui, ar putea lua un cuţit de bucătărie şi nici că ar putea să i-l înfigă în spatele lipsit de apărare. Simţi împunsătura, îl duru şi se întoarse, cu cuţitul încă în spate. Maria, iubita, stătea cu mîna ridicată şi-l privea, îl privea drept în ochi. Era o străină femeia care-l privea. Lovitura de cuţit nu fusese mortală, nu pătrunsese prea adînc, n-avea ea, femeie fiind, chiar atîta putere ca

să poată omorî un bărbat dintr-o lovitură. Dar Peter fu mai puternic ca dînsa — observă ea cu mîndrie — căci securea lui îl păli pe Ahmed, între umerii căruia se afla și acum cuțitul acela — și-i crăpă capul, capul lui cu păr negru. Ahmed ameți și totul se întunecă, pe dinăuntru și pe dinafară. Bezna se întinse și opincarul se prăbuși întîi în genunchi, apoi cît era de lung, învăluit de tenebre.

Se lăsa noaptea, crepusculul, lumină verde și roșcată de amurg. Soarele apusese îndărătul munților calcaroși pe deasupra cărora se ivea acum luna, galbenă și strălucitoare. Pe banca din fața casei stăteau doi oameni — un bărbat și o femeie. Stăteau așa de ore întregi și nu vorbeau nimic — Peter și Maria.

Să se fi minunat oare Peter că Maria îl ajutase să se răzbune ? El n-o întrebă, n-o întrebase nici pînă atunci și nici n-avea s-o întrebe vreodată. Îi căzuse bine că îl ajutase să izgonească intrusul și chiar dacă era adevărat că ea însăși îi deschisese intrusului ușa, tot ea îndreptase lucrurile, închizînd ușa la timp. Iar Maria — se minuna ea de ce făcuse ? Ce rost aveau întrebările acestea sub clar de lună ? Maria nu-și punea întrebări la care nu putea răspunde. Se eliberase de ceva ce fusese pentru ea tortură și acum simțea o mulțumire tăcută, oftînd din cînd în cînd, ca izbăvită și stînd smerită alături de bărbatul ei, pe care-l avea din nou numai pentru sine și căruia îi aparținea iarăși toată. Se întîmplase ceva dar acum totul era din nou în regulă și, într-un fel sau altul, ordinea în lucruri face bine.

Ședeau în lumina gălbuie a lunii și nu intrau în casa lor, de parcă ar fi fost acum a altuia — știau ei a cui. În odaie luna își resfira razele peste omul căruia îi aparținea acum casa și care dormea, așa precum dormeau cei mai mulți dintre oameni la ora aceasta înaintată din noapte. Dormea pe podeaua tare a camerei, dar dacă era casa lui de ce să nu doarmă omul pe podea, mai ales dacă dormea bine, adînc ?

De sus, de deasupra satului și a munților, luna privea în multe odăi și vedea dormind o mulțime de oameni ; mai privea și în încăperi care erau goale iar într-una dintre ele zări niște opinci atîrnînd de o bîrnă — și mari și mici — și mai zări și cîteva unelte de cizmar care se odihneau. Luna stă sus și asemeni soarelui, despre care toată lumea spune asta, luminează peste drepți și nedrepți. Tot așa lumina și în noaptea asta o cameră, unde într-un pat dormea un bărbat care nu știa că mîine va fi o zi mare pentru el, în care va pune cătușele unei perechi de ucigași.

Luna e sus și de aceea vede atît de departe. Așa se face că zări și suprafețele de piatră golașe ale muntelui stînd reci în lumina ei, încremenită și fără suflare — căci cine ar cuteza oare s-o pornească acum prin pustietatea aceea, ale cărei scăpărări înfiorau ?

Stînd sus, luna văzu și orășelul din vale cu acoperișurile-i smălțuite și minaretele înalte împungînd aerul, înalte pentru ochiul omenesc, dar nu chiar atît de înalte dacă erau privite de pe lună.

Luna lumina nenumăratele biserici — maho-

medane, romano-catolice, greco-catolice — cîrciumile, grajdurile, meterezele, turnurile și închisoarea. Îi văzu pe deținuți cum dorm în celulele lor, văzu și celule goale, dintre care unele își vor primi mîine cîte un locuitor, căci zilnic sînt aduși deținuți în închisoare după cum tot zilnic se și eliberează deținuți.

Dar asta avea să fie mîine, pe ziuă.

Deocamdată era noapte și atunci cînd doi oameni, un bărbat și o femeie, stau pe bancă în fața casei și așteaptă ivirea zorilor, cît de îndepărtată pare clipa aceea și cît de mult, ah, cît de mult mai este pînă atunci !...

SHAKESPEARE — DESPUIAT

Este o carte maronie, frumoasă și îngustă, de lungimea unei mîini de bărbat cumsecade și tot atît de lată, de culoarea puricelui, ba nu, e mai închisă cartea la culoare, e ca boaba de cafea prăjită. Legătura scoarțelor e din piele, cu un motiv șerpuitor aurit. Este o carte veche, se vede după nuanța coperților, nici o legătură mai recentă neavînd o asemenea culoare. Iar aurul modelului imprimat pe deasupra este fără luciu, obosit, obosit de vîrstă, parcă spălăcit. Iar dacă deschizi cartea vezi înăuntru pagini îngălbenite, ca ceara luminărilor. Sau te așteptai cumva să le găsești albe ?... Pe foile galbene, de culoarea paiului de grîu, stau înșirate, ca perlele pe fir, rînd sub rînd, niște litere grațioase, negre și decolorate. Probabil că erai pregătit sufletește să asculți un cîntec delicat, melancolic, șovăitor ca o pînză de păianjen și cînd colo aici te întîmpină, sălbatic, sunetul unei tube, auzi răsunînd goarnele, vezi spade spintecînd zalele, într-un cuvînt — Shakespeare ! Este un volum dintr-o veche ediție a pieselor lui Shakespeare. Othello, Maurul din Veneția, Regele Lear și sumbrul Macbeth. Și totuși scoarțele acestea, prea

sînt frumoase scoarţele acestea, te gîndeşti tu. S-ar fi potrivit să învelească o carte de cîntece, dulci cîntări bune pentru păstorii care-şi pasc mioarele, sau pentru îndrăgostiţii trişti şi nostalgici. Ah, doamne, înjuri tu, scoarţele astea sînt ca o bordură de flori în jurul unei turme de bivoli, pernă de mătase pentru o sabie însîngerată! Începi să citeşti o pagină din Othello, şi încă una, şi chipul de foc al maurului te încinge; degetele încep să-ţi tremure, se înfig în scoarţe şi smulg, şi rup şi legătura cărţii, aleasa legătură de aur şi piele zboară fluturînd şi vîjîind într-un colţ. Acum îl ţii pe Shakespeare în mîinile tale, aşa despuiat, şi te bucuri, şi strigi, şi nu ţi-e ruşine că strigi, simţind că trebuie să strigi, să urli, ca un nebun, celtic, la vederea bărbatului dezbrăcat, scalpat, despuiat de solzi, parcă mai mare acum, cu adevărat măreţ de abia acum, aşa, în înfiorătoarea-i goliciune. Pînă ce vine femeia, care se ghemuieşte în colţ, plîngînd, lîngă coperţile cărţii şi-şi ridică spre tine ochii ei scăldaţi în lacrimi, ochii ei de căprioară, ochii aceia încărcaţi de reproşuri, ochii ei ca de Scufiţă Roşie, ochii care lăcrimează. Spune, om primitiv, om al pădurilor, bestie, nu regreţi şi tu acum? Iată-te lăsîndu-te şi tu în genunchi, faţă în faţă cu Scufiţa-Roşie, cu ochii în ochii ei, astupîndu-i gura cu gura ta — ah, cum mai sclipesc lacrimile! Însă mîna ta stîngă, e dusă la spate, şi îl ţine pe englezul cel gol, răsucindu-l încoace şi încolo: Ia spune, în adîncurile ei, inima ta, nu rîde ea oare pe înfundate?

FOTOGRAFIA SALVATĂ

Eleşteul cel întunecat strălucea, dinspre vîrfurile copacilor răzbătea cîntul pădurilor, iar cei doi prieteni stăteau culcaţi la umbră. Unul dormea, celălalt era treaz.

În spatele lor codrul întuneca zarea şi din cînd în cînd se auzea vuind, iar în faţă li se deschidea o vale cu livezi în care se îmbucau holdele de grîu, tivite cu pomi fructiferi.

Dinspre iaz venea o libelulă, în zbor iute şi drept către pădure, scăpărînd toată, verde, cu aripi ca din sticlă de aur. Cine ştie ce o fi atras-o spre acel clarobscur? În zborul ei nebunesc atinse obrazul celui care dormea şi care, trezindu-se, dădu s-o prindă. Dar n-o apucă, şi libelula sprinţară se întoarse uşor zburînd înapoi către apă. Fără îndoială că şi uitase ce căuta în pădure.

Leonard, cel care fusese trezit în felul acesta, se ridică într-un cot, căscă şi privind spre prietenul său care stătea sprijinit cu spatele de un copac şi nu-l băga în seamă, spuse, morocănos şi somnoros, mai mult ca pentru sine:

— Ce duminică! Poate oare să existe ceva mai plictisitor?

Celălalt nu întoarse capul, căci își făcuse de lucru, încercînd să abată o furnică din calea ei, punîndu-i în față bucățele de scoarță de copac, pietricele, care pentru ea erau adevărate bîrne și bucăți de stîncă. Ea le escalada, cu efort, cu abilitate, fără a se lăsa îndepărtată de la direcția știută de ea, insecta negricioasă și ștearsă, altfel decît ușuratica libelulă, care însă strălucea cu aripile poleite-n aur. Atunci el, cel puternic, înfuriat la culme, prăvăli peste drumeață o ploaie de ace de brad. O îngropă astfel un timp în întuneric, dar mai pe urmă furnica ieși din nou la lumină și, în timp ce-și continua drumul, de la care își propusese să nu se abată, cel care se jucase așa cu ea spuse :

— De fapt am putea să mergem și în oraș.

Leonard dădu din cap dezaprobator — și capul părea aproape prea mare pentru umerii lui înguști — și spuse :

— Nu. N-am chef să văd iarăși fetele !

Franz, renunțînd la furnică — ocazie repede folosită de aceasta pentru a dispare în vălmășagul unui smoc de iarbă — rîse tare, aproape cu ciudă, apoi se opri din rîs, făcu o mutră serioasă și întrebă, plin de reproș și poate cu oarecare invidie în glas :

— Cum de-ți merge ție cu atîtea ?

Leonard, nemulțumit chiar el de sine, repetă întrebarea zicînd :

— Într-adevăr, de ce oare ?

Nu se auzi nici un răspuns din nici o parte, amîndoi rămaseră tăcuți, privind valea din față și ascultînd zumzetul albinelor, fără a zări vreuna. Se vede treaba că erau ocupate printre

ierburi. După un timp Franz, sprijinit de pomul lui, spuse :

— Știi ceva ? Se zice că Hanna Wagenpfeil ar fi din nou aici.

— Da ? răspunse Leonard, prefăcîndu-se prea puțin interesat.

Stătea din nou culcat, cît era de lung, cu capul pe o ridicătură de mușchi pentru a putea privi înspre iaz. Nu prea fusese atent la ce i se spusese, dar încetul cu încetul prinse sensul vorbelor celuilalt, își aduse aminte cine era această Hanna Wagenpfeil, și deodată, în timp ce un nor alb trecea pe deasupra pădurii, înaintea ochilor îi reveniră aidoma cele întîmplate între ei de parcă s-ar fi petrecut ieri și nu în urmă cu trei ani.

Într-o dimineață de duminică stătea cu niște prieteni în piața din fața bisericii, făcînd tot felul de comentarii în legătură cu cele care se îndreptau spre slujbă și care erau conștiente de asta și se străduiau să nu se fîstîcească în fața acestor gură-cască obraznici. Vitraliile bisericii străluceau în soare așa cum se vede doar duminica, porumbeii se roteau în jurul turlei și adia un vînt rece. Deodată apărură mirii — negustorul Jobst, ținînd-o de braț pe Hanna Wagenpfeil, care tocmai împlinise optsprezece ani și care ca întotdeauna, părea descinsă din depărtări. Era brunetă, cu chip de pisică, ca venită de pe meleaguri străine dar în fond, era și ea ca și ei toți, din același orășel, Peinting, de pe malul Dunării.

Și cînd ajunse în dreptul lui Leonard, atît de aproape încît îl atinse, îi aruncă o privire

lungă, sîngele îi năvăli în obraji și fata se desprinse de brațul logodnicului, fugi cu fustele-i fluturînde, în rîsetele batjocoritoare ale flăcăilor, împreună cu care rîdea și Leonard. Și astăzi, aici, la marginea iazului amintindu-și de acele clipe, simțea ceea ce simțise și atunci — rușinea pentru rîsul lui stupid — dar cuprins de zăpăceală, nu știuse atunci ce altceva să facă. Iar Jobst, cel părăsit, încercase să rîdă și el, stingherit și blajin, spre a-și ascunde necazul.

S-a întîmplat apoi la scurt timp după aceea, nimeni n-a știut exact ce și cum, dar pînă la urmă, așa cum e întotdeauna, tot s-a auzit cîte ceva. Cîte o fată care vrea să scape de mirele nedorit nu se dă în lături de la fapte ieșite din comun pentru a-și atinge țelul, dar chiar așa cum a procedat Hanna Wagenpfeil nu face oricine.

Prea i-a dorit răul negustorului Jobst, care o iubea și care a vrut să se însoare cu ea, deși el era bogat, iar ea săracă, și nu prea există o dovadă mai mare de dragoste, nici la Peinting și nici altundeva, decît aceasta.

Cu trei zile înainte de căsătorie, în toiul pregătirilor pentru eveniment, mireasa, care ar fi avut ea de făcut și altele mai importante, se duse după-amiaza în pădure și dojenelele mamei n-o putură opri căci se ducea în codrul din apropiere ca să mai chibzuiască o dată ce-o așteaptă, adică o viață întreagă lîngă un bărbat pe care nu-l iubea.

Totuși ar fi putut să-i spună viitorului ei soț „Nu pot, nu merge, ce să fac, dacă nu te iubesc“, sau așa ceva. Sau ar fi putut să fugă

în orașul cel mare din apropiere, la o prietenă a ei, care era căsătorită și să-i scrie de acolo lui Jobst, căci parcă-i mai ușor de scris așa ceva decît de spus verde în obraz. Numai că ea nu făcu așa. Ea era urmărită de un singur gînd : iată-l, acesta este bărbatul cu care trebuie să mă mărit peste trei zile, după vrerea părinților mei, și dacă el n-ar mai exista, asta nu s-ar mai întîmpla.

Starea ei era ca a unui băiețel speriat, care, în disperarea sa, spre a scăpa de școala nesuferită, nu vede ce altceva ar putea să facă decît să-i dea foc, adică să dea cu ghioaga după muște — s-au mai văzut și asemenea lucruri caraghioase și înfiorătoare în același timp, la cîte unul căruia i s-au întunecat mințile.

Hanna, mireasa, colindă toată amiaza prin pădure, urmărită de gînduri negre, iar seara se întoarse acasă, dar, după cum s-a văzut, nu veni cu mîna goală. Aduse ciuperci, o mulțime de ciuperci. Mirelui îi spuse că le-a cules pentru el, că pentru el s-a aplecat ea de atîtea ori, și că toate sînt numai și numai pentru el.

Îi puse pe masa verde farfuria aburindă în chioșcul din grădina părinților ei și cel care fusese atît de plăcut surprins de gingașa ei atenție începu să mănînce. De mult nu-i mai plăcuse ceva atît de tare ca aceste ciuperci, din pădurea cea întunecată, culese și pregătite de mireasa lui.

El se ospătă iar ea îl privea. Cine putea vedea ce se petrecea în sufletul ei ? Cine putea ști dacă nu s-a simțit cumva îndemnată să strige — „Oprește-te ! Aruncă lingura din

mînă !“ Ceea ce se ştie însă este că n-a făcut-o totuşi, chiar dacă i-a stat pe limbă. Nu, n-a făcut-o. Cu ochii în văpăi şi inima la fel a stat lîngă cel ce mînca, uitîndu-se cum goleşte farfuria.

Apoi mai stătură vreo oră sub umbrar, ei singuri, iar mama ei trecea şi ea din cînd în cînd doar, pentru că aşa se cuvenea — să mai spună cîte o vorbă şi să se bucure de cei doi îndrăgostiţi. El, preafericitul, o săruta într-una, iar Hanna nu se ferea — fapt care nu prea se întîmplase în perioada logodnei cînd ea căuta într-una să-i evite îmbrăţişările. Îl întristase de multe ori cu acest fel al ei de a fi, dar tot el se grăbea a-l pune pe socoteala feciorelnicei sfieli a iubitei lui. Cu atît mai mare îi era bucuria acum crezînd că o simte cum vibrează în braţele lui şi părîndu-i-se că-i tremură buzele cînd i le acoperă cu ale lui. Credea că începe să mocnească în ea focul dragostei pe care spera să-l aţîţe, ca să-i lumineze nopţile, curînd, curînd de tot căci peste trei zile avea să fie nunta.

Tîrziu, cînd se făcu vremea de plecare, ea ţinu morţiş să-l conducă pînă la casa lui, iar el, deşi găsi că nu se prea cuvine aşa ceva, a lăsat-o pînă-n cele din urmă, jubilînd în sinea lui.

Pe stradă, mergînd alături de el, Hanna pîndea într-una să-l vadă dacă nu cumva se împleticeşte, sau îi vine ameţeală. La despărţire, în poarta casei lui, îl mai privi o dată scrutător, înainte ca el s-o sărute. O sărută pentru ultima dată în viaţă, dar el n-avea de unde s-o ştie.

Jobst se trezi noaptea, leoarcă de sudoare, în nişte cumplite dureri de stomac, de parcă avea foc în pîntece. Vărsă, şi asta-i prinse bine. Chemă doctorul. Credea că se dă de ceasul morţii, aşa se zvîrcolea şi striga. Doctorul îl întrebă ce-a mîncat şi cînd auzi c-a mîncat ciuperci spuse că trebuie să fi fost otrăvitoare printre ele. Îl mai întrebă cine i le-a dat, iar bolnavul îi răspunse că logodnica lui.

Doctorul procedă aşa cum trebuie într-o asemenea situaţie, întrebînd în treacăt dacă logodnica lui se pricepe oare chiar atît de puţin la ciuperci, căci, pasă-mi-te cea mai mare parte dintre ele fuseseră otrăvitoare. Spuse aceasta privindu-l într-un fel destul de ciudat pe Jobst şi-i mai zise că în drum către casă se va abate şi pe la logodnică, tot e în aceeaşi direcţie, spre a se interesa de cele întîmplate iar mîine, dis-de-dimineaţă, va revni. Era două noaptea cînd plecă şi cerul fără lună era presărat cu stele.

Ajuns în dreptul casei logodnicei se opri la gard căci zări o siluetă luminoasă profilîndu-se pe tufişurile întunecate din grădină. O chemă. Apropiindu-se, doctorul recunoscu într-însa pe tînăra copilă, Hanna Wagenpfeil, căci într-un orăşel fiecare îl ştie pe celălalt. Nici n-apucă bine să-i spună că vine de la Jobst, negustorul, că ea îi şi puse iute o întrebare, înfrigurată toată, cu faţa lipită de grilajul metalic al gardului, iar doctorul desluşea la lumina stelelor, în trăsăturile ei, aviditatea cu care aştepta răspunsul :

— A murit ?

Întrebarea aceasta îl puse pe doctor pe gînduri și el ceru să stea de vorbă cu mama ei. Și cînd vorbi cu ea aceasta se albi ca varul la față. Apoi se ivi și tatăl, căruia nu-i venea să-și creadă urechilor și nu pricepea de fel... ! Poate însă că mama pricepea și credea cele auzite, chiar dacă nu voia s-o arate, căci la urma urmei era și ea femeie.

Chemată, Hanna nu negă nimic din cele ce se spuneau, dar nici nu confirmă ceva. Tăcea doar. Tăcerea ei încăpățînată îl scoase din sărite pe tatăl ei, care o plesni așa de zdravăn peste obraz încît se clătină. Nu plînse și nu scoase nici un cuvînt. Se lăsă pe un scaun și nu ridică mîinile să-și acopere fața cu ele, ci le ținu în poală, iar urma roșie a palmei pe obraz aducea cu stacojiul muscarului pestriț, o ciupercă otrăvitoare.

Apoi totul se aranjă în tăcere. Negustorului Jobst i se păru că i se scufundă pămîntul sub picioare, iar lumea pe care o găsise totdeauna plăcută și bună deveni un monstru, o gură căscată de balaur, o gură de foc, iar el însuși aflat între colții bestiei. Dar tăcură și el, și doctorul, și părinții ; fata fu trimisă la niște rude, într-alt oraș, iar de nuntă se alese, bineînțeles, praful.

Apoi în orășel începură să umble tot felul de zvonuri ; se auzeau lucruri ciudate în legătură cu nunta care nu avea să mai aibă loc vreodată, se vorbea de unele și de altele, dar niciodată de bine, deși mai întotdeauna pe aproape de adevăr. Nimeni însă nu rosti pe față vreo acuzație directă. Negustorul Jobst se însănătoși repede, iar autoritățile n-avură nici un motiv să se amestece ; se știe că acolo unde nu există reclamant nu e nici judecător. Iar oamenii rezonabili și chibzuiți găseau că gurile rele vorbesc vrute și nevrute și — spre liniștea lor — își spuneau că nu se poate ca o tînără copilă fără prihană să facă o asemenea grozăvie. Altfel — ziceau oamenii aceia buni — n-ai mai putea să ai încredere nici în propriile-ți fiice.

În schimb tinerele fete șușoteau emoționate, găsind, în adîncul sufletului lor, că lucrurile sînt perfect posibile, iar în taină, deși înfiorate de groază, nutreau dorința ca într-adevăr să fi fost după cum se spune. La fel și tinerii, cînd vorbeau între ei, ziceau că nu era de colea ce făcuse Hanna, ba chiar li se părea extraordinar. Iar dacă gestul pasional în sine nu întrunea întru totul aprecierile lor, totuși atitudinea și hotărîrea feroce a îndărătnicei logodnice le trezeau respectul și aprobarea, fie și amestecate cu fiori de groază.

Toate acestea se petrecuseră în urmă cu trei ani. „Ce mult a trecut de atunci", se gîndi Leonard. Între timp bîrfelile încetaseră, iar negustorul Jobst se însurase și trăia fericit cu soția lui în orășelul învecinat. Așa că de ce să nu se fi întors Hanna la părinți, așa cum spusese Franz ?

În fața lui Leonard malul iazului făcea o mică adîncitură. Pe undele apei pluteau, verzi și lucioase, frunzele mari, netede ca în palmă ale nuferilor, cîte una din florile lor albe și opulente înălțîndu-și ici și colo potirul ei ca de

ceară. Fluierarii roşii ţişneau încoace şi în colo printre ele, ca nişte soli iuţi de picior.

Frumos şi exotic i se păru lui Leonard lotusul, înveşmîntat în luciul său ceruit, palid şi rece, cu totul altfel decît florile robuste şi pestriţe ale ţăranilor care cresc pe fiecare margine a drumului, mediocre şi vulgare.

Deodată simţi că nimic nu-l mai reţine aici lîngă apă, şi cuprins de o stranie nerăbdare, pe care nici el nu şi-o putea explica prea bine, sări în picioare şi, văzînd că Franz se scoală şi el, îi spuse pe un ton voit indiferent :

— Eh, dacă vrei putem să mergem în oraş.

Şi plecară, trecînd peste un copac putred care le tăia drumul, din trunchiul său fărămiţat răsfirîndu-se şi agăţîndu-se de ei ramurile unei tufe verzui.

După un ceas şi jumătate, adică pe la şase după amiază, amîndoi şedeau alături într-o grădină de vară din oraş. Dinspre popicărie răzbăteau pînă la ei izbiturile seci ale bilelor şi uruitul prelung al rostogolirii lor, apoi bufniturile popicelor răsturnate şi strigătele vesele ale jucătorilor. Se pregătea o noapte de vară cu lună şi puzderie de stele şi cu adieri uşoare prin tufişuri. Ici-colo răsuna cîte un rîs şăgalnic de fată şi în timp ce părinţii şedeau în tihnă, cu ulcioarele de pămînt în faţă, tineretul petrecea, stîrnit de ispitele întunericului fermecător.

Fetele, ţinîndu-se de braţ, priveau de dincolo de gardul grădinii, iar cele mai cutezătoare, aţîţate de chemări intrau înăuntru, primeau cîte o cană cu bere şi după ce o goleau zburau

spre celelalte. Şi uite aşa, era un continuu du-te-vino între grădină şi stradă în zgomotul loviturilor de bile şi popice !

— Uite-o pe Crescenţa ! zise deodată Franz.

— Unde-o vezi ? întrebă Leonard.

— Nu te întoarce, e chiar în spatele tău, la gard, îi răspunse Franz.

Leonard bău şi-şi ridică umărul spre a se apăra de privirile ei.

— Nu pleacă ea, îi spuse Franz cufundîndu-şi ochii în ulciorul său, fata te aşteaptă.

Leonard ascultă sfatul prietenului său şi nu întoarse capul. De fapt nici n-ar fi avut de ce s-o facă. Chipul fetei îi apărea clar în faţa ochilor, iar el îi ştia expresia aceea hotărîtă pe care o avea cînd voia să obţină ceva. Ştia el ce urmărea ea : o mică plimbare pe care i-o promisese de ieri seara, dar lui nu-i ardea acum de aşa ceva, poate ceva mai tîrziu, seara era lungă şi avea încă destulă vreme pentru asta. Aşa cugeta, întrucîtva plictisit, băiatul cu mare trecere la femei.

Cîrciumarul, harnic şi priceput, aprinse lampioane de hîrtie în copaci, astfel că printre crengi clipeau ochii de foc ai globurilor luminoase roşietice, aruncîndu-şi pe mese razele şovăielnice.

Licuricii ţirîiau în toate boschetele desfăşurîndu-şi traiectoriile lor sinuoase fără a se teme de oaspeţii din grădină, de oamenii care pălăvrăgeau şi beau.

Crescenţa, care încă mai aştepta, zări un licurici apropiindu-se de locul în care se afla ea şi, iute de mînă, reuşi să-l prindă. Licărea ca

o luminiță rătăcitoare sau ca o bucată de putregai care pîlpîie fosforescent în nopțile fierbinți. Îi venea să plîngă, dar în același timp simțea că îi era bine în noaptea aceea de vară în care tristețea nu putea încolți iar suferința se îndulcea, devenind parcă ireală. Cum licuricii mișunau în preajmă, mai prinse cîțiva, strîngîndu-i pe toți în căușul palmei stîngi.

Leonard își dădu seama că nu poate să mai lase fata să-l aștepte și-i spuse lui Franz cu o ușoară undă de mînie în glas :

— Ce bine îți merge ! Tu poți să rămîi aici. Dar într-o oră mă voi întoarce și eu.

Își goli cana, se sculă și se duse lăsîndu-și în silă capul pe spate, acel cap care era mai mare decît s-ar fi potrivit staturii sale.

Crescența îl sorbi din ochii ei cenușii și oarecum piezișì pe bărbatul iubit și petrecîndu-și brațul pe sub al lui, o porniră către centru.

Străzile erau încă populate și animate, copiii se jucau în jurul stîlpilor de iluminat, iar pe sub porți ședeau cei mai în vîrstă și ai fi putut crede că nimănui nu-i vine să doarmă în noaptea aceea.

Luna urcase deasupra acoperișurilor și atîrna acolo, portocalie, peste lumina dispărută a serii.

Prezența fetei la brațul său îl umplea pe Leonard de o nerăbdare năbădăioasă, pe care cu greu reușea s-o ascundă. Ar fi preferat să fie singur, să colinde liber, dornic de aventuri, cotropit de o înfrigurată așteptare a necunoscutului.

Și numai ce cotiră pe după colț că în fața le apăru, ieșind dintr-o casă, o siluetă de femeie, iar inima lui prinse a bate cu atîta tărie încît se sperie și se temu ca nu cumva s-o audă pînă și Crescența. Recunoscu în întuneric pe cea care se întorsese acasă, pe Hanna. După cîțiva pași silueta se opri. Cătă, vrăjită parcă, înspre lună, iar apoi porni mai departe, înaintea perechii, și după cum mergea așa agale se vedea că n-are vreo direcție anume, hoinărind neliniștită în noapte, ademenită doar de lună.

Leonard se desprinse de brațul Crescenței. Bătu din picior cu necaz și — nestăpînit și viclean — îi spuse fetei că a uitat ceva acasă și că trebuie să se ducă să ia acel lucru ; iar ea să-l aștepte. Dealtfel, mai spuse el, cu o voce răutăcioasă și amenințătoare, simte nevoia să colinde puțin de unul singur și știe ea cum îl apucă pe el din cînd în cînd ; că acum e ora 9 și la 10 să-l aștepte la poarta Jacobi. Răbdătoare, Crescența îl privi doar și fără a cuteza să i se opună, spuse ascultătoare :

— Bine. La ora 10. La poarta Jacobi. Și mai adăugă : La revedere.

Cu o mișcare bruscă aruncă în aer toți licuricii ținuți prizonieri pînă atunci. Se împrăștiară ca într-o ploaie de scîntei, continuîndu-și zborul, de parcă și l-ar fi întrerupt doar pentru cîteva clipe, în umbra vreunei frunze mari — mîna fetei, care acum tremura toată.

Cînd ceasul din turn bătu orele 11 în umbra porții Jacobi se ivi un veșmînt, un veșmînt de fată. Crescența hotărîse să-l aștepte pe Leonard

pînă la 11. Acum era 11 şi cum el tot nu venise, fata plecă, dreaptă, cu paşi repezi, iar dacă cineva i-ar fi ieşit în cale — deşi erau prea puţini oameni la ora aceea înaintată din noapte — n-ar fi observat nimic deosebit la ea, căci oricîtă lumină împrăştia luna, nu era chiar atîta încît să i se fi putut distinge lacrimile ce i se prelingeau pe obraji şi pe care nici măcar nu se ostenea să şi le şteargă.

Cînd răsunară cele 11 bătăi ale ceasului din Turnul Jacobi în grădina de vară lampioanele de hîrtie erau deja stinse. Doar luna palidă îşi resfira razele printre copaci şi puţini erau oaspeţii care mai şedeau sorbind din ulcioarele ce aruncau umbre negre pe mese.

Franz se sculă, îşi privi umbra care se contura mare şi neagră în faţa lui pe pietrişul albicios şi zîmbind puţin trist, petrecut doar de credincioasa-i umbră, plecă spre casă, aşa cum era obişnuit, singur şi fără vreo fată cu el.

Tot atunci, cînd ceasul din turnul Jacobi şi din celelalte turnuri ale oraşului bătură orele 11, o pereche stătea pe o bancă, într-un parc — Leonard şi Hanna — în umbra pomilor, acolo unde nu ajungeau razele lunii.

Leonard o înlănţui cu braţul pe după mijloc şi fata se înfioră dar nu se feri, ci se lipi de pieptul lui şi-l sărută, pe cel pe care nu-l sărutase nicicînd şi care nici el nu îndrăznise vreodată pînă atunci s-o sărute, deşi de felul său nu era deloc timid tînărul Leonard.

Şi luna îşi urma cursul, sus pe cer, oglindindu-se în undele Dunării şi în braţele ei moarte. Tăcerea învăluise apele din golful cu

sălcii. Şi totuşi ceva prinse a se mişca. Trupuri de peşti albicioase argintii, sclipeau iscînd bule de aer ; o ştiucă urmărea un peştişor care, nereuşind să scape, fu tras în adîncuri. Iar frunzele sălciei fuseseră şi ele împroşcate de stropii ce săreau din bătaia cozilor de peşti, un sînge argintiu.

Aşa s-a ajuns la ceea ce trebuia să se ajungă şi cînd Leonard a cerut mîna fiicei, tatăl Hannei n-a spus nu. Trebuia să se socotească fericit, dacă după tot ce s-a auzit la Peinting despre ea s-a mai găsit totuşi un bărbat care să aibă curajul s-o ia. Iar dacă în ochii lui Leonard nu prezenta atîtea calităţi ca negustorul Jobst, totuşi avea şi el un post bun şi destul de bine plătit, la banca sindicatelor, şi urma să primească o mică moştenire şi din partea mamei sale cu care locuia. Şi apoi Hanna era îndrăgostită lulea de acest bărbat şi într-o asemenea situaţie tatăl ei, păţit fiind, se temea să i se opună. Încă nu izbutea să-şi şteargă din minte ce i-a făcut ea negustorului Jobst, şi de multe ori, privind-o, se întreba cum de a putut ea atunci să pună aşa ceva la cale. Fiinţa ei îi păru cu timpul înfricoşătoare, uneori avea impresia că priveşte în jur cu ochii negri ca de vrăjitoare ; bine că ajunsese acum pe picioarele ei, că nu mai trebuia el să aibă grijă de ea, că de acum înainte o va face ea şi bărbatul ei, Leonard.

Mama acestuia se obişnuia cam greu cu viitoarea nevastă a fiului. Vedea ea că-l iubeşte, — cine n-ar fi văzut-o trebuia să fie orb de-a binelea — şi fireşte că asta îi plăcea.

Numai că acestei femei vîrstnice și evlavioase i se părea că Hanna depășește măsura dragostei ce le-a fost impusă oamenilor, iar cînd o vedea cum se lipește și cum se agață de el și cum îl privește adorîndu-l cu venerație, de parcă ar fi fost împăratul împăraților și nimeni altul mai presus de el, parcă simțea că i se răscolește mîndria ei de femeie jignită. I se părea aproape nedemn și un păcat ca cineva să se lase într-atîta pradă pasiunii, iar inima ei bătrînă îi spunea, cu tristețe, că nicicînd așa ceva nu s-a sfîrșit cu bine.

Încercă ea cu tot felul de aluzii să-i atragă atenția surorii sale, dar cînd s-a mai pomenit ca vorbele bătrînilor să fi pătruns în urechile celor tineri ? Doi ani mai tîrziu, cînd bătrîna muri după o scurtă boală și Leonard o regretă sincer, el se simți mîhnit de răceala Hannei care nu vărsă vreo lacrimă nici la patul și nici la mormîntul bătrînei. Atunci înțelese și nu putu să-și înăbușe un fior tainic de mîndrie că dragostea pentru el o copleșea într-atîta, încît nu mai era loc în ea și pentru altcineva. Astfel se lămuri el cum de nu suferă ea cîtuși de puțin de pe urma faptului că n-aveau copii, ba dimpotrivă, cînd se întîmpla ca el să se plîngă de asta, ea se bucura, îl săruta rîzînd și-i spunea provocător :

— Eu te am pe tine ! Tu mă ai pe mine. La ce ne trebuie nouă copii ?

În curînd aveau să se împlinească patru ani de la căsătorie, ani de fericire neumbrită. Asemenea unei zile de caniculă, vara, cînd pe cerul albastru se strîng nori negri, aducători de

ploaie și grindină cu tunete și trăznete, la fel se aduna și deasupra căsniciei lor furtuna, amenințătoare, trimițîndu-și fulgerele. Numai că Hanna nu fu în stare să facă ce face iepurele, care într-o asemenea împrejurare se ghemuiește în brazdă, sau căprioara care se ascunde între tufe și așteaptă potolirea stihiilor. Iar pentru Leonard patru ani însemnau un răstimp mult prea îndelungat ca el să fi putut să fie într-una cu trup și suflet, numai al Hannei. Dragostea lui pentru ea nu se stinsese, dar asta nu excludea la un bărbat de soiul lui — și mulți bărbați au felul acesta de a fi — ca și alte femei să-l atragă puternic. Iar el, cel slab, nu era menit să reziste unor astfel de ispite. Fără a încuviința așa ceva — dealtfel nici el însuși n-a făcut-o — și nici ca o ieftină apărare, se cuvine totuși a se arăta că faptele nu se răzbună la fiecare după cum s-a întîmplat aici, și nu se sfîrșește totul în durere și amărăciune. La unii frămîntarea se potolește și lucrurile se limpezesc repede și ușor, totul ajunge ca mai înainte, de parcă nu s-ar fi întîmplat nimic.

A fost destul de surprinzător cum de i-a izbutit o aventură în acel orășel, în care fiecare îl păzește pe celălalt. Numai că dragostei oprite îi priește orice pămînt și nu poate fi stîrpită, după cum printre tulpinele rodnice se ivesc tot mereu și buruienile cele sălbatice.

De curînd apăruse în vecini o tînără văduvă, care era plictisită de singurătate și simțea nevoia diverselor consolări, ceea ce Leonard nu-i refuză. Răul exista și se petrecea, chiar dacă numai pe ascuns și noaptea sau pe vreme

de ceață, pe furate. Se ferea cum putea mai bine ca Hanna să nu afle ceva, dar cu timpul, firește, tot avea să se dea în vileag.

Curînd ea începu să simtă ce se petrece, și dacă mai întîi nu-i veni să creadă, pe parcurs se convinse.

Se simți groaznic de descumpănită văzînd ce se alege din iubirea ei, iar faptul că fidelitatea nu obliga la aceeași fidelitate zdruncină în ea încrederea în orice trăinicie. În serile lungi și pustii cînd era singură în casă și-l știa pe el la desmățata aceea de văduvă, cum își numea ea rivala, nu putea sta locului; alerga de colo-colo prin toate odăile casei. Parcă o mîna ceva din pivniță pînă în pod, în sus și în jos, pe trepte, ca și cum ar fi căutat ceva, sau ar fi urmărit-o cineva. Dar dacă întorcea capul nu vedea pe nimeni în spatele ei, și atunci își continua umbletul ei aiurea, fiind deopotrivă vînător și vînat.

Pe masa din sufragerie se afla o fotografie a bărbatului infidel, prinsă într-o ramă aurită. Deseori se oprea în fața ei privind-o îndelung, o îmbrîncea de se răsturna zornăind apoi iarăși o așeza la loc. Și tot așa o răsturna și-o ridica pînă ce i se încețoșau privirile și i se umpleau ochii cu lacrimi de neputință. Tîrziu, în miez de noapte, cînd auzea ușa de la casă descuindu-se, își spăla în grabă cu apă rece ochii încinși, pentru a-i ieși în întîmpinare ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat și niciodată nu-i spunea un cuvînt despre necazul ei.

Nici chiar atunci cînd el îi căuta îmbrățișările — deși aceasta se întîmpla destul de rar în ultima vreme — nu era în stare să-l refuze.

Iar cînd una dintre prietene — în sfîrșit, una care se socotea așa ceva — îi spuse mai în glumă, mai în serios, să se răzbune pentru ocara care i se aduce și de care știe tot orașul, punîndu-i și ea lui coarne — adică ce-i face el să-i facă și ea lui — la sfatul acesta rostit cu zîmbetul pe buze, Hanna dădu din cap îngrozită și pe viitor căută s-o evite cum știu mai bine pe această ființă ușuratică.

Odată, în perioada aceasta a suferinței ei, într-o zi înnourată, îl conduse pe Leonard după masa de prînz spre bancă, așa cum o făcea de multe ori înainte. Pe stradă se întîlniră cu o femeie — o femeie oarecare, nu prea drăguță, și nici deosebită ca trup sau mers, o femeie de duzină — și Hanna observă cum străina aceea îi aruncă în fugă bărbatului ei, lui Leonard, o privire, o privire scîrboasă, adulteră, cu toate păcatele într-însa, ca o provocare impertinentă și nerușinată. Poate că ea, femeia aceea de duzină și lipsită de pudoare, nici măcar nu era conștientă de toate acestea, dar Hanna văzu privirea aceea și o tălmăci în felul ei, după cum îi fu dat să vadă și consimțămîntul din privirea aruncată de Leonard femeii. Cu toate că era evident că cei doi nici măcar nu se cunoșteau, că nu se văzuseră vreodată pînă atunci și că probabil nici nu se vor mai reîntîlni, dintr-odată înțelesese cum era Leonard și cum avea să fie întotdeauna. Nu numai văduva își bătea joc de ea, lăfăindu-se în patul voluptății.

Vedea cum se ridică de pretutindeni un stol de femei, păsări lacome, urîte, care fîlfîiau din aripi strălucitoare şi nu puteau fi alungate, desfrînatele îşi ofereau sînii şi inima — iar el le primea. Nu, ea nu mai voia să suporte aşa ceva. Niciodată. Şi dacă nu-i era dat ca el să fie doar al ei cu toate că ea îi aparţinea cu trup şi suflet lui şi numai lui, atunci era mai bine ca el să nu mai existe.

În fiinţa ei se năştea înspăimîntătoarea ispită de a face ceea ce mai făcuse odată. Cele care ar susţine că e cu neputinţă aşa ceva sau n-ar crede că cineva se poate hotărî şi a doua oară la o asemenea faptă, ne cunoaşte omul, nu cunoaşte un om de soiul femeii acesteia. Hanna nu era proastă, era însă prea semeaţă ca să umble cu viclenii mărunte şi cînd s-ar trezi împresurată să găsească vreo cale de ieşire, mereu alta, cînd încoace cînd încolo, după împrejurări.

De multe ori a tachinat-o Leonard că ar avea o faţă ca de pisică. Ei bine, vulpea poate fi vicleană şi abilă, dar leul nu cunoaşte şiretenia ci numai săritura drept înainte.

Se întoarse spre casă. Începuse să plouă dar ea nu băgă de seamă. În spatele casei avea o mică grădină cu un chioşc cochet. Se aşeză acolo. Ploaia se înteţi, o auzea cum răpăie pe acoperişul de şindrilă. Stătu ore întregi în căsuţa aceea de lemn; afară turna cu găleata, iarba era toată înecată iar florile îşi înclinaseră capetele. Zgribulită de frig, Hanna continuă să stea pe bancă — cel puţin era ferită de ploaie — ţinîndu-şi capul plecat asemenea florilor în

faţa torentelor care se revărsau asupra lor. Pe cărarea presărată cu pietriş zări tîrîndu-se încet, încet un melc. I se păru că melcul îi va aduce poate o veste şi-l aşteptă să ajungă pînă la ea. Chioşcul era pardosit cu scînduri — pe alocuri deja putrezite. Printre crăpături răzbătuse iarba, iar în colţ, la întuneric, creşteau înmănunchiate mici ciuperci înălţate pe tulpini subţiri şi firave, palide ca moartea.

Rămase vreme îndelungată cu privirea aţintită asupra lor şi hotărîrea prinse a-i scăpăra în ochi. Privi apoi din nou spre melc, care-şi apropiase casa din spinare de pragul chioşcului, numai că nu se opri aici ci îşi continuă drumul, pe după chioşc, fără să-i pese de Hanna.

Atunci Hanna se ridică şi, ca într-un vis, o porni prin ploaie în pădure, unde ploua tot atît de tare.

Nu luase cu ea nimic, nici umbrelă, nici pălărie, nici vreun şal care să-i ocrotească umerii, astfel că arăta jalnic cînd au găsit-o, după patru zile. Părul îi atîrna vîlvoi peste frunte, faţa îi era murdară şi mîinile pline de pămînt. Oricine ar petrece în pădure de patru ori cîte douăzeci şi patru de ceasuri — din care două zile şi o noapte în ploaie — ar arăta ciufulit şi neîngrijit. Chiar dacă ar fi căutat ea vreo boltă de stîncă pe sub care să se acieze, tot nu putea arăta altfel în asemenea condiţii.

Pentru ciuperci fusese bună ploaia. Ţîşniseră din pămînt, aşa deodată, debordînd şi licărind printre frunzele de ferigă. Probabil culesese fără încetare căci strînsese o mulţime şi le aşezase cu multă sîrguinţă şi măiestrie

în cerc, pe soiuri — şi erau toate otrăvitoare. Numai din acestea adunase Hanna.

Şi cum trebăluia ea aşa, înconjurată de foşnetul puternic al copacilor, cu un broscoi ce se holba la ea de pe un bolovan spălat de ape, lîngă pîrîul care bolborosea şi sporovăia sinistru, dinspre malul celălalt un muscar pestriţ îi rînji sarcastic şi-i spuse :

— Eu sînt acela care te-aş putea ajuta.

Şi poate că atunci, cuprinsă de un hohot de rîs neomenesc o intrat cu picioarele în apă, cu gîndul să treacă dincolo, dar s-a oprit în mijlocul pîrîului şi de acolo a smuls ciuperca. N-a mai ieşit din albie. A mers pe firul apei, cu muscarul cel pestriţ în mîna dreaptă, alunecînd şi clătinîndu-se pe pietrele acoperite de mîzgă, în apa ce ofta în jurul gleznelor ei.

Poate că acolo unde pîrîul se lăţea într-un fel de baltă înconjurată de pipirig, s-a aplecat şi s-a văzut în unde, ţinînd în mînă ciupercuţa cu măciulia-i roşie. Şi-a zărit oglindit chipul — nu ştia că poate să arate în halul ăsta — a zvîrlit cît colo ciuperca şi a izbit cu pumnul în chipul ei din apă încercînd să zdrobească imaginea aceea diabolică, ce reapărea mereu.

Atunci inima ei, inima aceea lăsată pradă morţii, mai încercă în disperare cîteva bătăi de aripă, ca pasărea ce zboară fîlfîind, gonită de dihorul cel lacom de sînge şi cu ochiul fioros. Poate că ultimul lucru pe care-l mai auzi fu ţipătul grotesc al unei gaiţe, apoi, din îndurare, totul se sfîrşi ca fiind de aici încolo purtată pe înălţimi, departe, în susur dulce, în spaţiile neînstelate ale beznei ocrotitoare.

Cîte o vulpe care dădea tîrcoale noaptea sau o căprioară care păştea în linişte, s-ar fi putut speria văzînd-o cum rătăceşte în pădurea întunecată, cu privirile în gol şi fără a mai vedea ceva sau poate că nici n-au băgat-o în seamă, socotind-o una de a lor.

Cînd au găsit-o, ea, cea pierdută, stătea deasupra movilei de ciuperci, dreaptă şi mută, cu gura stacojie, parcă mînjită de sînge adevărat, prelins dintr-o rană de pe obraz. Erau însă doar dîrele lăsate de mure şi smeură, din care se vede că mîncase şi nu se ostenise să se mai şteargă la gură. La urma urmei, de ce s-o fi făcut ? Cînd trăieşti ca animalele pădurii, ziua şi noaptea, în soare şi pe ploaie, nu te mai ştergi la gură.

Sfîrşitul îi fu lamentabil — nici n-ar fi putut să fie altfel cu o femeie întotdeauna capabilă de orice. Asta se apreciază la regi şi eroi, cu o viaţă grandioasă care cere fapte mari. Dar în cazul ei, unde era vorba de fapte mărunte, care numai ei i se păreau mari, totul era privit dintr-un unghi diferit de vedere. Închisoarea sau eşafodul i-ar fi fost hărăzite criminalei. Nu-i trecea ei prin minte să cumpănească asemenea lucruri, avîndu-şi cugetul supus altor legi. Căci chiar dacă era fiica legitimă a unui mic burghez, era de fapt una dintre acele fiinţe blestemate despre care azi, în bătaie de joc, se zice că ar fi locuit în peşteri şi scorburi de copaci, şi care fusese azvîrlită ca o epavă printre oameni unde numai dragostea constantă ar fi putut s-o reţină. Dar dragostea aceasta nu se întîlneşte la tot pasul.

Au trebuit s-o interneze într-un ospiciu pe Hanna, cea cu fața de pisică, sau, dacă vrem să facem comparații sarcastice, pe Hanna — leoaica, o leoaică nebună și disperată, care se și pregătise să sară spre propria ei distrugere, dar care văzîndu-și chipul oglindit de undele pîrîului, și recunoscîndu-se pe de-a întregul așa cum era de fapt, s-a afundat pentru totdeauna în tenebre.

Și mințile nu i s-au mai limpezit. Și a fost bine că s-a întîmplat așa. Umbrele au învăluit-o din ce în ce mai mult și curînd după aceea moartea a scufundat-o în cel mai deplin întuneric cu putință. Dar ea n-a mai observat nimic, căci pentru ea era doar o trecere dintr-o beznă într-alta și între ele nu era vreo deosebire.

În ziua și la ceasul la care o înmormîntară, Leonard, văduv, intră în casa negustorului Jobst și stătu de vorbă cu acesta, care se mai albi o dată cînd îi fu dat să audă de ce fel de demon fusese el cît p-aci să-și lege viața. Într-al doilea pețit o nimerise cu mult mai bine — era de așteptat, dealtfel — și a putut fi fericit. Cei doi bărbați stăteau și-și vorbeau. Era aceeași femeie care unuia dintre ei îi pregătise licoarea aurie a morții și care voise să-i facă și celuilalt la fel. Numai că ei, bărbații, trăiau amîndoi, iar otrava se întorsese împotriva Hannei, care se dovedise a fi fost doar un cîrpaci, în toate privințele. Așa cum se întîmplă cînd e scris să fie într-un anume fel, săgeata se întorsese în pieptul arcașului blestemat care o trăsese. La fel pățise ea, care

în timp ce ei mîncau, beau și respirau, zăcea albă și fără suflare sub pămîntul negru.

Cînd terminară ce avuseseră de vorbit — și era de fapt mereu același subiect, așa că îl epuizară repede — amuțiră amîndoi, duși pe gînduri și fără să poată să priceapă ceva. Apoi, Leonard își luă rămas bun de la negustor spre a mai putea prinde trenul de seară înspre Peinting.

În tren, singur în compartiment, privind pe fereastra deschisă ascultă cum vuiau codrii cînd trecea în dreptul lor, și era pădure multă în jurul Peintingului. Trenul trecu Dunărea. În spatele sihlei de răchite tremurătoare se întindeau brațele moarte, negre, despărțite de matca fluviului printr-un dig de piatră. O punte de lemn, putredă, ducea pe deasupra unui teren mlăștinos spre o colibă, care aparținea probabil unui pescar, căci în fața ei erau puse plase la uscat iar de perete se sprijineau niște vîsle. Dinspre apus se strînseseră norii pe cer. Soarele era în amurg, discul incandescent atîrna roșu închis, la capătul pămîntului, iar norii erau și ei îmbujorați de focul său.

De undeva, din pădure, aproape de tot, se auzi cucul. Leonard pîndi să-l zărească pe cel care nicicînd nu se vedea. Ca un ceas viu, cucul cînta întruna. Stătea ascuns prin vreun creștet de copac verde, și de acolo făcea să-i răsune cîntecul obraznic, spre a ademeni o pereche pentru scurtă vreme, alături de el, prostul singuratic, care nu se putea lega și nici agăța de un colț de fericire așezată — el, care uită de îndatoriri și e veșnic fără cuib.

Trist, bărbatul de la fereastră asculta glasul păsării, aplecîndu-și capul mult în afară, în bătaia furtunii care-i învolbura părul și-l zgîlțîia, mînioasă, ca pentru a-l pedepsi. Iar el, copleșit de rușine, se lăsa în voia ei.

Deodată își duse palmele la gură, și începu să-i răspundă păsării aceleia, imitîndu-i de mai multe ori în bătaie de joc cîntecul : cu-cu, cu-cu. Apoi, furat de gînduri, lăsă mîinile jos și tăcu. Bolta cerească strălucea întunecîndu-se treptat. La apus, norii înfoiați ca niște perne trandafirii, răsfirate într-un pat voluptos, fură stîrniți de un vînt ce bătea sălbatic și care în pofta lui de a distruge îi arunca claie peste grămadă, îi risipea încoace și încolo, în sus și în jos.

Trenul mergea mai repede, coborînd o pantă, cucul continua să-și strige numele, nerușinat și enervant, de după păduri. Apoi nu se mai auzi.

Ușuratica văduvă care după moartea Hannei își legase speranțele de patul, mîna și casa lui Leonard, trebui curînd să afle că acesta ba șovăie, ba amînă cu „dar, să vezi că..." și „dacă" și nu se lăsa convins, astfel că jignită, și mai apoi iute consolată, își îndreptă atenția către un altul, căci nu-i stătea ei în fire să aștepte, să rabde și să tremure după cineva.

În schimb așteptarea se dovedi a-i sta în fire tinerei Crescența. Căci din noaptea aceea cu lună, cu un an de zile în urmă, cînd plecase plîngînd spre casă de lîngă Turnul Jacobi, așteptă, tot așteptă pînă ce nici ea nu mai știu prea bine ce mai așteaptă. Și deodată

canaturile porților vieții i se deschiseră larg și radioasă, îi ieși în întîmpinare lui Leonard. N-avea ce să-i ierte căci nicicînd nu-l acuzase de ceva în sinea ei.

Poate că ei i-a cerut mîna simțindu-se vinovat față de ea, după cum se simțea vinovat și față de Hanna, sperînd să poată îndrepta alături de una dintre ele răul făcut celeilalte. Ca și cum asta ar fi posibil.

Se căsătoriră și Crescența îi dărui bărbatului ei trei copii — întîi doi băieți gemeni și apoi o fetiță. Mare le fu bucuria și glăscioarele cele fragede umpleau casa care nu era prea mare, dar în care domnea o mamă fericită. Hanna nu-i putuse face copii bărbatului ei. Ea se pricepuse doar să iubească fără rezervă și înspăimîntător. Ori viața de fiecare zi nu pare să poată cuprinde asemenea exaltări care-și poartă în sine pedeapsa și pieirea în sine ; ea-ți cere să știi să te apleci, să te potrivești împrejurărilor și să renunți.

Așadar cine vrea și cine se simte în măsură s-o facă — să fie cel dintîi care o bate cu pietre !

Leonard nu-l văzuse de multă vreme pe vechiul său prieten Franz. Franz fusese acela care se retrăsese atunci cînd, nelegiuit de nestatornic, nefiind în stare să-și păstreze fericirea, prietenul său se purtă atît de îngrozitor cu Hanna.

Sentimentele sale de indignare și milă pentru cea înșelată se împletiseră și cu un alt simțămînt dureros și lipsit de speranță pe care se străduia să-l ascundă. Așa i se păru lui Leo-

nard, care zîmbi înțelegător și cu oarecare superioritate.

S-a întîmplat însă să doarmă săptămîni de-a rîndul în paturi alăturate, să mănînce aceeași mîncare din aceleași gamele de tablă la mese din scînduri geluite, să facă alături zile întregi de marș pe drumuri de țară încinse, încărcați din greu ; în rînd cu ei mergea, mînca și bea și negustorul Jobst.

Purtau cu toții haine soldățești, cenușii. De jur împrejur, în lumea întreagă izbucnise marele război, iar cei trei rezerviști, se înrolaseră în același corp de trupe. În septembrie se îmbarcară cîntînd toți trei în trenul care se îndrepta înspre apus, purtînd fiecare buchetele de flori la coif și pe piept. Leonard lăsase acasă o femeie plîngînd și copiii care rîdeau, Jobst — femeia și copilul ; numai Franz nu-și luase încă nevastă. Era îndemînatic, isteț și destul de prezentabil ca bărbat, dar nu se pricepea să se poarte cu femeile, oricît ar fi dorit-o. Acum însă, fiind singur, îi venea mai ușor să plece la război decît multor altora, așa că fiecare lucru cu partea lui de bine.

Trei zile și trei nopți merseră cu trenul și apoi coborîră în țara franțuzească. În prima luptă la care luară parte stătură alături în linia de trăgători. Mica încăierare decurse destul de ușor și ambele părți suferiră puține pierderi. Dar cînd s-au ridicat constatară că totuși unii au rămas la pămînt, iar printre ei se afla și Leonard. Zăcea culcat la umbra unui tufiș care-și aplecase crengile asupră-i. Un fluture galben stătea între frunze și-și mișca aripile

fără să zboare. Parcă-l țintuise locului curiozitatea și Franz fu nevoit să dea de cîteva ori după el pînă ce acesta să se îndrepte alene în zbor către alt mort.

Franz îi luă prietenului — care se lăsa în voia lui cu chipul luminat de un zîmbet tăcut — puținele lucrușoare ce le poartă cu sine orice soldat : plăcuța de identitate, ceasul, punga cu bani și portvizitul, spre a le da plutonierului care să le trimită rudelor din patrie.

Din portvizitul pe care Franz îl ținea în mîna tremurîndă căzu fotografia unei femei. Ridicînd-o, recunoscu chipul Hannei. Speriat, scotoci în grabă prin toate despărțiturile, dar nu mai găsi și altă fotografie, așa cum s-ar fi așteptat. Hotărît, aruncînd o privire temătoare mortului, dar cu gîndul la sărmana Crescența, luă la el fotografia Hannei.

Procedase înțelept și plin de tact, dar delicatețea lui se dovedi a fi fost totuși inutilă, ținînd cont de faptul că înainte de a pleca pe front, Leonard așternuse pe hîrtie ultimele lui dorințe și le lăsase în păstrare, într-un plic sigilat soției sale Crescența. Între altele stătea scris și că de va fi să cadă la datorie pe cîmpul de luptă, dacă va fi cu putință, rămășițele-i pămîntești să fie aduse în Germania și să fie îngropate alături de cele ale soției sale Hanna. Numai că atunci cînd a comis măruntul furtișag, Franz n-avea de unde să cunoască toate acestea și poate că a mai avut și vreun alt motiv să păstreze în taină fotografia Hannei.

Și poate că decedatul ținuse să orînduiască lucrurile astfel din dorința de a-i arăta astfel

Hannei că nu are nimic a-i reproşa, consimţind la ceea ce plănuise ea să facă, atunci în pădurea neagră de lîngă Peinting; că e de acord cu sentinţa ce i-o hărăzise ea, fără a mai apuca s-o execute, şi că nu are de ce să se răzvrătească împotriva dreptei sale judecăţi — Hanna se cuvenea să afle toate acestea. Poate că se mai gîndise şi la faptul că, oricît de absurd ar părea, nu e nicicînd prea tîrziu să faci o asemenea mărturisire, ea ajungînd oricum la urechea celui căreia îi e destinată.

Că prin aceasta avea s-o lovească pe Crescenţa, n-a mai chibzuit el, căci un nechibzuit a fost o viaţă întreagă. Sau poate că a ştiut, a verificat cît de multe poate să suporte Crescenţa fără să urască.

A doua zi, cînd îl îngropară pe soldatul Leonard, a fost zi de repaus pentru trupă. Îl înmormîntară cu toate onorurile, într-un cimitir militar făcut în pripă, şi nu se mai auziră focuri de armă cînd preotul regimentului vorbi în faţa gropii : Războiul făcuse un ultim salt înăuntrul Franţei şi apoi se oprise. Leonard dormea sub moviliţa sa de pămînt ca într-o ţară paşnică, bubuitul îndepărtat al tunurilor făcînd liniştea să pară şi mai adîncă.

Veni toamna şi apoi iarna ; trupele — prieteni ori duşmani — îşi căutau adăpost în pămînt, în tranşeele din care ani de zile nu aveau să mai iasă. Zăpada acoperea mormîntul lui Leonard şi al altora. Primăvara, cînd neaua se topi, doamna Crescenţa reuşi prin tenacitate să învingă toate greutăţile şi să obţină permisiunea de-a îndeplini ultima dorinţă a lui Leonard al ei. Nu spuse nimănui dacă a durut-o că răposatul ceruse să fie aşezat lîngă prima lui soţie.

În fond avea trei copii cu cel căzut şi asta era mult şi îndeajuns pentru o femeie răbdătoare, cum o învăţase viaţa pe Crescenţa să fie.

Ajuns în Franţa, pentru a asista la deshumarea cumnatului său, fratele Crescenţei nu fu lăsat să pătrundă în micul cimitir, căci tocmai în acea zi — o zi de mai caldă şi senină — duşmanul nerăbdător încerca un atac. Tunurile sale cu bătaie lungă începură să bubuie, iar cimitirul se afla în raza lor de foc, ba s-ar fi putut crede că tocmai împotriva lui se îndreaptă întreaga furie a distrugerii. Proiectilele grele arau cu o forţă cumplită mormintele, fum şi pîclă se strîngeau în nori groşi deasupra crucilor, coloane de pămînt se ridicau în trombe, smulse cu violenţă. Pomi negri, care cu o clipă mai înainte se unduiseră în vînt se prăbuşeau acuma — o pădure ce se reînnoia veşnic sub izbiturile ghiulelelor, încărcate de pucioasă.

Priveliştea ce se înfăţişa dinaintea ochilor era de un comic suprem : cum trăgeau aici viii în morţii care nu se mai apărau, lăsîndu-se, răbdători, scoşi încă o dată, din mormintele lor, la lumina de care se dezobişnuiseră... Era oricum mai bine dacă fierului care despică i se ofereau trupuri pe jumătate putrezite, decît să fi nimerit pe cei în viaţă. O lovitură în plin nimeri şi în mormîntul lui Leonard. Rămase o groapă în formă de pîlnie uriaşă şi neagră.

Cînd în sfîrşit focul încetă, în cimitirul pustiit se căscau la tot pasul pîlnii de obuz şi gropi. Crucea de lemn de pe mormîntul lui Leonard fusese smulsă şi azvîrlită, dincolo de cimitir, departe, şi se înfipsese ca o lance, din nou în pămînt, unde stătea acum cam pieziş, dar fără să fi păţit altceva. Era într-o cîmpie, unde păpădia creştea în pîlcuri-pîlcuri. N-ar fi fost un loc prea rău pentru o cruce de mormînt, în iarba verde, presărată cu flori, numai că ceea ce anunţa, minţind nevinovat, micuţa tablă — că aici s-ar odihni soldatul Leonard — nu mai corespundea adevărului.

Soldaţii strînseră ce se mai găsi din cadavrele sfîrtecate şi înmormîntară totul într-o groapă comună, pe care o făcură ceva mai în spatele frontului. Fratele Crescenţei trebui să se întoarcă acasă fără să-şi fi îndeplinit misiunea şi purtînd cu el un suflu de groază pe care bărbaţii rămaşi în patrie îl trăiesc doar noaptea, în vis.

Leonard, cel mînat încoace şi încolo, care în viaţă fiind nu putuse să-şi găsească astîmpăr lîngă o femeie, împărţindu-şi egal şi cu credinţă patul cu ea — inima lui nu era făcută pentru aşa ceva — a eşuat jalnic şi ridicol pînă şi în ultima încercare de a-i juca sorţii acesteia o festă, măcar aşa, după moarte.

Dealtfel mai tîrziu căzură şi negustorul Jobst şi Franz, împreună cu mulţi alţii dintre bărbaţii din Peinting-ul cel înconjurat de foşnetul codrilor, fără ca asta să însemne ceva deosebit în vremea aceea. După cum nu era nici motiv de cugetare dacă nu cumva ar putea

să însemne altceva privind dincolo de moarte, sau dacă cele întîmplate n-au fost menite să însenineze un anume întuneric.

La Franz, îngălbenit de moarte, se găsi fotografia unei femei cu înfăţişarea exotică şi cu chip de pisică. Cînd efectele celui căzut îi fură redate surorii sale care nu mai locuia de multă vreme la Peinting, pe lîngă jalea care o cuprinse, aceasta se simţi şi puţin ofensată de fratele ei care se dovedea a fi fost atît de ascuns, încît niciodată nu i-a povestit şi nici nu i-a scris despre o femeie care să-i fi fost atît de apropiată.

Ea vedea că fotografia fusese privită adeseori şi îndelung. Nu că s-ar fi cunoscut amprentele unor degete sau că ar fi avut colţurile îndoite, dar într-un fel cu totul misterios parcă, ochii celor care au privit-o îşi lăsaseră urmele lor tăcute pe ea. Se întîmplă de multe ori aşa ceva.

Şi sora — o femeie care ştia ce este viaţa şi avea vederi sănătoase — îi spuse bărbatului ei că n-ar fi ieşit bine lucrurile între Franz şi necunoscuta aceea, că ei doi nu s-ar fi potrivit cîtuşi de puţin, şi avea dreptate, căci oricît de bun şi credincios şi iubitor ar fi fost Franz şi oricîte calităţi ar fi avut acest om serios şi de nădejde, cel pentru care era sortită să bată inima sălbatică a Hannei, trebuia să fie din alt aluat, în bine şi în rău, şi chiar dacă asta însemna pieirea ei.

Iar fotografia — chipul Hannei — rămase împreună cu alte amintiri, cruciuliţe de argint,

scrisori îngălbenite și inele, într-o casetă neagră, păstrată într-un dulap unde arareori se mai umbla, unde se țineau vechi rochii de mătase și diferite alte materiale care se tăiau din cauza vechimii, apărate de punguliţe cu praf de molii, în umbra uitării ce le cuprinde pînă la urmă pe toate.

CASA BĂRBIERILOR

Bunicul meu s-a născut în anul 1813.

E mult de atunci, aproape un secol şi jumătate, dar eu am apucat să-l cunosc. Locul său de baştină este un sat mai mare din Pădurea Bavareză. Pe vremea cînd se născuse el oamenii de prin părţile acelea se mai temeau încă de lupii care în nopţile geroase de iarnă veneau din Boemia şi urlau hămesiţi. În odaia în care dăduse primul ţipăt ardeau încă feştilele din răşină de brad. Taică-su era bărbier, după cum fuseseră şi bunicul şi străbunicul lui. De aceea casa în care veni el pe lume, în miez de noapte, se numea casa bărbierilor şi bărbier avea şi el să devină. Ceva îl deosebi de strămoşii săi bărbieri : în timp ce ei muriseră cu toţii în casa aceea, cu el nu se întîmplă la fel.

Mai tîrziu am vizitat şi eu casa bărbierilor — casă unde se născuse dealtfel şi mama. Am vizitat-o de două ori, în doi ani la rînd. Pe atunci aveam patrusprezece şi apoi cincisprezece ani. Este una din cele mai mari case din comună, aşezată în piaţă, lîngă biserică, cu un antreu mare, văruit în alb, şi odăi spaţioase

şi luminoase. Cupola impozantă în formă de bulb a bisericii era acoperită cu şindrilă negricioasă.

Erau cu totul alte timpuri cînd am fost eu acolo, adică la cinci ani după sfîrşitul secolului. Nimeni nu se mai gîndea la lupi. Prin păduri tot se mai găseau însă mure şi ciuperci. De adunat se adunau numai mînătărci şi numai cele mai bune, cele tinere cu pălăria cărnoasă şi tare. Azi se strîng tot soiul de ciuperci — chitărcuţe, bureţi galbeni, oricare numai bune de mîncat să fie, pe cînd înainte se alegeau doar cele mai gustoase.

În casa bărbierilor se afla acum un băcan care vindea brice, zahăr pe care-l fărîma cu un ciocan de lemn dintr-o căpăţînă conică şi piper. Generaţia bărbierilor se stinsese, dar casa îşi păstrase numele.

Venisem cu bicicleta dinspre Dunăre, urcînd mai multe ceasuri. Străzile erau bine întreţinute şi netede, datorită patului solid de granit de dedesubt. Erau acoperite cu o pulbere fină şi albă. Cum abia mijiseră zorile, iar colbul era umezit de rouă, bicicleta lăsa o urmă cu adîncituri şi proeminenţe, întocmai ca inscripţiile de pe o monedă.

Oprindu-mă într-un loc să mai răsuflu am stat de vorbă cu un muncitor de la drumuri. Era un om cu părul alb, îmbrăcat ca un ţăran plecat la lucru, avînd un şorţ albastru de pînză pe deasupra. Însemnul meseriei lui şi-l purta sub forma unui cerc de alamă în jurul pălăriei, pe care se aflau încrustate cuvintele: „muncitor de la drumuri". Mi s-a părut a fi

bun şi înţelept. Uneori crezi, cuprins de spaimă, că azi nu mai există asemenea oameni. Nu purta barbă; avea obrazul adînc brăzdat şi vorbea de strada sa, lăudînd-o, aşa precum vorbeşte şi jocheul despre calul său pe care-l îngrijeşte şi-l iubeşte.

Apoi am plecat mai departe. Pădure în dreapta, pădure în stînga — aşa am mers ceasuri întregi; numai pădure, neagră — brazi şi molizi — întreruptă din cînd în cînd de poieni năpădite de tufăriş sălbatic, care se încingea la soare. Era vară iar eu plecam în vacanţă. Prin poienele acelea în august se cocea smeura, iar în septembrie, chiar şi în octombrie, murele, căci acolo totul se coace mai tîrziu. Cea mai mare parte din smeură şi mure putrezea în vrej, stricîndu-se deci, căci în vremurile acelea de abundenţă nimeni nu se ostenea să le culeagă. Dealtfel „a se strica" este o noţiune destul de egoistă a omului, de parcă boabele acelea creşteau anume pentru a fi culese, cînd de fapt ele au cu totul altă menire, de nepătruns pentru noi. Pe acolo smeura cea roşie este uriaşă şi teribil de dulce, în timp ce murele cele negre nu sînt tot atît de dulci, fiind — chiar şi coapte de-a binelea — puţin acrişoare. Înseşi cele două culori — roşu şi negru — exprimă deosebirile dintre ele. De multe ori începe să ningă şi boabele încă atîrnă, mari şi durdulii de crenguţele ţepoase, căci iarna vine devreme în pădure.

Stînd acolo, la ţară, în satul bunicilor şi al mamei, am trăit şi o dragoste timpurie. Fata locuia peste drum de modesta gospodărie a

rudelor mele, chiar la intrarea în sat. Era înaltă și subțire, cu obrajii măslinii și nu era fată de țăran. Tatăl ei era șeful jandarmeriei și purta o uniformă verde ca firul ierbii, cu nasturi lucitori.

În odaia lor de zi, unde domnea o lumină palid verzuie din cauza florilor de pe pervazul ferestrei, se afla o canapea de piele neagră cu ținte albe. Fata nu mai avea mamă, așa că ea se îngrijea de gospodăria tatălui. Stăteam deseori de vorbă cu bărbatul cel mustăcios, mai des decît cu fiica sa, de care mă cam temeam, deși se purtase întotdeauna foarte prietenos cu mine. Eram din cale-afară de timid pe vremea aceea.

Odată, pe înserate, m-am dus cu tatăl ei la cîmp să cosim niște iarbă. Era îmbrăcat numai în cămașă și într-o pereche de pantaloni verzi și cosea, cosea cu coasa. Mi-a spus atunci că se teme de turci.

— Ține minte ce-ți spun, zise el, turcii au să vină din nou. Stătea drept în picioare, cu coasa în mînă, privind către răsărit.

— Își vor adăpa armăsarii în Rin, mai zise.

Vorbele lui răsunau ca dintr-un vechi calendar. Avea un nas mare, coroiat, niște sprîncene albe, stufoase și zbîrlite și o privire pătrunzătoare. Și totuși chipul său avea încă ceva copilăresc. Nu știa că-mi place fiica lui. De spus nu-i spusesem de fapt, nici ei, dar ea bănuia. Se mărită mai tîrziu cu un subofițer care se obligase să facă serviciu militar doisprezece ani ca apoi să aibă posibilitatea de a ocupa un post civil, un post mai modest de funcționar. Majoritatea foștilor militari, care-și dobîndiseră în felul acesta dreptul de a ocupa o funcție civilă, deveneau administratori de școli, executori judecătorești, grefieri în diferite instituții.

La fel și șeful de post cu nasul coroiat, care și el urmase aceeași cale. Se punea mare preț pe deținerea unui post sigur. Din cînd în cînd, seara, stăteam cu fata și cu tatăl ei pe banca din fața casei și ne uitam cum zboară rîndunelele. Pe vremea aceea nu era încă logodită. Cînd m-am întors, în anul următor, avea deja un logodnic. Acesta purta niște galoane late, aurii la reverele uniformei sale albastre și era, în totul, o întruchipare a forței și vigoarei.

Mi-l arătă tocmai cînd făcea ridicări în brațe la bîrna de deasupra ușii.

Se uita mîndră la el. Eu eram doar un elev, iar el un bărbat trupeș și strălucitor.

Bunicul meu murise cu mult timp în urmă. Ultimii cincisprezece ani din lunga sa viață — a trăit aproape nouăzeci de ani — și-i petrecuse la părinții mei, în orașul de pe Dunăre. Îl am și acum clar în fața ochilor, pe domnul acela în vîrstă. Avea un păr frumos și des, alb și ondulat, și o barbă albă tunsă scurt. Purta întotdeauna haine negre și n-am văzut nicicînd la altcineva pantofi atît de lustruiți, de te puteai oglindi în ei. Avea numai cămăși albe cu gulere moi aplicate, ceea ce era ceva foarte deosebit în timpul acela cînd bărbații purtau un soi de manșete răsucite, tari ca niște cartoane în jurul încheieturii mîinilor iar la gît — gulere înalte, apretate și ele. Lavaliera sa nea-

gră era legată într-un anume fel cum nu se mai purta de mult.

Mai tîrziu, cînd am văzut nişte fotografii de-ale bătrînului Bruckner, am remarcat la gîtul acestuia genul de lavalieră a bunicului meu. Fusese sănătos şi puternic pînă în ultimele sale zile iar mama spunea că ar fi putut trăi foarte bine şi o sută de ani dacă n-ar fi alunecat într-o iarnă în timpul uneia dintre plimbările sale obişnuite. Căzînd îşi fractură piciorul şi trebui să zacă vreme îndelungată în pat, din care cauză se îmbolnăvi de pneumonie şi muri. Aveam şapte ani cînd muri el şi prima înmormîntare la care luasem parte fusese a lui. Mama şi tata plînseră la mormîntul său, dar ochii mei rămaseră uscaţi. Întorcîndu-ne către casă, pe drum, mama mă întrebase dacă nu eram nici un pic trist că a murit bunicul. Nu ştiusem ce să-i răspund şi tăcusem.

Amintirile mele mi-l aduc înaintea ochilor stînd în şezlong şi citind ziarul sau o carte, cu ochelarii pe nas : altminteri n-avea nevoie de ei. Îl stimam în tăcere dar nu-mi plăcea să-i arăt asta. Poate pentru că eram puţin gelos pe un văr de-al meu care ştia să se poarte mai frumos şi mai linguşitor cu el. Mie bătrînul îmi povestise destul de puţine din viaţa sa — eram prea mic pentru aşa ceva. Tot ce ştiu despre el ştiu de la mama.

Era fiul cel mai mare al tatălui său şi începuse de timpuriu să-l ajute să tundă ţăranii şi să le radă barba. Veneau să se bărbierească o singură dată pe săptămînă — sîmbăta — ca să fie frumoşi duminica ; doar învăţătorul şi preotul veneau mai des. Pe vremea aceea, la ţară mai ales, bărbierul trebuia de multe ori să facă şi pe doctorul. Aşa că bunicul meu învăţase să scoată bătături, să lase sînge — sînge îngroşat — fie cu ventuze metalice, fie punînd lipitori, să facă un pansament de urgenţă dacă vreun cal nărăvaş îi zdrobise rîndaşului fluierul piciorului. Dar tatăl său avea alte planuri mai pretenţioase pentru el, care la rîndul său era destul de ambiţios. Astfel ajunse să urmeze şcoala superioară de la Landshut. Acolo participă cu conştiinciozitate la cursuri, învaţă latina — atît cît să-i folosească viitoarei sale meserii, căci studia botanica, care avea să devină mai tîrziu o mare pasiune a sa. Învăţă să pună plasturi care trăgeau afară puroiul şi vindecau coptura, dobîndi îndemînare în a pune la loc un braţ scrîntit, în vindecarea coastelor rupte. Doi ani stătu la Landshut. Apoi îşi luă examenul de absolvire cu distincţie şi se întoarse în satul său ca om învăţat.

Era felcer, „chirurgus" scris negru pe alb într-o patalama cu sigiliu regal. De atunci încoace nu mai bărbierea ţăranii, treabă care o făcea în continuare numai tatăl lui, mîndru de fiul său atotştiutor. Dacă e să cred spusele mamei, i se dusese repede vestea ; suferinzii veneau la el de la mare depărtare iar el se pricepea să-i ajute cu vorba şi cu fapta, vindecînd sau cel puţin alinînd chinurile ţăranilor. După moartea timpurie a tatălui său renunţă cu totul la frizerie. Stătea într-un cabinet de consultaţii înconjurat de tot felul de flacoane pline cu licori miraculoase din

plante ; pe masă se aflau pense, foarfeci şi ventuze iar pe coridor aşteptau, răbdători, ţăranii să intre la el. Citea cărţi savante din domeniul său iar mama spunea că şi el era aproape un savant care scosese cărţi despre tratamentul plăgilor deschise cu pansamente cu plante medicinale şi tot felul de alifii născocite de el. Apoi îşi luă o nevastă. Fiind dintotdeauna o fire mai rece, nu se însură din dragoste. Nu, nu făcuse o căsătorie din dragoste — îmi spusese mama, care la rîndul ei ştia lucrurile acestea de la mama ei. Dar femeia aceea avea ceva avere pe care-o aduse în noua casă ; căsătoria lor fu fericită şi li se născură mai mulţi feciori şi fete.

Trecînd prin dreptul casei bărbierilor mă gîndeam la toate astea. Rudele la care locuiam administrau o mică moşioară. Mama zicea în glumă că mătuşa — o femeie uscăţivă — provenea dintr-o ramură colaterală a casei bărbierilor. Am observat imediat că era o femeie zgîrcită care sucea banul de o sută de ori pînă-l dădea din mînă. Nu stăteam pe degeaba la ea ; îi plăteam o mică sumă pentru masă. Unchiul meu purta o barbă stufoasă, lungă şi neagră, cu marginile puţin înspicate, care se revărsa pînă pe piept. Semăna cu un persan. În buzunarul de la veston avea în permanenţă un pieptănuş cu care-şi potrivea de mai multe ori pe zi barba. Cică de barba aceea, pe vremea cînd era în întregime neagră, se îndrăgostise mătuşa. Asta aflasem de la mama, care-mi spuse şi că în tinereţea lui unchiul fusese cam ştrengar, adică unul dintre cei care se ţin de femei. Era

un băiat de prăvălie la o băcănie dintr-un tîrguşor între păduri şi nu prea izbutise să se căpătuiască în meseria sa. Atunci se hotărî să se însoare cu mătuşa, şi prin ea ajunse să devină proprietarul unei ferme. Nefiind obişnuit cu munca într-o gospodărie de ţară, care dealtfel nici nu-i plăcea, la scurt timp după nuntă căzu din podul cu fîn şi-şi fractură grav şi în atîtea locuri piciorul, aşa că trebuiră să i-l taie. De atunci purta un picior de lemn aşa că nu mai putea fi de prea mare ajutor în treburile fermei. Primea o mică pensie lunară de pe urma unei asigurări în caz de accident şi de multe ori, rîzînd şi bătîndu-se cu palma peste piciorul de lemn, spunea despre căzătura aceea că fusese cea mai bună afacere din viaţa lui — şi mătuşa nu-l contrazicea.

Eu dormeam într-o cămăruţă de la mansardă, unde mirosea minunat a lemn încins. Nu departe de casă se afla eleşteul satului unde înotau şi se scufundau raţele. Era şi o mulţime de broaşte în el. Peste zi nu se auzeau, dar cum se întuneca se porneau într-un cor sălbatic, cu crescendo-uri şi descrescendo-uri, de parcă ar fi bătut mii de tobe. Dar nu se întîmpla întotdeauna la fel. În unele nopţi eleşteul rămînea liniştit, nu se auzea nici un sunet. N-am putut să-mi explic niciodată de ce se petrec lucrurile aşa.

Apoi a venit focul cel mare. Cînd m-am culcat n-am auzit broaştele cîntînd. Şi deodată m-am trezit în sunete de goarnă şi în dangătul clopotelor bisericii, bătînd în semn de alarmă.

Îndreptîndu-mă spre fereastră, buimac de somn, am văzut zarea înroşită. Am aprins lumînarea pe noptieră, mi-am încălţat pantofii fără să-mi pun ciorapii, m-am îmbrăcat iute şi am dat fuga în stradă. Era puţin trecut de miezul nopţii.

Tocmai veneau pompierii cu pompa. Toţi purtau coifuri galbene de alamă, haine negre cu revere şi manşete roşii, iar unii aveau pe după umeri legături de frînghii răsucite, şi toporişti la şolduri. Mare lucru n-au mai putut face, căci flăcările se întinseseră prea tare. Eu mă amestecasem în mulţimea de privitori iar lîngă mine se afla fata care mi-era dragă. Săreau din toate părţile scînteile din şarpanta acoperişului iar jetul de apă cădea fîşiind fără folos în jăratecul acela. În agitaţia care mă cuprinsese, i-am apucat mîna fetei de lîngă mine iar ea nu şi-a retras-o. M-am uitat la ea — pe chipul ei se răsfrîngea jocul flăcărilor. Avea pe ea un palton închis pînă sus şi spunea că la auzul goarnelor, sărise din pat, întocmai ca şi mine şi-şi pusese doar paltonul peste cămaşa de noapte de grăbită ce fusese. Dar era o noapte caldă, a mai spus ea, iar focul încălzea şi el. Într-adevăr, ne încălzea pe amîndoi.

În spatele nostru se auzeau oamenii vorbind pe şleau de incendierea intenţionată, ziceau că Gschwendtner însuşi pusese focul. Eu stăteam ca vrăjit şi priveam flăcările fără să scot o vorbă. După mine ar fi putut să ardă tot aşa ceasuri întregi, căci atunci aş fi putut s-o mai ţin de mînă încă multă vreme pe fata care stătea alături de mine, numai în cămaşă şi palton. Însă tocmai atunci se prăbuşi acoperişul.

A doua zi am auzit că l-au arestat pe Gschwendtner — un ţăran sărac, dator vîndut şi căzut în patima rachiului — care, beat fiind, după ce săvîrşise fapta recunoscuse că el îşi dăduse foc la casă în speranţa că încasînd asigurarea se va pune din nou pe picioare. Mi-a venit în minte piciorul de lemn al unchiului meu. Incendiatorul a fost condamnat la un an de închisoare. Cînd am revenit în sat după un an, Gschwendtner se întorsese. Îi acordaseră circumstanţe atenuante şi n-a trebuit să-şi ispăşească în întregime pedeapsa. Acum se tocmise ca slugă pe undeva.

În sat totul era ca şi în vara trecută — vreme frumoasă, arşiţă, ploua puţin. Peste drum de casa bărbierilor era cîrciuma, „La murgul negru“ şi din cînd în cînd mă duceam să beau acolo, la birtaşul murgului, cîte un pahar de bere ţărănească, bună şi amăruie. Cîrciumarul era un om trecut bine de cincizeci de ani, gras, cu o burtă proeminentă, pe sub şorţul său alb. În tinereţe apucase să-l cunoască pe bunicul meu. Mă întrebă dacă şi eu am de gînd să mă fac doctor.

— Bunicul dumitale, spuse el, era un om deştept şi luminat.

Şi povesti că pe vremuri bunicul făcuse lucruri care au uimit oamenii iar pe unii i-au şi indignat — mai ales pe preot. Fiind amîn-

doi morți se putea vorbi acum în liniște despre asta. De fapt trăiau cu totul alte vremuri, multe s-au schimbat de atunci ; oamenii nu mai sînt, din fericire, așa de mici la suflet. Răsuflînd anevoie, cîrciumarul murgului se așeză lîngă mine fumînd din trabucul său negricios — ca să alunge muștele, zicea el, căci ne înconjuraseră cu zumzetul lor și sclipirile lor verzui.

— Sînt prea multe gropi cu gunoi în sat, și din cauza asta se strîng atîtea, mai spuse el.

Povesti în continuare că prin anii șaptezeci, la Regensburg, apăruse o nouă gazetă, destul de progresistă. Oamenii din sat, toți, — și preotul și învățătorul, ce mai la deal la vale, toți — erau abonați de cînd lumea la un ziar care apăra binecuvîntatul trecut și datinele sale.

— Toți cei de pe aici erau negri, și mai sînt și acum, spuse el. Și eu sînt. Prin cuvîntul „negru" se denumea politica unui partid.

— Bunicul dumneavoastră însă, — zise el, dînd cu mîna după o muscă, fără a o nimeri — bunicul dumneavoastră se abona imediat la noua gazetă. Asta nu putea să rămînă o taină — știa dirigintele poștei și poștașul și apoi toată lumea. Ce vîlvă se mai stîrni atunci !

Eram singuri în cîrciumă — birtașul și cu mine, împreună cu droaia aceea de muște.

— Treaba asta îi pricinuise preotului o adevărată spaimă și i se părea o grozăvie, lui, venerabilului domn, care altminteri era pașnic și nu era om dintre cei mai aspri, zise cîrciumarul răsuflînd din greu.

Dar ce putea face ? Și apoi bunicul dumneavoastră mergea în fiecare duminică la biserică.

Cîrciumarul spuse în continuare, zîmbind pe sub mustață, că de fapt învățătorul s-ar fi abonat și el la foaia cea nouă, dar n-avea curajul s-o facă. Cu bunicul era altceva, lui îi dădea mîna să îndrăznească așa ceva căci din pricina aceasta nu-i scădea numărul pacienților care tot continuau să vină la el — chiar și preotul, care suferea de inimă.

— Căci — își dădu cu părerea birtașul, golindu-și țapul — celui bolnav de dropică îi este tot una cine-i scoate apa și n-are decît să fie și unul care citește o foaie răzvrătită.

El vorbea înainte iar eu îl ascultam. Șorțul său cel alb avea pete roșii pe el. Erau pete de sînge. Birtașul ținea și o măcelărie.

Cele povestite de el nu erau lucruri noi pentru mine. Știam de la mama că bunicul fusese toată viața lui un adept sincer al libertății. Iată și explicația faptului că-l citea cu atîta plăcere pe Friedrich Schiller. Îl avea într-o colecție de volume mici, legate în piele maronie. De văzut nu văzuse niciodată jucată vreo piesă de-a lui Schiller. Mai tîrziu, cînd stătea la noi în oraș și ar fi avut această posibilitate, era prea bătrîn pentru a mai avea chef de mers la teatru. Prefera să-l citească.

Și ca să sfîrșesc : cînd bunicul găsi de cuviință să se retragă din activitate, vîndu casa băr-

bierilor. Se simți bine la părinții mei și nu se mai întoarse, nici măcar pentru o vizită scurtă în satul său. Iar dacă cineva din sat se îmbolnăvea, trebuia să meargă pînă în orășelul învecinat dintre păduri, căci acolo era un doctor.

Într-un astfel de sat există totul — și noroc și nenorocire, ca și la oraș. Am fost de față cînd oamenii au scos un cadavru din eleșteul cu broaște, trăgîndu-l cu o cange lungă. O tînără cu părul roșu iubise pe cineva și cînd se văzu că dragostea poate și rodi, fata se înecase fără să mai stea mult pe gînduri. Țăranii dădură din cap auzind de cele întîmplate și de năprasnicul ei sfîrșit și, dojenitori, spuneau că din cauza unui copilaș nu e neapărat nevoie ca cineva să se înece chiar. Dar ea o făcuse. La cimitir avu parte de o înmormîntare liniștită. Preotul cel tînăr spuse că desigur totul se petrecuse într-o stare de întunecare a minții — altfel nu i s-ar fi îngăduit o înmormîntare creștinească. Cînd o scoaseră din apă, rochia îi era lipită de trup și starea ei era evidentă pentru toată lumea.

Chipul îi era galben ca ceara și luminat de un zîmbet.

Peste cîteva zile am pornit-o din nou pe bicicletă către casă. Am ajuns prin păduri și, cum drumul mergea la vale, pedalatul era ușor de tot, de parcă zburam. Aveam senzația că plutesc pur și simplu. „Ești un porumbel alb" — îmi spuneam ridicînd mîinile de pe ghidon, ținîndu-le întinse mult în lături și alunecînd pe serpentine ca într-un zbor planat. Mă simțeam într-adevăr ca un porumbel alb și nu m-ar fi mirat dacă la un moment dat, bicicleta s-ar fi înălțat de la pămînt. De fapt mă jucam. Dintr-odată se ivi un uliu deasupra mea și țipă strident. Însă în clipa următoare eu eram undeva într-o vîlcea întunecoasă care mă ocrotea.

ULRICH

Omul nostru, Ulrich, eroul acestei povestiri, în vîrstă de 35 de ani, necăsătorit, se putea socoti şi din alt punct de vedere liber şi independent, căci scăpase fără să fi fost rănit din tranşeele războiului mondial şi cu meseria sa de desenator cîştiga destui bani ca să-i ajungă pentru un trai fără griji, în două încăperi ale unui bloc dintr-o metropolă. Nici nu-şi dorea deocamdată mai multă bunăstare și comoditate şi fericire trainică, el, care ani de zile fusese obişnuit să se adăpostească în subsoluri.

Într-o dimineață senină de ianuarie Ulrich stătea la măsuța de unde tocmai se strînsese micul dejun şi care era acoperită cu o față de masă albă, proaspăt spălată, şi privea pe fereastră acoperişurile înzăpezite. Îl aştepta lucrul, dar el n-avea cîtuşi de puțin chef să se ocupe de ornamente şi înflorituri.

De la o vreme încoace îşi tot zisese că e cazul să plece spre munții din apropiere, așa, pentru vreo săptămînă sau două de odihnă, dar șovăise mereu, amînînd călătoria. Dar acum, în clipa aceasta, văzînd mantia albă care se întindea în fața lui ca un cîmp de iarnă, îi veni

dintr-o dată s-o pornească chiar a doua zi în mica expediție.

Gîndindu-se la pregătirile sumare ce le avea de făcut trase sertarul de la masă spre a-şi mai verifica odată rezerva de bani păstrată acolo şi dădu peste portocala pe care o pusese ieri. O scoase și o așeză pe masă.

În joacă, cu gîndul deja în drum spre munți, împinse fructul cu degetul cel mic. Portocala prinse a se rostogoli iar umbra ei părea o felie palid-roşcată pe fața de masă.

Ulrich făcu sfera aceea lucioasă să se rostogolească încoace şi încolo între palmele lui. Se lovi, moale, de căuşul uneia din ele ; sări, de parcă ar fi avut viață și făcu calea întoarsă, și tot așa, pînă ce plictisit de jocul acesta stupid Ulrich ridică deodată o mînă şi portocala, nebună, trecu pe dedesubt, în goană, spre marginea mesei unde se prăbuşi. Căzu cu zgomot înfundat pe podea și se rostogoli mai departe, oprindu-se numai cînd ajunse la perete. Atunci Ulrich ridică fructul şi-l puse în sertar fără să-i mai acorde vreo importanță. Începu să-şi numere banii.

A doua zi era deja în tren şi privea cum se apropiau coamele munților, cum acestea se făceau tot mai albe şi casele tot mai scunde iar zăpada se strîngea în mormane, tot mai mari pe lîngă linia ferată. După numai două ceasuri sosi la Eichhausen, pe lacul Aprer. Luă o odaie la etajul I la hanul care-i fusese recomandat de nişte cunoscuți. O cameră mică, dar după cum îl asigură hangița, cu atît mai

lesne de încălzit, şi cu vedere nestingherită spre lac şi spre munţi.

Îşi aranjă lenjeria şi cîteva cărţi şi cum între timp se făcuse aproape ora cinci şi afară se întuneca repede, voi să se familiarizeze puţin, cît mai era încă lumină, cu noile împrejurimi, cu satul şi lacul.

Hanul se numea „La Florian". Denumirea i se trăgea de la sfîntul al cărui chip era pictat pe faţadă, în culori vii, şi care se arătase milostiv în repetate rînduri cînd fusese vorba de vreun pericol de foc. Era înfăţişat ca un războinic, cu platoşă şi pulpane ; în jurul şoldurilor purta un soi de veşmînt scurt care semăna cu o fustiţă de copil, pe cap avea un coif impunător cu un mănunchi de pene fluturînde. Cu un polonic vărsa o şuviţă de apă peste o casă micuţă aflată la picioarele sale, din acoperişul căreia ţîşneau flăcări roşii ca sîngele. iar în jurul ei stăteau locuitorii înspăimîntaţi, bocindu-se. În cursul plimbării sale prin sat Ulrich zări mai multe asemenea case, împodobite din abundenţă cu imagini viu colorate ce-l arătau pe Dumnezeu cu barbă, porumbelul sfînt, îngeri şi martiri.

Ziua nu fusese prea geroasă şi, ajungînd la lac, Ulrich văzu că apa nu îngheţase de fel. Era albastră închis la culoare şi nemişcată. Nesfîrşită şi strălucind tristă i se înfăţişa întinderea aceea de ape din undele căreia, chiar în faţa lui, aproape de tot, se înălţau trestiile uscate, brune-gălbui şi ţepoase.

Stătu aşa pînă ce peste lac se lăsă seara cu ale ei neguri uşoare. Se făcu frig. Ulrich se

întoarse în sat unde prinseseră a se revărsa în stradă, pe după geamurile caselor primele lumini roşietice. Ajunse la han, intră în sufrageria ce părea adormită, se aşeză în colţ lîngă soba mare şi verde şi-şi lipi mîinile de dalele cocoşate şi calde. În încăpere era linişte. El era singurul muşteriu. Un ceas cu cuc ticăia în căsuţa-i afumată de lemn. Cineva intră prin uşa de după tejghea şi se auzi o voce spunînd :

— Bună seara ! şi-l întrebă ce doreşte să comande.

El ceru vin roşu. Fata îl aduse, îi ură : „Noroc" şi aprinse lumina.

Fata îşi purta părul negru strîns într-un coc pe ceafă şi avea o privire degajată, cu care-l măsura plină de naivitate. Îl întrebă, nu din curiozitate ci cu o anume politeţe liniştită cît avea de gînd să rămînă. Îi mai recomandă cîteva locuri frumoase unde se pot face excursii din Eichhausen şi apoi îl lăsă singur, căci între timp intraseră şi alţi muşteri — oameni din sat — pe care trebuia să-i servească.

Cu spatele rezemat de soba caldă, Ulrich îşi sorbea vinul gustînd din plin tihna acelei clipe. În partea cealaltă bărbaţii jucau cărţi şi se simţea pătruns de zgomotul paşnic pe care-l făceau aşii şi rigile azvîrlite pe masa ce strălucea de curăţenie, şi clinchetul monezilor în micile farfurioare de metal.

Ana —aşa îi spuneau fetei jucătorii — îşi vedea de treabă, şi umbla de colo-colo. Să tot fi avut vreo douăzeci şi cinci de ani, şi era îmbrăcată după portul locului cu o rochie des-

chisă la culoare, strînsă pe corp, în carouri, care le prinde atît de bine pe femei, cu șorțuleț alb și scrobit pe deasupra și cu ciorapi albi în pantofii negri cu toc jos.

Mai tîrziu Ulrich comandă ceva de mîncare și totul fu grozav de gustos, cum de mult nu i se mai păruse. Îi plăcea și vinul roșu, așa că mai ceru un al doilea pahar și apoi și un al treilea. Ar fi putut să i se pară plictisitor să bea singur în colțul său de lîngă sobă. Dar nu era deloc așa. O urmărea pe Ana cum vine și se duce cu fusta ei care foșnea iar ea văzu că n-o slăbea din ochi și-i arunca și ea din cînd în cînd cîte o ocheadă. Nu era nimic frivol în schimbul acesta de priviri și nici unul dintre ei nu se fîstîci. Și nici cînd plăti nu încercă să-i facă vreo aluzie glumeață după cum nici ea nu păru să aștepte vreuna.

Îi socoti conștiincios totul, fără să ridice capul și după aceea urcă în camera lui.

Ajuns sus se îndreptă spre fereastră. Lacul era întunecat iar luna, aproape plină, apăruse deja și-și revărsa lumina. Munții însă nu se mai zăreau, căci cerul era acoperit cu o pîclă de nori albicioși. Culcat în pat, întins comod, gustînd plăcerea cearceafului neted de sub el, își simți cugetul liber și voios, întocmai ca al unui copil înaintea unor zile de sărbătoare, și adormi.

A doua zi, cînd se trezi, nu-și dădu imediat seama unde se afla, dar apoi recunoscu camera și dulapul și dezmeticindu-se se ridică în capul oaselor, încîntat. Ningea — văzu el pe fereastră — cu fulgi mari și consistenți ; era o zăpadă frumoasă și înghețată care avea să țină, se vedea că n-o să se topească imediat ce ajunge pe pămînt. Ulrich se îmbrăcă în pripă — deși n-avea nici un motiv să se grăbească — și rămase un timp în fața ferestrei. Învăluiți în ninsoarea care se cernea, nu se vedeau nici lacul și nici munții. Însă luminozitatea intensă anunța că în curînd ninsoarea va înceta.

Apoi coborî în cîrciumă. Era curată și prietenoasă. Își reluă locul de lîngă soba verde iar Ana îi aduse micul dejun. Nu zăbovi mult căci se simțea mînat spre iarna de afară.

Într-adevăr, ninsoarea contenise aproape de tot ; ici și colo cîte un fulgușor delicat, rătăcit parcă, îi nimerea obrazul.

Cerul era acoperit, dar erau porțiuni în care se vedea deja albastru strălucitor și luminos.

Ulrich o luă prin sat, de data asta însă nu la vale, spre lac, ci spre munții care se înălțau semeți în fața lui.

Nu trecuse o oră de cînd umbla așa, la început printre gardurile de scînduri, apoi pe un drum plin de cotituri, cu zăpada scrîșnind vesel sub pantofi, că ajunse în dreptul unei case singuratice, așezată la stradă, pe după un gard solid de lemn. Nu era o casă țărănească, deși fiind acoperită cu șindrilă, cu cocoșul de vînt în vîrf și cu ferestrele-i mici ar fi părut așa ceva ; era o vilă de felul celor pe care și le construiesc orășenii pentru a locui cînd și cînd în ele, iar acum nu se vedea dacă e locuită. Avea, ce-i drept, perdele la ferestre, iar ochiurile geamurilor erau proaspăt curățate, dar pe

coş nu se înălţa nici un fir de fum. Casa era tăcută şi îngheţată.

Ulrich se opri în faţa ei şi chiar dacă cineva s-ar fi arătat ca urmare a gestului său — şi ar fi fost penibil — bătu tare din palme, de se sperie şi el de zgomotul impertinent. Dar în casă nu se clinti nimic, cocoşul nu-şi luă zborul şi nimeni nu se arătă la fereastră, împins de curiozitatea de a-l vedea pe zurbagiul care purcese repede şi ruşinat mai departe. După cîtva timp părăsi drumul ce l-ar fi dus la poalele munţilor, ceea ce n-ar fi dorit, căci de data aceasta venise să vadă uriaşii doar din depărtare. O luă pe o cale lăturalnică şi ajunse la o punte peste un rîu înzăpezit, iar apoi, după un ocol serios, la lacul care strălucea în lumina puternică a soarelui. Urmînd malul se întoarse din nou în sat, la han.

Cum intră înăuntru văzu că masa de lîngă soba verde e pusă. Era pusă pentru el. Nici nu se aşezase bine că Ana şi intră cu o farfurie de supă aburindă, cu carne şi legume iar el mîncă avînd sentimenul că stă pentru a nu ştiu cîta oară aici la masă ; şi doar venise abia de ieri ! Ana îl servi cu o grijă lipsită de ori ce ostentaţie. Din privirea lui ghici că mai doreşte sare şi i-o aduse. În coşuleţul de pîine îi pusese felii de pîine neagră, cornuri şi chifle albe şi covrigi — ca să aibă de unde să-şi aleagă. În pahar scînteia vinul roşu. După ce masa fu strînsă mai rămase cîtva timp pe scaun ascultînd-o pe Ana care-i povesti că hangiul, unchiul ei, murise în urmă cu jumătate de an şi că ea se află acum aici spre a-i fi de ajutor

mătuşii sale, în această perioadă grea de la început, învăţînd totodată rosturile casei şi bucătăriei, ceea ce-i va fi de mare trebuinţă şi va putea să-i folosească întrucît şi părinţii ei au un han într-o localitate învecinată. În timp ce pălăvrăgea aşa, cucul ieşi din căsuţă şi anunţă strident ora.

Ulrich ceru nota de plată. Aşezată fiind lîngă el, socotind împreună cu el pe o foaie de hîrtie, se întîmplă ca mîinile să li se atingă. O roşeaţă îi împurpură obrajii fetei, dar nici ea şi nici el nu-şi retraseră mîinile. După ce el se sculă, ea rămase şezînd în continuare la masă. Cînd, din uşă, el întoarse capul, văzu cu uimire că ea continua să-şi ţină palma pe foaia aceea, ca şi cum s-ar fi sfiit să-i schimbe poziţia şi-şi privea cu ochii mari mîna ei plinuţă, de fată.

După un somn scurt Ulrich porni să se plimbe, apucînd-o din nou pe drumul pe care mai fusese azi o dată. Se făcuse o zi strălucitoare de iarnă, cu cer senin şi fără urmă de nori, iar zăpada îi orbea ochii. Ajunse din nou la vila aceea izolată şi se opri la gard, chiar în faţa porţii pe care nu se afla nici o tăbliţă cu numele proprietarului şi rămase cu privirile aţintite asupra casei acesteia cufundate în muţenie. Stătu vreme îndelungată aşa, în soare, savurîndu-i căldura, cătă spre cocoşul de vînt de pe acoperiş care sclipea în lumina soarelui, apoi pe rînd, spre fiecare fereastră şi într-un tîrziu cu o mişcare hotărîtă, apăsă clanţa porţii. Se auzi un scîrţîit, dar se vede că era încuiată, căci nu se deschise. Proprietarul e la oraş — îşi zise Ulrich în sinea lui deşi oare-

cum neîncrezător şi cuprins de bănuială că cineva îl urmăreşte ce face acolo unde n-avea de fapt ce să caute ; ferestrele îi părură dintr-o-dată nişte ochi care-l privesc amuzaţi.

Aşa că îşi întoarse privirile şi se uită din nou la cocoşul care-şi ţinea trufaş ciocul în aer, de parcă era gata-gata să înceapă a cînta. Apoi îşi continuă plimbarea în jos, spre lac.

Pe mal, pe o tulpină sfrijită, stăteau nişte ciori care se ridicară în zbor cînd se apropie prea tare de ele şi erau cît cuprindea cu ochii, singurele lucruri cu viaţă, dacă nu voiai să socoteşti viu şi lacul care, jucîndu-se, arunca mici valuri spre pămînt. Ulrich o luă agale pe poteca de pe mal, se opri, se aplecă şi începu să facă un bulgăre de zăpadă, îngenunchind în zorul care-l cuprinse. Zăpada se lăsa docil frămîntată şi presată. Modelă un cap de om, care luă trăsăturile Anei, ajungînd în cele din urmă să semene chiar destul de bine cu ea. Dar fu suficient ca Ulrich să-i ascută puţin nasul şi să-i facă o gură ceva mai plină şi să corecteze ici şi colo cîte ceva şi deja era o femeie străină cea care-l privea. Ca şi altă dată, îl supără faptul că era atît de uşor de transformat un chip într-altul. De altfel, tot atît de uşor de refăcut fu şi chipul de odinioară, ceea ce-l determină să surîdă. Săpă o groapă în zăpadă, puse capul acolo şi o acoperi la loc cu mîinile. Îl amuza că imaginea Anei, nevăzută de nimeni, se afla acolo dedesubt, ca o bucăţică de aur, pierdută în zăpadă. Se ridică şi porni către satul cu casele lui pictate, către hanul „La Florian", spre camera

lui. Citi puţin, fără prea multă atenţie. Apoi începu să amurgească şi fără să aprindă lumina Ulrich stătu aşa, în semiobscuritate, privind pe fereastră cum se lasă noaptea. Şi cînd se făcu noapte neagră şi luna urcă pe cer, împreună cu un noian de stele, el părăsi camera coborînd în cîrciumă — un drum deja obişnuit, la ora obişnuită.

Bărbaţii care jucau cărţi se aflau deja la locurile lor şi în clipa în care deschise uşa îşi ridicară capetele, salutîndu-l cu familiaritate. Iar Ana îi aduse mîncarea, care era gustoasă ; îi plăcu şi vinul roşu şi goli patru pahare în decursul serii. Fu lungă seara aceea, dar lui Ulrich îi păru scurtă, aşezat în colţul său din preajma sobei verzi, deşi nu făcea nimic altceva decît să stea acolo, să privească şi să bea, bucurîndu-se de înţelegerea tacită care se stabilise între el şi Ana. Aceasta îşi vedea de treabă, aşteptînd voioasă chemările muşteriilor, răspunzînd prompt cu cîte o glumă la glumele lor, mai veselă decît o văzuse el vreodată şi de cum părea a fi ea de obicei. Hangiţa observă şi ea de după tejghea, schimbarea petrecută cu nepoata ei şi cînd o întrebă ce-i cu ea, dacă nu cumva a cîştigat lozul cel mare, fata tresări, şi aruncă în fugă o privire lui Ulrich pentru a vedea dacă a auzit cumva şi el întrebarea, dar el se prefăcu să n-auzise, sorbindu-şi pe îndelete vinul.

Deodată se făcu întuneric în încăpere — se stinsese lumina. Se auzi un glas strigînd că uzina trece iarăşi printr-unul din ceasurile ei rele, cum se întîmplă cam des de la o vreme

încoace. Hangița și Ana aduseră luminări aprinse și le așeză pe mese, dar cum se apropia de miezul nopții lumea începu să plece. În curînd Ulrich rămase singur și fu ultimul care plăti.

Apoi Ana apăru în fața lui, cu cîte un sfeșnic în fiecare mînă și-i spuse că vrea să-l conducă pe scara cea întunecoasă pînă în odaia lui. Ea mergea înainte și umbrele lor urcau alături pe pereții zugrăviți în alb. Ajunsă în cameră se opri ținînd în mîini luminările acelea care ardeau liniștit. Văzînd pe chipul ei luminat, expresia unui sentiment atît de curat, Ulrich se sperie. Fata puse unul din sfeșnice pe masă, îi întinse mîna și plecă, lăsîndu-l singur în camera ale cărei colțuri se estompau în pîlpîitul gălbui al luminărilor și-o făceau să pară mai mare ca altădată.

Cînd fu în pat și pe cale să adoarmă, i se păru că cea care purtase sfeșnicele se mai află încă în fața lui, puțin tristă acum și că ridică pe rînd luminările în dreptul gurii, și le stinge suflînd. Odată cu scufundarea în beznă a imaginii ei, adormi și Ulrich.

A doua zi, după micul dejun pe care i-l aduse hangița — Ana nu s-a ivit — ieși afară. Se părea că peste noapte ninsese din nou. O porni iarăși pe ulițe, chibzuind la ieșirea din sat dacă să n-o ia pe alt drum decît cel de ieri. Dar drumul acela îi plăcuse atît de mult, încît hotărî să procedeze la fel și în continuare așa că se îndreptă în aceeași direcție, înspre munte, către vilă.

Stătea pașnică. Ferestrele i se oglindeau în soarele care lucea amețitor, iar cocoșul de pe acoperiș își îngîna cîntul său mut. De data aceasta, deși îi veni destul de greu, Ulrich nu se opri în dreptul casei — deși tare-l mai tenta s-o facă — ci trecu mai departe, cu pasul tot mai iute, fără să se uite înapoi, luînd-o din nou la vale, spre lac, unde croncăneau ciorile și unde valurile aveau de lucru — să prefacă zăpada de pe mal în sloiuri de gheață.

Soarele era sus pe cer și el încercă să-l privească ținîndu-și palma înaintea ochilor, uitîndu-se printre degetele răsfirate, întocmai ca un copil care iscodește pe gaura cheii.

Acolo sus, totul fierbea, un vîrtej de aur și foc, urcînd și coborînd, împroșcînd scîntei împrejur care apoi picurau în jos pe lac, o ploaie incandescentă, încît i se părea că și aude apa sfîrîind în clipa în care-și primește fratele dușman. Simți nevoia să închidă ochii, într-atîta îl dureau, și să meargă bîjbîind o bucată de vreme înainte de a-i putea folosi din nou ca de obicei pe ei, cei jigniți.

La prînz, cînd își reluă locul de lîngă sobă, Ana veni în grabă din cîrciumă înspre el, explicîndu-i cu însuflețire că dimineața nu-i putuse servi ea micul dejun, ca altă dată, întrucît mătușa o trimisese după niște tîrguieli în sat și-l mai întrebă dacă nu cumva mătușa a uitat să-i dea cîte ceva. Începu să rîdă și spuse că, în fond, vorbește aiurea, întrucît mătușa își cunoaște meseria mult mai bine decît ea și că mai bine i-ar aduce odată supa, în loc să trăncănească. Și zbură în bucă-

tărie de unde se întoarse cu supa şi apoi cu o friptură de porc, rumenită şi crocantă, la care Ulrich bău din vinul cel roşu şi se simți cum nu se poate mai bine. Încă mai purta în sine din buna dispoziție acumulată, cînd urcă în cameră la el ca să se odihnească puțin după prînz.

După masă — nu putea fi altfel decît ca şi pînă acum — o porni în obişnuita plimbare prin sat, sub un soare puternic şi un cer albastru. Era deja a treia zi de cînd se afla aici la Eichhausen şi se bucura gîndindu-se la celelalte zile. Păşi mai sprinten, ca şi cum ar fi mers să le întîmpine, şi în curînd zări vila. Se opri în fața porții. Puse mîna pe clanță, apăsă şi de data asta poarta se deschise. Privi speriat înspre cocoşul de vînt. Se îndreptă hotărît prin grădiniță spre casă şi încercă să-i deschidă uşa, dar era încuiată. O luă pe după casă şi în spate găşi o altă uşă, care cedă cînd apăsă pe clanță. Intră într-un coridor semiobscur şi la capătul acestuia găsi o altă uşă. Cu mîna ridicată, gata să încerce s-o deschidă şi pe aceasta, se gîndi că dacă întîlneşte pe cineva o să-i spună că doreşte să închirieze o cameră.

Așa că, apăsînd și mînerul acestei uși, se pomeni într-o cameră inundată de soare. O femeie tînără stătea pe un scaun la masă, iar pe masă era un serviciu de ceai — o cană, o zaharniță şi o ceaşcă plină, cu băutură gălbui-aurie şi parfumată, cu o linguriță într-însa. Femeia aceea tînără ținea de zgardă un cîine care mîrîia încet, dar mîna ei îi aplecă blînd capul spre podea. Era o femeie delicată, cu ochi deschiși la culoare, cu sprîncene care se distingeau destul de vag pe tenul acela alb, ceea ce o făcea să pară întrucîtva turtită, așa cum sînt măștile. Îl privi pe Ulrich cu ochii aceia luminoși, fără să fie deloc surprinsă ori înspăimîntată. Ochii aceia arătau ca și cum ar fi rătăcit pînă atunci pe un tărîm al închipuirii unde nimic nu este imposibil și deci nu puteau să se sperie de un bărbat ca ori care altul, chiar dacă acesta s-a ivit oarecum pe neașteptate. Cu o voce subțire, melodioasă ea spuse :

— Poftiți !

Cîinele mîrîi, iar Ulrich rămase descumpănit în fața ușii. Dar femeia îi spusese „poftiți“ așa că-și adună gîndurile și întrebă ceea ce-și pusese în minte, în cazul în care ar găsi totuşi casa locuită — dacă nu cumva există aici vreo cameră de închiriat ?

— Toată casa, strigă tînăra femeie, toată casa, din pod şi pînă-n pivniță.

Se porni pe un rîs care nu încetă nici atunci cînd pe obraz începură a-i curge lacrimi. Dădu la o parte cana şi ceaşca şi-şi puse capul pe masă, încît acum nu i se mai vedeau lacrimile. Se liniști, doar mîna îi mai tremura, aceea cu care continua să țină capul cîinelui aplecat la podea, deşi n-ar fi mai fost nevoie s-o facă, întrucît acesta se potolise.

Ulrich simți cum îi vine în minte cocoşul de vînt, de pe acoperiş, care era liber şi singur între adieri, scrutînd depărtările înzăpezite şi fu gata să plece spre a fi din nou afară, înainte ca femeia să ridice capul, dar iată că

ea-şi reveni — nu mai plîngea acum — şi spuse :

— Rămîneţi dacă aţi venit.

Şi dădu drumul cîinelui care după ce-i adulmecă pantofii lui Ulrich, o porni hotărît înspre sobă unde se ghemui la căldură.

Liniştindu-se complet, femeia îi spuse că are o cameră frumoasă şi liberă la etajul întîi — de fapt, are mai multe — şi, potrivindu-şi cu mîna o şuviţă de păr care-i căzuse peste obraz, îi propuse să-şi aleagă una dintre ele.

— Aici înăuntru — spuse ea ridicînd o fiolă de sticlă care se afla lîngă cana de ceai şi întinzîndu-i-o pe palmă — se află suficient praf alb, mai mult decît trebuie chiar, care te ajută să dispari iute şi fără dureri din viaţă şi dacă aţi fi venit doar puţin mai tîrziu — continuă ea a-i spune, cu o familiaritate înspăimîntătoare, fără ca să i se schimbe cîtuşi de puţin expresia feţei în timpul acesta — aţi fi găsit în cameră un cîine, viu, dar şi o femeie moartă.

Ea tăcu şi liniştea devenise apăsătoare iar lui Ulrich îi venea să se ciupească de obraz, ca-n poveşti, spre a se convinge dacă-i treaz şi dacă nu cumva doarme şi visează.

— Dar, continuă posesoarea ochilor deschişi la culoare, s-a nimerit să fie altfel.

Şi dădu din cap, parcă nevenindu-i să creadă, şi cîntări în palmă fiola; nu era greu flaconul care ascundea moartea, căci se rostogolea uşor dintr-o parte în cealaltă a palmei.

Îi mai spuse că probabil îşi dă şi el seama că nu poate fi numai o întîmplare ceea ce l-a adus

şi că deci trebuie să rămînă. Spusese asta cu un fel de hotărîre în glas care nu admite contrazicere şi-l întrebă unde-şi are lucrurile, în sat sau la gară, căci în curînd va sosi menajera ei — Crescenţa — care i le va aduce încă înainte de a se înnopta.

Razele soarelui luminau camera, scîndurile podelei străluceau, albe, iar cîinele din faţa sobei, sforăind în tihnă, se întoarse pe partea cealaltă. Femeia din faţa lui nu se sculase încă de pe scaunul din faţa mesei şi ţinea fiola strîns în pumn, aşteptîndu-i răspunsul şi privindu-l încrezătoare, de parcă i-ar fi făcut cea mai frumoasă propunere din lume. El stătea încă la uşa pe care n-o închisese decît acum în urma lui. Nu ştia ce să mai creadă şi cu atît mai puţin ce-ar putea să spună. Căci simţea că aici nu este vorba de o glumă proastă a cuiva şi că, într-adevăr, dacă venise aşa, ca picat din cer, tocmai în ceasul acela, nu putea să plece pur şi simplu zicîndu-i doar cîteva vorbe ieftine de consolare şi îmbărbătare. Nu putea s-o lase acum singură şi poate că într-adevăr deocamdată n-avea altceva de făcut decît să se stăpînească şi să intre în jocul acesta straniu, care nu era joc, ci ceva amarnic de serios, cel puţin pentru ea.

Între timp femeia se sculase, şi, ca şi cum i-ar fi citit gîndurile, îi spuse, cu o voce parcă izbăvită, arătîndu-i biroul din dreptul ferestrei, să scrie pe loc ce crede de cuviinţă pentru ca Crescenţa să-i poată ridica bagajul. Ulrich îi spuse că se află la „Florian“ şi aşezîndu-se — se văzu oglindit difuz de către placa lustruită

a mesei — muie pana în călimară — sferă de sticlă.

Ascultător, scrise că a închiriat o altă cameră cu o priveliște pe care ține neapărat s-o deseneze sau s-o zugrăvească în acuarelă — minți el — și că după ce termină, probabil peste două-trei zile chiar, se va reîntoarce la „Florian“ unde s-a simțit minunat. Bancnota alăturată urma să servească plății camerei ce-o avusese închiriată. Veni și Crescența — o femeie vînjoasă de vreo cincizeci de ani, cu fața roșie. Aflînd că domnul a închiriat o odaie la etajul I, făcu focul în camera oaspetelui, își lăsă cumpărăturile în bucătărie și o porni imediat în sat spre a se putea înapoia nu prea tîrziu, pe cît posibil încă înainte de căderea nopții. Și iată că numai ce prinse a se întuneca și ea, voinica, era deja înapoi : se vedea că mersese cu pași zdraveni și apoi, nici valijoara lui Ulrich nu fusese dealtfel prea greu de cărat.

Singur în noua sa cameră, care era mai spațioasă decît cea de la „Florian“, Ulrich răsuci comutatorul și aprinse lumina — deci era din nou curent. Își despachetă lucrurile în căldura plăcută pe care o radia soba și apoi, trăgîndu-și un scaun lîngă ea, rămase pe gînduri. Nu se poate ca femeia aceasta de jos, care-l luase prin surprindere, să n-aibă și ea rude sau prieteni apropiați. Avea de gînd ca astă seară să întoarcă discuția astfel încît s-o determine să-i povestească despre viața ei, spre a afla pe cine ar putea el să anunțe să vină s-o ia sub oblăduire pe această ființă melancolică.

Și ce stupid — gîndi el indispus — că tocmai el trebuie să facă aceasta și ascultă focul care sălta și mormăia în sobă făcînd haz pe socoteala lui.

Nu stătu mult așa că cineva bătu la ușă și menajera îl pofti să coboare la cină. Cîinele, de rasă „Schnauzer“, cu păr cenușiu și ciufulit, veni de lîngă sobă, dînd din coadă, spre a-l saluta, chipurile, vrînd să fie mîngîiat, ceea ce și făcu cu cea mai mare seninătate gazda cu ochii luminoși, în timp ce i-l prezentă. Dar mîna care-i tremura îi trăda starea ei interioară.

Se făcu timpul de plecare pentru Crescența care nu locuia în Eichhausen, ci într-un cătun din apropiere — venea dimineața și seara pleca înapoi.

Cei doi — Ulrich și cu tînăra femeie — rămaseră singuri. Era vin roșu pe masă, dar ea nu bău aproape deloc, în schimb el își turnă cu atît mai vîrtos. Vorbind cîte-n lună și-n stele, de ce vrei și nu vrei și numai despre motivul pentru care s-a simțit ea îndemnată înspre fiola aceea, nu. Și dacă, pe ocolite, îi sugera că el ar fi dorit s-o afle, ea îl privea cu ochii ei deschiși la culoare, tristă și absentă, ca și cum găsea necuviincioasă încercarea lui de a pătrunde o taină, așa că, deocamdată, fu nevoit să renunțe.

Încă nu era atît de tîrziu, dar ea se sculă și-i întinse mîna, spunîndu-i :

— La revedere, pe mîine dimineață.

Și dintr-odată se aplecă, îi luă mîna și i-o sărută.

— Îţi mulţumesc, îi zise şi ieşi, lăsîndu-l buimac în urma ei.

Ulrich mai rămase lîngă vin şi se întreţinu puţin cu cîinele de lîngă sobă întrebîndu-l ce părere are, şi cum crede că ar trebui să se poarte el, Ulrich, invadator şi oaspete fără voie, căruia tocmai i se sărutase mîna. Dar cîinele nu se clinti.

— Aşa, taci, îi spuse Ulrich mînios. Eşti tot atît de mut ca şi pasărea aceea de fier de pe acoperiş. Dar află că voi face tot ce-mi va sta în putinţă spre a scăpa cît mai curînd de aici. Cîinele îl privi şi dădu din coadă în semn de aprobare — cel puţin aşa interpretă Ulrich, care ridică paharul, şi-l bău în cinstea lui. Apoi se duse să se culce şi el pentru întîia oară în casa aceasta, dar tare se temea că nu va fi şi pentru ultima dată.

În dimineaţa următoare, după ce luă micul dejun în sufragerie împreună cu gazda, aşa, la lumina zilei, situaţia lui îi păru din cale-afară de aventuroasă, şi mai ridicolă ca oricînd. Era ferm hotărît să nu piardă vremea şi să meargă de îndată la Eichhausen spre a se interesa acolo la primar sau la poştă, mai mult sau mai puţin direct, pe cine ar putea chema de urgenţă, eventual printr-o telegramă, ca să-l schimbe din postul său de paznic fără voie.

Numai că de îndată ce se ridică, spunînd, în trecere, că se va duce să ia puţin aer curat. poate pînă jos la lac, chipul palid al femeii se albi şi mai mult, buzele începură să-i tremure şi nu scoase un cuvînt. Se aşeză în dreptul

uşii cu braţele desfăcute ; exagera puţin, ca la teatru, dar fără îndoială că lucrurile erau foarte serioase. Stătea neajutorată ca un copil pe care vrei să-l trimiţi în întuneric şi care se teme grozav. Glasul îi reveni şi-l imploră să nu o părăsească. Lăsă braţele în jos şi apropiindu-se de el îi spuse în şoaptă, de parcă ar fi trebuit să audă numai el — deşi nu era nimeni altcineva în cameră — că el i-a fost trimis în semn că trebuie să mai rabde, aşa interpretează ea, dar că de îndată ce el va face un pas în afara casei, ea va săvîrşi fără întîrziere ceea ce avusese de gînd să facă. Îi spuse că este divorţată de paisprezece zile, după o căsătorie de cinci ani, şi că nici ea nu ştie dacă-şi mai iubeşte încă bărbatul infidel. Oricum, el, Ulrich, i-a dat un termen de graţie şi ea a hotărît să trăiască atîta timp — mult sau puţin — cît va sta el acolo. Deci se lasă cu totul în nădejdea lui, iar el să facă ce crede de cuviinţă. Zicînd acestea, ieşi din cameră, lăsîndu-l singur şi perplex.

Din acest moment pentru el începură zile de prizonierat. Stătea la fereastra din sufragerie şi privea coarnele de cerb care atîrnau pe pereţi, cocoşul de munte, mare şi împăiat, şi gardul de afară — parcă erau gratiile negre ale unei colivii. Iată şi poarta pe care o smucise el şi care la început fusese zăvorîtă, dar apoi se deschisese în faţa lui, iar el pătrunsese prin ea în casa aceea ca şoarecele în cursă.

Dimineaţa se scurse, Ulrich avînd de ales între a nu face nimic şi a privi pe fereastră. La prînz mîncă bucate reci. Apoi dormi cîtăva

vreme, se sculă, se jucă puțin cu cîinele și se apucă să deseneze priveliștea ce i se deschidea înaintea ochilor de la fereastra sa de la etaj, cu crestele munților acoperiți de zăpadă în zare. Transforma astfel în realitate minciuna scrisorii către cei de la „Florian".

Pe seară, cînd dădu să coboare în sufragerie, o zări pe Crescența, care desigur că venise între timp, ieșind din camera gazdei și prin ușa întredeschisă putu să vadă pe masa la care stătea aceasta și care era bine luminată de o lampă, o serie de fotografii, toate în ramă de argint și acoperite cu sticlă, așezate în semicerc. I se păru că toate reprezentau același bărbat. Mai mult nu distinse, căci Crescența închise ușa.

La cină — gătise Crescența — șezu iarăși față în față cu femeia cu ochii deschiși la culoare și stătură de vorbă cam în felul în care sar călăreții gardurile sau șanțurile la o cursă cu obstacole, adică trecînd peste tot ce ar fi fost prea delicat sau prea intim.

Și din nou plecă Crescența — spre a reveni a doua zi — iar tînăra femeie se duse și ea să se culce, sau poate să mai stea în fața fotografiilor infidelului. Într-un tîrziu Ulrich se retrase și el, neștiind cît o să mai dureze toată povestea, dacă să rîdă, să se mînie sau să fie mîndru ca și cum ar face o faptă bună, ori s-o șteargă, pur și simplu.

Ziua următoare decurse cam la fel. Ulrich privi iarna de afară și întrucît nu putea ieși, se apropie din nou de desenul început — ca să

se poată bucura de ea cel puțin pe hîrtie — și-l termină.

Fu o după amiază care i se păru nesuferit de lungă. Afară ninsese ore întregi, iar tînăra cu ochii ei de culoare deschisă probabil că stătuse în fața pozelor iubitului ei. Seara apăru Crescența, menajera cu obrajii rumeni. Ninsoarea încetase.

În timp ce în bucătărie se gătea și se auzea clămpănitul capacelor, femeia, al cărei nume nici măcar nu-l știa, după cum nici ea nu-l cunoștea pe al lui, așeză masa în sufragerie, luînd dintr-o vitrină o veselă mai frumoasă ca de obicei. La cină apăru într-o rochie care-i lăsa libere brațele și gîtul. Exasperat. Ulrich cugeta că stăteau amîndoi, femeia și prizonierul ei, ca la o masă festivă, deși nu exista nici un motiv pentru așa ceva, și că trebuia să se sfîrșească odată această conviețuire nefirească.

Chiar și pe munte, între stînci, dacă cineva îl întîlnea vreodată pe un om care s-a rătăcit și nu mai poate înainta, îi arată unde să pună piciorul, de ce să se țină, îl sprijină să treacă peste locul primejdios, dar apoi vine și vremea în care acela trebuie să-și vadă singur de drum, ca toți ceilalți, deoarece nici pe aceștia n-are cine să-i ajute într-una.

Îi veni în minte dublul sens al cuvîntului „rătăcit", poți denumi „rătăcit" și pe cineva care-și dă frîu liber simțămintelor dincolo de orice măsură, pînă ce acestea ajung ridicole. În sensul ăsta vedea el și în femeia așezată în fața lui o rătăcită care-i solicită ajutorul, chiar și acum cînd de fapt trebuia să se ajute sin-

gură dacă urmărea să se salveze, căci el făcuse și așa prea mult.

Trecu și seara aceasta și femeia cu ochii palizi iarăși se retrase devreme, ca-n fiecare seară — bine că cel puțin făcea asta! — iar el urcă în camera lui, indispus, fără a-i fi încă somn și storcîndu-și creierii cum ar putea să evadeze cît mai repede din această închisoare.

Cînd aprinse lumina dădu cu ochii de un plic de pe masă cu antetul „Hanul Florian". Probabil că i-l pusese Crescența. Privi trăsăturile clare cu care îi era scris numele, punctuația exactă și-și închipui, în timp ce-l desfăcea, că înăuntru va găsi cîteva cuvinte de confirmare a banilor trimiși de el. Dar ceea ce ținea în mînă era altceva — Ana îi cerea o întîlnire. Îl ruga ca încă în noaptea aceasta, la orele 12, să vină și să se întîlnească cu ea jos, la lac, acolo unde se deschidea strada ce ducea la „Florian". Nici un cuvînt în plus.

Ulrich își privi ceasul — era unsprezece fără un sfert. Citi încă o dată scrisoarea. Erau doar cîteva rînduri, cele scrise de fată, dar el simți între ele o ferocitate reținută, o cerere vehementă, care venea în contradicție cu scrisul acela ordonat și mirat, ca de copil. I se păru a desprinde o amenințare sumbră, dar desigur că aceasta era doar o festă pe care i-o juca fantezia lui stîrnită.

Tot felul de fantasmagorii îi trecură prin minte — fără îndoială, o consecință a celor trăite de el în casa aceasta, și-l năpădi gîndul că ea a ales lacul ca loc de întîlnire spre a-i da să înțeleagă că e „ori tu — ori apa cea neagră!"

Se scutură de gîndul acesta și-și spuse că „între nebuni devii tu însuți nebun", așa se vede! Își aminti de măgarul aflat între cele două snopuri de nutreț și care neputîndu-se hotărî din care să mănînce, fu gata, gata să moară de foame din cauza dulcii abundențe.

Dar chiar dacă — duse el mai departe comparația — se afla într-o asemenea împrejurare, totuși lucrurile stăteau în cazul lui altfel decît cu Urechilă din parabolă. Căci prea puțin îl ispiteau obiectele alegerii. În fața ochilor îi apărură cele două camere ale sale, frumoase și liniștite, de deasupra orașului, cu masa lui de lucru pe care o părăsise... Puse imediat mîna pe valiză și începu să-și facă bagajul.

În timp ce-și îndesa într-un zor nebun lucrurile în ea, înjurînd încet, printre dinți, simți că de fapt îi place să constate că Ana, prin dorința ei de a avea o întîlnire cu el, și-a dat în vileag sentimentele, după cum îi fu dat să se simtă brusc măgulit chiar și de faptul că cea cu ochii deschiși la culoare a văzut în el un sol al cerului. N-ar fi fost bărbat, dacă, cu toată furia lui n-ar fi simțit așa. Valiza era plină — desenul îl pusese deasupra — și închizînd-o fu gata de ducă.

Ca un hoț se furișă pe scări în jos. Mîngîie cîinele aflat în coșul său pe coridor (cum îi simți mîna prietenoasă acesta pufni de plăcere) apoi deschise ușa de la casă, trecu prin grădiniță și ieși pe poartă în stradă. Luna în scădere stătea sus pe boltă, încă mare și stră-

lucitoare, răsfrîngîndu-şi lumina peste acele locuri, iar cocoşul de vînt de pe acoperiş îşi întindea ţanţoş gîtul. Era frig, Ulrich simţea asta şi după cum îi scîrţîia neaua sub pantofi. O luă în pas grăbit pe drumul care ducea spre Eichhausen. Aerul înţepător de iarnă pişca şi-i făcea bine după zilele acelea de prizonierat care se sfîrşiseră.

Amuzat, îşi spuse în gînd că nu se va mai lăsa el întemniţat aşa, cu una, cu două de nimeni, nici de nesocotita aceasta spre care se îndrepta acum şi căreia îi va spune că mîine, după ce va mai petrece o noapte la „Florian" va trebui să plece. N-avea chef de joacă cu ea; nu era ea făcută pentru aşa ceva. Deşi îi venea greu căci altele îi erau sentimentele faţă de ea, poate că era bine să se arate rece, surprins şi distant şi să facă asemeni sfîntului de pe zidul hanului — să toarne apă peste un foc care prinsese a pîlpîi. Mai bine să se ajungă chiar acolo pe malul lacului la o mică ceartă şi la o despărţire grabnică de cea care va fi mînioasă şi ruşinată, înainte ca el să înceapă cumva a şovăi — căci şi asta se putea întîmpla. Iar supărarea îi va fi fetei platoşa care o va apăra cel mai bine.

Şi, la urma urmei, n-o să fie nimic dacă nu va dormi o noapte şi dacă va merge, pe lumina lunii, pînă într-o localitate de pe şosea de unde să poată prinde un tren de dimineaţă, care să-l ducă, în sfîrşit, acasă.

Nu trecu un sfert de ceas de cînd mergea aşa, bucurîndu-se de hotărîrea luată dar încă îndoindu-se de forţele lui în ceea ce priveşte

aplicarea ei, că se şi opri ezitînd, cu ochii la luna care-l privea palidă şi albă cu un chip îndurerat. Ar mai fi fost timp să se întoarcă şi să ajungă la vilă înainte ca femeia cu ochii de culoare deschisă, mînată de vreun vis plin de presimţiri, să se fi ridicat şi să-i bată la uşă spre a vedea dacă el, cel în mîinile căruia considera că-i stă viaţa, mai era acolo sau nu.

Puse geamantanul jos, pe muche şi se aşeză pe el. I se păru că aude ciocănitul acela groaznic în uşă al cărui ecou mînios parcă-i zgîlţîia conştiinţa în noaptea aceea geroasă, şi băgă degetele în urechi — să nu mai audă, chipurile.

Stătu aşa cîtva timp, meditînd nehotărît, apoi se sculă obosit şi, învins, făcu cale-întoarsă. Dar după cîţiva paşi se opri din nou. O văzu pe Ana, îngheţînd, pe mal, aşteptîndu-l sub cerul plin de stele. Simţi cum îi năvăleşte dureros de brusc sîngele în inimă ceea ce-l făcu să înţeleagă mai mult decît recunoscuse pînă atunci cît de mult se simţea atras de ea.

Se uită la ceas — luna împrăştia suficientă lumină ca să poată vedea ora — şi se vede treaba că a stat cam multişor pe stradă, pînă ce s-a hotărît, căci nu mai erau decît treizeci de minute pînă la miezul nopţii şi dacă voia să mai ajungă la vreme, jos la lac, trebuia să se grăbească. Simţi că acum vrea să ajungă, o dorea chiar cu ardoare.

Deci se întoarse şi grăbi pasul, omul acesta sub clar de lună pe drumul său de la o femeie la alta, fiecare dintre ele crezînd că are nevoie de el. Zăpada îi scîrţîia sub picioare, umbra

sa luneca împreună cu el iar stelele de pe bolta cerului își răsfirau razele în noapte. Își îndesă pălăria pe frunte și, deși mergea repede, schimbînd valiza dintr-o mînă în cealaltă, ceasul îi arăta că va întîrzia. Drumul cobora lin la vale, șerpuind. Apucă să zărească în bătaia lunii satul în fața sa, îngrămădit și întunecat, putu să deosebească și turla ascuțită a bisericii care împungea cerul, neagră și ascuțită, ca un cioc de barză și tocmai cînd i se păru că recunoaște și lacul — o suprafață mai lucioasă — răsunară puternic cele douăsprezece bătăi.

Atunci pentru a scurta ultima serpentină care era mai mare, și pentru a evita satul o luă drept înainte peste ogoare. Zăpada nu era prea groasă, se așezase peste un alt strat înghețat care acum era dedesubt, dar la fiecare pas Ulrich se afunda pînă la glezne. Pe alocuri, unde o viscolise și o adunase vîntul, era destul de greu de înaintat.

Și dintr-o dată se prăbuși. Rămăsese agățat cu piciorul într-o groapă înghețată și ținîndu-și strîns valiza, căzu pe burtă. Cînd încercă să se ridice, simți o înțepătură cumplită în glezna piciorului stîng. Reuși de bine, de rău să se ridice într-un picior, dar voind să pună și celălalt picior în pămînt, constată că e imposibil. Nu-i rămînea altceva de făcut decît să se lase din nou jos și să se tîrască în mîini pînă la o salcie din apropiere, cu crengile revărsate. Se așeză sprijinit cu trupul de trunchiul copacului, cu valiza alături, ca să-și tragă răsuflarea. Își pipăi laba piciorului ; nu era în stare s-o miște, într-așa hal îl durea.

După un sfert de oră, cînd încerca încă o dată să se scoale, apucîndu-se de o creangă mai joasă a salciei, simți că i se face negru înaintea ochilor și trebui să se lase din nou la pămînt.

Își ridică gulerul de la scurta sa groasă, și căptușită, își îndesă mîinile în buzunare, fiind conștient că-l așteaptă o noapte pe care va trebui s-o petreacă sub cerul liber. Încă nu simțea gerul, dar odată cu scurgerea timpului îl va simți.

Știa că în nici un caz n-are voie să adoarmă, că trebuie să se țină treaz și vioi. De altfel, pînă acum nu-i era deloc somn. Șoseaua nu putea fi prea departe, căzuse doar imediat după ce o părăsise, dar în clar-obscurul acela nu-și putea da seama unde este.

Și apoi, cine ar putea fi așa, în toiul nopții, pe drum ca să-l ajute ? Trebuia să aștepte pînă dimineața și mai era mult pînă atunci. Deși n-avea nici un rost să strige, încercă totuși, făcîndu-și mîinile pîlnie, dar ecoul unui „Hei ! unde ești“ se pierdu în depărtări, așa că renunță.

Fu plăcut surprins cînd auzi ceasul din turnul bisericii bătînd unu. Era bucuros că trecuse deja o oră de cînd ședea aici în zăpadă sub copacul acela. Își desfăcu șiretul de la pantoful stîng ceea ce-i pria piciorului umflat și i se păru că-l doare ceva mai puțin. Dar nu suporta să-l miște din loc. Își puse mănușile sale călduroase, și privi luna de pe bolta înstelată, recunoscînd carul mare cu oiștea întinsă înainte și pe Orion, marele vînător a

cărui cingătoare clipea tremurat. Cerul părea negru, atît de senin și adînc era. Satul era adormit, doar ceasul din turn veghea timpul bătîndu-i măsura, ceea ce și făcu chiar în acea clipă.

Ulrich pipăi cu amîndouă mîinile salcia din spatele lui și-i simți coaja aspră și crăpată. Crengile-i subțiri păreau plete zbîrlite de vrăjitoare iar dacă privea în jur umbra lor se profila pe zăpadă ca o plasă neagră. Dar cine să se prindă în ea ?...

Începu să simtă cum îi pătrunde frigul prin haine, cu mîna de gheață și cum tremură. Spre a se încălzi, începu să-și încrucișeze ritmic brațele peste piept, așa cum fac copiii pe o zi geroasă, în drum spre școală sau la patinaj și parcă se mai încălzi ceva — cel puțin așa i se păru lui. Mai tîrziu, era trecut de două, zări ceva negru venind înspre el pe zăpadă. Începuse să înțepenească. Ființa aceea ciudată părea că șchioapătă — era însă doar un iepure. Se ridică în două lăbuțe și își mișcă urechile de parcă ar avea ceva de chibzuit. Umbra lui era pieziță și caraghioasă. Vietatea se mai apropie șontîc-șontîc, se opri ghemuit, apoi făcu încă un salt încît l-ar fi putut apuca cu mîna. Îi văzu ochii rotunzi ațintiți plini de curiozitate asupra sa, urechile lungi, bălăngănindu-se în sus și în jos, blana lui galben-maronie cu burta mai deschisă la culoare, burta aceea care se mișca în ritmul respirației. Apoi curiozitatea dispăru din ochii vizitatorului nocturn, frica luîndu-i locul, o frică ce-i cuprinse dintr-o dată vizibil tot trupul său încovoiat și care

deveni groază. Atunci, brusc, iepurele se răsuci într-o săritură, învolburînd neaua din jur și țîșni într-o fugă sălbatică în direcția din care venise, adică spre sat, cu umbra după el, țopăind și ea, de parcă ea era aceea care-l gonea. Și Ulrich rămase din nou singur, în noaptea aceea de nea. Cu degetele înțepenite de ger își trase valiza lîngă el și fără să-și scoată mănușile, mînui închizătoarea împingînd-o și apăsînd-o pînă ce aceasta cedă și capacul putu fi ridicat. Privi îndelung desenul care fusese pus deasupra, îi plăcu și dădu din cap satisfăcut. Îl puse alături pe zăpadă și începu să scormonească printre lucrurile dinăuntru. Luă o cămașă, o împături și o înfășură ca pe un șal, în jurul gîtului. Coapsele, genunchii și picioarele și le înveli în alte cămăși. Gemu de durere cînd făcu aceasta la piciorul rănit. Pe sub scurtă, peste piept și pîntece, își îndesă restul de lenjerie ce-l mai găsi — chiloți, ciorapi, batiste, încît era căptușit peste tot și umflat ca un curcan înfoiat în pene. Geamantanul gol îl închise la loc și-l vîrî sub el pentru a nu fi nevoit să stea pe zăpada înghețată.

Mult mai tîrziu — căci noaptea trecea foarte încet — cînd luna își schimbase locul, lăsîndu-se ceva mai jos pe bolta cea rece, tăcută și luminată de stele necruțătoare, Ulrich fu vizitat de trei ciori. Veniră în zbor tărăgănat dinspre lac și aterizară, toate trei, în zăpadă, una lîngă cealaltă, la vreo treizeci de pași în fața lui. Stăteau nemișcate păsările acelea negre. După un sfert de oră, cînd văzu că erau tot acolo, își dori ca ele să rămînă lîngă el pînă

în zori ; că doar le era indiferent unde-și petreceau noaptea, pe vreo ramură îndoită sau pe vreun acoperiș de hambar sau aici — la urma urmei, arătările acelea sumbre nu înghețau și ar fi putut să-i ție tovărășie în noaptea de veghe. N-avea ce să le pese că arăta diform și ridicol, așa așezat sub copac, înfășurat în cămăși și încotoșmănat ca o babă. Că doar pe cîmpuri sau poteci, și la marginea satului, babele care strîngeau vreascuri sau cine știe ce soi de boabe, le erau deseori în preajmă.

— Veniți mai aproape, le zise el încetișor și duios, făcîndu-le semn cu mîna.

Însă ele nu-l înțeleseră sau, neîncrezătoare și veșnic urmărite, crezură că vrea să le gonească și una dintre ele se și ridică, neagră, croncănind în zbor, către lac. Un timp crezu că celelalte două vor rămîne pe loc, dar o porniră și ele, întîi înspre el, apoi se întoarseră, urmărind-o pe prima.

Și apoi, omul nostru, Ulrich, simți că va trebui totuși să moară, oricît de curajos rezistase el pînă atunci sub salcia aceea cu păr de vrăjitoare. I se păru că se apropie zorile, că ceasul din sat a bătut cinci sau poate șase. Nici nu mai fusese atent să numere. Putea să bată oricît, că nu-i mai păsa. Dintr-o dată simți că nu mai are putere să trăiască, nu se mai poate împotrivi morții și că îl cuprinde o imensă poftă de somn, întuneric și liniște. Se lăsă să alunece de pe geamantan, și se întinse cît era de lung în zăpadă a cărei răceală n-o mai simțea. Valiza și-o puse în chip de pernă, sub cap.

Deasupra lui licăreau stelele ; acum pîlpîiau ca niște lumînări în adierea vîntului iar Ana stătea pe malul lacului cu două sfeșnice aprinse în mîini și se apleca spre oglinda apei. Peștii se apropiau înotînd să vadă luminile și să vorbească muți cu fata care aștepta. Cea cu ochii de culoare deschisă era întinsă pe podea, alături de el, în camera cu coarnele de cerb. Razele lunii pătrunseseră pe fereastră și breteaua de la rochie îi alunecase, lăsînd să se vadă pielea albă și ademenitoare, dar chipul ei schimonosit și palid nu era deloc atrăgător. „S-o fi luat ea oare în serios, și să se fi dus în alte lumi ? Iar acum venise cumva să-l ia și pe el într-acolo ?“

Nu se gîndise el atunci cînd a părăsit într-ascuns casa cu cocoșul de vînt, nu-și imaginase că totuși ea ar fi capabilă s-o facă.

Foarte bine, n-are decît să fie așa. Nici nu se sperie măcar, ba din contră, parcă se bucură.

Luna se mări și se învăpăie, de parcă era o sferă de foc. Fu nevoit să închidă ochii din cauza luminozității aceleia insuportabile. Se simțea mai bine așa. Ar fi fost frumos să rămînă veșnic culcat, cu ochii închiși. Cocoșul de vînt cîntă tot mai încet, iar el, răsuflînd adînc, se întinse suspinînd și fără teamă iar cocoșul mai cîntă o dată și după aceea, omul de sub salcie, Ulrich, muri, împăcat cu moartea lui așa cum se arată fiecare care-o simte aproape de tot.

Dar se trezi din nou — într-un pat de spital. Niște țărani care mergeau cu căruța spre gară

pentru a prinde primul tren, văzuseră în negura dimineții, nu departe de șosea, lîngă o salcie sburlită, o ființă nemișcată. Îl ridicară pe cel care era fără cunoștință și care se prezenta destul de straniu cu cămășile acelea colorate, înfășurate în jurul gîtului și piciorului, și-l urcară în căruță. Cum la Eichhausen nu exista doctor, socotiră potrivit să-l ducă pe cel înghețat pe jumătate, așa cum era, în ținuta aceea vestimentară, direct la oraș într-un spital cu primul tren. Îi aduseră și valiza în care îi puseseră pînă și desenul.

Peste paisprezece zile Ulrich era din nou acasă, în cele două camere aflate mai sus decît celelalte acoperișuri dimprejur. Fericită, gazda îl primise cu un buchet de flori cînd se întoarse sprijinindu-se într-un baston și încă șchiopătînd. Doctorul îi spusese că nu va mai avea multă vreme nevoie de băț, căci piciorul care fusese rănit se vindecă repede și bine, și că nu va rămîne cu nici o infirmitate. Ulrich depășise noaptea aceea în zăpadă sub salcie, destul de ușor și fără alte urmări.

Acum ședea din nou la masa lui acoperită de cuvertura cea albă. Deschise sertarul. Portocala era încă acolo, zbîrcită și într-o parte puțin putrezită iar din rană îi cursese o zeamă lipicioasă.

Luă fructul și-l cîntări în mînă.

Nu mai aflase nimic despre cele două femei. De altfel, în spital fiind, renunțase să se mai intereseze de ele, iar acum n-avea nici o poftă de așa ceva. Și n-o s-o facă nici mai tîrziu, și în general niciodată. Avea certitudinea — de unde însă nu știa nici el — că amîndouă trăiesc și respiră sub soare întocmai ca și el.

Puse portocala pe masă, făcînd-o să se rostogolească încoace și încolo. Ascultătoare, ea se supuse și lăsă pete galben-roșietice pe fața de masă cea albă. Așa sîngera ea. Dar ea continua să existe, ea cea culeasă de o mînă nepăsătoare dintr-un pom, dintr-un frunziș verde, dintr-o grădină de lîngă vreo mare sudică pe care, acum, o altă mînă, o mînă străină o făcea să se plimbe încotro voia ea. Și deși rănit, fructul acela roșietic rezista, strălucind ca odinioară, în ram.

Șchiopătînd, se îndreptă spre valiză și scoase desenul. Îi plăcu și acum, i se părea o lucrare bună cum arareori i se întîmplase să-i reușească, și o prinse cu pioneze pe perete. Era țintuită acolo iarna și încă ceva în plus, care nu se putea defini, dar care se vedea.

CUPRINS

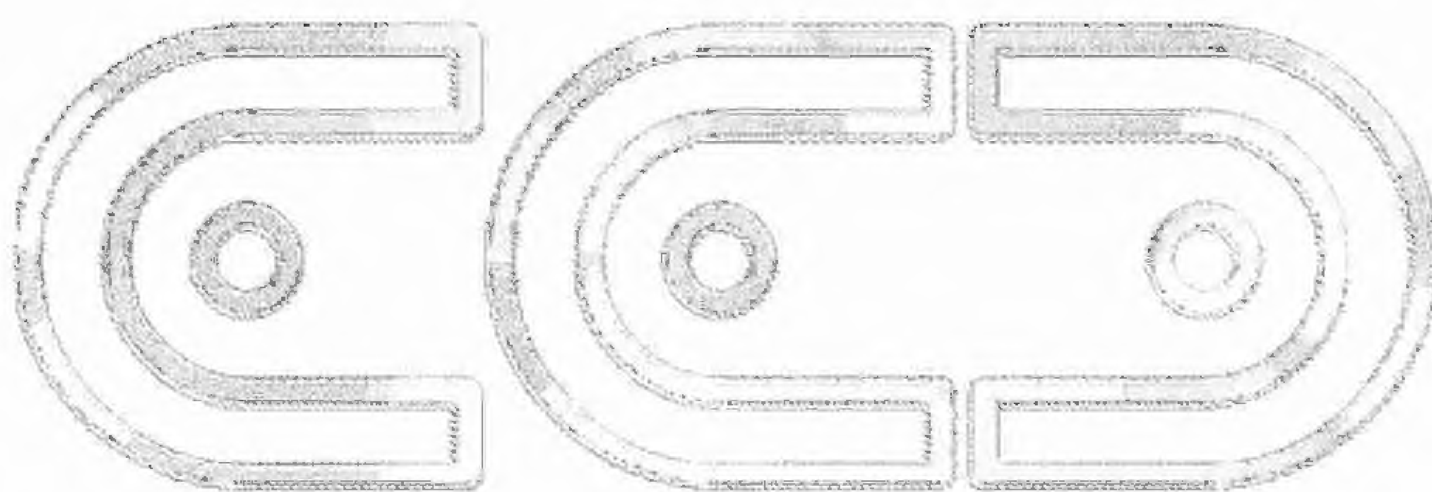
Lector: MIRCEA BUCURESCU
Tehnoredactor: ELENA BABI

Tiraj 10 530 ex. broșate Bun de tipar 27. 08. 1974
Coli tipar 9,375

Tiparul executat sub comanda
nr. 1/330 la
Intreprinderea Poligrafică
„13 Decembrie 1918“,
Str. Grigore Alexandrescu nr. 89—97
București
Republica Socialistă România

Scanare și prelucrare digitală

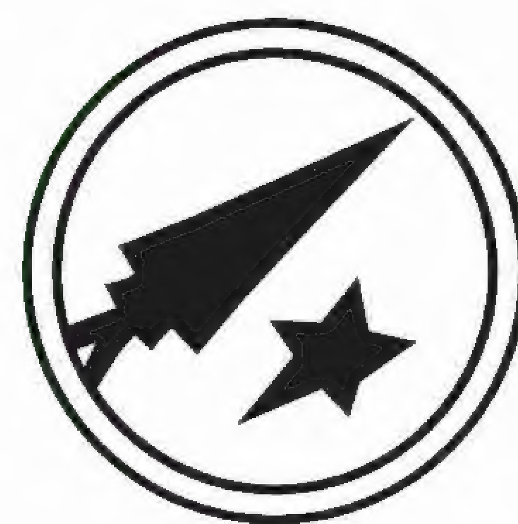

de

Anonim

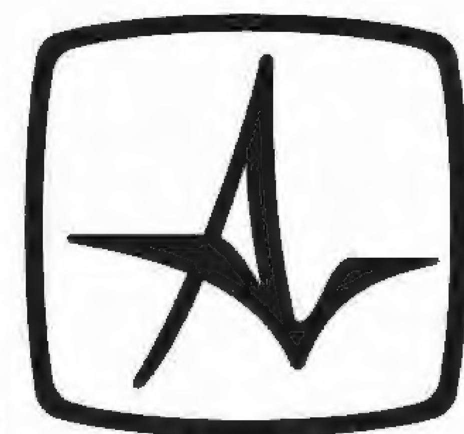

și

CAT Graur

Antwerpen

2024

